วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ เป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวความคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้นและเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป โดยมีกำหนดออกราย 4 เดือน

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ธรรมรักษ์ ละอองนวล	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สงครามชัย ลีทองดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ตรีเนตร สาระพงษ์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัศวภูมิ	ข้าราชการเกษียณ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุณฑวรรณ วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร ดวนใหญ่	ข้าราชการเกษียณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม ทิพราช	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาพร ตังควนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ชาญชัย สุกใส

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศานาจ โสภาพล

ฝ่ายจัดการ นางสาวปณิดา ธรรมวงค์

สำนักงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

พิมพ์ที่ หจก.วิทยาการพิมพ์ 336-338 ถนนผาแดง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

โทร. 045-240692 โทรสาร. 045-265756

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อย 2 คน ความคิดเห็นในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนมิใช่ความคิดเห็นของผู้จัดทำ จึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และบทความในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สงวนสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกองบรรณาธิการ

Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University

The Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University (Humanities and Social Sciences) publishes research articles, academic articles and review articles. Its objectives are to publish articles in the fields of education, business administration, economics, political science, public administration, law, communication, agricultural extension, art, culture and related fields for promoting the concept, techniques, theories, and innovation development and to provide a platform for the presentation of academic outputs among the universities' personnel and people in general. It is issued every 4 months.

Consultants

Assoc. Prof.Thamarak La-ongnual	Ubon Ratchathani Rajabhat University President
Assoc. Prof. Dr.Mali Chaisena	Vice President for Academic Affairs

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr.Mali Chaisena	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Jumlong Vongprasert	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Songkramchai Leethongdee	Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr.Piyakanit Chotivanich	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc.Prof.Treeneat Sarapong	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr.Saman Asawapoom	Retired civil servant
Assoc. Prof. Dr.Boonthawan Wingwon	Lampang Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom	MahaSarakham Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Udom Tipparach	Ubon Ratchathani University
Assoc. Prof. Dr.Somporn Duanyai	Retired civil servant
Asst. Prof. Dr.Orathai Liengjindathaworn	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sudaporn Tangkawanit	Ubon Ratchathani Rajabhat University

Editor	Assoc. Prof.Chanchai Suksai
Associate Editor	Asst. Prof. Dr.Nisanart Sopapol
Operating Team	Ms.Panida Thammawong
Editorial Office	Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Publication Frequency	2 issues per year Issue 1, January-April, Issue 2, May-August and Issue 3, September-December
Place of Publication	Wittaya Printing 1973 Limited Partnership, 336-338 Phadaeng Road, Mueang District, Ubon Ratchathani Province 34000; Tel: 0-4524-0692, Fax: 0-4526-5756

Every article is peer-reviewed for academic correctness by at least two external qualified experts. The opinions in the Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University (Humanities and Social Sciences) belong to the authors; not belong to the Publisher. Thus, Graduate School of Ubon Ratchathani Rajabhat University cannot to be held responsible for them. The articles in this journal are protected by the copyright of Thailand. No part of each issue may be reproduced for dissemination without written permission from the publisher.

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่าน และสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1
A Thai Language Learning Management Model to Enhance Reading Literacy and Communication for the Secondary School Students
กมลวรรณ นาคนนท์ ปรีชา สามัคคี และไกรเดช ไกรสกุล

แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดกำแพงเพชร 11
Guidelines for Developing Ability in Learning Management of Morality-Teaching Monks in the Schools in Kamphaeng Phet Province
กู้เกียรติ ศิริพานิชสมบูรณ์ สุขแก้ว คำสอน และเกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 25
Factors Affecting Choosing Further Learning Programs of the High School Students
จำลอง นามูลตรี วัลภา สบายยิ่ง และนิธิพัฒน์ เมฆขจร

รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ 37
A Model for Developing Teamwork for Rajabhat University Lecturers
โชฒกามาศ พลศรี นวลละออ แสงสุข วันชัย ปานจันทร์ และอรไท ชั้วเจริญ

การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสื่อสาร และร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 51
Development of a Web-Based Blended Learning Model to Enhance Communication and Collaborative Working for the 21st Century Learning Skills
ณัฐวุฒิ ภูมิพันธุ์

การบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ กรณีศึกษาโครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ครั้งที่ 6 63
Management of Dance Performance: A Case Study of the 6th Educational Achievement Show Project
ธนกร สรรย์วราภิภู

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายของนักกีฬาที่เข้าร่วมงานกีฬามหาวิทยาลัย ในงานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ 77
Factors Influencing Decision Making on Spending Money of the Athletes Attending to the University Sports Events in Ubon Ratchathani Rajabhat Games
ธรรมรักษ์ ละอองนวล หทัยรัตน์ ควรรู้ดี ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช พรชัย วีระนันทาเวทย์ และวลัย พร สุขปลั่ง

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี ในการเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด 87
Marketing Factors Affecting Decision Making of the Food Shop Owners in Ubon Ratchathani to be the Distributors of the Products of Thai Namtip Co., Ltd.
ธิดารัตน์ ชาตะรูปะชีวิน และอนันต์ สุนทราเมธากุล

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ Premium OTOP ด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร 95
Product Development to Premium OTOP by Using Cultural Capital and Local Wisdom: A Case Study of Natural Dyne Silk of Hua Muang Weaving women group, Mahachanachai, Yasothon
นลินี ทองประเสริฐ ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช และศุภกัญญา เกษมสุข

ผลของการใช้คำถามระดับสูงและระดับต่ำกับรูปแบบการเรียนรู้ที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 109
Effects on Using High and Low Level Questions and Learning Styles Affecting Critical Thinking in Online Teaching and Learning by Using Process Oriented Guided Inquiry Learning for the 12th Grade Students
ปุณฑริกา เภสัชชา ประชิต อินทกนก อุดม หอมคำ และขจรศักดิ์ สงวนสัตย์

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 121
Development of Training Curriculum to Improve Information Technology and Communication Skills for the Secondary School Teachers under the Secondary Education Service Area Office 11
พิเจตส์ ประยุทธสินธุ์ อรุณ จุติผล และสมาน อัศวภูมิ

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 131
Factors Affecting Working Capital Management of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand
ภานุรุจ เหลืองไชยรัตน์ ตุลยา ตุลาดิลก ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย และอธิเมศร์ เชษฐธีระพัชร์

มโนทัศน์การสร้างภาพลักษณ์องค์การ 149
Concept of Corporate Image Building
มนสิช สิทธิสมบูรณ์ วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล และจุรีรัตน์ เสนาะกรรณ

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 161
The Potential Development of Small Hotel for Religious Tourism Destinations in Nadoon District, Mahasarakham Province
เยาวภา นียากร ณัฐนิตย์รดี สวัสดิชีวิน และสุวิชชา ศรีถาน

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 169
Development of a Problem-Based Service Training Curriculum for Hotel Receptionists in the Northeastern Region
วิกานดา เกษตรเอี่ยม ดวงเดือน จันทร์เจริญ ชมสุภัค ครุฑกะ และทวิกา ตั้งประภา

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

ผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้าง และแบบอิสระที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน 181
Effects of Reflective Practice Learning by Using Structural and Independent Online Mind Mapping Affecting Critical Thinking Ability of Undergraduate Students with Different Learning Styles
ศิริลักษณ์ หวังชอบ อุดม หอมคำ นุชจรี บุญเกต และขจรศักดิ์ สงวนสัตย์

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการแรงงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษ: กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร 195
Efficiency of Immigrant Worker Management in Special Economic Zones: a Case Study of Mukdahan Province
สุรพล ซาเสน

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 203
Networking of Participation in Solving Community Waste Problems in Nong Khaem District, Bangkok
สุวิน ศรีเมือง และภูกิจ ยลชญาวงศ์

การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 213
A Study of Needs and Guidelines in Developing English for Communication for the School Administrators under Phetchabun Primary Education Service Area Office 1
เอกพจน์ สิงห์คำ และสุกัญญา แช่มช้อย

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 229
Service Marketing Mix Factors Influencing a Decision-Making Process for Choosing Fast- Casual Restaurant Services in Bangkok and Metropolitan Regions
อริยชัย สังข์สุวรรณ และปาลิดา ศรีศรกำพล

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ 238
หลักเกณฑ์การเสนอบทความ 239
ขั้นตอนการรับบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร 245
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ 246
ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ประเมินบทความ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

A Thai Language Learning Management Model to Enhance Reading Literacy and Communication for the Secondary School Students

กมลวรรณ นาคนนท์[1] ปรีชา สามัคคี[2] และไกรเดช ไกรสกุล[2]

สาขาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา[1]
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช[2]
E-mail: Kamonwanree37@gmail.com
Received: December 17, 2018; Revised: February 21, 2019; Accepted: March 1, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตัวอย่างได้แก่ ครูที่ได้รับรางวัล จำนวน 3 คน ครูที่มีประสบการณ์จำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธนรัตน์อุปถัมภ์ อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากจำนวน 34 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และค่าดัชนีความสอดคล้อง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูเป็นผู้จัดระเบียบในการทำงานและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล และให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเอง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีองค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนคือ นำเข้าสู่บทเรียน ทดสอบก่อนเรียน ปฏิบัติกิจกรรม 6 ขั้น 5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 6) การวัดผลและประเมินผล มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.87

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่ามีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนมีทักษะเรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารผ่านเกณฑ์ที่กำหนดผลการประเมินความสนใจความร่วมมือในกิจกรรมรายกลุ่ม และรายบุคคลพบว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 84.55 ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย รู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร ทักษะการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร

Abstract

The purposes of this research were to 1) study conditions of Thai language learning management to enhance reading literacy and communication for the secondary school students, 2) develop a Thai language learning management model to enhance reading literacy and communication for the secondary school students, and 3) try out the Thai language learning

management model to enhance reading literacy and communication for the secondary school students. The samples were 3 teachers receiving awards, 10 teachers having experiences, and 34 students studying in the 9th grade from Thanaratta School, Chawang District, Nakhon Si Thammarat Province randomized by simple random sampling by drawing lots. The statistics were mean, standard deviation, t-test, and Item-Objective Congruence Index (IOC).

The results were as follows.

1. The teachers organized rules for the students to work, gave advice to them, trained the students to know how to think and use reasons, and worked by themselves.

2. The results of the development of the learning management model showed that the model consisted of 1) principles and reasons, 2) goals and objectives, 3) contents, 4) learning activities: introduction to lessons, a pretest, and 6 procedures of activity implementation, 5) media/learning resources, and 6) measurement and evaluation. The IOC of the model was at 0.87.

3. The results of the trial of the model revealed that the mean score of the posttest was higher than that of the pretest with the statistical significance at .05. The students' skills on reading literacy and communication met the requirement. The results of the evaluation on paying attention on participating in group and individual activities met the requirement and the learning achievement score was 84.55% which met the requirement.

Keywords: Thai Language Learning Management, Reading Literacy and Communication, Skills for Reading Literacy and Communication

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และดำรงชีวิตร่วมกัน ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กำหนดให้มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับและยกระดับการเรียนรู้ โดยเน้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปรับระบบการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งระบบ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และพัฒนาระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษาให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากต้องให้ความสำคัญกับการ สร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเมื่อจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยผู้เรียนจะต้องอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้องเข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยจับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่านแสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้วิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่านรวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ 2552) ซึ่งการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพซึ่งการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงแบ่งออกเป็น 5 สาระได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟังการดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ 2552) ซึ่งธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นเรื่องของทักษะ ซึ่งจะแยกเนื้อหาสาระของทักษะแต่ละชั้นปีโดยเด็ดขาดไม่ได้ จำเป็นจะต้องมีกระบวนการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้ต่อเนื่องกันไป (กรมวิชาการ 2546) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ 2553)

วัตถุประสงค์ในการอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไป เช่น อ่านเพื่อความรู้ อ่านเพื่อให้เกิดความคิด อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน อ่านเพื่อความจรรโลงใจ เป็นต้น ซึ่งผู้อ่านจำเป็นต้องทราบเป้าหมายของการอ่านนั้น ๆ ไว้ก่อนอ่านทุกครั้ง การอ่านมีคุณค่าต่อมนุษย์เนื่องจากเป็นการสนองความต้องการของมนุษย์เกิดความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในอาชีพ ทำให้มนุษย์ทันต่อเหตุการณ์และยังสามารถช่วยในการอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน (จรีลักษณ์ จิรวิบูลย์ 2546)

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญที่ต้องยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้บรรลุเป้าหมาย นโยบาย ของสถานศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ปัญหาในเรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ศึกษาในวิชาแขนงต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น จึงได้จัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้น เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาในเรื่องดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครูที่ได้รับรางวัล และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูที่ได้รับรางวัล จำนวน 3 คน และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยจำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธนรัตน์อุปถัมภ์ อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่ม

อย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากได้นักเรียนจำนวน 34 คน

ระยะเวลาในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือแบบฟอร์มการสังเคราะห์เอกสาร เครื่องมือใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร จากครูที่ได้รับรางวัล และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviews) เครื่องมือที่ใช้สำหรับผู้เชี่ยวชาญเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อการตรวจสอบและประเมินร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการทดลองรูปแบบ มีดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 คาบ ซึ่งประกอบไปด้วยชื่อเรื่องสาระสำคัญ ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมิน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน แบบสังเกตการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของทักษะการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร

ขั้นตอนในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร จากครูที่ได้รับรางวัล และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการนำผลจากระยะที่ 1 มากำหนดแนวทางในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบและประเมินร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร โดยผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุง

ระยะที่ 3 นำรูปแบบไปทดลองกับตัวอย่าง และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร ประกอบด้วยขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินทักษะเรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความสนใจและความร่วมมือในกิจกรรมรายกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้รายบุคคล

ขั้นตอนที่ 5 การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ไปยังครูที่ได้รับรางวัลและสอบถามแนวคิดจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยที่เป็นตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ครู และผู้วิจัยรอรับแบบสัมภาษณ์กลับด้วยตัวเองหลังจากนั้นผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย เสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน และดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรู้แบบ

ที่กำหนดขึ้นเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสังเกตการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์โดยการสังเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลโดยการนำปัจจัยต่าง ๆ มาคัดกรอง คัดเลือกข้อมูลที่มีคุณภาพ มีความแม่นยำน่าเชื่อถือ และสอดคล้องกันมาสรุปเชื่อมโยงองค์ประกอบ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่

2. ข้อมูลการสัมภาษณ์ครูมารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามความสำคัญ และตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษาและทำการสังเคราะห์เนื้อหา

3. การออกแบบรูปแบบผู้วิจัยนำผลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ครูที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนภาษาไทย มาออกแบบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

4. ข้อมูลการตรวจสอบประเมินร่างรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกข้อประเด็นคำถาม

5. ข้อมูลการทดลองรูปแบบกับตัวอย่าง และทำการทดสอบวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน การทดสอบทักษะการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร การประเมินความสนใจและความร่วมมือในกิจกรรมรายกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้รายบุคคล และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการรวบรวมคะแนนปฏิบัติงานในทุกกิจกรรมและหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

1.1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า นักเรียนเป็นผู้สร้างระบบความเข้าใจด้วยตนเอง นักเรียนจะออกไปสังเกตสิ่งที่ตนอยากรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและศึกษาแบบกลุ่ม ออกแบบวางแผนและมาร่วมกันอภิปราย สรุปผลการค้นพบและสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยมีครูเป็นผู้จัดระเบียบในการทำงานและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล และให้นักเรียนลงมือทำด้วยตนเอง เป็นการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่าน สามารถนำไปใช้พัฒนาการอ่าน เพื่อพัฒนาความรู้และมีส่วนร่วมในสังคม

1.2 ผลจากการสัมภาษณ์ครูที่ได้รับรางวัลในด้านการสอนภาษาไทย และแนวคิดจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย สรุปได้ว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับ 1) แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านและเข้าใจสิ่งที่อ่าน มีทักษะการเขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีทักษะในการฟังและรับรู้เรื่องราวอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการพูดได้ตรงตามโอกาส และมีทักษะในการสื่อสารได้ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์ ฝึกให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ 2) หลักการ วิธีการในการจัดการเรียนภาษาไทย คือใช้หลักการกระบวนการทำซ้ำ เพื่อให้นักเรียนเกิดความชำนาญ ส่งเสริมให้นักเรียนสืบค้นข้อมูล และรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการสื่อสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ครูเป็นเพียงผู้เสนอแนะแนวทางและวิธีการ ควรใช้สื่อเทคโนโลยีที่นักเรียนสนใจมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้จัดทำสื่อการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา 3) ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย คือ ขาดการเอาใจใส่ และมีพื้นฐานมาไม่ดี การแก้ปัญหาในการจัดการเรียน

ภาษาไทยโดยการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญและตระหนักในคุณค่าภาษาไทย 4) ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนเพื่อพัฒนาการอ่าน ครูสร้างความตระหนักให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าในการอ่าน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นดังนี้

2.1 ผลการออกแบบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย มีองค์ประกอบคือ 1) หลักการและเหตุผล 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระที่จัดการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีขั้นตอนคือ นำเข้าสู่บทเรียน ทดสอบก่อนเรียน ปฏิบัติกิจกรรม 6 ขั้น (ได้แก่ การกำหนดประเด็นศึกษาค้นคว้า วางแผนการศึกษาค้นคว้า ดำเนินการศึกษาค้นคว้า การนำเสนอองค์ความรู้ในขั้นเรียน วิจารณ์องค์ความรู้ และสรุปผลการศึกษาค้นคว้า) 5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ 6) การวัดผลและประเมินผล

2.2 ผลการตรวจสอบประเมินร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่าการตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าร่างรูปแบบมีความเหมาะสม โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.87 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

3.1 ผลการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ความสามารถทางการเรียน	n	$\overline{X}$	S	t
ก่อนเรียน	34	18.24	10.67	11.08*
หลังเรียน	34	24.85	6.25	

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตารางพบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.24 คะแนนหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 24.85 เมื่อนำคะแนนผลสัมฤทธิ์มาเปรียบเทียบพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.2 ผลการประเมินทักษะเรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีดังนี้

3.2.1 ทักษะการกำหนดประเด็นศึกษาค้นคว้าจากการทำกิจกรรมกลุ่ม การนำเสนอภายในกลุ่มและการสรุปภาพรวม ของคะแนนทุกกลุ่มได้คะแนน 8.50 ถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

3.2.2 ทักษะวางแผนการศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมกลุ่ม การออกแบบวางแผน พบว่าการนำเสนอในชั้นเรียน และการสรุปภาพรวม ของคะแนนทุกกลุ่มได้คะแนนเฉลี่ย 8.49 ถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

3.2.3 ทักษะดำเนินการศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมกลุ่ม พบว่าในขั้นตอนการสืบค้น ขั้นตอนของการอ่าน ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ ในขั้นตอนของการวิพากษ์ในชั้นเรียน และขั้นตอนการสรุปเนื้อหาจากการศึกษาค้นคว้า เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า 5 กลุ่ม ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือกลุ่มที่ 6 ซึ่งมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3.2.4 ทักษะการนำเสนอองค์ความรู้ในขั้นเรียนจากการทำกิจกรรมกลุ่มการนำเสนอองค์ความรู้เป็นเอกสารและการนำเสนอองค์ความรู้ในชั้นเรียนเป็นบรรยาย โดยภาพรวมของคะแนนทุกกลุ่มได้คะแนน 17.32 คะแนนถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

3.2.5 ทักษะขั้นตอนวิจารณ์องค์ความรู้ โดยภาพรวมของคะแนนทุกกลุ่มได้คะแนนเฉลี่ย 16.83 คะแนน ถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

3.2.6 ทักษะขั้นตอนสรุปผลการศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นตอนวิจารณ์องค์ความรู้และขั้นตอนสรุปผลการศึกษาค้นคว้า โดยภาพรวมของคะแนนทุกกลุ่มได้คะแนนเฉลี่ย 16.83 คะแนน ถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

3.3 ผลการประเมินความสนใจและความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่มพบว่าความสนใจและให้ความร่วมมือในกิจกรรมกลุ่ม การปฏิบัติกิจกรรมการเรียน สรุปโดยภาพรวมพบว่า มีคะแนนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด

3.4 ผลการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้รายบุคคลพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้รายบุคคลในการปฏิบัติการเรียน คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ($\bar{x}$ = 2.62) รองลงมาคือมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{x}$ = 2.53) และโดยภาพร่วมพบว่ามีคะแนนผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

3.5 ผลการการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ความสามารถในการทดสอบแบบทดสอบผลวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด คือ เลขที่ 18 และ 30 (56 คะแนน) และผลคะแนนเฉลี่ยของทั้งห้อง 84.55 คะแนน ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขั้นตอนที่ 1 จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับแนวทางหรือวิธีการส่งเสริมความสามารถในการอ่าน พบว่าการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย นักเรียนเป็นผู้สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง ศึกษาค้นคว้าในสิ่งที่ตนเองสนใจ และนำมาออกแบบวางแผนอภิปรายร่วมกัน จนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้จัดระเบียบในการทำงาน ที่ได้ผลมาอย่างนี้เพราะ เมื่อนักเรียนทำในสิ่งที่ตนเองสนใจนักเรียนจะมีความกระตือรือร้นในการสืบหาข้อมูลและคำตอบด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่คอยชี้แนะแนวทางวิธีการและส่งเสริมความรู้ ตลอดจนฝึกฝนให้นักเรียนเกิดความชำนาญ จนกลายเป็นทักษะต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับณัชชากัญญ์ วิรัตนชัยวรรณ (2561) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ และขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ จากครูที่ได้รับรางวัล และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยเกี่ยวกับ 1) แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ พบว่ามุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน เขียน ฟัง พูดและดูอย่างมีประสิทธิภาพ 2) หลักการในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ควรใช้กระบวนการทำซ้ำในเรื่องของการอ่าน เพื่อให้เกิดความชำนาญและรู้จริง จนพัฒนามาเป็นทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับ

นพดล จันทร์เพ็ญ (2531), วัฒนะ บุญจับ (2541) และกอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ 2551) ที่กล่าวว่าการอ่านในใจนี้หากมีการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอการจับใจความก็จะคล่องแคล่วทำให้สามารถอ่านได้รวดเร็วยิ่งขึ้นซึ่งจะมีผลในการพัฒนาการอ่านโดยตรง 3) ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย พบว่านักเรียนอ่านไม่ออก ไม่เข้าใจสิ่งที่อ่าน เขียนสื่อความหมายไม่ได้ ขาดการเอาใจใส่ แก้ปัญหาโดยการกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาไทย และพัฒนาการอ่านทีละขั้นตอนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ สุรางค์ โค้วตระกูล (2541) กล่าวว่า งานสำคัญของครูคือการช่วยนักเรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ หรือมีความรู้และมีทักษะตามที่หลักสูตรวางไว้ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้เป็นรากฐานของการสอนที่มีประสิทธิภาพ 4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย จะช่วยกระตุ้นความสนใจในการพัฒนาการอ่านมากยิ่งขึ้น ที่ได้ผลมาเป็นแบบนี้เพราะ การจัดการเรียนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 5 กลุ่มสาระ จึงเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในด้านการอ่าน เขียน ฟัง ดูและพูด หลักภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม และฝึกฝนโดยชำนาญ โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดเป็นทักษะ ครูมีหน้าที่แนะนำวิธีการและช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับนักเรียนในการจัดการเรียนรู้เท่านั่น

2. จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้นำผลจากระยะที่ 1 มากำหนดแนวทางในการออกแบบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมี 1) หลักการและเหตุผล 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระที่จัดการเรียนรู้ 4) กิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีขั้นตอนคือ นำเข้าสู่บทเรียน ทดสอบก่อนเรียน ปฏิบัติกิจกรรม 6 ขั้น (ได้แก่ การกำหนดประเด็นศึกษาค้นคว้า วางแผนการศึกษาค้นคว้า ดำเนินการศึกษาค้นคว้า การนำเสนอองค์ความรู้ในขั้นเรียน วิจารณ์องค์ความรู้ สรุปผลการศึกษาค้นคว้า) 5) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 6) การวัดผลและประเมินผล 7) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 8) การวัดผลและประเมินผล ที่ได้ผลมาอย่างนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนร้อยละ 80 มีความรู้และพัฒนาตนเองได้ คิดได้คิดเป็น ทำเป็นและรักการอ่าน โดยการแสวงหาความรู้ และเลือกประเด็นศึกษาค้นคว้าที่ตัวเองสนใจ นักเรียนจะได้ดำเนินการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนด้วยตนเอง จนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจมาศ โกมลไสย (2537 อ้างถึงใน บุญรอด โชติวชิรา 2547) ว่านักเรียนมีความสนใจในด้านการอ่านยิ่งขึ้น หากได้อ่านเนื้อเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน และสอดคล้องกับ จักริน โพธิ์ทอง (2545) ที่ได้กล่าวว่าหากผู้เรียนได้เลือกบทอ่านเองตามความสนใจจะเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ดีกว่าที่ผู้เรียนต้องอ่านบทอ่านที่ครูเลือกให้หรืออ่านบทเดียวกันทั้งชั้น โดยครูผู้สอนแนะนำทางให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง และทำแบบฝึกหัดตลอดทั้งกิจกรรมตามจุดประสงค์ที่วางไว้ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านได้ดีขึ้นตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551) ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบและประเมินร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ผลมาอย่างนี้เพราะจากการตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จากผู้เชี่ยวชาญพบว่าร่างรูปแบบมีความเหมาะสม โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.87 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

3. จากผลการนำรูปแบบไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง และปรับปรุงรูปแบบการ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และทำการประเมินผลการทดลอง พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนผ่านเกณฑ์ในทุกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ที่ผลเป็นอย่างนี้เพราะ นักเรียนได้ศึกษาประเด็นศึกษาค้นคว้าตามที่ตนเองสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญช่วย สายราม (2552) ที่กล่าวไว้โดยสรุปว่า กิจกรรมที่ทำให้นักเรียนสนใจจะช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านและพยายามที่จะพัฒนาการ อ่านของตนเองและมีความสุขในการอ่าน และได้ร่วมกันทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลและทำกิจกรรมรายกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากการใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นไปตาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (กระทรวงศึกษาธิการ 2544) คือการจัดกิจกรรม ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิด และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลายพิชัย ศิริอรรถ (2553) ที่พบว่าการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักโดยต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัยของบุคคลและสามารถถ่ายทอด ส่งเสริม สนับสนุน การอ่านไปสู่ผู้อื่น และงานวิจัยของ พิรุณ อนวัชศิริวงศ์ และถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์ (2554) ที่พบว่าเมื่ออ่านแล้วสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ การอ่านยังทำให้ผู้อ่านเกิดความคิด รู้จักใคร่ครวญในสิ่งที่ได้อ่าน ช่วยสร้างสมาธิให้กับผู้อ่าน ได้พัฒนาตนเอง เกิดความเพลิดเพลินและเกิดแรงบันดาลใจจากสิ่งที่ได้อ่าน และช่วยกันวางแผน ออกความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและรู้จักแบ่งงานกันทำตามความถนัดของแต่ละคน สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และร่วมกันรับผิดชอบงานและได้ร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายพร้อมกัน การทำงานร่วมกัน เมื่อมีการออกความคิดเห็น จะมีการตัดสินใจโดยการใช้เสียงข้างมาก นักเรียนจะรู้จักใช้สิทธิ์ของตนแบบประชาธิปไตย เมื่อเพื่อนทำงานผิดพลาดนักเรียนจะรู้จักการยื่นมือเข้ามาช่วยและคอยให้กำลังใจกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนจะรู้จักข้อผิดพลาด การแก้ไข และการสร้างกำลังใจให้กันและกัน เมื่องานในกลุ่มออกมาดีทุกคนจะมีความภูมิใจในการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านในภาษาอื่น และนำไปเป็นสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อการพัฒนาความสามารถในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ครูควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมบูรณาการในการพัฒนาด้านการเขียน และการฟังควบคู่ไปด้วย

3. ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ครูควรเตรียมแหล่งข้อมูลให้นักเรียนทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียนใบความรู้ประกอบกิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีข้อมูลความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง และให้สอดคล้องกับสาระสำคัญและผลการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เรื่องการอ่านและสื่อสารได้

2. ผู้วิจัยควรเพิ่มทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ที่ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของ ดร.ปรีชา สามัคคี ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ไกรเดช ไกรสกุล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมถึงคณาจารย์ประจำหลักสูตรคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์วิฑูรย์ เวชประสิทธ์ นางอมรรัตน์ เจรียงพร นางวาสนา หมุนวัง นางจุไรภรณ์ จันทร์จิตตะการ และนางรุจิรา จิตติมงคล ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ที่กรุณาได้ให้ความร่วมมือในการให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย และขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนธนรัตน์อุปถัมภ์ คณะครูและนักเรียนทุกคนที่ส่งเสริมสนับสนุนและขอบคุณทุกคนในครอบครัวที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จ ประโยชน์และคุณค่า

ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้ทุกท่านเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.

————. **กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2546.

————. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.

————. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2551.

————. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว, 2552.

————. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว, 2553.

————. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2562). จาก http://www.curriculum51.net/upload/cur-51.pdf

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. **ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2551.

จรีลักษณ์ จิรวิบูรณ์. **คู่มือครูและผู้ปกครองสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ความจำ.** กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา, 2546.

จักริน โพธิ์ทอง. **การสอนอ่านแบบกว้างขวางเพื่อส่งเสริมความเข้าใจการอ่านภาษาอังกฤษ การรู้คำศัพท์ และทัศนคติเชิงบวกต่อการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5** เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

ณัชชากัญญ์ วิรัตนชัยวรรณ. **ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษย์นิยม (Humanism).** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 27 มิถุนายน 2561). จาก http://www.learners.in.th

นพดล จันทร์เพ็ญ. **การใช้ภาษาไทย.** กรุงเทพฯ: แสงการพิมพ์, 2535.

บุญช่วย สายราม. **การพัฒนาการดำเนินงานการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองทัพ อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

เบญจมาศ โกมลไสย. **ผลของการสอนแบบ เอ็ม ไอ เอ ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสนใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.

พลายพิชัย ศิริอรรถ. **การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนไพโรจน์วิทยาลัย อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

พิรุณ อนวัชศิริวงศ์ และถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์. **อ่านสร้างสุข:สร้างวัฒนธรรมการอ่าน สร้างการอ่านให้เป็นวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: แปลนพลิ้นท์ติ้ง, 2554.

วัฒนะ บุญจับ. **ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา.** กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2541.

สุรางค์ โค้วตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดกำแพงเพชร

Guidelines for Developing Ability in Learning Management of Morality-Teaching Monks in the Schools in Kamphaeng Phet Province

กู้เกียรติ ศิริพานิช สมบูรณ์ สุขแก้ว คำสอน และเกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

E-mail: kukriet.s@psru.ac.th

Received: April 18, 2019; Revised: May 16, 2019; Accepted: May 17, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 3) ทดลองใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 4) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชร ทั้งหมด จำนวน 140 รูป ตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 8 รูป ครูสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินทักษะ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

2. วิธีการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีดังนี้

3.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ทักษะปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

3.3 ความพึงพอใจต่อความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาความสามารถ การจัดการเรียนรู้ พระสอนศีลธรรม

Abstract

This research aimed to 1) study the needs of the ability development in learning management for the morality-teaching monks in the schools, 2) create and examine quality of guidelines to develop the ability in learning management for the morality-teaching monks in the schools, 3) try out the guidelines to develop the ability in learning management for the morality-teaching monks in the schools, and 4) study the attitudes towards the guidelines to develop the ability in learning management for the morality-teaching monks in the schools. The target group included 140 monks who taught morality in the schools in Kamphaeng Phet Province. The samples, selected by purposive sampling, were 8 monks teaching morality and 12 teachers teaching for the social studies, religion, and culture department. The research instruments were a questionnaire, an interview form, an evaluation form, and a satisfaction form. The statistics were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research results were as follows.

1. The overall of the four aspects of the needs of the ability development in learning management for the morality-teaching monks in the schools was at a high level.

2. The approaches used to develop the ability in learning management for the morality-teaching monks in the schools were appropriate and possible at the highest level.

3. The results of the trial of the guidelines for developing the ability of the morality-teaching monks in learning management for the morality-teaching monks in the schools were as in the following details:

3.1 The morality-teaching monks had knowledge and ability in learning management after the trial higher than that before the trial with the statistical significance at the level of .05.

3.2 The overall of the skills of the implementation of the morality-teaching monks in learning management was at a good level.

3.3 The overall of the satisfaction towards the ability in learning management of the morality-teaching monks in the schools was at the highest level.

4. The attitudes towards the guidelines for developing the ability in learning management of the morality-teaching monks in the schools were at the highest level.

Keywords: Guidelines for Developing Ability, Learning Management, Morality-Teaching Monks

บทนำ

การจะพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น สามารถดำเนินการได้โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา เพราะศาสนามีหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นผู้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อีกทั้งพลเมืองในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรมและวิถีดำเนินชีวิตของคนไทย ดังนั้นเด็กไทยสมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยและเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มแรก โดยที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (1) มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต (3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย (4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งได้กำหนดให้ผู้เรียนที่เป็นชาวพุทธเรียนวิชาพระพุทธศาสนาตลอดหลักสูตร และระบุว่าการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ได้ผลสมบูรณ์นั้นควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักคือต้องให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ ศรัทธา และ เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาและพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม แม้กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทุกชั้นและทุกระดับตลอดระยะเวลาเรียน 12 ปี ก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มาก กล่าวคือการบริหารและการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนายังขาดประสิทธิภาพ ขาดความเอาใจใส่และไม่มีมาตรการเสริมอย่างเป็นรูปธรรมในสถานศึกษาหลายแห่ง จึงไม่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดการบูรณาการการเรียนการสอนด้านศีลธรรมเข้ากับวิชาสามัญโดยทั่วไป อีกทั้งไม่ให้ความสำคัญต่อพระภิกษุที่มีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอย่างถ่องแท้ เข้ามาเป็นครูหรือวิทยากรในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและครบวงจรทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความซาบซึ้งขาดการปฏิบัติและขาดการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างทั่วถึง จึงไม่สามารถใช้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก้ปัญหาชีวิตของเยาวชนและประชาชนในสังคมได้อย่างเด่นชัดและเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553)

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 โดยข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการในการสนับสนุนให้พระสงฆ์เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีความสุขและสามารถนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ การสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความไม่พร้อมอยู่หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์หรือด้านการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะพระที่เข้าไปสอนไม่ได้มีความรู้ด้านวิชาชีพครูโดยตรง กำหนดคุณสมบัติเพียงว่าผู้ที่จะเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนต้องจบนักธรรมเอกหรือประโยค 1-2 ขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หรือเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป (กรมการศาสนา 2549) ซึ่งพระสอนศีลธรรมที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วไม่ได้บ่งชี้ว่าจะต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาชีพ ดังที่พระธรรมโกศาจารย์ ได้กล่าวไว้ว่าจุดอ่อนของพระที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนก็คือ ความรู้ในเรื่องวิชาครู การจัดทำแผนการสอนซึ่งจะต้องหาแนวทางแก้ไข จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสพัฒนา ภาวะคุกคาม ตามแผนยุทธศาสตร์พระสอนศีลธรรม ฉบับที่ 11 (2555-2559) พบว่า ในด้านจุดอ่อน พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเฉพาะพระที่มีคุณวุฒินักธรรมชั้นเอก, เปรียญธรรม 3 ประโยค และปริญญาตรีด้านพระพุทธศาสนา ในภาพรวมยอมรับว่ามีความรู้ด้านพระพุทธ

ศาสนา แต่ยังขาดประสบการณ์ในด้านการถ่ายทอดหรือเทคนิคการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานพระสอนศีลธรรม 2558)

โรงเรียนที่สังกัดจังหวัดกำแพงเพชรมีพระสอนศีลธรรมเข้าไปสอนจำนวน 140 รูป ครอบคลุม 11 อำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร โดยที่แต่ละโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญ ของโครงการรวมทั้งจุดอ่อนตามการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พบว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงต่อด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการขาดคุณธรรมจริยธรรม ด้านสุขภาพจิต ด้านการใช้ยาเสพติด ด้านการพนัน ด้านชู้สาว และด้านทะเลาะวิวาท โดยใช้วิธีการสอนตามแนวหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมในสิ่งที่ดีต่อนักเรียน ให้นักเรียนได้เข้าใกล้พระสงฆ์ได้เข้าใกล้วัดซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวจิตใจ และนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยเป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของโครงการพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพแนวทางการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
3. เพื่อทดลองใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายคือพระสอนศีลธรรมจังหวัดกำแพงเพชรทั้งหมด จำนวน 140 รูป เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม ความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์วิธีการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจากพระสอนศีลธรรมดีเด่น จำนวน 2 รูป และครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 2 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแนวทางการพัฒนาในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน นำผลที่ได้มายกร่างวิธีการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน/หลัง กับพระผู้สอนจำนวน 8 รูป โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง หลังจากนั้น ประเมิน 1) ความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

2) ความพึงพอใจของครูพี่เลี้ยงผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3) ทักษะปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนของพระผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบทดสอบและแบบประเมินทักษะ

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตัวอย่าง ได้แก่ พระสอนศีลธรรมที่ทำหน้าที่สอนศีลธรรมในโรงเรียน ที่กำหนดไว้ 4 โรงเรียน จำนวน 8 รูป ครูสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 12 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

1.1 ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอน โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น ชัดเจนปฏิบัติได้จริง มีความต้องการพัฒนาสูงสุด รองลงมาคือ การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นมาตรฐานและตัวชี้วัดในรายวิชาพระพุทธศาสนา ข้อที่มีความต้องการพัฒนาต่ำสุด คือ การร่วมกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชาพระพุทธศาสนา

1.2 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการรู้ โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนา และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนการสอนในวิชาพระพุทธศาสนา มีความต้องการพัฒนาสูงสุด รองลงมาคือ การจัดทำเอกสารและสื่อประกอบในการเรียนรู้ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาต่ำสุดคือ การจัดหาสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สามารถศึกษาข้อมูลนักเรียนเพื่อออกแบบการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา มีความต้องการพัฒนาสูงสุด รองลงมา คือ ใช้รูปแบบวิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิชาพระพุทธศาสนา ข้อที่มีความต้องการพัฒนาต่ำสุด คือ พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน

1.4 ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน มีความต้องการพัฒนาสูงสุด รองลงมาคือ การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาต่ำสุด คือ วัดผลและประเมินผลครอบคลุมพัฒนาการของผู้เรียน

โดยสรุปพบว่า ความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับได้ตั้งนี้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยภาพรวมทุกด้าน

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับความต้องการ
1	ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอน	4.04	.11	มาก
2	ด้านการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการรู้	4.27	.07	มาก
3	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.07	.08	มาก
4	ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้	4.07	.08	มาก
	รวมเฉลี่ย	**4.11**	**.10**	**มาก**

2. คุณภาพแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมภายในโรงเรียน ทั้งด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประเมินโดยโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S	ระดับความเหมาะสม
1	หลักการและเหตุผลของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
2	แนวคิดทฤษฎีของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
3	วัตถุประสงค์ของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
4	เนื้อหาด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอนของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
5	เนื้อหาด้านการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.60	.55	มากที่สุด
6	เนื้อหาด้านการจัดการเรียนการสอนของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
7	เนื้อหาด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.60	.55	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประเมินโดยโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\overline{X}$	S	ระดับความเหมาะสม
8	ระยะเวลาในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
9	กระบวนการดำเนินงานของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.40	.55	มาก
10	การวัดและประเมินผลของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	**4.72**	**.14**	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประเมินโดยโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน

ข้อ	รายการ	$\overline{X}$	S	ระดับความเป็นไปได้
1	หลักการและเหตุผลของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
2	แนวคิดทฤษฎีของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
3	วัตถุประสงค์ของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.40	.45	มาก
4	เนื้อหาด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอนของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
5	เนื้อหาด้านการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
6	เนื้อหาด้านการจัดการเรียนการสอนของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.60	.55	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประเมินโดยโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\overline{X}$	S	ระดับความเป็นไปได้
7	เนื้อหาด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.20	.45	มาก
8	ระยะเวลาในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.60	.55	มากที่สุด
9	กระบวนการดำเนินงานของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
10	การวัดและประเมินผลของแนวทางการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.80	.45	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	**4.66**	**.21**	มากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้วิธีการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

3.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความรู้ ก่อน - หลัง เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การทดสอบ	$\overline{X}$	S	t
ก่อนอบรม	12.00	1.60	-10.28*
หลังอบรม	17.75	.70	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ทักษะปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนของพระผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับทักษะปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อ	รายการ	$\overline{X}$	S	ระดับทักษะ
1	สามารถนำความรู้จากการอบรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน	2.75	.46	ดี
2	สามารถจัดเตรียมเนื้อหาในการสอนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์	2.87	.35	ดี
3	สามารถใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนได้	2.87	.35	ดี
4	สามารถควบคุมชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี	2.62	.52	ดี
5	วาจา กิริยา ท่าทาง ประกอบการสอนเหมาะสม	2.87	.35	ดี
6	มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน	2.87	.35	ดี
7	สามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว	2.87	.35	ดี
8	สามารถวัดผลและประเมินผลอย่างถูกต้อง ชัดเจนตรงกับวัตถุประสงค์	2.87	.35	ดี
	เฉลี่ย	**2.82**	**.09**	**ดี**

3.3 ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประเมินโดยครูพี่เลี้ยงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้

ข้อ	รายการ	$\overline{X}$	S	ระดับความสามารถ
1	พระผู้สอนนำความรู้ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร, การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้, ด้านใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.75	.46	มากที่สุด
2	พระผู้สอนมีวินัยและตรงต่อเวลา	4.62	.51	มากที่สุด
3	พระผู้สอนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ได้	4.87	.35	มากที่สุด
4	พระผู้สอนช่วยแบ่งเบาภาระให้ครูพี่เลี้ยง	4.84	.35	มากที่สุด
5	พระผู้สอนออกแบบสื่อการเรียนการสอนสวยงามน่าใช้	4.75	.46	มากที่สุด
6	พระผู้สอนมีเทคนิควิธีที่หลากหลายเหมาะกับนักเรียน	4.62	.51	มากที่สุด
7	พระผู้สอนสามารถส่งผลการเรียนของนักเรียนอย่างถูกต้องชัดเจน	4.62	.51	มากที่สุด
8	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของพระผู้สอน	4.75	.35	มากที่สุด
9	พระผู้สอนสามารถประสานงานกับครูพี่เลี้ยงได้	4.87	.35	มากที่สุด
10	พระผู้สอนสามารถทำให้นักเรียนรักในวิชาพระพุทธศาสนาได้	4.62	.51	มากที่สุด
เฉลี่ย		**4.75**	**.11**	**มากที่สุด**

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางของการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ข้อ	รายการ	$\overline{X}$	S	ระดับความคิดเห็น
1	ช่วยให้พระผู้สอนศีลธรรมมีการปฏิบัติงานเป็นทีมรวมกับครูผู้สอน	4.60	.59	มากที่สุด
2	ช่วยให้พระผู้สอนศีลธรรมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากขึ้น	4.80	.52	มากที่สุด
3	ช่วยให้พระผู้สอนศีลธรรมมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น	4.85	.36	มากที่สุด
4	ช่วยให้พระผู้สอนศีลธรรมทราบปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	4.70	.57	มากที่สุด
5	ช่วยให้พระผู้สอนศีลธรรมสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องชัดเจน	4.80	.41	มากที่สุด
6	ช่วยให้พระผู้สอนศีลธรรมสามารถสร้างสื่อการสอนที่ทันสมัยได้	4.80	.41	มากที่สุด
7	ช่วยให้พระผู้สอนศีลธรรมสามารถออกแบบการวัดผลที่ถูกต้องตรงตามหลักวิชาการและเหมาะกับผู้เรียน	4.85	.36	มากที่สุด
8	ช่วยให้พระผู้สอนศีลธรรมมีทักษะในการจัดการเรียนการสอน	4.60	.59	มากที่สุด
9	กระบวนการของวิธีการมีประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.85	.36	มากที่สุด
10	ช่วยพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา	4.75	.44	มากที่สุด
เฉลี่ย		**4.76**	**.09**	**มากที่สุด**

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

1.1 ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอน โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น ชัดเจนปฏิบัติได้จริง มีความต้องการพัฒนาสูงสุด รองลงมาคือ การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นมาตรฐานและตัวชี้วัดในรายวิชาพระพุทธศาสนา ข้อที่มีความต้องการพัฒนาต่ำสุด คือ การร่วมกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างรายวิชาพระพุทธศาสนา

1.2 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการรู้ โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนา และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนการสอนในวิชาพระพุทธศาสนา มีความต้องการพัฒนาสูงสุด รองลงมาคือ การจัดทำเอกสารและสื่อประกอบในการเรียนรู้ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาต่ำสุด คือ การจัดหาสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สามารถศึกษาข้อมูลนักเรียนเพื่อออกแบบการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา มีความต้องการพัฒนาสูงสุด รองลงมาคือ ใช้รูปแบบวิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิชาพระพุทธศาสนา ข้อที่มีความต้องการพัฒนาต่ำสุดคือ พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน

1.4 ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน มีความต้องการพัฒนาสูงสุด รองลงมาคือ การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อที่มีความต้องการพัฒนาต่ำสุดคือ วัดผลและประเมินผลครอบคลุมพัฒนาการของผู้เรียน

โดยสรุปพบว่า ความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับได้ตั้งนี้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการรู้, ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้, ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร และเขียนแผนการสอน

2. แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้พระสอนศีลธรรมภายในโรงเรียนด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้วิธีการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

3.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ทักษะปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

3.3 ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนได้พัฒนาไปมาก พระผู้สอนมิได้ศึกษาทางด้านนี้โดยตรง จึงมีความต้องการพัฒนาตนเองให้ทันยุคสมัย เพื่อให้เวลาจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ ศรีจันทวงศ์ (2550) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนาแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ครูควรได้รับการพัฒนาเทคนิควิธีการสอน การส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาให้มากขึ้น โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ด้านการวัดและประเมินแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังสอดคล้องกับ ธนบดี บัวใหญ่รักษา (2550) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสวนห้อมผางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการเรียนรู้น้อยมาก จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้านอย่างเร่งด่วน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จิตติพร ทรรศนียากร (2552) ได้การวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าครูมีความต้องการพัฒนาด้านการจัดทำแผนการ

จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากที่สุด

2. แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความไม่เหมาะสมและและมีความเป็นไปมากที่สุด สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) ได้รายงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2 : จังหวัดอุดรธานี พบว่าการพัฒนาครูและผู้บริหารทำให้ครูจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ส่งผลให้โรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีดังนี้

3.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นทั้งนี้เป็นเพราะหลังจากที่ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการจากวิทยากรที่มีความชำนาญด้านการจัดการเรียนรู้โดยการนำเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ มาอบรมตลอดระยะเวลา 3 วัน โดยในระหว่างการอบรมมีผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อมุ่งไปที่กระบวนการและผลของการเรียนรู้โดยตรง เป็นการพัฒนาในระดับการเรียนรู้ใช้วิธีดึงข้อมูลจากกลุ่มมาสร้างเป็นกระบวนการเรียนรู้ แล้วส่งต่อให้กับผู้รับการอบรมทำให้พระผู้สอนทั้งหมดได้ความรู้และกระบวนการที่ถูกต้องเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง ส่งผลให้พระผู้สอนมีความรู้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ จิตติพร ทรรศนียากร (2552) ได้การวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า หลังจากการพัฒนาครูด้วยการจัดการฝึกอบรมระหว่างการปฏิบัติงาน 5 ขั้นตอน ทำให้ครูทุกคนมีความรู้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และรุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.2 ทักษะปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนของพระผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นเพราะหลังจากได้อบรมเชิงปฏิบัติการแล้วพระผู้สอนจะเข้าไปปฏิบัติการสอนจริงในโรงเรียนต่าง ๆ และได้มีการฝึกอบรมซึ่งทำโดยครูฝึก เพื่อขยับขีดความสามารถให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แล้วดึงศักยภาพของพระสอนศีลธรรมออกมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาในการฝึกอบรม ส่งผลให้ทักษะปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนของพระผู้สอนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติการสอนผ่านการประเมินทักษะจากครูพี่เลี้ยง สอดคล้องกับ จิตติพร ทรรศนียากร (2552) พบว่าครูผู้สอนที่ได้เน้นการจัดกิจกรรมโดยการฝึกปฏิบัติ จะสามารถแสดงความคิดรวบยอดในด้านเนื้อหาการระบุองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน และมีทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

3.3 ครูพี่เลี้ยงมีความพึงพอใจต่อความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะพระสอนศีลธรรมได้มีการวางแผนก่อนทำการสอน มีสื่อการสอนที่ทันสมัย สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกวิธี รวมทั้งสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างถูกต้อง ช่วยแบ่งเบาภาระของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นอย่างมากจึงได้ผลการประเมินที่น่าพึงพอใจ สอดคล้องกับ จิตติพร ทรรศนียากร (2552) พบว่าครูมีเจตคติต่อครูต่อรูปแบบที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นซึ่งหลังจากการทดลองใช้และประสบความสำเร็จแล้ว

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการอบรมเชิงปฏิบัติการและการติดตามประเมินผลในทุกขั้นตอนง่ายต่อการจัดกิจกรรมเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยอย่างถูกต้องส่งผลให้เกิดประโยชน์ทั้งกับพระผู้สอนเอง

ครูพี่เลี้ยง นักเรียน และโรงเรียนที่พระผู้สอนเข้าไปปฏิบัติงานทำให้ผลการประเมินเป็นไปในทางที่ดีอย่างมาก สอดคล้องกับ รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์ (2559) พบว่าหลังการใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความเป็นประโยชน์ต่อครู เนื้อหาสอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโดยเฉพาะรูปแบบการพัฒนาครูเป็นลำดับขั้น เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการพัฒนา มีความเป็นไปได้ในการฝึกปฏิบัติเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการนำข้อมูลความรู้ท้องถิ่น ชุมชน มาบูรณาการ ในการจัดการสอนของพระสอนศีลธรรม จึงควรเพิ่มเติมข้อมูลดังกล่าวเข้ามาในระหว่างการอมรมเชิงปฏิบัติการของพระผู้สอนเพิ่มเติม

2. แนวทางการวางแผนระยะเวลาในการอบรมไม่เพียงพอต่อการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ดังนั้นการนำผลการวิจัยไปใช้จึงควรให้พระผู้สอนได้ฝึกวิธีการหาความรู้เพิ่มเติมและครูพี่เลี้ยงจะต้องคอยติดตามตลอดระยะเวลาในการสอนจริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยในด้านจิตวิทยาการสอนของพระผู้สอนเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมในทุกมิติของการจัดการเรียนการสอน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับอนุเคราะห์ จาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุขแก้ว คำสอน ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการในการสอบปากเปล่า ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรสาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ทุกท่าน รวมทั้งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุวารีย์ สุวัฒนา และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณนักวิชาการทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่ปรากฏนามในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเคารพยิ่ง ขอขอบพระคุณคณะครู พระผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นตัวอย่างในการทดลอง คุณงามความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยของมอบแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้วิจัยขอรำลึกถึงพระคุณท่านตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **ขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว, 2553.

จิตติพร ทรรศนียากร. **การศึกษากระบวนการพัฒนาครูผู้สอนด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552.

ธนบดี บัวใหญ่รักษา. **แนวทางในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.

พระสอนศีลธรรม,สำนักงาน. **แผนยุทธศาสตร์พระสอนศีลธรรมในช่วงแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับที่ 11 (2555-2559).** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: หจก.เชนปริ้นติ้ง, 2558.

รุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์. **การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2559.

วัฒนธรรม, กระทรวง. **คู่มือการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ 2549.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2549.

สุวัฒน์ ศรีจันทวงศ์. **แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
Factors Affecting Choosing Further Learning Programs of the High School Students

จำลอง นามูลตรี[1] วัลภา สบายยิ่ง[2] และนิธิพัฒน์ เมฆขจร[2]

แขนงวิชาการปรึกษาและการแนะแนวเชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช[1]
สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช[2]
E-mail: j-namoontree@hotmail.com
Received: January 3, 2019; Revised: February 11, 2019; Accepted: February 20, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยทำนายด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน ความคาดหวังของครอบครัว และชื่อเสียงสถาบันที่จะศึกษาต่อ 2) ศึกษาการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทำนายกับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 4) ศึกษาอำนาจการพยากรณ์การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากปัจจัยทำนาย ตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จำนวน 374 คน คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีของยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และคัดเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .88 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัจจัยการทำนายด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน และความคาดหวังของครอบครัว อยู่ในระดับมาก และปัจจัยการทำนายด้านชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน และความคาดหวังของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยทำนายด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน และความคาดหวังของครอบครัว สามารถพยากรณ์การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ร้อยละ 34.5

คำสำคัญ: แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน ความคาดหวังของครอบครัว ชื่อเสียงของสถาบัน การเลือกศึกษาต่อ มัธยมศึกษาตอนปลาย

Abstract

The purposes of this research were (1) to study factors used to predict achievement motivation, perception of the world of careers and works, expectation of families, and reputation

of further learning institutions, (2) to investigate on choosing further learning programs of the high school students, (3) to study relationship between prediction factors and choosing further learning programs of the high school students, and (4) to examine the predictive power on choosing the further learning programs of the high school students from the predictive factors. The samples, randomized by stratified random sampling, were 374 students studying in the high schools under the Secondary Education Service Area Office 21. The calculation of the sample size was determined by using the Yamane's formula at the confidence level of 95%. The research instrument was a questionnaire about factors affecting choosing the further learning programs for the high school students with the validity of .88. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, multiple correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The research findings were as follows.

1. The predictive factors on the achievement motivation, the perception of the world of careers and works, and the expectation of families of the high school students were at a high level while the predictive factor on the reputation of the further learning institutions was at the highest level.

2. The overall of the choosing the further learning programs for the high school students was at a high level.gh level.

3. The predictive factors on the achievement motivation, the perception of the world of careers and works, and the expectation of the families were related to the choosing the further learning programs of the high school students in the positive way with the statistical significance at the level of .05.

4. The predictive factors on the achievement motivation, the perception of the world of careers and works, and the expectation of the families could be used to predict the choosing the further learning programs of the high school students by 34.5%.

Keywords: Achievement Motivation, Perception of the World of Careers and Works, Expectation of Families, Reputation of Institutions, Choosing the Further Learning Programs, High Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น การพัฒนาการศึกษาของประเทศจะประสบความสำเร็จได้นั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวโน้มทางการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคตด้วย ในปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยได้ถูกพัฒนาเพื่อให้ก้าวทันโลกของอาชีพและการทำงานซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นักเรียนจึงจำเป็นต้องทุ่มเทความอุตสาหะมานะพยายามเพื่อการแข่งขันทางการศึกษาอันจะนำมาซึ่งความสำเร็จในการเลือกประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะส่งผลให้มีตำแหน่งงานและรายได้ที่ดี ตลอดจนเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชนและสังคม ดังนั้นการเลือกศึกษาต่อจึงเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากส่งผลทั้งต่อตัวนักเรียนเอง ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะการเลือกศึกษาต่อของ

นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญต่อการเข้าสู่โลกของอาชีพและการทำงานหลังจากจบการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำรงชีวิตของสังคมไทยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา จากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม และสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศไร้พรมแดนในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย หนึ่งในปัญหาที่สำคัญและควรเร่งแก้ไข ได้แก่ ปัญหาการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อส่วนใหญ่ พบว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เลือกศึกษาต่อตามความต้องการของครอบครัว เลือกศึกษาต่อตามกลุ่มเพื่อน เลือกศึกษาต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียงและเป็นที่นิยม (อเนก ณะชัยวงค์ 2553, กุสุมา ปักปิ่นเพชร 2552, และสมัย พันธ์สะอาด 2553) การตัดสินใจเลือกของนักเรียนดังกล่าวเป็นไปโดยไม่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการที่แท้จริงของตน จึงเป็นผลให้นักเรียนบางส่วนไม่สามารถเรียนต่อได้จนจบ บางส่วนต้องถูกให้ออกกลางคัน บางส่วนต้องหยุดการเรียนในปีที่ 1 หรือปีที่ 2 เพื่อเลือกสาขาวิชาเรียนใหม่ และบางส่วนแม้จะอดทนเรียนได้จนจบแต่ก็พบกับปัญหาในการทำงานที่ไม่ตรงกับความถนัดของตน ซึ่งส่งผลเสียต่อทั้งเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการหาแนวทางในการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน ด้านความคาดหวังของครอบครัว และด้านชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ ทั้งนี้เพื่อนำผลจากการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้และความสามารถเลือกแผนการศึกษาต่อได้อย่างถูกต้องตรงกับความสนใจ ความถนัดและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เป็นที่ยอมรับของครอบครัวและสังคม เพื่อการใช้ชีวิตในโลกของอาชีพและการทำงานได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน ความคาดหวังครอบครัว และด้านชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ
2. เพื่อศึกษาระดับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทำนายด้านแรงจูงใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน ความคาดหวังของครอบครัว และชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อกับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. เพื่อศึกษาอำนาจการพยากรณ์การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจากปัจจัยทำนายด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน ความคาดหวังของครอบครัว และชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จำนวน 17,128 คน

ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 จังหวัดหนองคาย จำนวน 392 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ ที่ความเชื่อมั่นที่ระดับ .05

จากนั้นสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่า 1,200 คน โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มจำนวน 3 โรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน

ตัวแปรต้น ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน ความคาดหวังของครอบครัว และชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ

ตัวแปรตาม คือ การเลือกศึกษาต่อ

เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าความเที่ยงตรงทั้งฉบับเท่ากับ .88

การแปลผลคะแนน ใช้การแปลผลจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.21 - 5.00 แสดงว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่ออยู่ในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.00 แสดงว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่ออยู่ในระดับมาก

2.61 - 3.40 แสดงว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่ออยู่ในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 แสดงว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่ออยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.80 แสดงว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่ออยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 39 คน นำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อนักเรียนตอนปลายที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาทดลองใช้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม

2. ให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 374 คน ทำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อนักเรียนตอนปลาย

3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาระดับตัวแปร ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร อำนาจพยากรณ์การเลือกศึกษาต่อ และสรุปผลวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ระดับปัจจัยทำนาย และการเลือกศึกษาต่อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทำนายกับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน

3. วิเคราะห์อำนาจพยากรณ์การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีการเลือกศึกษาต่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 3.49, S = .53)

ตารางที่ 1 แสดงระดับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

การเลือกศึกษาต่อ	$\bar{X}$	S	แปลความหมาย
1. ฉันเลือกตามเกณฑ์คะแนนสถาบันเปิดรับ และสามารถเข้าเรียนต่อได้	4.27	.75	มากที่สุด
2. ฉันเลือกตามผลการสอบและคะแนนของฉันที่ได้	4.01	.94	มาก
3. ฉันเลือกตามความสนใจของตนเอง	4.48	.74	มากที่สุด
4. ฉันเลือกโดยดูแนวโน้มรายได้ของประเทศมาจากภาคเศรษฐกิจหรือตัวอุตสาหกรรมใด	3.69	.99	มาก
5. ฉันเลือกจากการจ้างงาน โดยดูการรับสมัครในสื่อต่าง ๆ	3.31	.99	ปานกลาง
6. ฉันเลือกตามตลาดงานในอนาคต ภายหลังจากการเปิดของ AEC	3.62	1.02	มาก
7. ฉันเลือกตามลักษณะงาน และคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ	3.96	.93	มาก
8. ฉันเลือกจากรายได้ของเงินเดือน สวัสดิการและโอกาสก้าวหน้าของงาน	4.11	.86	มาก
9. ครอบครัวของฉันให้เลือก	2.77	1.38	ปานกลาง
10. ฉันเลือกที่สถาบันการศึกษา	3.22	1.17	มาก
11.ฉันได้รับทุนการศึกษา/หรือได้รับโควตาเรียนต่อ	2.86	1.23	ปานกลาง
12. ฉันเลือกตามคำแนะนำของครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวจากโรงเรียนเดิม	3.14	1.21	ปานกลาง
13. ฉันเลือกเรียนตามเพื่อน ๆ	1.89	1.19	น้อย
รวม	**3.49**	**.53**	**มาก**

2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.67, S = .53)

ตารางที่ 2 แสดงระดับปัจจัยทำนายด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	$\bar{X}$	S	แปลความหมาย
1. ฉันอยากสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนเก่า โดยเข้าเรียนสถาบันชั้นนำของประเทศ	3.54	1.03	มาก
2. ฉันต้องการลบคำสบประมาทคนที่ว่าฉันไม่สามารถเรียนจบมหาวิทยาลัยได้	4.31	.99	มากที่สุด
3. ฉันชอบที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบาก	4.06	.78	มาก
4. การได้ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในตนเองให้แก่ฉัน	4.17	.87	มาก
5. เป้าหมายชีวิตของฉันคือ การเรียนต่อจนจบมหาวิทยาลัย	4.43	.96	มากที่สุด
6. ฉันคาดหวังที่จะเรียนต่อมหาวิทยาลัย แต่ก็ยังลังเลในการเลือกสาขาอาชีพ	3.80	1.23	มาก
7. ฉันมุมานะเรื่องเรียนและอ่านหนังสืออย่างหนัก เพื่อการสอบเรียนต่อ	3.51	.88	มาก
8. ฉันต้องการเป็นผู้นำในทุก ๆ เรื่อง	3.12	.95	ปานกลาง
9. ฉันรู้สึกว่าตัวเองต่ำต้อย ต้องการพิสูจน์คุณค่าตัวเองให้ผู้อื่นยอมรับ	3.28	1.21	ปานกลาง

ตารางที่ 2 แสดงระดับปัจจัยทำนายด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ต่อ)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	$\overline{X}$	S	แปลความหมาย
10. ฉันต้องการเอาชนะเพื่อนๆ ที่ไม่ยอมรับความสามารถของฉัน	3.25	1.24	ปานกลาง
11. ครอบครัวฉันต่างเรียนจบมหาวิทยาลัย จึงเป็นแรงกดดันที่ฉันต้องทำให้สำเร็จ	2.93	1.36	ปานกลาง
รวม	**3.67**	**.53**	**มาก**

3. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีการรับรู้โลกของอาชีพและการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 3.67, S = .42)

ตารางที่ 3 แสดงระดับปัจจัยทำนายด้านการรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน

การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน	$\overline{X}$	S	แปลความหมาย
1. ลักษณะของงานตรงกับบุคลิกภาพและความถนัด (ด้านอาชีพ) ของฉัน	3.98	.79	มาก
2. งานที่ทำต้องใช้ทักษะขั้นสูง มีความเชี่ยวชาญ และต้องพัฒนาตัวเอง	4.09	.76	มาก
3. งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดี และมีวันหยุด	4.12	.93	มาก
4. งานที่ทำมีความจำเจ ไม่ต้องใช้ทักษะแต่ต้องทำงานล่วงเวลา	3.08	.1.09	ปานกลาง
5. ตลาดการจ้างงานมีเฉพาะในบางเขตพื้นที่	3.04	1.16	ปานกลาง
6. การสื่อสารระหว่างการทำงานต้องใช้ภาษาต่างประเทศ	3.71	1.11	มาก
7. ตลาดงานมีความต้องการสูง เนื่องจากกำลังขาดแคลนแรงงานในด้านนี้	3.42	1.04	มาก
8. การจ้างเป็นงานประจำ มีรายได้ที่แน่นอนและมั่นคง	4.07	1.04	มาก
9. การจ้างงานเป็นแบบชั่วคราวไม่แน่นอน ค่าแรงคิดเป็นรายวันหรือเหมาจ่าย	2.74	1.33	ปานกลาง
10. การทำงานมีความอิสระ เป็นส่วนตัวไม่จำกัดเวลาและสถานที่	3.66	1.24	มาก
11. มีตารางเวลาของการทำงานที่แน่นอน	4.09	1.05	มาก
12. งานที่ทำมีความท้าทายต้องใช้นวัตกรรม และมีความคิดสร้างสรรค์	3.83	1.07	มาก
13. สถานที่การทำงานอยู่ในที่ร่ม สะดวกสบายและมีความปลอดภัย	4.29	.85	มากที่สุด
14. สถานที่ทำงานอยู่กลางแจ้ง เป็นงานต้องใช้กำลัง มีความเสี่ยงและเป็นอันตราย	2.53	1.34	น้อย
15. งานที่ทำมีเกียรติได้รับการยกย่องนับถือเป็นที่ยอมรับในสังคม	4.03	.96	มาก
16. งานมีความก้าวหน้า มีโอกาสแสดงศักยภาพและความสามารถของตน	4.32	.83	มากที่สุด
17. ทำงานเป็นทีม และต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน	4.08	1.01	มาก
18. ทำงานเดี่ยว ต้องรับผิดชอบแต่เพียงลำพังคนเดียว	3.01	1.27	ปานกลาง
รวม	**3.67**	**.42**	**มาก**

4. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัจจัยทำนายด้านความคาดหวังจากครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.19, S = .61)

ตารางที่ 4 แสดงระดับปัจจัยทำนายด้านความคาดหวังของครอบครัว

ความคาดหวังของครอบครัว	$\overline{X}$	S	แปลความหมาย
1. ครอบครัวของฉันต้องการให้ฉันเรียนจบมหาวิทยาลัย	4.53	.83	มากที่สุด
2. ครอบครัวหวังว่าฉันเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตัวเอง	4.45	.86	มากที่สุด
3. ครอบครัวหวังว่าอาชีพที่ฉันเลือกมีโอกาสก้าวหน้า	4.55	.76	มากที่สุด
4. ครอบครัวต้องการให้ช่วยเหลืองาน อาชีพจึงต้องสอดคล้องกับงานที่มีอยู่	3.54	1.27	มาก
5. ครอบครัวสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อ ต้องเลือกตามที่สั่ง	3.90	1.14	มาก
รวม	**4.19**	**.61**	**มาก**

5. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัจจัยทำนายด้านชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.28, S = .57)

ตารางที่ 5 แสดงระดับปัจจัยทำนายชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ

ชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ	$\overline{X}$	S	แปลความหมาย
1. ฉันชื่นชมประวัติและชื่อเสียงของสถาบันเป็นที่ยอมรับในสังคม	4.24	.79	มากที่สุด
2. สถาบันมีหลักสูตรและอาจารย์ที่มีคุณภาพตรงตามที่เลือก	4.39	.75	มากที่สุด
3. ผู้ประสบความสำเร็จในสาขาอาชีพ ที่ฉันจะเรียนต่อแนะนำให้เลือก	4.36	.72	มากที่สุด
4. ผู้ปกครอง, รุ่นพี่, และศิษย์เก่า จบจากที่นี่แนะนำให้เลือก	4.34	.75	มากที่สุด
5. สถาบันมีทุนให้เปล่าและเงินกู้ยืม รวมทั้งการช่วยเหลือด้านการเงินอื่นๆ	4.04	.94	มาก
6. เพื่อนๆของฉัน ต่างก็มาเรียนต่อที่นี่	4.27	.81	มากที่สุด
7. สถาบันมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ประกอบการทำให้ง่ายต่อการได้ฝึกงานและมีงานทำ	4.34	.80	มากที่สุด
รวม	**4.28**	**.57**	**มากที่สุด**

6. ปัจจัยทำนายปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน ความคาดหวังของครอบครัว และชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อมีความสัมพันธ์กับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในทิศทางบวก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทำนายกับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1)	1.00	.45*	.33*	.25*	.45*
การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน (X_2)		1.00	.29*	.22*	.49*
ความคาดหวังของครอบครัว (X_3)			1.00	.33*	.37*
ชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ (X_4)				1.00	.27*
การเลือกศึกษาต่อ (X_5)					1.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

7. ปัจจัยทำนายด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน และความคาดหวังของครอบครัว สามารถร่วมกันพยากรณ์การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ร้อยละ 34.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยทำนายที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปัจจัย	β	B	SE_b	t
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1)	.23	.23	.05	4.61*
การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน (X_2)	.32	.40	.06	6.62*
ความคาดหวังครอบครัว (X_3)	.18	.15	.04	3.74*
ชื่อเสียงสถาบันที่จะศึกษาต่อ (X_4)	.09	.08	.04	1.91
ค่าคงที่ = .38	.23	.19		.77

$R = .587$, $R^2 = .345$, R^2(Adjust)= .338, SEE=.434, F= 48.572,

Sig of F =.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบคือ $Y = .38 + .40X_2 + .23X_1 + .15X_3$

สมการพยากรณ์ในรูปมาตรฐาน คือ $Z = .32X_2 + .23X_1 + .18X_3$

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีระดับการเลือกศึกษาต่อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.65) โดยภาพรวมของการเลือกศึกษาต่อตามความสนใจของตนเอง ทั้งนี้เพราะนักเรียนพิจารณาทางเลือกศึกษาต่อจากต้นทุนได้แก่ ความสนใจที่ตนมีอยู่ โดยใช้ความคิดและเหตุผลส่วนตัวเป็นพื้นฐาน ก่อนพิจารณาตัดสินใจเลือกศึกษาในคณะหรือสถาบันที่คิดว่าน่าจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองหรือเกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดตามที่ตนต้องการ โดยใช้ความคาดหวังจากความรู้สึกชอบหรือสนใจของตนเป็นหลักในการตัดสินใจ สอดคล้องกับ จินตนา ธนวิบูลย์ชัย (2559) ที่อธิบายถึงหลักในทางเลือกของการตัดสินใจว่าส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ โดยแต่ละบุคคลย่อมมีความคิดและเหตุผลส่วนตัวเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ถ้าบุคคลมีข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกทั้งหมดก็จะสามารถนำมาใช้ประกอบ

กับเหตุผลส่วนตัวเพื่อการตัดสินใจเลือกแนวทางที่ทำให้เกิดผลตอบแทนต่อตนเองอย่างสูงสุด และเมธาวี สุขปาน (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงพบว่า นักเรียนให้ความสำคัญด้านความพอใจ ได้แก่ ความสนใจและความถนัดส่วนตัวมากที่สุด

2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีระดับการเลือกศึกษาต่อเพราะชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.28) ทั้งนี้เพราะภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถาบันที่นักเรียนต้องการศึกษาต่อเป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นจากความประทับใจซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้สึกชอบ ผูกพัน และต้องการศึกษาต่อในสถาบันนั้น ๆ ทั้งนี้นักเรียนในภาพรวมจะเลือกสถาบันที่ตนเองประเมินค่าว่ามีมาตรฐาน ได้รับการยอมรับในวงกว้าง มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่พึงพอใจของทุกภาคส่วน โดยความรู้สึกประทับใจดังกล่าวอาจเกิดจากการได้ยิน ได้รับฟังหรือจากการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เพราะภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบันย่อมทำให้เกิดความเชื่อถือ เกิดความน่าเลื่อมใส และเกิดเป็นภาพที่ดีต่อสาธารณะรวมไปถึงเป็นที่นิยมของคนทั่วไป สอดคล้องกับ Kotler P (1996 อ้างถึงใน อัญมณี ฤาชา 2551) ได้อธิบายถึงภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถาบันว่าเป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิด และความประทับใจที่บุคคลมีต่อองค์กรหรือสถาบันหนึ่ง ๆ จนก่อให้เกิดทัศนคติและการกระทำใด ๆ ที่บุคคลมีต่อองค์กรและสถาบันนั้น ๆ และตราจิตต์ เมืองคล้าย (2556) กล่าวถึงความสำคัญของชื่อเสียงขององค์กรหรือสถาบันว่าองค์กรหรือสถาบันใดมีภาพลักษณ์และชื่อเสียงที่ดี ได้รับการยอมรับจากสาธารณะย่อมมีความน่าเชื่อถือและได้รับความสนใจ ส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนร่วมมือทำให้ง่ายต่อการดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จ รวมถึง Van Riel (2004, อ้างถึงใน รุ่งนภา พิตรปรีชา 2557) มีแนวคิดว่าชื่อเสียงขององค์กรหรือสถาบันเกิดจากความคาดหวัง ความศรัทธาของผู้คน โดยมีองค์ประกอบหลัก คือ ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจอันส่งผลให้องค์กรหรือสถาบันเกิดความไว้วางใจในเวลาต่อมา และใจชนก ภาคอัต (2556) ได้ศึกษาปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการพัฒนาคณาจารย์ และการพัฒนาด้านกายภาพของสถาบัน มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทอ ยู่ในระดับมากที่สุด

3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน และความคาดหวังของครอบครัวและส่วนชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อ มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีระดับสูงขึ้น การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายก็จะมีระดับสูงเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้สืบเนื่องจาก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจเสริมที่ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนอย่างมุ่งมั่นและฝึกฝนอย่าง มุมานะ มีความรับผิดชอบต่อการเรียนในระยะยาว ทำให้ผลทางสัมฤทธิ์การเรียนสูงขึ้น มีความทะเยอทะยานและเชื่อว่าตัวเองสามารถทำได้ดีกว่าเดิมโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สามารถเอาชนะปัญหาต่าง ๆ จนบรรลุถึงเกณฑ์การเรียนที่สูงขึ้นกว่าเดิม ทำให้นักเรียนสามารถวางแผนและตั้งเป้าหมายในการเลือกศึกษาต่อได้ สอดคล้องกับ (1962 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล 2541) มีความเห็นว่าบุคคลที่มีแรงเสริมด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักจะทำงานด้วยความมุมานะ มีความรับผิดชอบและพยายามทำผลงานออกมาให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนางานในครั้งต่อไปให้มีมาตรฐานสูงขึ้น และสมัย พันธ์สะอาด (2553) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต พบว่านักศึกษามีแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเห็นความสำคัญของการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และมีแรงจูงใจให้ตนเองเพียรพยายามจนสามารถเข้าไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่ตนเองต้องการได้

การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน เป็นกระบวนการที่นักเรียนรวบรวมข้อมูลเพื่อความเข้าใจและรับรู้โลกของอาชีพต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับความสนใจ ความต้องการ และความคาดหวังของตน จากนั้นจึงศึกษาข้อมูลสารสนเทศร่วมกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ โดยจะเลือกศึกษาสาขาที่ตนสนใจ และมีความถนัด เพื่อการประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการในอนาคต สอดคล้องกับ Frank Parsons (2012 อ้างถึงใน

นิรนาท แสนสา 2558) มีแนวคิดว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพของบุคคลจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแจ่มแจ้ง 2) รู้รอบ และรู้ลึกในโลกของอาชีพ และ3) สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะกับตน

ความคาดหวังของครอบครัว เป็นการแสดงออกถึงความปรารถนาและความคาดหวังของพ่อแม่ที่ต้องการให้บุตรหลานของตนประสบความสำเร็จทางด้านการศึกษา พ่อแม่นอกจากจะมีหน้าที่เลี้ยงดูแลและอบรมสั่งสอนให้บุตรของตนเป็นคนดีแล้ว ยังมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรของตน ทั้งยังจะต้องช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่บุตรของตนพบอยู่เสมอ ๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านการเลือกศึกษาต่อ ดังนั้นพ่อแม่จึงเป็นบุคคลที่ไว้วางใจและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ สุพัตรา สุภาพ (2534) ซึ่งกล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของบิดามารดาว่ามีหน้าที่อบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก และสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางการศึกษาของบุตรหลาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จดังที่ได้ตั้งไว้ ขนิษฐา ชมชาติ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด พบว่า ผู้ปกครองคาดหวังให้บุตรหลานของตนเป็นนักบัญชีที่มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่เรียนไปประกอบอาชีพตามความต้องการของตนเองได้ อเนก ณะชัยวงค์ (2553) ศึกษาความคิดเห็นต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักศึกษา ได้แก่ การให้ความสำคัญต่อคำแนะนำของบิดามารดาอยู่ในระดับมาก และการให้ความสำคัญต่อความชอบ ความถนัด ความสนใจของตนเองเป็นเหตุผลรองลงมา รวมถึงการให้ความสำคัญต่อคำแนะนำของครู อาจารย์ รุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษา ในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป

ชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อเป็นค่านิยม ซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคมถึงความสำคัญของการศึกษาในสถาบันที่มีชื่อเสียง ค่านิยมดังกล่าวส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันอย่างสูงของนักเรียน เพื่อผลักดันตนเองไปสู่ระดับของผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่เรียนมาจากสถาบันที่ตนเองใฝ่ฝัน อันจะนำมาซึ่งชื่อเสียง เกียรติยศ หน้าที่การงาน และการยอมรับในสังคม ชื่อเสียงของสถาบันที่จะศึกษาต่อจึงเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนมัธยมปลายต้องตั้งใจเสาะแสวงหาความรู้ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อการสอบแข่งขันเข้าเรียนในสถาบันที่ตนเองปรารถนาสอดคล้องกับวิจิตร อาวะกุล (2534) ซึ่งกล่าวว่าชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีย่อมสร้างสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้น ทำให้เกิดความน่าเลื่อมใส ศรัทธาและดึงดูดให้เป็นที่นิยมของคนทั่วไป กุสุมา ปักปิ่นเพชร (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญกับการตัดสินใจในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในด้านชื่อเสียงของสถาบันเป็นอันดับแรก เนื่องจากชื่อเสียงของสถาบันมีส่วนสำคัญในเรื่องความน่าเชื่อถือ และการเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป รวมถึงโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการเมื่อสำเร็จการศึกษา

4. ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน และความคาดหวังของครอบครัว สามารถร่วมกันพยากรณ์การเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ร้อยละ 34.5 อย่างมีนัยสำคัญนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนนั้นสามารถศึกษาได้จากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและการทำงาน และความคาดหวังของครอบครัว เมื่อนักเรียนมีความตั้งใจเรียนอย่างมุ่งมั่น มีความรับผิดชอบในการเรียน มีความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนก็จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อว่าตนเองสามารถเลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาและสถาบันที่ตนเองต้องการได้ สอดคล้องกับศุภวดี บุญญวงศ์ (2560) ซึ่งกล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นพลังผลักดันให้นักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มุ่งมั่น ใฝ่รู้ ขยันหมั่นเพียร และส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นอกจากนี้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ยังสามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานและการเลือกอาชีพของแต่ละบุคคล โดยที่ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะสนใจเลือกอาชีพที่มี ความรับผิดชอบสูง ซึ่งต้องมีผลตอบแทนสูงตามไปด้วย และเมื่อนักเรียนค้นพบตัวเอง รู้จักตนเองในด้านความรู้ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ รวมถึงมี

ความรู้ความเข้าใจในอาชีพต่าง ๆ เช่น ลักษณะของงาน ความก้าวหน้าและความมั่นคงของงาน ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงาน ย่อมส่งผลให้นักเรียนสามารถเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพที่ตนเองคาดหวังและต้องการได้ สอดคล้องกับนิรนาท แสนสา (2558) ที่มีแนวคิดว่าการรับรู้โลกของอาชีพและการทำงานทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในโลกของอาชีพต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความถนัด ความสนใจ สอดคล้องและตรงตามความต้องการของตนหรือไม่ อันจะเป็นประโยชน์ในด้านการวางแผนและตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพในอนาคต ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเลือกและวางแผนเข้าสู่อาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้อง รวมถึงนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางการศึกษาเป็นอย่างดีจากครอบครัว ซึ่งส่งเสริม ผลักดัน และให้คำแนะนำปรึกษาด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกศึกษาต่อให้ตรงตามศักยภาพของนักเรียน โดยทั้งตัวนักเรียนเองและครอบครัวต่างมีส่วนร่วมในการตั้งความคาดหวังและตัดสินใจร่วมกัน ดังนี้แล้วนักเรียนก็จะสามารถเลือกแนวทางการศึกษาต่อได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับทั้งตนเองและครอบครัวได้ สอดคล้องกับนิภานิธยายน (2530) ที่กล่าวว่าบทบาทและหน้าที่ของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนมีความสำคัญต่อพัฒนาการของตัวนักเรียนในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะต่าง ๆ รวมถึงการตัดสินใจต่อประเด็นปัญหา โดยพ่อแม่ที่มีความคาดหวังต่อผลการเรียนของลูกจะให้การสนับสนุนมีส่วนร่วม หรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาของลูก ทำให้ลูกมีแนวโน้มที่จะมีผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น กล่าวได้ว่าพ่อแม่ที่สนับสนุนและส่งเสริมทางการศึกษาค่อนข้างที่จะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ในการหาแนวทางเพื่อพัฒนา ปัจจัยภายในของนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้โลกของอาชีพและทำงาน ซึ่งย่อมจะส่งผลถึงการพัฒนาการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน เช่นเดียวกัน

2. สามารถนำแบบสอบถามปัจจัยการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการศึกษาหาแนวทางการพัฒนาด้านอื่น ๆ ของนักเรียน ต่อไป

3. จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถพยากรณ์การเลือกการศึกษาต่อของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้จึงควรที่โรงเรียนต่าง ๆ จะหาแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อเพิ่มระดับการเลือกศึกษาต่อของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่อาจส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเพิ่มพัฒนาการด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเลือกศึกษาต่อให้แก่นักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและความเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่ง ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ ตลอดจนให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ช่วยตรวจสอบ ดูแล แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัยทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จและมีความสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กุสุมา ปักปิ่นเพชร. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.** สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552.

ขนิษฐา ชมชาติ และคณะ. **เรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด.** กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2560.

จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. **การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ.** ในประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยา เพื่อการดำรงชีวิต. (หน่วยที่ 11). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559.

ใจชนก ภาคอัต. **ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.** กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556.

ตราจิตต์ เมืองคล้าย. **ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.

นิภา นิธยายน. **การปรับตัวและบุคลิกภาพ: จิตวิทยาการศึกษาและชีวิต.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2530.

นิรนาท แสนสา. **การแนะแนวด้านอาชีพ.** ในประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการแนะแนว. (หน่วยที่ 6). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2558.

เมธาวี สุขปาน. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยพณิชย์การธนบุรี.** วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

รุ่งนภา พิตรปรีชา. **ปัจจัยที่มีผลต่อความมีชื่อเสียงของธุรกิจเอกชนในประเทศไทย.** (ออนไลน์) 2557 (อ้างเมื่อ 15 ตุลาคม 2561). จาก https://www.tci-thaijo.org/index.php/jprad/article/view/133331.

วิจิตร อาวะกุล. **เทคนิคการประชาสัมพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ศุภวดี บุญญวงศ์. **แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต.** ในประมวลสาระชุดวิชาการแนะแนวกับคุณภาพชีวิต. (หน่วยที่ 10). นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช, 2560.

สมัย พันธ์สะอาด. **แรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต.** วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต, 2553.

สุรางค์ โค้วตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพาณิชย์, 2534.

อัญมณี ฤาชา. **ภาพลักษณ์ศูนย์บริการสาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานครในทัศนะของผู้มารับบริการ.** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551.

อเนก ณะชัยวงค์. **การศึกษาความคิดเห็นต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของนักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2553.

รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
A Model for Developing Teamwork for Rajabhat University Lecturers

โชฒกามาศ พลศรี[1] นวลละออ แสงสุข[2] วันชัย ปานจันทร์[2] และอรไท ชั้วเจริญ[2]

คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[1]
มหาวิทยาลัยรามคำแหง[2]
E-mail: chottagamart.polsri@gmail.com
Received: March 16, 2019; Revised: April 29,2019; Accepted: April 29, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั่วประเทศ ทั้งหมด 38 แห่ง จำนวน 560 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบ

ผลการศึกษาพบว่า

1. องค์ประกอบที่จำเป็นของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ มี 13 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์อันดีในทีม ด้านระบบการทำงานชัดเจน ด้านความสามารถของทีม ด้านภาวะผู้นำของผู้นำทีม ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภายในทีม ด้านความเชื่อมั่นของทีม ด้านการมอบหมายงานอย่างสมดุล ด้านการคิดเชิงบวกของสมาชิกในทีม ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาทีมอย่างเหมาะสม ด้านความมุ่งมั่นไปด้วยกัน ด้านประสิทธิภาพของงาน และด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจน

2. รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวางแผนของทีม ภายใต้พื้นฐาน 2 ประการของความเป็นทีม คือ ด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจน และด้านความมุ่งมั่นไปด้วยกัน ขั้นที่ 2 การจัดการโครงสร้างของทีม ภายใต้พื้นฐาน 3 ประการของความเป็นทีม คือ ด้านระบบการทำงานชัดเจน ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภายในทีม และด้านการมอบหมายงานอย่างสมดุล ขั้นที่ 3 คุณลักษณะของทีมงาน ภายใต้พื้นฐาน 6 ประการของความเป็นทีม คือ ด้านความสัมพันธ์อันดีในทีม ด้านความสามารถของทีม ด้านภาวะผู้นำของผู้นำทีม ด้านความเชื่อมั่นของทีม ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านการคิดเชิงบวกของสมาชิกในทีม และขั้นที่ 4 การประเมินผลของทีม ภายใต้พื้นฐาน 2 ประการของความเป็นทีม คือ ด้านการพัฒนาทีมอย่างเหมาะสม และด้านประสิทธิภาพของงาน

3. ผลประเมินรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา การทำงานเป็นทีม อาจารย์มหาวิทยาลัย

Abstract

The purposes of the research were to 1) study necessary elements of a model for developing teamwork for Rajabhat University lecturers, 2) construct the model for developing teamwork for Rajabhat University lecturers, and 3) evaluate the constructed model for developing teamwork for Rajabhat University lecturers. The samples were 560 lecturers from 38 Rajabhat Universities in Thailand. The research instrument was a questionnaire. The statistics used to analyze data was factor analysis.

The research findings were as follows.

1. The necessary elements of the model for developing the teamwork for the Rajabhat University lecturers consisted of 13 elements: good relationship in the team, clearly working systems, ability of the team, leadership of the leader, knowledge management processes in the team, team confidence, balance assignments, positive thinking of the team members, effective communication, appropriateness of the team development, similarity of commitment, effectiveness of works, and clear goals.

2. The model for developing the teamwork for the Rajabhat University lecturers combined with four procedures. The first procedure was the planning of the teamwork managed under two basic principles of the teamwork, namely, the clear goals and the similarity of the commitment. The second procedure was the management of the team structures managed under the three basic principles of the teamwork, namely, the clear working systems, the knowledge management processes within the team, and the balance assignments. The third procedure was the characteristics of the team managed under the six basic principles of the teamwork, namely, the good relationship in the team, the ability of the team, the leadership of the leaders, the team confidence, the effective communication, and the positive thinking of the team members. The fourth procedure was the evaluation of the team managed under the two basic principles of the team, namely, the appropriateness of the team development and the effectiveness of the teamwork.

3. The findings of the evaluation of the model for developing the teamwork for the Rajabhat University lecturers revealed that in the overall, the mean score was at a high level.

Keywords: A Model for Developing, Teamwork, University Lecturers

บทนำ

สภาพปัญหาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) การอุดมศึกษาไทยเกิดปัญหาหลายประการ เช่น งบประมาณด้านการศึกษาสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ อุดมศึกษายังไม่สามารถปรับตัวรองรับการลงทุนขนาดใหญ่ของรัฐบาล ฐานของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีแนวโน้มลดลง สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตเกินความต้องการของประเทศหรือพื้นที่ สถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรที่มีความซ้ำซ้อนกัน การผลิตกำลังคนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และบริการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ปัญหาธรรมาภิบาล

การบริหารงาน และงานวิจัยไม่มีคุณภาพ ไม่ตอบโจทย์การแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ เป็นต้น หากพิจารณาเชิงลึกจะพบว่าหลายปัญหาเกิดจากการไม่ประสานความร่วมกันในองค์กรและระหว่างองค์กร ทำให้การอุดมศึกษาไทยไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานรัฐมนตรี 2559) อีกทั้งให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารคุณภาพโดยรวม TQM ของสำนักงาน ก.พ.ร. ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีผลให้บังคับใช้ให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ จำเป็นต้องมีแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยสำนักงาน ก.พ.ร.ได้ทำคู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขึ้น ซึ่ง 1 ใน 8 ปัจจัยสำคัญในการบริหารคุณภาพโดยรวม TQM จะต้องมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อให้การทำงานในหน่วยงานราชการในสังกัดเกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2553) และเพื่อให้สอดรับกับยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบาย ระยะ 20 ปี (2560-2579) วิสัยทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นเลิศ โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ซึ่งแผนยุทธ์ศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์หลัก ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผลิตและพัฒนาบุคคลากร ทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากร พัฒนานวัตกรรมจากงานวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพทางการศึกษา เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภายในและภายนอก และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อเสริมศักยภาพให้สูงขึ้น ซึ่งทั้ง 4 ยุทธศาสตร์นี้จำเป็นต้องขับเคลื่อนผ่านความร่วมมือ การมีส่วนร่วมขององค์กรและบุคลากรทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอก ในทุก ๆ ขั้นตอนตั้งแต่ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินการพัฒนาตามแผน และร่วมกันติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในการร่วมมือกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จากการพัฒนาแผน ลงมือปฏิบัติโดยเน้นการบูรณาการทุกพันธกิจเข้าด้วยกันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลสู่ประสิทธิผลขององค์กร (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560)

มหาวิทยาลัยประกอบไปด้วยบุคลากรที่มีความหลากหลายที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์แตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในดำเนินงานหลากหลายปัจจัยที่สำคัญ คือ การประสานงานของทีมงาน หรือ การทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีม เป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ การทำงานที่ได้รับมอบหมายจะบรรลุเป้าหมายได้ การทำงานเป็นทีมจึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานร่วมกัน องค์กรใดที่สามารถสร้างทีม พัฒนาทีม ให้ทำงานร่วมกันได้ องค์กรนั้น จะเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว และเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ได้อีกด้วย ทีมงานที่ดีจะสามารถทำให้กระบวนการเรียนรู้ในทีมนั้น มีประสิทธิภาพด้วย แต่อาจมีข้อจำกัดจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อช่วยกันสร้างผลงานที่มีคุณภาพ ดังนั้นความสำเร็จของการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าขององค์กร สุเมธ งามกนก (2551) อธิบายว่า เมื่อทีมมีประสิทธิภาพในการทำงานประโยชน์ที่ได้รับก็คือ การทำงานจะมีพลังอย่างมากมายมหาศาล ผลงานที่เกิดขึ้นจะช่วยลดต้นทุนในการทำงาน ผลงาน มีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถสร้างสิ่งใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ สอดคล้องกับ McShane and Glinow (2015) อธิบายว่า การทำงานเป็นทีม (teamwork) เป็นสิ่งที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (competitive advantage) ในปัจจุบันไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นทีมหรือกลุ่มที่ทำงานที่เป็นทางการเท่านั้น ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีทีมหรือกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดในองค์กรอีกด้วย นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาสมรรถนะเพื่อการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กร โดย 1 ใน 5 สมรรถนะหลัก คือ การทำงานเป็นทีม ซึ่งระบุในคู่มือพจนานุกรมสมรรถนะสำหรับข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(สกอ.) กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนไทยทุกคนจะต้องมีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมดังกล่าวเพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติราชการร่วมกันอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2555)

จากการศึกษาข้างต้นทำให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่พบในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงระหว่างมหาวิทยาลัย และในบางแห่งยังต้องแข่งขันกันเองระหว่างหลักสูตรภายในมหาวิทยาลัย ส่งผลกระทบด้านความขัดแย้ง การขาดความสามัคคี ขาดการทำงานเป็นทีมที่จะส่งผลให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ ทั้งระบบ แม้กระทั้งกระทบกับการจัดการเรียนการสอน ส่งผลต่อผลผลิตที่ได้มาขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นถึงเวลาที่ต้องหันมาให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมให้มากขึ้น นอกจากนี้จากการศึกษาข้างต้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ซึ่งสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้สถาบันการศึกษาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนามนุษย์ในประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องสร้างกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏในเรื่องของการทำงานเป็นทีมอย่างจริงจัง เพื่อสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (High Performance Organization) มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ชื่อว่าเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศ ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีอยู่ทั้งสิ้น 38 แห่ง และเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ แล้วนำผลการศึกษามาพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำเอาผลงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากร ให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้กับการดำเนินงาน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้บรรลุเป้าหมายในอนาคตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ทั้งหมด 38 แห่ง จำนวน 16,630 คน จำแนกออกเป็น 5 กลุ่มภูมิภาค ประกอบด้วย (1) กลุ่มรัตนโกสินทร์ (2) กลุ่มภาคเหนือ (3) กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (4) กลุ่มภาคกลาง และ (5) กลุ่มภาคใต้ (โสภาพร กล่ำสกุล 2554)

ตัวอย่าง

ตัวอย่าง จำนวน 560 คน โดยคำนวณขนาดของตัวอย่าง 10 เท่าของตัวแปร แล้วสุ่มแบบหลายขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับข้อมูลพื้นฐานของการทำงานเป็นทีม เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ และนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และการสร้างแบบสอบถามกับตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 560 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์รายละเอียดของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ และการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยสถิติ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis-EFA)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วย

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่จำเป็นของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมาดำเนินการร่างการพัฒนารูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงเพื่อความเป็นตัวแทนและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบมาวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เนื้อหา และพัฒนารูปแบบ โดยเป็นขั้นตอนการประเมินรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏโดยเพื่อประเมินด้านความถูกต้อง และด้านความเหมาะสมของรูปแบบ การตรวจสอบรูปแบบโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการตรวจสอบหรือประเมินรูปแบบโดยความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ อาจารย์หรือนักวิชาการที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 2 คน ผู้บริหารภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบหรือด้านหลักสูตรฝึกอบรมจำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการวิจัยขั้นเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการใช้รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ วิธีการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางตรงกับพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มเป้ามาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมจำนวน 19 คน ได้แก่ อาจารย์หรือนักวิชาการที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 4 คน ผู้บริหาร ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 5 คน และ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบหรือด้านหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 5 คน

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตัวแปรรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การตัดสินใจเลือกตัวแปรที่สำคัญจากองค์ประกอบที่เกิดขึ้นจากการหมุนแกนเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแนวทางที่เหมาะสมที่มีต่อองค์ประกอบของปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมาตรฐาน (factor standardized coefficient) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป เป็นตัวแปรสำคัญ

ตารางที่ 1 แสดงค่า KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.89
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	20102.65
	df	1540
	Sig.	0.000

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดความเพียงพอของข้อมูลการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีวัดแบบ Kaiser-Meyer-Olkin มีค่าเท่ากับ .89 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

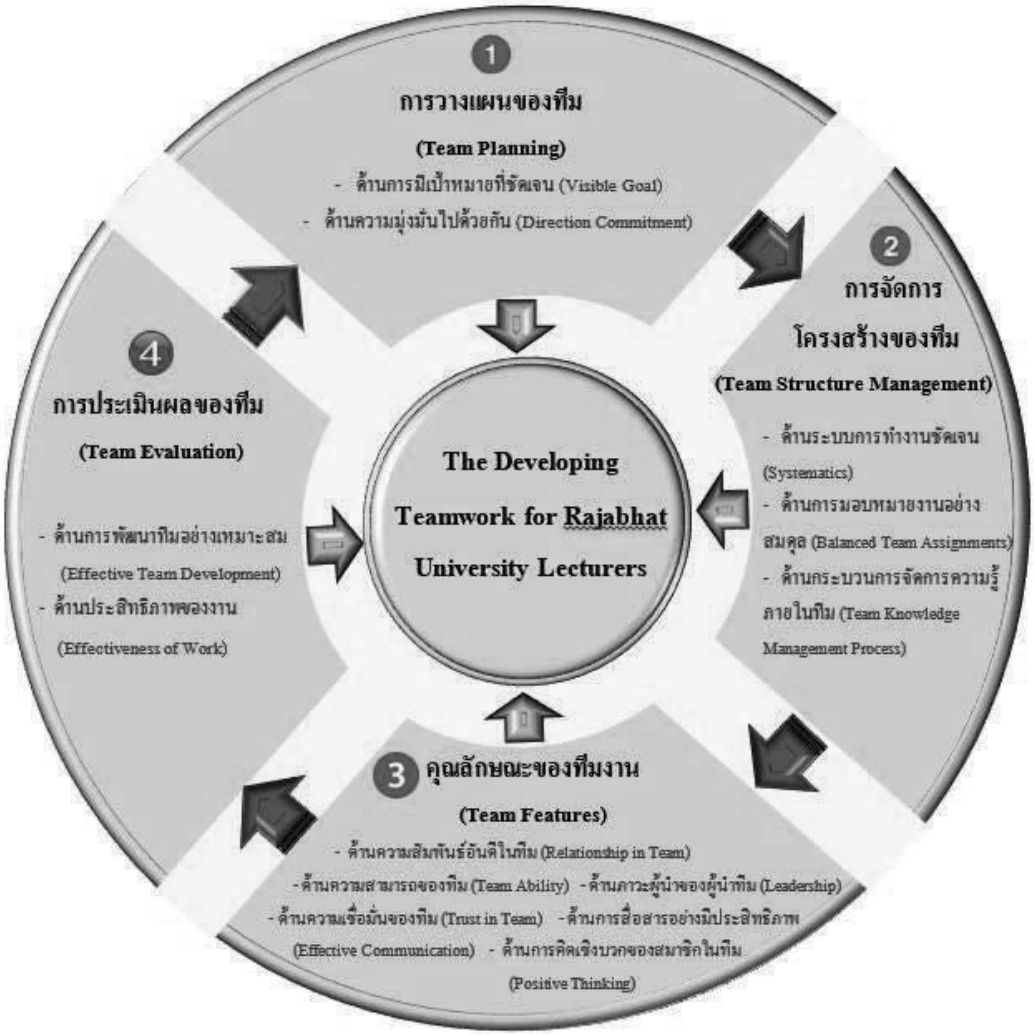
นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อมูลทั้งหมดสามารถสกัดองค์ประกอบได้เป็น 13 องค์ประกอบหลัก ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 68.83 สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมาตรฐาน ของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย ได้แก่ 1) ด้านความสัมพันธ์อันดีในทีม 2) ด้านระบบการทำงานชัดเจน 3) ด้านความสามารถของทีม 4) ด้านภาวะผู้นำของผู้นำทีม 5) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภายในทีม 6) ด้านความเชื่อมั่นของทีม 7) ด้านการมอบหมายงานอย่างสมดุล 8) ด้านการคิดเชิงบวกของสมาชิกในทีม 9) ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 10) ด้านการพัฒนาทีมอย่างเหมาะสม 11) ด้านความมุ่งมั่นไปด้วยกัน 12) ด้านประสิทธิภาพของงาน และ 13) ด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติสำหรับแต่ละองค์ประกอบทั้งก่อนและหลังการสกัดปัจจัย

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	12.066	21.547	21.547	12.066	21.547	21.547	7.706	13.760	13.760
2	8.500	15.178	36.725	8.500	15.178	36.725	3.969	7.087	20.847
3	2.987	5.334	42.058	2.987	5.334	42.058	3.509	6.266	27.114
4	2.447	4.369	46.427	2.447	4.369	46.427	3.222	5.754	32.867
5	1.873	3.344	49.771	1.873	3.344	49.771	3.149	5.623	38.490
6	1.715	3.062	52.833	1.715	3.062	52.833	2.951	5.270	43.760
7	1.518	2.710	55.543	1.518	2.710	55.543	2.779	4.963	48.723
8	1.488	2.657	58.200	1.488	2.657	58.200	2.392	4.271	52.994
9	1.390	2.482	60.682	1.390	2.482	60.682	2.339	4.178	57.172
10	1.191	2.127	62.809	1.191	2.127	62.809	2.318	4.140	61.311
11	1.170	2.089	64.898	1.170	2.089	64.898	1.631	2.913	64.224
12	1.156	2.065	66.963	1.156	2.065	66.963	1.364	2.435	66.660
13	1.043	1.863	68.826	1.043	1.863	68.826	1.213	2.167	68.826
14	.998	1.782	70.608						
15	.929	1.659	72.268						
...	...	...	...						
56	.041	.073	100.000						

จากตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติสำหรับแต่ละ Factor ทั้งก่อนและหลังการสกัดปัจจัย โดยวิธี Principle Component ในการสกัดปัจจัย จะพบว่า ควรมี Factor เพียง 13 Factor เนื่องจาก เฉพาะ 13 Factor แรกเท่านั้นที่มีค่า Eigen value มากกว่า 1 มี Factor ที่สำคัญที่สุดคือ Factor ที่ 1 เนื่องจากอธิบายหรือดึงความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุดในตัวอย่างนี้ได้ถึง 21.547% ส่วน Factor ที่ 2 จะสำคัญรองลงมา และมี Cumulative % เป็นการแสดงค่าความแปรปรวนเป็นร้อยละสะสมของปัจจัยหรือองค์ประกอบทั้ง 13 องค์ประกอบ เท่ากับ 68.826 หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ 1-13 สามารถอธิบายค่าความผันแปรของตัวแปรทั้ง 56 ตัวได้ 68.826 %

2. สรุปการสร้างรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ภาพที่ 5 รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อธิบายรายประเด็น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนของทีม (Team Planning) คือ เทคนิคการวางแผนโดยสมาชิกในองค์การหรือกลุ่มงานที่มีบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบงานร่วมกัน ร่วมคิดวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ส่งผลไปสู่การร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ ร่วมกันประเมินผล และร่วมกันปรับปรุง โดยรับผิดชอบการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ เป้าหมายต้องมุ่งสู่ทิศทางเดียวกัน โดยการวางแผนของทีมนั้น ตั้งอยู่บนหลักพื้นฐาน 2 ประการ คือ 1. ด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจน และ 2. ด้านความมุ่งมั่นไปด้วยกัน รายละเอียดดังนี้

1. ด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจน (Visible Goal) คือ การที่ทีมมีเป้าหมายหลักชัดเจนส่งผลให้สมาชิกในทีมทำความเข้าใจเป้าหมายของงานที่ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผน สร้างเป้าหมายวัตถุประสงค์ร่วมกัน กำหนดขอบข่ายงาน ปฏิบัติงานร่วมกัน โดยต้องกำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบของแต่ละคนร่วมกันอย่าง

ความชัดเจน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวัดความสำเร็จของทีมให้เดินหน้าร่วมกันเพื่อตรวจสอบงานให้บรรลุภารกิจตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการทำงานของทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ด้านความมุ่งมั่นไปด้วยกัน (Direction Commitment) คือ การที่สมาชิกในทีมมีความตั้งใจปฏิบัติงานมุ่งสู่ความสำเร็จไปด้วยกันแม้มีอุปสรรคสมาชิกทุกคนยังคงตั้งใจปฏิบัติงาน และพร้อมให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันโดยมุ่งสู่จุดหมายทางเดียวกัน

ขั้นที่ 2 การจัดการโครงสร้างของทีม (Team Structure Management) คือ แบบแผนเฉพาะที่สมาชิกในทีมต้องปฏิบัติตามกฎหรือมติของทีม ซึ่งเป็นได้ทั้งกลุ่มที่เป็นแบบทางการ (Formal Group) หรือกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group) สมาชิกในทีมต้องยอมรับและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี โดยการจัดการโครงสร้างของทีมต้องตั้งอยู่บนหลักพื้นฐาน 3 ประการ คือ 1. ด้านระบบการทำงานชัดเจน 2. ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภายในทีม และ 3. ด้านการมอบหมายงานอย่างสมดุล รายละเอียดดังนี้

1. ด้านระบบการทำงานชัดเจน (Systematics) คือ การที่ทีมมีระบบการปฏิบัติงานกระบวนการปฏิบัติงาน และวิธีการปฏิบัติงาน ที่ระบุอย่างชัดเจน ได้แก่ มีวิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน วิธีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ที่ชัดเจน ใช้ระบบการสื่อสารที่ถูกต้องชัดเจน รวดเร็วและตรงไปตรงมา และมีระบบการประเมิน ที่ชัดเจน ถูกต้อง และเป็นธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการวางระบบการปฏิบัติงาน

2. ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภายในทีม (Team Knowledge Management Process) คือ การที่ทีมมีการทบทวน ตรวจสอบคุณภาพงานทุกครั้ง นำข้อมูลที่ได้มาจัดการองค์ความรู้เมื่อสิ้นสุดกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการต่อยอดการปฏิบัติงาน โดยการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในทีมอย่างเป็นระบบ เช่น ทีมมีการบ่งชี้ถึงขีดความรู้ความสามารถ ทีมมีกระบวนการสร้างหรือแสวงหาความรู้เพื่อการจัดการความรู้ มีการประมวลความรู้ และการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานได้ต่อไป เป็นต้น

3. ด้านการมอบหมายงานอย่างสมดุล (Balanced Team Assignments) คือ การที่ทีมสามารถผสมผสานความแตกต่างของความรู้ ความสามารถ และใช้ความแตกต่างของบุคลิกภาพ ผนวกกับวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งต้องอาศัยความกลมกลืน และบทบาทที่สมดุลของสมาชิกในทีม ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญไปถึงปริมาณงานกับระยะเวลาที่สมดุลกันของงานแต่ละงานด้วย

ขั้นที่ 3 คุณลักษณะของทีมงาน (Team Features) คือ การคำนึงถึงคุณสมบัติที่มีความเหมาะสมของบุคลากรที่เข้าร่วมทีม โดยพิจารณาจากลักษณะงาน หน้าที่ความรับผิดชอบต่องาน โดยการเลือกบุคลากรเข้าร่วมทีมต้องอยู่บนหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ 1. ด้านความสัมพันธ์อันดีในทีม 2. ด้านความสามารถของทีม 3. ด้านภาวะผู้นำของผู้นำทีม 4. ด้านความเชื่อมั่นของทีม 5. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ 6. ด้านการคิดเชิงบวกของสมาชิกในทีม รายละเอียดดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์อันดีในทีม (Relationship in Team) คือ การที่สมาชิกในทีมมีสัมพันธ์ภาพที่ดี โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมทีมต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลในการทำงานเป็นอย่างดี สมัครสมานสามัคคี เสริมสร้างพลังในการปฏิบัติงานเป็นทีมร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสมาชิกในทีมต้องช่วยกันแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

2. ด้านความสามารถของทีม (Team Ability) คือ การที่สมาชิกในทีมมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานที่หลากหลาย พร้อมจะเรียนรู้ และพัฒนาการปฏิบัติงานได้อย่างสม่ำเสมอ พูดคุยได้ง่ายสะดวกในทุกโอกาส ความสามารถที่หลากหลายจะช่วยลดช่องว่างของทีม สมาชิกของทีมต้องพร้อมแสดงความคิดเห็นจากทักษะความสามารถของตนเพื่อช่วยกันวางแผน การปฏิบัติงาน พร้อมวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขไว้ล่วงหน้าสำหรับงานแต่ละงานได้อย่างเหมาะสม

3. ด้านภาวะผู้นำของผู้นำทีม (Leadership) คือ ความสามารถของผู้นำทีมในการจูงใจให้สมาชิกในทีมปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ โดยผู้นำทีมต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ มีกระบวนการคิด และมีกระบวนการในการตัดสินใจ สามารถปรับตัวตามตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ต้องยอมรับฟังข้อคิดเห็นของสมาชิกในทีม และใช้เหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ถูกต้อง และเปิดเผยไม่ปิดบัง

4. ด้านความเชื่อมั่นของทีม (Trust in Team) คือ การที่สมาชิกในทีมมีความไว้วางใจกัน มีน้ำใจต่อกัน มุ่งเน้นความสำเร็จร่วมกัน และร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความเชื่อมันเชื่อใจในความรู้ความสามารถของสมาชิกในทีม โดยสมาชิกในทีมแต่ละคนต้องมีเสรีภาพแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ต้องกลัวว่าจะได้รับผลร้ายที่ต่อเนื่องมาภายหลัง เมื่อสมาชิกในทีมมีความสัมพันธ์อันดี เชื่อมั่น เชื่อถือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างอย่างสร้างสรรค์

5. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) คือ การที่สมาชิกในทีมสามารถสื่อสารกันภายในทีมที่ดี สามารถติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ตามสถานการณ์ ตามโอกาส และพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน สร้างความเข้าใจในนโยบายขององค์การ ของผู้บริหาร และของทีม โดยในปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารต้องมีความหลากหลายตามรูปแบบการใช้ชีวิตของสมาชิกในทีม เช่น การสื่อสารผ่านอินเตอร์เน็ต จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ E-mail, Line, Facebook เป็นต้น มีการสื่อสารทั้งแบบทางการ และไม่เป็นทางการ ควบคู่กันไป ทั้งนี้ควรมีระบบการทบทวนความเข้าใจของสมาชิกว่าตรงกันหรือไม่เพื่อประสิทธิภาพของการสื่อสารในทีม

6. ด้านการคิดเชิงบวกของสมาชิกในทีม (Positive Thinking) คือ สมาชิกในทีมมีความคิดในการพัฒนาทีมในเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงบวกของสมาชิกทีม สามารถพัฒนาได้จากพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน การพร้อมที่จะรับและให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำงาน การให้กำลังใจทั้งการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ พร้อมนำความผิดพลาดที่เกิดขึ้นไปพัฒนางานของทีมในครั้งต่อไป เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การประเมินผลของทีม (Team Evaluation) คือ การที่ทีมมีกระบวนการในการประเมินผลที่ดี ตั้งแต่การตรวจสอบการปฏิบัติงาน การพัฒนาทีมอย่างเหมะสม ไปจนถึงกระบวนการในการวัดผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ตรงไปตรงมา ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงาน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการวิเคราะห์ และหาทางปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดของงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการประเมินผลของทีมนั้น ต้องอยู่บนหลักพื้นฐาน 2 ประการ คือ 1. ด้านการพัฒนาทีมอย่างเหมาะสม และ 2. ด้านประสิทธิภาพของงาน รายละเอียดดังนี้

1. ด้านการพัฒนาทีมอย่างเหมาะสม (Effective Team Development) คือ การที่ทีมได้รับการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่การรวบรวมจัดเก็บข้อมูลความรู้ ทักษะต่าง ๆ ของแต่ละคน ซึ่งการพัฒนาบุคคลากรในทีมนอกจากด้านความรู้แล้วต้องให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะในการปฏิบัติงานด้วย ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้นำต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาทีมทั้งภาพรวมในด้านความสามัคคี ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในทีมอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาความรู้และทักษะรายบุคคล โดยจัดให้มีโปรแกรมฝึกอบรมพัฒนาคนให้เหมาะสมกับความรู้และทักษะเพื่อเพิ่มความสามารถให้สูงขึ้นอันจะส่งผลในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น รวมถึงการได้รับรางวัลที่เหมาะสมกับผลงานที่ทำได้

2. ด้านประสิทธิภาพของงาน (Effectiveness of Work) คือ ผลจากการปฏิบัติงานของทีมที่มีประสิทธิภาพที่วัดได้ มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สามารถส่งผลงานได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ รวมถึงผลของงานคุณภาพ ซึ่งก่อนจะได้ผลการปฏิบัติงานนั้น ต้องเริ่มจากการวางแผนการทำงานที่ชัดเจนจากกระบวนการก่อนนี้ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การประสานงานในทีม การแก้ไขปัญหา การรวบรวมผลการปฏิบัติงาน และประเมินผลปฏิบัติงาน

ให้เป็นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องเกิดจากการที่สมาชิกในทีมร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นสำคัญ

3. สรุปผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ผลการประเมินภาพรวมรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏให้ความสำคัญด้านความมีประโยชน์ มีระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.93, S =.27) ด้านความถูกต้อง มีระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.64, S = .5) ด้านความเหมาะสม มีระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.71, S = .47) ด้านความเป็นไปได้ มีระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.79, S = .43) และการประเมินรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยรวมมีระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.77, S = .43) ซึ่งถือว่าแต่ละด้านมีค่าอยู่ในระดับสูงนำไปใช้ได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบที่จำเป็นของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ มี 13 องค์ประกอบดังนี้ 1) ด้านความสัมพันธ์อันดีในทีม 2) ด้านระบบการทำงานชัดเจน 3) ด้านความสามารถของทีม 4) ด้านภาวะผู้นำของผู้นำทีม 5) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ภายในทีม 6) ด้านความเชื่อมั่นของทีม 7) ด้านการมอบหมายงานอย่างสมดุล 8) ด้านการคิดเชิงบวกของสมาชิกในทีม 9) ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 10) ด้านการพัฒนาทีมอย่างเหมาะสม 11) ด้านความมุ่งมั่นไปด้วยกัน 12) ด้านประสิทธิภาพของงาน และ 13) ด้านการมีเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins and Coulter (2005) ได้อธิบายไว้ว่า เป้าหมายของทีมจะต้องมีความชัดเจน สมาชิกทุกคนสามารถรับรู้และเข้าใจอย่างถูกต้องตรงกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง ทำให้เป้าหมายของทีมสามารถช่วยสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เพราะสมาชิกจะรับรู้และมีความเชื่อในคุณค่าและความสำคัญของเป้าหมาย ทำให้มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ที่ต้องการทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังไว้ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามภารกิจขององค์การ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดี โดยผู้นำและสมาชิกภายในทีม มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ควรกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ให้ชัดเจนที่ผลงานมากกว่าการกระทำ

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพบว่า รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนทีมงาน 2) การจัดการโครงสร้างของทีม 3) คุณลักษณะของทีมงาน และ 4) การประเมินผลของทีม เนื่องจากกระบวนการพัฒนาทีมให้มีประสิทธิภาพนั้นสมาชิกทุกคนควรจะคิดถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานเป็นอันดับแรก ต่อมาควรวางแผนว่าจะปฏิบัติงานอย่างไรงานจึงจะออกมาดีเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามก่อนที่จะตัดสินใจนั้นจุดมุ่งหมายควรจะไม่มีความขัดแย้ง และสมาชิกทุกคนควรมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการทำงานเป็นอย่างดี จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนถือเป็นหัวใจสำคัญ ด้วยเหตุนี้จุดมุ่งหมายควรต้องมีความชัดเจน และสมาชิกทุกคนมีความเข้าใจอย่างดีเพราะจะนำไปสู่แนวทางในการทำงานว่าต้องทำอย่างไร จึงจะบรรลุตามเป้าหมายของงานให้ได้ผลของงานออกมาได้อย่างดีที่สุด การตัดสินใจสั่งการเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานของการบริหารงาน ผู้บริหารหรือผู้นำทีม เป็นบุคคลสำคัญในการที่จะมีส่วนในการตัดสินใจ วิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจหลายวิธีคือ ผู้บริหารตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา โดยไม่ต้องซักถามคนอื่น หรือผู้บริหารจะรับฟังความคิดเห็นก่อนตัดสินใจ กล่าวคือ ผู้บริหารยังคงตัดสินใจด้วยตนเองแต่ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นและข้อมูลอื่น ๆ ที่ผู้บริหารได้รับมาจากสมาชิกของทีม บางครั้งผู้บริหารอาจจะตัดสินใจร่วมกับทีมงานที่คัดเลือกมา โดยที่ผู้บริหารนำเอาปัญหาให้ทีมงานอภิปราย แล้วให้ทีมงานตัดสินใจหรือทีมงาน อาจจะมอบหมายการตัดสินใจให้คนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มย่อมที่เห็นว่าเหมาะสมก็ได้ และตรวจสอบทบทวนผลงานและวิธีในการทำงาน ทีมงานที่ดีไม่เพียงแต่ดูจากลักษณะของทีมและบทบาท ที่มีอยู่

ในองค์กรเท่านั้น แต่ต้องดูวิธีการทำงานด้วยการทบทวนงาน แนะนำให้ทีมงานได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ทำ รู้จักคิด การได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของแต่ละคน หรือของทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพินดา ธีระวราพิชญ์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ไกล่เกลี่ย ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยในปัจจุบันมุ่งเน้นที่การฝึกอบรมสัมมนา ในขณะเดียวกันผู้ไกล่เกลี่ยมีความต้องการในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมที่เป็นรูปธรรมจากการจัดตั้งเป็นชมรมผู้ประนีประนอม แต่ยังมีลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมที่ชัดเจน และแนวทางในการพัฒนา ในอนาคตควรมุ่งที่กิจกรรมที่สร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมให้เกิดขึ้น 2) รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ไกล่เกลี่ยเกี่ยวข้องกับหลักการ 4 หลักการ ดังนี้ 2.1) หลักการคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ได้แก่ ภาวะผู้นำ การสื่อสารที่ดี ความรอบรู้แห่งตน รูปแบบความคิดในใจที่เปิดกว้าง และความคิดเชิงระบบ 2.2) หลักการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน การเรียนรู้วิธีเรียนรู้ 2.3) หลักการการจัดการความรู้ ได้แก่ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้การเก็บรักษาความรู้ การวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ การถ่ายโอนและแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้ไปใช้และทำให้ถูกต้อง 2.4) หลักการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ ได้แก่หัวข้อความสนใจความชำนาญอย่างเดียวกัน การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง และการมีแนวปฏิบัติร่วมกัน 3) ผลการประเมินรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ไกล่เกลี่ย สรุปได้ว่า หลักการคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคลและหลักการการเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงมีในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ไกล่เกลี่ย ส่วนหลักการการจัดการความรู้เป็นพฤติกรรมที่พึงเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ของผู้ไกล่เกลี่ย และหลักการการเป็นชุมชนนักปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ไกล่เกลี่ย 4) สำหรับผลการรับรองรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ไกล่เกลี่ยว่าถ้านำกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ไกล่เกลี่ยไปปฏิบัติจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ย มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ขั้นตอนการรวมตัว และขั้นตอนการส่งเสริมซึ่งกันและกัน พบว่า ในแต่ละขั้นตอน ถ้านำไปปฏิบัติจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ยในระดับมากและมากที่สุด

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามมาตรฐาน 4 ด้าน พบว่า ผลประเมินภาพรวมของรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏโดยรวมมีระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความมีประโยชน์ มีระดับการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏถือว่านำไปใช้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของประโยชน์ คล้ายลักษณ์ และคณะ (2556) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของบุคลากร ทางการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติในลักษณะเห็นชอบถึงความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้และความถูกต้องครอบคลุม ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรมีการกำหนดเป็นนโยบายและส่งเสริมให้บุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน ในมหาวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานเป็นทีม แล้วนำรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานตามบริบทของแต่ละฝ่าย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานในมหาวิทยาลัย

2. อาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ในมหาวิทยาลัยควรศึกษาองค์ประกอบและแนวทางในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมตามรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีมให้เกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานร่วมกันในองค์กรหากเกิดความเข้าใจ

3. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ให้กับบุคลากรทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยโดยพัฒนาหลักสูตรจากรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อส่งเสริมความรู้ทักษะ และสร้างความเข้าใจให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัย ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ของทั้งบุคลากรมหาวิทยาลัยและประเทศชาติต่อไป

4. มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาทีม โดยใช้รูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ไปปรับใช้ในการพัฒนาหน่วยงานอื่น ๆ ในท้องถิ่นตามบริบทที่ต้องการพัฒนา เช่น วิสาหกิจชุมชน กลุ่ม OTOP กลุ่มชาวบ้านที่พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย หรือกลุ่มโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่ยังมิได้นำรูปแบบนี้ไปทดลองใช้จริงในองค์กร ดังนั้น ในการศึกษาต่อไปควรนำรูปแบบการพัฒนาการทำงานเป็นทีมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏไปทดลองใช้จริงในมหาวิทยาลัยราชภัฏ หรือสถานศึกษาอื่น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานในองค์กร

2. ควรศึกษาสภาพความต้องการของผู้นำทีม และผู้ตามในทีม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาต่อยอดรูปแบบการทำงานเป็นทีมให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้นตามมุมมองของทั้งสองฝ่าย เพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในองค์กร

3. ควรทำการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในมหาวิทยาลัยราชภัฏหรือหน่วยงานอื่นที่น่าสนใจ เพื่อพัฒนาการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในองค์กร

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ แสงสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ปานจันทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรไท ชั้วเจริญ คณะกรรมการ ที่ปรึกษา ดุษฎีนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลา กรุณาให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่งในการปรับปรุงข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ให้เกิดความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. **คู่มือพจนานุกรมสมรรถนะสำหรับข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555.

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, สำนักงาน. **คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553.

ความก้าวหน้าในการส่งข้อมูล บุคลากร รอบการส่งที่ 2 ปีการศึกษา 2559. (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2560). จาก http://www.data3.mua.go.th/dataS/

ประโยชน์ คล้ายลักษณ์ และคณะ “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.** 15, (2556): 136-145.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. **ยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบาย ระยะ 20 ปี (2560-2579).** (ออนไลน์) 2560 (อ้างเมื่อ 10 ตุลาคม 2560). จาก http://plan.rmu.ac.th/home/ยุทธศาสตร์ใหม่-มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม/

รัฐมนตรี, สำนักงาน. **ให้นโยบายผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ.** (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2560). จาก http://www.moe.go.th/websm/2016/sep/385.html

สุพินดา ธีระวราพิชญ์. **การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของผู้ไกล่เกลี่ย.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553.

สุเมธ งามกนก. “การพัฒนาทีมงาน,”. **วารสารศึกษาศาสตร์.** 19, 1 (2551): 31-44.

โสภาพร กล่ำสกุล. **การพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554.

Mcshane, S. L., and Glinow, A. V. M. **Organizational behavior emerging knowledge qlobal reality.** 7th ed. Singapore: McGraw-Hill, 2015.

Robbins, S. P., and Coulter, M. **Management.** 8th ed. NJ: Prentice Hall, 2005.

การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

Development of a Web-Based Blended Learning Model to Enhance Communication and Collaborative Working for the 21st Century Learning Skills

ณัฐวุฒิ ภูมิพันธุ์

วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

E-mail: natawut69@hotmail.com

Received: May 8, 2019; Revised: July, 15 2019; Accepted: July 23, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงาน ในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

ตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วย 1) นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 320 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม เมื่อได้สถาบันตัวแทนแต่ละภาคแล้วจึงกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างในแต่ละภาค โดยใช้วิธีการสุ่มเชิงช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน 2) ผู้เชี่ยวชาญร่วมสนทนากลุ่ม 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความถูกต้องและรับรองรูปแบบ 5 คน 3) นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 32 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน ในทักษะการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 ผลการประเมินรูปแบบอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด องค์ประกอบของการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานแบบร่วมมือบนเว็บ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผล ขั้นตอนการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานแบบร่วมมือบนเว็บ คือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนการเรียน 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียน 3) ขั้นสรุปการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานแบบร่วมมือบนเว็บ คือ 1) แจ้งวัตถุประสงค์ 2) ศึกษาเนื้อหา 3) วางแผนการเรียน 4) สืบค้นข้อมูล 5) วิเคราะห์ตรวจสอบ 6) นำเสนอผลการเรียน 7) ประเมินและเผยแพร่ การวัดและประเมินผล คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) พฤติกรรมการสื่อสารและร่วมมือทำงาน

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน ในทักษะการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผู้เรียนที่เรียนแบบผสมผสานบนเว็บ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ การสื่อสารและร่วมมือทำงาน ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of the research were to 1) develop a Web-Based Blended Learning model to enhance communication and collaborative working for the 21st century learning skills and 2) study the results of the trial of the Web-Based Blended Learning model to enhance communication and collaborative working for the 21st century learning skills.

The samples, randomized by cluster random sampling, consisted of 1) 320 students from Bundit Patanasilpa Institute from the representatives of each institute of each part of Thailand and the sample size of each part determined by using a proportional stratified random sampling, 2) 5 experts for joining a group discussion and 5 experts for evaluating and confirming the correctness of the model, 3) 32 students from Bundit Patanasilpa Institute. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows.

1. The findings of the evaluation of the Web-Based Blended Learning model to enhance communication and collaborative working for the 21st century learning skills showed that the model was appropriate at the highest level. The components of the Web-Based Blended Learning consisted of 1) principles, 2) objectives, 3) learning and teaching processes, and 4) measurement and evaluation. The procedures for the Web-Based Blended Learning included 1) preparation before learning, 2) activity learning management, and 3) learning summary. The activities for the Web-Based Blended Learning composed of 1) informing learning objectives, 2) studying for contents, 3) planning for learning, 4) searching for information, 5) analyzing and examining, 6) presenting the learning results, and 7) evaluating and publicizing. The measurement and evaluation involved 1) learning achievement and 2) behavior of the communication and the collaborative working.

2. The findings of the trial of the Web-Based Blended Learning model revealed that the mean score after learning was higher than that before learning with the statistical significance at the level of .05.

Keywords: A Web-Based Blended Learning Model, Communication and Collaborative Working, the 21st Century Learning Skills

บทนำ

การที่จะพัฒนาประเทศไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ต้องมีการนำความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ในการเข้าถึงแหล่งความรู้เพื่อนำไปสู่การผลิต การจัดเก็บ การแพร่กระจายความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน และประชาชนได้เรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสมซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพิ่มขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2550) รวมทั้งศตวรรษใหม่ ในวงการการศึกษาความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการเผชิญกับข้อมูลมหาศาล ซึ่งไม่สามารถจัดการกับข้อมูลเหล่านั้นและใช้ข้อมูลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ได้ การเปลี่ยนแปลงและปัญหาชุดใหม่ ที่เกิดขึ้นนี้ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ

จึงทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ใหม่และทักษะชีวิตชุดใหม่

การรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียกร้องให้เตรียมความพร้อมพลเมืองสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อสะท้อนความเป็นไปได้ในด้านต่าง ๆ สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบ Active teacher โดยจัดการเรียนรู้แบบ Active learning มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูและผู้เรียนควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ ที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยการจัดการศึกษานั้นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่การพัฒนาตนตามเป้าหมายของหลักสูตร เมื่อนำมาเทียบเคียงกับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช 2556) ที่ผู้เรียนควรมีทั้งการเรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ต้องมีทักษะสำคัญอีก 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ทักษะชีวิตและการทำงาน 2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และ 3) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งถือว่าหลักสูตรการศึกษานั้นเป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้มากที่สุดและได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21

ด้วยเหตุนี้เครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งผู้บริหารการศึกษา ครูและผู้เรียนบนฐานคิด “กระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้” และ “กระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบ” โดยใช้ฐานคิด “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century skills) เพื่อรองรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2555) ได้อธิบายถึง ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต คือ 3R x 7C ตัว 3R นั้นมุ่งเน้นไปที่ การอ่านออกเขียนได้ คำนวณเป็น ในส่วนของตัว 7C นั้นเน้นกระบวนการและทักษะที่จำเป็นในชีวิต โดยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมด้านการสื่อสารและร่วมมือทำงาน เป็นความต้องการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้นให้ได้สำหรับการจัดการศึกษาของประเทศการพัฒนาบุคคลต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในการนำความรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานการรวมตัวเป็นทีมโดยอาศัยพลังกลุ่ม และเครือข่ายเพื่อแก้ปัญหาในการทำงานและการศึกษาร่วมกัน รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคม เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหา ซึ่งจะเห็นว่าทักษะการสื่อสารและวิธีการทำงานร่วมกัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดต่อกับบุคคล สังคม และความสำคัญของการทำงานร่วมกันอย่างมีคุณภาพ เมื่องานที่ทำออกมามีคุณภาพ ก็แสดงให้เห็นความสามารถในการสื่อสาร และการติดต่อสื่อสารจะมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ การยอมรับและโต้ตอบอย่างมีเหตุผล โดยไม่ก่อเกิดปฏิกิริยาที่ไม่พึงประสงค์จะเห็นได้ว่าแนวคิดดังกล่าวคล้ายคลึงกับแนวคิดการเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ซึ่งเป็นวิธีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยผู้เรียนจะใช้ทักษะการสื่อสารและทักษะการวิจารณ์แสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา หรือทำให้การทำงานร่วมกันมีความหมายมาก (ทิศนา แขมมณี 2561)

การสื่อสารและร่วมมือทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้นนั้น ผู้เรียนควรฝึกการสื่อสารที่มีความสมเหตุสมผลเชื่อมต่อเข้าด้วยกันและสอดคล้องกลมกลืนกัน เป็นการสื่อสารสองทางที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลและประสบการณ์ เรื่องราวความเป็นมาที่ช่วยโน้มน้าวให้ยอมรับได้ ทำให้เข้าใจความคิดของกันและกัน ก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ (บุญเลิศ คณาธนสาร 2561) ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและเชื่อใจกันแล้วสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ สามารถมากีดขวางได้

การสื่อสารด้วยคำพูดและการเขียนอย่างมีเหตุมีผลทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่าน เกิดความเข้าใจ เกิดความศรัทธา เกิดความเชื่อถือในตัวของผู้พูดหรือผู้เขียนได้ (สุทธิชัย ปัญญโรจน์ 2561) การร่วมมือของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในการนำความรู้ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน การรวมตัวเป็นทีมโดยอาศัยพลังกลุ่ม และเครือข่ายเพื่อแก้ปัญหาในการทำงานและการศึกษาร่วมกันรวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคม เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิดการแก้ปัญหา (วีณา ประชากูล และประสาท เนืองเฉลิม 2554) รวมทั้งแนวคิดของ Senge Peter (1994) กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้เป็นทีมเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยสมาชิกทุกคนในทีมในการร่วมมือแลกเปลี่ยน และส่งเสริมความรู้ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์ สิมมาทัน (2552) พบว่า การร่วมมือทำงานจะช่วยฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และยังเปิดโอกาสให้เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และงานวิจัยของณัฐวุฒิ ภูมิพันธุ์ (2558) พบว่า การฝึกอบรมแบบร่วมมือบนเว็บของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีการร่วมมือกันทำงานเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากเป็นน้อยดังนี้ ด้านกระบวนการกลุ่ม ความรับผิดชอบของบุคคล การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การใช้ทักษะระหว่างบุคคล การปรึกษาหารือกัน

การดำเนินการดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องนำทั้งวิธีการสอนที่หลากหลายรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษานั้น จึงได้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการใช้วิธีการเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network-Based Learning) ขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนในหลายระดับ (ปณิตา วรรณพิรุณ 2551) เทคโนโลยีดิจิตอลมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีสร้างรอยต่อจากห้องเรียนสู่การเรียนรู้ในบริบทจริงผ่านช่องทางสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโลกออนไลน์ กระบวนทัศน์วิทยาวิธีการสอนได้ปรับเปลี่ยนไปสู่กระบวนการที่ผู้เรียนต้องมุ่งมั่นในการเรียนรู้แห่งตน (ใจทิพย์ ณ สงขลา 2561) รวมทั้งการจัดเตรียมสื่อจำลองเสมือนจริงเพื่อให้สารสนเทศตามประสงค์ที่ผู้เรียนเรียกซ้อนทับลงในพื้นที่พิกัดสถานที่จริง เพื่อต่อเติมตอบสนองต่อการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในบริบทความจริงอย่างทันท่วงทีเรียกว่า สื่อผสมผสานในโลกความจริง (Mix Reality)

การสอนผ่านเว็บ (Web-based instruction) การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) และ E-learning เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ภายใต้การศึกษาทางไกลซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ อีกทั้งยังสนับสนุนการใช้งานในเครื่องมือที่หลากหลาย (จินตวีร์ คล้ายสังข์ 2559) โดยมีกิจกรรมผสมผสานเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเพื่อผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพเหมาะกับบริบทและสถานการณ์ การเรียนรู้และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะด้านการปฏิบัติ (Practice Skill) โดยใช้เทคโนโลยี เช่น การเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (A combination of face-to-face and online learning) การพบปะระหว่างผู้เรียนและผู้สอนด้วยการใช้องค์ประกอบทางเทคโนโลยีที่ทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมเวลา สถานที่และเส้นทางการเรียนของตนเองได้ การออกแบบการเรียนแบบผสมผสานประกอบด้วย 3 ลักษณะคือ การผสมผสานการสอนด้วยสื่อการสอน การผสมผสานวิธีการเรียนการสอน และการผสมผสานระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้ากับการสอนแบบออนไลน์ (ใจทิพย์ ณ สงขลา 2561) จุดมุ่งหมายสูงสุดอยู่ที่ผู้เรียน โดยอัตราส่วนการผสมผสาน จะขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการสอนผู้สอนย่อมกำหนดจุดประสงค์ไว้หลายด้าน ทั้งด้านความรู้เจตคติ และทักษะ ถ้าผู้สอนใช้วิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่งวิธีเดียว อาจไม่สามารถสนองตอบจุดประสงค์ทุกด้านได้ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่ผู้สอนต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีอย่างผสมผสานกัน การผสมผสานวิธีสอนหลายวิธีเข้าด้วยกัน จะช่วยให้การเรียนการสอนสนุก น่าสนใจ และเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอนให้ดีขึ้น นอกจากนี้การเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการเรียนการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกันเป็นลักษณะของผสมผสานการเรียนทางไกล (Distance Learning) ผ่านระบบเครือข่ายออนไลน์ (Online) ร่วมกับการเรียนแบบเผชิญหน้า

(Face to Face) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียนปกติ ทั้งนี้จะให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและถูกต้องตามวัตถุประสงค์การเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอน (สุรศักดิ์ ปาเฮ 2560)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารการศึกษา มาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสำหรับนักศึกษาไปพร้อมกับโลกยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองและวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21
2. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงาน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน และการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงานดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการการเรียนบนเว็บ ความพร้อมด้านทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ วิธีการสื่อสารและร่วมมือทำงาน โดยสำรวจข้อมูลพื้นฐานดังนี้ ศึกษาความต้องการการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ เพื่อสอบถามความต้องการการฝึกอบรมแบบร่วมมือบนเว็บ กำหนดกรอบคำถาม 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านแหล่งทรัพยากรการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ 2) ด้านด้านกิจกรรมการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ 3) ด้านด้านยุทธวิธีในการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ 4) ด้านแหล่งทรัพยากรการเรียน 5) ด้านกระบวนการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน โดยดำเนินการดังนี้ ประชากรและตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวนทั้งสิ้น 1,986 คน ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 320 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยเลือกสถาบันตัวแทนแต่ละภาคแล้วจึงกำหนดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างในแต่ละภาค โดยใช้วิธีการสุ่มเชิงช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ให้ได้นักศึกษา จำนวน 320 คน จากประชากร 1,986 คน ตามขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน ที่มีค่าความสอดคล้องของนิยามศัพท์และข้อคำถาม (IOC) ระหว่าง .50-1.00

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์กรอบแนวคิด (Conceptual Study) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานการสื่อสารและร่วมมือทำงาน โดยวิเคราะห์เอกสาร ที่ได้จากการศึกษา

ค้นคว้าจากเอกสาร ระบบอินเทอร์เน็ต งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน โดยดำเนินการ 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงาน วัตถุประสงค์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน ผู้วิจัยนำองค์ประกอบรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ ที่ได้จากผลการวิจัยระยะที่ 1 มาร่างเป็นต้นแบบของรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บเพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงาน และเพื่อให้เกิดความตรงทางด้านเนื้อหาจึงได้ทำการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรและการสอนหรือการเรียนบนเว็บ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความถูกต้องและรับรองรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงานวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความถูกต้องและรับรองการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1

การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เว็บการเรียนแบบผสมผสาน ตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 32 คน

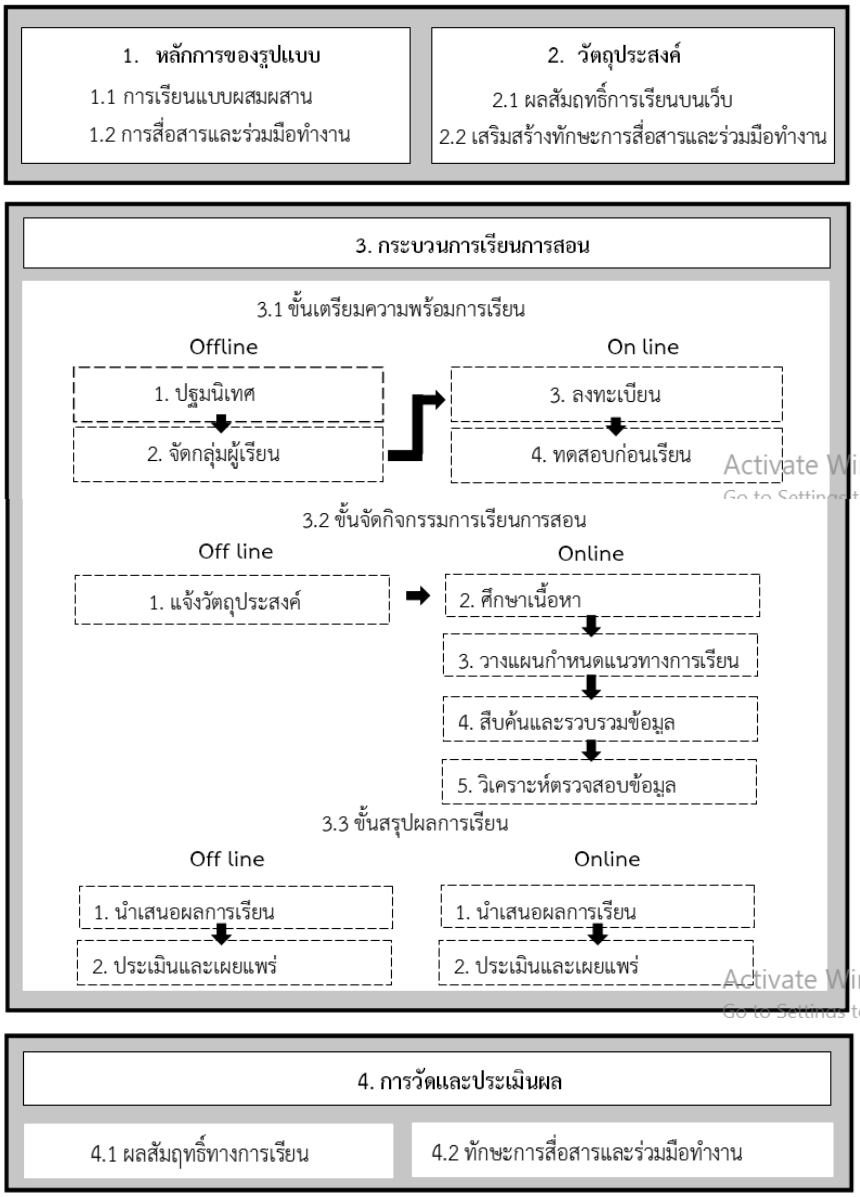
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบ ได้แก่ 1) เว็บการเรียนแบบผสมผสาน ประเมินคุณภาพของเว็บโดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.35) 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และคำถาม (IOC) อยู่ระหว่าง .50-1.00

สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบกลุ่มสัมพันธ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วนดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งทศวรรษที่ 21

2. ผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนบนเว็บแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านความรู้ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การประเมิน	n	$\bar{X}$	S	t
ก่อนเรียน	32	28.61	6.54	18.55*
หลังเรียน	32	45.60	4.05	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนจากบทเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ ที่ได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ ผ่านการประเมินและรับรองรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการประเมินและรับรองรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายละเอียด องค์ประกอบ ขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในรูปแบบ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานแบบร่วมมือบนเว็บ เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผล

1.2 ขั้นตอนการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 1) ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนการเรียน 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียน 3) ขั้นสรุปผลการเรียน

1.3 กิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 1) แจ้งวัตถุประสงค์ 2) ศึกษาเนื้อหา 3) วางแผนการเรียน 4) สืบค้นข้อมูล 5) วิเคราะห์ตรวจสอบ 6) นำเสนอผลการเรียน 7) ประเมินและเผยแพร่

1.4 การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) พฤติกรรมการสื่อสารและร่วมมือทำงาน

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนบนเว็บ แบบผสมผสาน พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาดังนี้

1. รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและร่วมมือทำงานในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนแบบเฉพาะ (Specific Model) เนื่องจากมีกรอบของการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานตามหลักการการสื่อสารและร่วมมือทำงานของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษา รูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานแบบเป็นการเรียนการสอนที่ผสมผสานสิ่งที่ดีที่สุดของการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ (Face-to-Face) กับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล เป็นการผสมผสานการสอนในชั้นเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) การวัดและประเมินผล ได้ผ่านกระบวนการ และวิธีการสร้างอย่างเป็นระบบและเหมาะสม คือ ศึกษาหลักการทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาบริบทการเรียนบนเว็บ การเรียนแบบบนเว็บแบบผสมผสานการสื่อสารและร่วมมือทำงาน เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบ ขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนบนเว็บ กระบวนการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน รวมทั้งได้รับการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ จากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ จนได้รูปแบบการเรียนแบบบนเว็บแบบผสมผสานที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Richey (1986) โดยกำหนดขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นเตรียมก่อนการเรียน ขั้นการเรียนการสอน และขั้นการสรุปผลการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของทิศนา แขมมณี (2561) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาและกระบวนการทางจิตใจของบุคคลในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ และพยายามสร้างความหมายของสิ่งเร้า หรือประสบการณ์ที่ตนได้รับเพื่อให้เกิดความเข้าใจในประสบการณ์นั้น การจัดกิจกรรมที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลพรรณ ไชยมา (2554), พีรศักดิ์ กิ่งพุ่ม (2557) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย การเรียนแบบออนไลน์ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้เนื้อหาผ่านเครื่องมือที่มีในระบบบริหารจัดการเรียนการสอน (Learning Management System : LMS) เช่น กระดานสนทนา ห้องสนทนา และทรัพยากรในระบบอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่ เช่น เว็บสำหรับการสืบค้น สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และสามารถที่จะมีการอภิปรายทางออนไลน์ โดยในบางครั้งผู้เรียนอาจถูกกำหนดให้เข้าร่วมเรียนพร้อม ๆ กันบนเครือข่าย หรืออาจไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมเรียนพร้อมกันก็ได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในที่เดียวกัน ในส่วนผู้สอนสามารถติดตามผู้เรียน สามารถประเมินการจัดการเรียนการสอนได้ทุกขั้นตอน เช่น ประเมินระหว่างเรียน ประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ส่วนการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีบทบาทสำคัญต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนต้องสร้างความสนใจ เสริมแรง รวมถึงการควบคุมชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนต้องเป็นผู้เรียนมีความตื่นตัว

2. นักศึกษามีคะแนนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดของ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2561) ที่กล่าวว่า การเรียนออนไลน์ส่งเสริมการเรียนรู้จากสภาพจริง ยกระดับการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้ ส่งเสริมการสะท้อนความคิดผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้สะท้อนความคิดจากความเข้าใจได้ส่งเสริมการสื่อสารและทำงานร่วมกัน สามารถประยุกต์ความคิดแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้เรียนปรึกษาและถามตอบในกลุ่มช่วยเหลืองานซึ่งกันและกัน เสนอความคิดเห็น โดยผ่านเว็บที่ได้รับการออกแบบและจัดระบบเป็นขั้นตอน มีกระบวนการเหมือนการเรียนในห้องแต่เชื่อมโยงผู้เรียนกับผู้สอนบนเว็บโดยระบบอินเตอร์เน็ต โดยที่การเรียนบนเว็บแบบผสมผสานสามารถปรับเปลี่ยนข้อมูลให้ทันสมัยได้รวดเร็ว และมีปฏิสัมพันธ์จากลักษณะดังกล่าวส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พีรศักดิ์ กิ่งพุ่ม (2557) พบว่านักศึกษาที่เรียนด้วยโมเดลการเรียนรู้ร่วมกันแบบผสมผสาน ที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดโดยรวม และรายด้านทั้ง 6 ด้านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้ที่สนใจ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาของตนเองได้อย่างตรงตามความต้องการและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยมีการนำเสนอรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบ ขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ รวมทั้งออกแบบและสร้างเว็บการเรียนตามรูปแบบการเรียนแบบบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน ในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

2. ผู้สอน บุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้ที่สนใจ ต้องทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน เนื่องจากต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนแบบบนเว็บแบบผสมผสาน ผู้เรียนจะต้องเรียนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยศึกษาด้วยตนเอง และต้องทำกิจกรรมกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านช่องทางการสนทนา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการสื่อสารและร่วมมือทำงาน

3. ผู้เรียนต้องมีทักษะการใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ ควรมีการสอนทักษะการใช้งานด้านคอมพิวเตอร์ให้กับผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อม เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายในวิธีการเรียนการสอนที่เป็นการเรียนการสอนออนไลน์ และการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรการศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนให้พอเพียง เช่น มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมต่อระบบเครือข่าย ซอร์ฟแวร์ รวมถึง เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการนำเสนองาน และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

4. การสร้างแรงจูงใจในการเรียนแบบบนเว็บแบบผสมผสานก่อนการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนบนเว็บประสบความสำเร็จได้ ผู้เรียนบนเว็บแบบผสมผสานควรมีการสร้างแรงกระตุ้นความตระหนักรู้ให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญ เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน ในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบระดับการสื่อสารและการร่วมมือทำงานในการเรียนแบบบนเว็บแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน ในทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เนื่องจากระดับความระดับการสื่อสารและการร่วมมือทำงานที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

2. สร้างรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานบนเว็บ โดยใช้หลักการเรียนรู้อื่นที่ส่งผลต่อการเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้ตรงตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด และสถาบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สนับสนุนทุนวิจัย และขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือให้งานวิจัย ประสบความสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

จินตวีร์ คล้ายสังข์. **การออกแบบเว็บเพื่อการเรียนการสอน แนวทางการประยุกต์ใช้สำหรับการเรียนแบบผสมผสาน อีเลิร์นนิง.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

ใจทิพย์ ณ สงขลา. **การออกแบบการเรียนแนวดิจิทัล.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.

ณัฐวุฒิ ภูมิพันธุ์. **การพัฒนาโมเดลการฝึกอบรมแบบร่วมมือบนเว็บ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2558.

ทิศนา แขมมณี. **ศาสตร์การสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2561.

นวลพรรณ ไชยมา. **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตเพชรบูรณ์.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.

บุญเลิศ คณาธนสาร. **การสื่อสารอย่างมีตรรกะ.** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 21 เมษายน 2561). จาก http://www.oknation.net/blog/print.php?id=826433>

ประวิทย์ สิมมาทัน. **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยอาศัยแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2552.

ปณิตา วรรณพิรุณ. **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

พีรศักดิ์ กิ่งพุ่ม. **การพัฒนาโมเดลการเรียนรู้ร่วมกันแบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการพลศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557.

วิจารณ์ พานิช. **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาชล, 2556.

————. **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2555.

วีณา ประชากูล และประสาท เนืองเฉลิม. **รูปแบบการเรียนการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550-2554.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.

สุทธิชัย ปัจจโรจน์. **การนำเสนออย่างมีตรรกะ.** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 21 เมษายน 2561). จาก http://www.oknation.net/blog/print.php?id=859198> 2556.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. **กระบวนทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาในยุคดิจิทัล.** แพร่: แพร่ไทยอุตสาหกรรมการพิมพ์, 2560.

Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. "Determining sample size for research activities". **Educational and Psychological Measurement,** 30, 3 (1970): 607-610.

Senge, Peter M. **The fifth discipline Fieldbook.** New York: doubleday/Currence, 1994.

การบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ กรณีศึกษาโครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ครั้งที่ 6
Management of Dance Performance: A Case Study of the 6th Educational Achievement Show Project

ธนกร สรรย์วราภิภู

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
E=mail: tanakorn.su@bsru.ac.th
Received: May 5, 2019; Revised: Jun, 27 2019; Accepted: July 24, 2019

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการงานแสดงนาฏยศิลป์เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสร้างความน่าเชื่อถือ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อองค์กรอันหมายถึงสาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อแสดงให้เห็นถึงการบูณาการองค์ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ และเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการแสดงนาฏยศิลป์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศอื่น ๆ และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย พร้อมศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดโครงการ 2 ครั้งที่ผ่านมา ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการประชาสัมพันธ์ไม่เป็นวงกว้าง 2) ด้านการจัดหาผู้ชม และ 3) ด้านการบริหารจัดการองค์ประกอบการแสดงในภาพรวม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ครั้งที่ 6 โดยนำองค์ความรู้ทางด้านบริหารเข้ามากำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน อันได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการ การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การกำกับดูแลและควบคุมโครงการ และการปิดงานหรือการปิดโครงการ เพื่อนำมาวิเคราะห์สู่การแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ทั้งการรับรู้ของผู้รับสาร จำนวนผู้เข้าชมที่เต็มจำนวนที่นั่ง และการมีส่วนร่วมในงานบริหารงานส่วนกลางที่เป็นไปอย่างราบรื่นตามส่วนงานที่ได้รับของแต่ละฝ่าย ส่งผลให้เกิดการตอบรับที่ดีจากกลุ่มผู้ชมต่อการดำเนินงานในครั้งนี้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ การแสดงนาฏยศิลป์ โครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

Abstract

Management of dance performance was another way to build credibility and good attitudes towards organizations. This meant that the Dance Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University had objectives to show the integrated knowledge in managing the dance performance and to develop a model in managing the dance performance to be more effective. This could be done by collecting documentary information, interviewing, observing, searching for information technologies, providing self-experiences, and studying guidelines to solve the problems occurring in the two previous projects. The problems of the two previous problems consisted of three aspects: 1) public relation that was now wide, 2) the audience recruitment, and 3) the overall of the management of the performing components. Therefore, the researcher held the 6th Educational Achievement Show Project by adding the management knowledge to the project's procedures, namely, preparing,

planning, implementing based on the planning, monitoring and controlling the project, and closing the event or the project to bring all of the problems occurring during holding the project to be analyzed in order to solve the problems. In solving the problems, the researcher investigated in the perception of the receivers, a number of the audiences with the full seats in the show, and the participation of the central management done smoothly according to the assignments of each section affecting good response from the audiences towards this project.

Keywords: Management, Dance Performance, the Educational Achievement Show Project

บทนำ

จากการที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสอนด้านนาฏยศิลป์ ซึ่งมีรายวิชานาฏยศิลป์นิพนธ์เพื่อเป็นการแสดงถึงความรู้ความสามารถของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 แก่ประชาชนทั่วไป ส่งผลให้ผู้ศึกษาเกิดความสนใจทางด้านการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ที่มีอยู่ในระบบการเรียนการสอนให้เกิดเป็นรูปแบบ แนวทางในการดำเนินงาน และให้นักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในวิชาชีพของตนเองในอนาคต เนื่องจากการบริหารจัดการงานแสดงจะเป็นการสร้างระบบระเบียบ ความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงานจัดการแล้ว ยังเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสร้างความน่าเชื่อถือแก่ตัวผู้ชม และมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรอันหมายถึงสาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยผู้ศึกษาเห็นถึงความสำคัญต่อวิชาชีพของผู้เรียนในอนาคต จึงได้ดำเนินการทดลองระบบการบริหารจัดการการแสดงในรายวิชานาฏยศิลป์นิพนธ์ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต ผ่านโครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2/2561 ซึ่งผู้ศึกษาได้นำปัญหาที่ค้นพบจากการสังเกตการดำเนินงานการจัดการแสดงในโครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาใน 2 ปีที่ผ่าน คือ โครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 4 (2/2559) และโครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 5 (2/2560) มาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง และนำผลจากการวิเคราะห์การดำเนินงานทั้ง 2 ครั้ง มาแจงปัญหาในด้านต่าง ๆ สู่การแก้ไขการดำเนินงานในครั้งนี้ ซึ่งพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดโครงการดังกล่าวทั้ง 2 ครั้งมีความคล้ายคลึงกันใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เป็นวงกว้าง ผู้รับข่าวสารของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้มีเพียงกลุ่มเพื่อน ญาติ พี่น้องของนักศึกษาที่จัดโครงการเท่านั้น ส่งผลให้บุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าถึงกิจกรรมนี้ได้ 2) ด้านการจัดหาผู้ชมจะมีความสอดคล้องกับการประชาสัมพันธ์ในวงแคบคือ ผู้ที่เข้ามารับชมจะมีเพียงแค่กลุ่มเพื่อน ญาติ พี่น้องของนักศึกษาที่จัดโครงการเท่านั้น ส่งผลให้การจัดกิจกรรมดังกล่าวไม่สามารถต่อยอดการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ขององค์กรได้ และ 3) ด้านการบริหารจัดการองค์ประกอบการแสดงในภาพรวมยังขาดความรอบคอบ อันได้แก่ อุปกรณ์แสงส่องสว่างในการแสดง การบริหารจัดการสถานที่แสดงทั้ง ทางเข้าออกนักแสดง ผู้ชม การบริหารที่นั่งผู้ชม เหล่านี้ส่งผลให้ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีการบริหารจัดการการแสดงนาฏยศิลป์เข้ามาบูรณาการเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผู้รับผิดชอบโครงการดังกล่าว ในการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในครั้งนี้ พร้อมวัดผลการดำเนินงานโดยการสังเกต สัมภาษณ์ ผู้ดำเนินงาน และความพึงพอใจของผู้ที่เข้ามารับชมการแสดงที่มีต่อการจัดการแสดงในครั้งนี้ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ กรณีศึกษา: โครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 6

2. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์

วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจำนวน 2 ครั้ง คือ โครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 4 (2/2559) และโครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 5 (2/2560) พร้อมศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งการค้นหาข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกต การค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศอื่น ๆ และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย สู่การปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการแสดงนาฏยศิลป์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการส่งเสริมขีดความสามารถของตนเองในวิชาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา หากนักศึกษาสามารถเรียนรู้และดำเนินงานด้านการบริหารการจัดแสดงนาฏยศิลป์ได้อย่างมีคุณภาพก็จะทำให้การออกไปสู่เส้นทางการทำงานมีเส้นทางที่มากขึ้น ทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ จัดหาผู้ชม และการออกแบบองค์ประกอบทางการแสดง ผ่านโครงการผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2/2561 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จากการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจำนวน 2 ครั้ง ผู้ศึกษาได้พบปัญหาว่านักศึกษาในสาขาวิชานาฏยศิลป์นั้น ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ และยังคงมีความเห็นว่าการบริหารจัดการแสดงเป็นสิ่งที่ไกลตน แต่ในความเป็นจริงแล้วในการจัดงานแสดงแต่ละครั้งนับได้ว่าเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนดังที่เคนเนท ผู้เชี่ยวชาญในการจัดงานแสดงสินค้าได้กล่าวว่า “งานแสดงสินค้า ไม่ใช่เพียงแค่การนำสินค้าหรือวัตถุที่น่าสนใจมารวมกันไว้ที่ใดที่หนึ่งในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง แต่การจัดแสดงสินค้าเปรียบได้กับการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ ทั้งผู้จัดงาน ผู้ออกงาน และผู้เข้าชมงานที่มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง” (Kenneth W. Luckhurst 1951 อ้างถึงใน นิโรธ เดชกำแหง และธีระวัฒน์ จันทึก 2559) และการสื่อสารนี้เองทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ตามมาอย่างมากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ้างงานอันจะทำให้เกิดอาชีพและรายได้ต่อผู้ที่สนใจทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ดังที่นิโรธ เดชกำแหง และธีระวัฒน์ จันทึก (2559) ได้แสดงทรรศนะไว้ว่า “การจัดการสินค้าไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือทางการตลาดในการพาผู้ซื้อและผู้ขายมาพบกันเท่านั้น แต่ยังช่วยสนับสนุนส่งเสริมการส่งออกสินค้าและบริการที่มากขึ้น และส่งผลให้เกิดการจ้างงาน” ดังนั้นนอกเหนือจากการฝึกฝนฝีมือ ความสามารถเชิงปฏิบัติทางด้านนาฏยศิลป์แล้ว ความสำคัญและพัฒนาตนเองในวิชาชีพของศาสตร์นาฏยศิลป์ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้การบริหารจัดการงานแสดงให้ประสบความสำเร็จ เพราะหากผู้เรียนมีทักษะเชิงปฏิบัติทางนาฏยศิลป์ที่ดีแต่ขาดการกระจายข่าวสาร ผู้ชมไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลในการรับรู้กิจกรรม และขาดความสามารถในการหาเครือข่ายที่จะมาสนับสนุนองค์ประกอบการแสดง ถือได้ว่าการแสดงนาฏยศิลป์นั้น ๆ เกิดความล้มเหลวในการจัดกิจกรรมโดยสิ้นเชิง ผู้ศึกษาได้ดำเนินการกำหนดการรับผิดชอบในฝ่ายต่าง ๆ แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผู้ต้องเป็นผู้รับผิดชอบในกิจกรรมนี้ตามรายวิชาที่ตนเองได้ลงทะเบียนเรียนไว้ เพื่อเข้ามาดูแลขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ อันประกอบไปด้วยขั้นตอนการเตรียมการ การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การกำกับดูแลและควบคุมโครงการ การปิดงานหรือปิดโครงการดังที่นิโรธ เดชกำแหง ได้แจกแจงขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

ขั้นตอนการเตรียมการ คือ การดำเนินจัดประชุมก่อนเริ่มงาน

การวางแผน ข้อมูลด้านต่าง ๆ จากการเตรียมงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพ การวางแผนเกี่ยวกับต้นทุน การวางแผนบุคลากร แผนการสื่อสาร แผนการบริหารความเสี่ยง และแผนการดำเนินงาน

การปฏิบัติงานตามแผน ในช่วงของการปฏิบัติตามแผนต้องดำเนินการประกอบไปด้วย การสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การดูแลและปรับเปลี่ยนรายละเอียดโครงการ เพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้

การกำกับดูแลและควบคุมโครงการ ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดผ่านกระบวนการกำกับดูแลความเสี่ยงที่สอดคล้องกับแผนบริหารความเสี่ยงที่ได้วางไว้ในช่วงของการวางแผน ประกอบไปด้วย การดูแลและควบคุมความเสี่ยง การควบคุมขอบเขตของงาน การควบคุมกำหนดการ การควบคุมดูแลเรื่องรายละเอียดของสัญญา และการควบคุมดูแลด้านต้นทุน

การปิดงานหรือปิดโครงการ เมื่อกิจกรรมที่ได้วางไว้ตั้งแต่เริ่มงานอย่างเป็นทางการได้ดำเนินการเสร็จสิ้น กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากงานจบคือ การดำเนินการปิดโครงการเพื่อประเมินผลของงานที่จัดไป การรายงานหลังงานเสร็จสิ้น การดำเนินการเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการเริ่มต้นหรือจัดงานในครั้งต่อไป และรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ รวมถึงการฉลองความสำเร็จให้แก่คณะทำงานหลังจากงานสำเร็จ (นิโรธ เดชกำแหง และธีระวัฒน์ จันทึก 2559) โดยขั้นตอนดังกล่าวนั้น จำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการแบ่งเป็นหน่วยงานย่อย ๆ เพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายให้เกิดความชัดเจนซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับทรรศนะของ ศักดิ์สิทธิ์ ราชลักษณ์ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า “การจัดองค์กร คือ การกำหนดโครงสร้างขององค์กรอย่างเป็นทางการโดยการจัดแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อยต่าง ๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อเอื้อต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดโครงการผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2/2561 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยได้แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบตามตำแหน่งงานต่าง ๆ 8 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายควบคุมการผลิต ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายเอกสาร ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายจัดหาสปอนเซอร์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายจัดหาคนดู และฝ่ายแสงเสียงและเทคนิคพิเศษ เพื่อรับผิดชอบในหน้าที่เฉพาะฝ่าย ดูแล ประสานงาน บริหารจัดการกิจกรรมตามแผนงานที่ได้ประชุมไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในครั้งนี้โดยแบ่งเนื้อหาการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1.ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ กรณีศึกษา: โครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 6

ในการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ

ขั้นตอนการเตรียมการ ผู้ศึกษาได้จัดประชุมเพื่อเตรียมความพร้อม แจกแจงรายละเอียดงานด้านต่าง ๆ โดยได้นำเสนอภาพรวมพร้อมชี้แจงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดโครงการฯ ในปีที่ผ่านมาเพื่อให้ทีมทำงานรับทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน

การวางแผน ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินงานเตรียมงาน ทั้งการวางแผนด้านต้นทุนโดยคำนวณค่าใช้จ่ายและคาดการณ์ถึงงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ และวางแผนถึงการดำเนินงานการจัดหาทุน พร้อมการวางแผนบุคลากรโดยได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าไปในฝ่ายต่าง ๆ โดยใช้หลักการคัดเลือกตามความถนัดของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 แต่ละคน และได้อธิบายถึงรายละเอียดหน้าที่ในการดำเนินการของแต่ละฝ่ายถึงรูปแบบงานและความรับผิดชอบของฝ่ายตน พร้อมให้นักศึกษาไปศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้แก่

ฝ่ายควบคุมการผลิต ดูแลควบคุมประสานงานในภาพรวมของโครงการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

ฝ่ายสถานที่ มีหน้าที่จัดหาสถานที่เพื่อใช้ในการแสดง พร้อมทั้งดูแลการตกแต่งสถานที่ ความสะอาด ไปจนถึงการบริหารจัดการสถานที่ในทุกด้าน

ฝ่ายเอกสาร มีหน้าที่ดำเนินงานในการสนับสนุนฝ่ายงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องผ่านงานเอกสารทั้ง หนังสือเชิญบุคคลต่าง ๆ หนังสือขอใช้สถานที่ หนังสือขอความอนุเคราะห์ด้านต่าง ๆ เป็นต้น

ฝ่ายสวัสดิการ มีหน้าที่จัดหาอาหาร น้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการสนับสนุนบุคคลทำงาน แขกรับเชิญ กรรมการผู้เข้ามาให้คะแนนผลงานในวันจัดโครงการฯ เป็นต้น

ฝ่ายจัดหาสปอนเซอร์ มีหน้าที่หาทุนหรือหาหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนโครงการในครั้งนี้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของตัวเงิน หรือในรูปแบบสินค้า

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่แจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์โครงการฯ วางแผนการนำเสนอภาพลักษณ์ให้เป็นที่สนใจของตลาดผู้ชม วางแผนหาช่องทางในการเผยแพร่สื่อ อีกทั้งต้องกระตุ้นการรับรู้ของผู้รับสารอย่างต่อเนื่อง

ฝ่ายจัดหาคนดู มีหน้าที่จัดหาคนดูตามกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ ในครั้งนี้ผู้ศึกษาตั้งกลุ่มเป้าหมายเป็น กลุ่มครอบครัวและเพื่อนของนักศึกษา และกลุ่มนักเรียนในชมรมนาฏยศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมจัดผัง วางแผนที่นั่งของผู้ชมตามกลุ่มผู้ชมที่ได้จัดหาผ่านรูปแบบการจอง

ฝ่ายแสงเสียงและเทคนิคพิเศษ มีหน้าที่วางแผนการใช้แสง ลำโพง และเทคนิคพิเศษต่าง ๆ ในการสนับสนุนการแสดงโดยต้องรวบรวมผลงานสร้างสรรค์ของแต่ละกลุ่มงานเพื่อกำหนดทิศทางในการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนการแสดง

นอกจากนั้น ได้มีการวางแผนการบริหารความเสี่ยง โดยใช้การคาดการณ์ คาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น พร้อมหาความน่าจะเป็นของโครงการและวิธีการแก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการสมมติฐานในสิ่งที่เกิดขึ้น ผ่านการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กับนักศึกษาเพื่อกำหนดช่วงเวลาเพื่อให้การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพให้ได้มากที่สุด พร้อมสรุปตารางการดำเนินงานโดยได้จัดวางช่วงเวลาระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 รวมระยะเวลา 6 เดือน ในการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการตามแผนของทั้ง 8 ฝ่ายดำเนินงาน ขั้นตอนการติดตามผล และขั้นตอนสรุปและกำหนดแนวทางปรับปรุงพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนวางแผน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการในขั้นตอนการวางแผน โดยนัดหมายประชุมร่วมกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เพื่อเตรียมการและแบ่งงาน พร้อมประชุมวางแผนงาน เพื่อกำหนด เวลา สถานที่ที่เหมาะสมในการจัดโครงการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2561

ขั้นตอนการดำเนินการตามแผน เมื่อได้แนวทางการดำเนินงานจึงได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ 8 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายควบคุมการผลิต ซึ่งเป็นทีมงานหลักที่จะต้องควบคุม ดูแลภาพรวมของโครงการซึ่งจะดำเนินงานไปพร้อมกับฝ่ายเอกสาร ฝ่ายจัดหาสปอนเซอร์ และฝ่ายจัดหาคนดูตั้งแต่การเริ่มวางแผนในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ไปจนถึงระยะเวลาสิ้นสุดโครงการในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 จากการประชุมวางแผนเพื่อหาแนวทางในการดำเนินงาน ทีมงานได้มีความเห็นพ้องในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดหาคนดูที่เป็นปัญหาที่พบในการจัดโครงการครั้งที่ผ่านมา จึงมุ่งเน้นให้ฝ่ายจัดหาคนดูมีระยะเวลาการดำเนินการมากขึ้น อีกทั้งฝ่ายจัดหาสปอนเซอร์เป็นการดำเนินงานครั้งแรก ในที่ประชุมจึงเห็นสมควรในการวางแผนระยะเวลาให้มีเวลาการดำเนินการเช่นเดียวกับฝ่ายข้างต้น ด้านฝ่ายสถานที่ดำเนินการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมกับโครงการ 3 แห่งเพื่อนำเข้าที่ประชุมพิจารณาถึงบริบทแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อหาข้อสรุป ในช่วงปลายเดือนตุลาคม–ต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เมื่อได้ข้อสรุปแล้วจะดำเนินการประสานงานเรื่องการจอง และเข้าดำเนินการตกแต่งสถานที่อีกครั้งในช่วง ปลายเดือนกุมภาพันธ์–ต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ในช่วงเวลานี้ฝ่ายสถานที่จะดำเนินงานร่วมกับฝ่ายแสงเสียงและเทคนิคพิเศษซึ่งจำเป็นต้องใช้สถานที่จัดการแสดงในการดำเนินงาน และมีฝ่ายสวัสดิการคอยสนับสนุนอาหาร เครื่องดื่มให้กับทุกคนเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่เข้าใช้สถานที่และบุคลากรในทุกฝ่ายจะร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประชุม

ให้มติถึงความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนั้นทางทีมงานได้ร่วมวางแผนให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์จัดสื่อประชาสัมพันธ์เดือนละ 1 ชิ้น ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นการกระตุ้นการรับรู้ของบุคคลทั่วไป อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของการจัดกิจกรรมใน 2 ปีที่ผ่านมา ขั้นตอนติดตามผล ภายหลังจากการแสดงในโครงการดังกล่าว ทีมงานในทุกฝ่ายจะรวบรวมผลการดำเนินงาน ทั้งในรูปแบบวิดีโอ สื่อสารสนเทศ แบบสอบถามความพึงพอใจ สู่การสรุปผลจะกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไป

ขั้นตอนสรุปผลและกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนา การสรุปผล และกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนา เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทีมงานจะดำเนินงานเพื่อหาข้อสรุปในแง่มุมต่าง ๆ พร้อมกำหนดแนวทางการแก้ไขภายหลังจากสิ้นสุดโครงการดังกล่าวในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562

พบว่าผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานของฝ่ายควบคุมการผลิต ฝ่ายเอกสาร ฝ่ายจัดหาสปอนเซอร์ และฝ่ายจัดหาคนดูมีระยะเวลาการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง เนื่องจากส่วนงานเหล่านี้จะต้องติดต่อ ประสานงาน ควบคุม และติดตามชิ้นงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น การจัดหาคนดูที่จำเป็นต้องคอยติดตามช่วงเวลาเปิดเทอมและปิดเทอม รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ และการจัดหาสปอนเซอร์ที่นักศึกษาต้องคอยหมั่นติดต่อประสานงาน และติดตามเพื่อให้ได้มาซึ่งการสนับสนุน โดยเฉพาะฝ่ายควบคุมการผลิตซึ่งถือเป็นหัวเรือใหญ่ในการดำเนินงานโครงการนี้ ซึ่งมีความสำคัญด้านประสานงานดังที่ วิสุทธิ์ ไพเราะ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า “การประสานงานเป็นเทคนิคการบริหารที่สำคัญ เนื่องจากองค์การได้แบ่งโครงสร้างออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ ดั้งนั้นผู้บริหารที่มีความสามารถยิ่งต้องทุ่มเทกับการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านกำลังคน กำลังความคิดของสมาชิกในองค์การให้ความร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของส่วนรวม” อีกฝ่ายหนึ่งที่ผู้ศึกษาให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ เนื่องจากจากการประเมินโครงการใน 2 ครั้งที่ผ่านมาการรับรู้ของคนทั่วไปที่มีต่อโครงการฯ นี้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น การวางแผนการดำเนินงานในครั้งนี้ การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องถือเป็นเป้าหมายสำคัญ เพราะนอกจากการรับรู้ของกลุ่มคนแล้ว การสร้างภาพลักษณ์ก็ถือเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มิอาจมองข้ามไปได้ ศักดิ์สิทธิ์ ราชลักษณ์ (2552) ได้กล่าวถึงการสร้างภาพลักษณ์ไว้ว่า “ภาพลักษณ์คือความดีเลิศซึ่งไม่ใช่ของจริง จะเห็นได้จากลักษณะที่เป็นการสังเคราะห์ขึ้นมาจากองค์ประกอบหลายอย่างเป็นสิ่งที่มีความเชื่อถือได้เป็นภาพที่มองเห็นได้ชัดเจน ดูง่ายเข้าใจง่าย และสามารถเข้าใจได้หลายความหมาย มีความกำกวม จากความหมายของบรูสตินเขาได้รวมลักษณ์ของภาพลักษณ์ไว้ 6 ประการดังนี้

1. An Image is Synthetic ภาพลักษณ์เป็นสิ่งประกอบขึ้นมาที่มีการวางแผนไว้แล้วมีการสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ

2. An Image is Believable ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือจะเกิดขึ้นได้ตามองค์กรต่าง ๆ จะไม่มีประโยชน์อันใดเลยถ้าภาพลักษณ์ที่ออกมาไม่น่าเชื่อถือ

3. An Image is Passive ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่อยู่นิ่ง และสมมติขึ้นมาให้เหมาะเจาะกับความเป็นจริง ผู้สร้างภาพลักษณ์จะเป็นผู้วางสิ่งนั้นให้พอดีกับภาพมากกว่าที่จะดูขัดแย้งไม่เข้ากัน และภาพลักษณ์นั้นคือ “ความดีที่กลายเป็นความจริง ที่ถูกนำมาเผยแพร่แล้วเท่านั้น”

4. An Image is Vivid and Concrete ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยจะต้องตอบสนองถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด

5. An Image is Simplified ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่ดูง่ายและจดจำได้ง่าย แต่สิ่งที่ไม่พึงประสงค์จะจดจำได้ง่ายกว่าเป้าหมายที่เสนอออกมา

6. An Image is Ambiguous บางครั้งภาพลักษณ์จะลอยอยู่เหนือจินตนาการกับความรู้สึกระหว่างกับการคาดหวังกับความเป็นจริง แม้ว่าภาพลักษณ์จะดูกำกวม แต่ต้องไม่ใช่สิ่งที่ผิดแต่ต้องเป็นสิ่งที่ยอมรับได้

การปฏิบัติงานตามแผน กลุ่มผู้จัดโครงการได้ดำเนินการตามแผนงาน ประสานงาน และปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานตามความเหมาะสมและเหตุการณ โดยสามารถแจงรายละเอียดความรับผิดชอบตามฝ่ายได้ดังนี้

ฝ่ายควบคุมการผลิต จะเป็นฝ่ายที่มีอำนาจสูงสุดและคอยประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย แต่ปัญหาที่พบคือ ด้วยประสบการณ์และอายุของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความใกล้เคียงกัน ส่งผลให้การดำเนินงานของฝ่ายนี้ประสบปัญหาด้านความน่าเชื่อถือ และความเด็ดขาดในการสั่งการ จำเป็นต้องให้ผู้ดูแลโครงการเป็นผู้มอบหมายภาระงาน

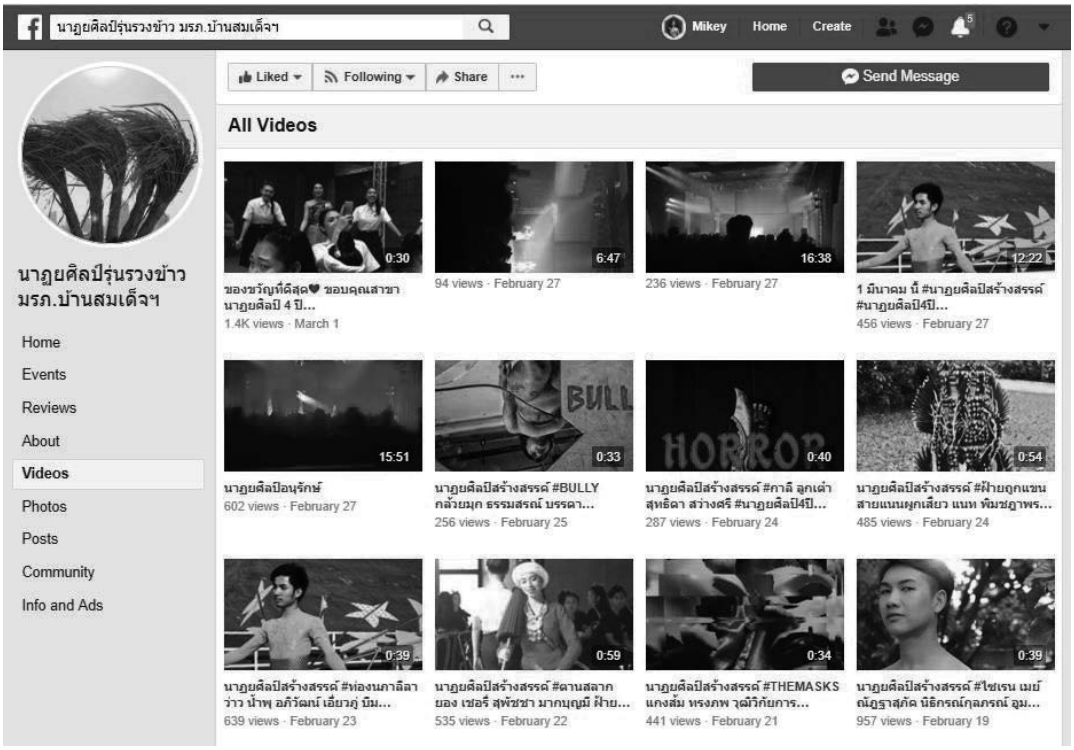
ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายนี้ได้นำเสนอสถานที่สำหรับการแสดง 3 ที่สำหรับการจัดแสดงคือ ห้องแสดงงาน ชั้น 4 ณ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร โรงละครเคแบงค์ สยามพิฆเนศ และห้องแสดงงานอาคาร 27 ชั้น 16 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมติที่ประชุมได้เลือกห้องแสดงงานอาคาร 27 ชั้น 16 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นสถานที่แสดง เนื่องจากไม่มีต้นทุนในการเข้าใช้บริการ แต่มีข้อแม้คือ ประตูทางเข้าออกมีเพียงสองทาง คือทางด้านซ้ายของเวที 1 ทาง และด้านหลังห้องแสดงทางซ้ายอีกหนึ่งทาง ส่งผลให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผู้ออกแบบสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์ต้องคำนึงถึงปัจจัยนี้เป็นหลัก จากการวางแผนการดำเนินงานในการจัดหาสถานที่นี้สามารถสรุปได้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2561 ส่งผลให้นักออกแบบผลงานสร้างสรรค์มีระยะเวลาในการวางแผนการออกแบบการแสดง และไม่ส่งผลกระทบต่อความกังวลในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

ฝ่ายเอกสาร ได้ดำเนินการจัดทำเอกสารเพื่อติดต่อไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ปัญหาหลักที่พบคือรูปแบบฟอร์มของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ประสานมีความเฉพาะตัว อีกทั้งการดำเนินการจัดทำหนังสือราชการมีความล่าช้า ทำให้เกิดผลกระทบต่อหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ฝ่ายจัดหาสปอนเซอร์ และฝ่านแสงเสียงและเทคนิคพิเศษ ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะดำเนินการตามแผนที่วางไว้ แต่ก็ยังประสบปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความล้มเหลวในการประสาน ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ฝ่ายสวัสดิการ ดำเนินงานจัดหาอาหาร น้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการสนับสนุนบุคคลทำงานแขกรับเชิญ กรรมการผู้เข้ามาให้คะแนนผลงานในวันจัดโครงการฯ โดยประสานงานไปยังร้านค้า ต่าง ๆ วางแผนด้านงบประมาณ และการจัดเมนูรายการอาหาร

ฝ่ายจัดหาสปอนเซอร์ ดำเนินการติดต่อไปยังบริษัทต่าง ๆ ด้วยวาจา เมื่อได้วางกลุ่มเป้าหมายของสปอนเซอร์เป็นที่แน่ชัด จึงประสานงานกับฝ่ายเอกสารเพื่อดำเนินการจัดทำจดหมายขอความอนุเคราะห์

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ได้จัดดำเนินการจัดตั้งเพจ “นาฏยศิลป์รุ่นรวงข้าว มรภ.บ้านสมเด็จฯ” เพื่อใช้เป็นส่วนกลางในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร พร้อมประชาสัมพันธ์สื่อในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งภาพนิ่งในสื่อออนไลน์ ภาพเคลื่อนไหวประชาสัมพันธ์ 2 ชิ้น การจัดงานแสดงแบบเครื่องแต่งกายจากการแสดงสร้างสรรค์ของตนเอง ภาพเคลื่อนไหวงานแสดงจำนวน 17 ชิ้นงาน โปสเตอร์ และสูจิบัตร ในครั้งนี้ฝ่ายประชาสัมพันธ์มุ่งเน้นไปที่สื่อออนไลน์ เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่น้อย และสามารถสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง ดังที่ศักดิ์สิทธิ์ ราชลักษณ์ (2552) ได้กล่าวว่า “โดยทั่วไปสินค้าทุกชิ้นควรได้รับการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รู้จักถึงคุณประโยชน์หรือยี่ห้อสินค้า เมื่อดนตรีได้กลายมาเป็นสินค้า การโฆษณาจึงสำคัญที่สุด เมื่อผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้า ผู้ผลิตจึงต้องอำนวยความสะดวกในการหาสินค้าให้แก่ผู้บริโภค จึงต้องใช้ทฤษฎีการโฆษณาและช่องทางการจัดจำหน่าย แต่ในปัจจุบันยุคดิจิตอลทุกอย่างก็เปลี่ยนไปทั้งต้นทุนการผลิต ต้นทุนในการจัดจำหน่ายและการโฆษณา (ศักดิ์สิทธิ์ ราชลักษณ์ 2552) ไปจนถึงการวางแผนให้ผู้ชมสแกน QR Code เพื่อดาวน์โหลดสูจิบัตรรายละเอียดงาน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ในยุคดิจิตอลและลดต้นทุนในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณที่สูง

ภาพที่ 1 เพจนาฏยศิลป์รุ่นรวงข้าว มรภ.บ้านสมเด็จฯ

ฝ่ายจัดหาคนดู ดำเนินการติดต่อไปยังกลุ่มเป้าหมายภายในโรงเรียนต่าง ๆ และได้รับการตอบรับจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่จะเข้ามาชมการแสดงจำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน แต่เมื่อใกล้ถึงเวลาจัดแสดงปรากฏว่าผู้ชมเกินจำนวนที่นั่งที่สามารถบรรจุผู้เข้าชมได้ เนื่องจากมีผู้ชมภายนอกติดต่อและดำเนินการจองที่นั่งมากกว่า 180 ที่นั่ง

ฝ่ายแสงเสียงและเทคนิคพิเศษ ดำเนินการศึกษาอุปกรณ์แสงต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการแสดงนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ โดยสอบถามถึงการออกแบบแสงในการแสดงทั้ง 17 การแสดง และหาแนวทางในการใช้อุปกรณ์แสงร่วมกัน และสรุปอุปกรณ์แสงที่ต้องใช้มีรายละเอียด ดังนี้ Moving LED 4 ชิ้น Beam 6 ชิ้น Color Bar 8 ชิ้น LED Par 16 ชิ้น Par64 16 ชิ้น Par45 4 ชิ้น และ Smoke 2 ตัว จากนั้นจึงได้ดำเนินการติดต่อหน่วยงานภายนอกเพื่อเข้ามาดูแลในส่วนนี้จำนวน 3 ราย

ภาพที่ 2 ภาพแสงประกอบการแสดง

2. แนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์

ภายหลังจากการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ โครงการผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 6 ผู้ศึกษาได้พบปัญหาและได้หาวิธีการแก้ปัญหาเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ โดยมีรายละเอียดตามฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์ ถือเป็นปัญหาหลักในการดำเนินงานจากการกิจกรรมจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในทุกครั้ง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภาพลักษณ์ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ไม่สามารถมองข้ามผ่านไปได้ ทั้งการวางแผนสร้างรูปแบบการนำเสนอเพื่อการตอบสนองกลุ่มวัยรุ่น สร้างความน่าเชื่อถือ กำหนดทิศทางการนำเสนอให้เป็นไปในทางเดียวกัน เป็นรูปธรรม จดจำง่าย และเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในความเป็นจริง ปัญหาที่พบคือบุคลากรในฝ่ายขาดความร่วมมือในการแสวงหาความรู้ด้านการผลิตสื่อต่าง ๆ ดังนั้น ผู้ดูแลโครงการจึงได้ดำเนินการชี้แนะพร้อมทั้งกำกับดูแลฝ่ายงานนี้โดยเฉพาะ เนื่องจากมีความสำคัญต่อการกระตุ้นผู้รับสาร อีกทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่หน่วยงานในอีกทางหนึ่ง แนวทางในการแก้ปัญหาด้านนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการจัดอบรมการใช้เครื่องมือในการออกแบบทั้งในด้านการวางองค์ประกอบศิลป์ การใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์ โปรแกรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์มากขึ้น

ภาพที่ 3 การออกแบบภาพนิ่งในโครงการฯ

ภาพที่ 4 การออกแบบภาพสำหรับใช้เป็นโปสเตอร์และสูจิบัตรของโครงการฯ

ด้านการจัดหาสปอนเซอร์ ปัญหาที่พบคือเมื่อนักศึกษาได้สอบถามไปยังระเบียบของมหาวิทยาลัยได้รับข้อมูลว่า หากต้องการประทับตรามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องชำระค่าออกตราประทับฉบับละ 100 บาท ส่งผลให้ทางฝ่ายสปอนเซอร์จัดการประชุมหาแนวทางและได้ข้อสรุปว่าจะดำเนินการขอสปอนเซอร์เพียง 10 รายเท่านั้น เมื่อใกล้ถึงช่วงเวลาจัดโครงการปรากฏว่าไม่มีสปอนเซอร์รายใดให้การสนับสนุน เนื่องจากการดำเนินงานออกจดหมายมีความล่าช้า พร้อมทั้งทางบริษัทไม่ได้วางแผนงบประมาณในส่วนนี้เพื่อสนับสนุน แนวทางในการแก้ปัญหาในด้านนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าการศึกษากฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานเป็นสิ่งสำคัญ ควบคู่ไปกับการศึกษาช่วงเวลา รูปแบบของกลุ่มบริษัทที่พร้อมจะให้การสนับสนุนแก่การแสดงทางนาฏยศิลป์ เพราะหากกลุ่มนักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการมีความรอบรู้ในประเด็นดังกล่าวจะส่งผลให้การจัดการด้านการวางแผนงบประมาณมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังเช่นการใช้จ่ายในด้านแสงเสียงและเทคนิคพิเศษที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายอันเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาเองในอนาคต

ด้านจัดหาคนดู ในการดำเนินโครงการครั้งนี้คณะผู้ทำงานให้ความสำคัญต่อการกระจายข่าว และทำการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นการรับรู้ของคนดู ส่งผลให้จำนวนผู้ที่ต้องการเข้ามารับชมการแสดงมีมากกว่าจำนวนที่นั่ง ดังนั้นฝ่ายจัดหาคนดูต้องประสานงานขอลดจำนวนนักเรียนที่เข้ามารับชมการแสดง ถึงแม้จะประสบผลสำเร็จในการมีผู้ชมเต็มจำนวนที่นั่งชมแต่ไม่ประสบผลสำเร็จตามการวางกลุ่มเป้าหมายในแผนของโครงการที่กำหนดไว้

เห็นได้ว่าในขั้นตอนปฏิบัติงานตามแผนจะเกิดปัญหาขึ้นในทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การที่ทุกคนสนใจแต่การสร้างสรรค์ผลงานส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมที่จะต้องช่วยกันทำ” (กุลสตรี โพสิต 2562) ซึ่งสอดคล้องกับการทำรายงานผลการดำเนินงานภายหลังจากเสร็จสิ้นโครงการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อทุกฝ่ายได้เข้าร่วมระดมความคิดเพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ก็จะพบทางออกในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากในการแก้ไขปัญหาที่นอกจากการตัดสินใจอันเด็ดขาดของผู้ดูแลโครงการแล้ว เครือข่ายก็ถือเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการแสดงในโครงการนี้สมบูรณ์แบบ

การกำกับดูแลและควบคุมโครงการ จากขั้นตอนปฏิบัติงานตามแผนผู้ดูแลโครงการได้ดำเนินการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดผ่านกระบวนการกำกับดูแลความเสี่ยง ควบคุมขอบเขตของงาน การควบคุมกำหนดการ และการควบคุมดูแลด้านต้นทุน โดยมีการจัดประชุมทุกสัปดาห์เพื่อให้ทุกฝ่ายรายงานถึงความคืบหน้าและปัญหาที่พบ หากมีปัญหาใดที่นักศึกษาไม่สามารถแก้ไขได้ ผู้ดูแลโครงการจำเป็นเข้ามาแก้ไขปัญหานั้นในทันที อีกทั้งต้องเป็นผู้ที่สามารถมองถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างชัดเจน เพื่อจะได้ลดทอนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

การปิดงานหรือปิดโครงการ ผู้จัดโครงการได้ดำเนินการประเมินผลของการจัดโครงการผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ครั้งที่ 6 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจจากผู้ชมการแสดงคะแนนเต็ม 5 คะแนน โดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการต้อนรับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 ด้านความสะอาดของสถานที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ด้านความสะดวกสบายในการรับชมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ด้านฉาก แสง เสียง และความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ด้านความชัดเจนในการรับชมการแสดงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ด้านการได้รับแรงบันดาลใจหลังจากการรับชมการแสดงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ด้านความรู้ที่จะนำไปต่อยอดในโอกาสต่าง ๆ 4.66 เห็นได้ว่าคะแนนการประเมินที่ได้รับอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินงานในครั้งนี้อันจะเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินโครงการในครั้งต่อ ๆ ไป ด้านงบประมาณผู้ดูแลโครงการได้ดำเนินโครงการตามงบประมาณที่มีอยู่คือจำนวน 50,000 บาท ได้สำเร็จตามที่วางไว้ นอกจากนั้นแต่ละการแสดงผู้ออกแบบผลงานสร้างสรรค์ได้จัดงานเลี้ยงฉลองเพื่อแสดงถึงความขอบคุณที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในครั้งนี้

จากการดำเนินโครงการในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ โดยการนำระบบบริหารจัดการอย่างเป็นขั้นตอนเข้ามาบูรณาการองค์ความรู้กับการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในหลายด้านทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน ผู้จัดทำสามารถมองเห็นถึงรูปแบบในการนำเสนอเพื่อตรงกับกลุ่มเป้าหมาย การจัดหาคนดูอันเป็นปัจจัยหลักอีกหนึ่งปัจจัยที่ผู้จัดการแสดงนาฏยศิลป์ต้องคำนึงถึงเพื่อให้ผู้จัดงานมีขวัญและกำลังใจในการแสดงผลงาน และด้านองค์ประกอบทางการแสดง โดยรวมที่นำหลักการบริหารจัดการเข้ามาแบ่งฝ่าย หน้าที่ ความรับผิดชอบ และกำหนดตารางการดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบพร้อมทั้งบริหารเวลาเพื่อจัดการปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากในระบบการศึกษาด้านนาฏยศิลป์ได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ได้อย่างมีระบบ นำองค์ความรู้และเครือข่ายที่มีอยู่ หรือสร้างเครือข่ายใหม่ให้เกิดขึ้นในการดำเนินงาน จะส่งผลให้การบริหารจัดการแสดงนั้น ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจำนวน 2 ครั้ง คือ โครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 4 (2/2558) และโครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 5 (2/2560) พร้อมศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่พบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการประชาสัมพันธ์ไม่เป็นวงกว้าง 2) ด้านการจัดหาผู้ชม และ 3) ด้านการบริหารจัดการองค์ประกอบการแสดงในภาพรวม จากการศึกษาและการดำเนินการทดลองในครั้งนี้ผู้ศึกษาสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้บูรณาการองค์ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการการแสดงกับการแสดงนาฏยศิลป์ โดยนำองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เข้ามาในการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์ กรณีศึกษา: โครงการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาครั้งที่ 6 ได้แก่

ความหมายของการจัดงานแสดงสินค้าอันเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการอธิบายถึงวัตถุประสงค์การดำเนินงานในครั้งนี้เพื่อการต่อยอดทางวิชาชีพใน

อนาคต พ้อมเผยแพร่ความรู้ความสามารถของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานาฏยศิลป์ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการปฏิสัมพันธ์ในครั้งนี้มิใช่เพียงการแสดงงานต่อหน้าผู้ชมเพื่อความบันเทิงเท่านั้น

การกำหนดผู้สั่งการเพียงผู้เดียวอันจะมีบทบาทในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานกระชับสามารถดำเนินการสรุปได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้สั่งการจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้รอบรู้และเชี่ยวชาญในด้านการจัดงานแสดง มีความคิดที่รอบคอบ มีเครือข่ายในด้านต่าง ๆ สามารถดำเนินการตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเห็นได้ว่าในหลายปัญหาหากไม่ได้รับการตัดสินใจที่เด็ดขาด อาจส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่มากกว่าการดำเนินงานที่ผ่านมา

ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้นำมาบูรณาการในการจัดโครงการในครั้งนี้ อันประกอบไปด้วยขั้นตอนการเตรียมการ การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การกำกับดูแลและควบคุมโครงการ การปิดงานหรือปิดโครงการ อันทำให้การดำเนินงานในครั้งมีความเป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น สามารถดำเนินงานติดตาม ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้านประสานงาน นับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินโครงการ ยิ่งการประสานงานมีคุณภาพมากเท่าใดการดำเนินโครงการจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากเท่านั้น

ด้านการสร้างภาพลักษณ์ทั้ง 6 ประการ สู่การสร้างผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ในการเผยแพร่ สร้างการรับรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน

2. องค์ความรู้เหล่านี้ผู้ศึกษาได้นำมาใช้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการแสดงนาฏยศิลป์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่พบในรูปแบบกิจกรรมที่ผ่านมา พร้อมเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ทั้ง 3 ด้านที่เป็นปัญหาที่พบมาในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ใน 2 ครั้งที่ผ่านมา ดังนี้ 1) ด้านการประชาสัมพันธ์ กลุ่มผู้จัดโครงการได้ดำเนินการวางแผนรูปแบบการประชาสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นรูปแบบการนำเสนอที่มีความน่าสนใจ สร้างภาพลักษณ์ กระตุ้นการรับรู้ของผู้รับสาร จัดสรรความถี่ในการนำเสนอ พร้อมทั้งเพิ่มจำนวนของสื่อสู่สายตาสาธารณชน ได้แก่ การสร้างเพจในเฟสบุค วิดีทัศน์จำนวน 20 ชิ้น สื่อโปสเตอร์ 4 แบบ สื่อสูจิบัตร 2 แบบ ผลที่ได้รับคือ มีผู้รับรู้ถึงการจัดโครงการในครั้งนี้มากยิ่งขึ้นอย่างชัดเจน สามารถวัดได้จากจำนวนผู้เข้าชมที่เต็มจำนวนที่นั่ง 2) ด้านการจัดหาผู้ชม เป็นผลที่ได้รับจากการประชาสัมพันธ์ที่ผู้ชมได้ดำเนินการจองที่นั่งเป็นจำนวนมาก สิ่งผลให้จำเป็นต้องลดโควตาที่นั่งของกลุ่มต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ตอบรับ และ 3) ด้านการบริหารจัดการองค์ประกอบการแสดงในภาพรวม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแบ่งฝ่าย หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ในภาพรวมของการดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยสอบถามจากผู้ดำเนินงานในโครงการ ฯ ผู้ศึกษาพบว่านักศึกษาได้รับการเรียนรู้อย่างแท้จริงด้วยการปฏิบัติทั้ง “เป็นประสบการณ์ที่ทำให้รู้จักการรับฟังผู้อื่นมากขึ้น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รู้จักการวางแผนงานในด้านต่าง ๆ” (เจนจิรา อรชร 2562) และ “การจัดงานขึ้นมาสักอย่างไม่ใช่เรื่องง่าย และทำให้รู้ว่าการเรียนอย่างเดียวไม่ได้ทำให้เราทำงานเป็น หากเราไม่ได้ลงมือทำจริง ๆ” (ชัญญานุช บุญโยดม 2562) จากการเพิ่มประสิทธิภาพด้ายการแก้ปัญหาที่มีอยู่เดิม แสดงผลให้เห็นว่าผู้ชมการแสดงจำนวน 200 คนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต้องการให้สาขาวิชานาฏยศิลป์จัดกิจกรรมในรูปแบบนี้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. หากมีผู้สนใจในการดำเนินโครงการเพื่อแสดงงานนาฏยศิลป์ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการแสดงนาฏยศิลป์โดยใช้ทฤษฎีทางการตลาดเข้ามาสนับสนุนการจัดโครงการพร้อมการจัดหารายได้อาจจะเป็นหนึ่งมิติที่นอกจากจะเป็นเส้นทางการเผยแพร่ผลงานของนักศึกษาแล้ว อาจเป็นอีกเส้นทางหนึ่งในการจัดหารายได้ให้นักศึกษาที่ต้องใช้งบประมาณส่วนตัวในการลงทุนสร้างสรรค์ผลงานนาฏยศิลป์ของตนเอง

2. ด้านการจัดหาสถานที่ หากผู้จัดโครงการมีงบประมาณที่เพียงพอควรดำเนินการจัดหาสถานที่สนับสนุนการแสดงอย่างแท้จริง อันจะทำให้การวางแผนการออกแบบการแสดงนาฏยศิลป์สร้างสรรค์มีความสะดวก และเป็นไปในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นอย่างยิ่ง ในความทุ่มเท อดทน ดำเนินงานทดลองกิจกรรมนี้จนผ่านพ้นไปได้ด้วยดี อีกทั้งได้ผลตอบรับเป็นที่น่าชื่นชมที่เกิดจากความร่วมมือร่วมแรงใจของทุกฝ่าย ความพยายาม และความไม่ย่อท้อ

เอกสารอ้างอิง

กุลสตรี โพสิต. **ปัญหาในการปฏิบัติงาน (สัมภาษณ์).** นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 5 มีนาคม 2562.

เจนจิรา อรชร. **สรุปผลในการปฏิบัติงาน (สัมภาษณ์).** นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 5 มีนาคม 2562.

ชัญญานุช บุญโยดม. **สรุปผลในการปฏิบัติงาน (สัมภาษณ์).** นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 5 มีนาคม 2562.

นิโรธ เดชกำแหง และธีระวัฒน์ จันทึก. “รูปแบบการจัดการคุณภาพในธุรกิจการจัดงานแสดงสินค้าใน ประเทศไทย,” **Veridian E-Journal.** 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558): 68-81.

วิสุทธิ์ ไพเราะ. “การบริหารจัดการดนตรีไทยร่วมสมัย กรณีศึกษาวงโจงกระเบน,” **วารสารกระแสวัฒนธรรม.** 15, 27 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 16-26.

ศักดิ์สิทธิ์ ราชลักษณ์. **โครงการบริหารจัดการศิลปินและงานดนตรี.** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2552.

นิโรธ เดชกำแหง และธีระวัฒน์ จันทึก. “รูปแบบการจัดการคุณภาพในธุรกิจการจัดงานแสดงสินค้าในประเทศไทย,” **Veridian E-Journal.** 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558): 68-81.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายของนักกีฬาที่เข้าร่วมงานกีฬามหาวิทยาลัย ในงานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์

Factors Influencing Decision Making on Spending Money of the Athletes Attending to the University Sports Events in Ubon Ratchathani Rajabhat Games

ธรรมรักษ์ ละอองนวล[1] หทัยรัตน์ ควรรู้ดี[2] ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช[2]
พรชัย วีระนันทาเวทย์[2] และวลัยพร สุขปลั่ง[2]

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[1]
คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[2]
E-mail: piyakanit.c@ubru.ac.th
Received: March 16, 2019; Revised: May 29, 2019; Accepted: May 30, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาที่เข้าร่วมงานกีฬามหาวิทยาลัยในงานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ ประชากรทั้งสิ้น 10,685 คน ตัวอย่าง จำนวน 385 คน ได้มาโดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นในส่วนของการตัดสินใจใช้จ่ายเงินเท่ากับ .88 อิทธิพลทางสังคม เท่ากับ .83 และอิทธิพลทางจิตวิทยา เท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ คือ อิทธิพลส่วนบุคคล อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง อิทธิพลจากครอบครัว และอิทธิพลจากชั้นทางสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์คือ ด้านการรับรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านทัศนคติ และด้านวิถีการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: การตัดสินใจในการใช้จ่ายเงิน ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านด้านจิตวิทยา

Abstract

The objective of the research was to study factors influencing decision making to spend money of the athletes attending to the university sports events in Ubon Ratchathani Rajabhat University games. The total number of populations was 10,685 participants. The samples were 385 participants randomized by simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with the reliability in the decision making to spend money at .88, social influence at .83, and psychological influence at .94. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results showed that the social factors influencing the decision making to spend money of the athletes attending to the university sports events in Ubon Ratchathani Rajabhat Games were the influence from individuals, reference groups, families, and social classes. Psychological factors influencing the decision making to spend money of the athletes attending

the university sports events in Ubon Ratchathani Rajabhat Games were perception, learning, personality, attitudes, and lifestyles.

Keywords: Decision Making to Spend Money, Social Factors, Psychological Factors

บทนำ

แม้ว่าเศรษฐกิจไทยในภาพรวมสามารถเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านเศรษฐกิจและสังคมจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเหตุแห่งความท้าทายดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากความเปราะบางด้านการเงินของภาคครัวเรือน สภาพสังคมที่เข้าสู่สังคมสูงวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำ โดยในปัจจุบันพบว่าประชาชนยังขาดทักษะการบริหารเงิน และวินัยทางการเงิน สะท้อนได้จากหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมการเป็นหนี้ของคนไทยที่เป็นหนี้เร็วขึ้นตั้งแต่อายุยังน้อย และมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว ธนาคารแห่งประเทศไทย ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางการเงิน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการลดความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินการสำรวจทักษะทางการเงินของประชาชนทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการระดับทักษะทางการเงิน และนำผลสำรวจดังกล่าว มาประกอบการกำหนดนโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินและการเข้าถึงบริการทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายต่อไป ทักษะทางการเงินที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวได้ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตลอดจนผ่านพ้นความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน การเข้าสู่สังคมสูงวัยและปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน อย่างไรก็ตาม จากสภาวการณ์ปัจจุบัน ที่คนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้นและมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลาสะท้อนให้เห็นจุดอ่อนในการขาดทักษะ บริหารจัดการเงิน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน ภาพรวมผลการสำรวจปี 2559 พบว่าค่าเฉลี่ยด้าน ทักษะทางการเงินของคนไทยอยู่ที่ร้อยละ 61.0 โดย คนไทยอ่อนด้านความรู้ทางการเงินที่สุด จากคะแนน ทักษะทางการเงิน 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ ร้อยละ 48.6 พฤติกรรมร้อยละ 62.2 และทัศนคติ ร้อยละ 76.0 สำหรับพัฒนาการภาพรวมทักษะทาง การเงินของคนไทยปี 2559 มีแนวโน้มดีขึ้นจากปี 2556 ยกเว้นด้านพฤติกรรมทางการเงินซึ่งปรับตัวลดลงจากหลายหัวข้อ เช่น การไม่ตั้งเป้าหมายระยะยาว ขาดการดูแล บริหารเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ไม่ชำระค่าใช้จ่ายตรง ตามเวลาเรียกเก็บ และขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อน การเลือกซื้อ สำหรับกลุ่มที่มีคะแนนทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ เยาวชน (อายุ 10–19 ปี) ผู้สูงอายุ (อายุ 80-99 ปี) ระดับการศึกษาต่ำ รายได้ครัวเรือนต่ำ และผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ นอกจากนั้น หากพิจารณา ทักษะทางการเงินตามภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางเป็นภาคที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินต่ำที่สุด ในขณะที่กรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาคใต้มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูงที่สุด

วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย “เจนเนอเรชั่น *Z*”: เกิดปี 2544 เป็นต้นไป ปัญหาคือความรู้ทางการเงินพื้นฐานยังไม่ดีนัก ไม่เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เน้นเพียงสามารถใช้เงินที่ได้มาให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ยังไม่เห็นความสำคัญของการเก็บออม และไม่ได้เก็บออมในวิธีที่เหมาะสม อีกทั้งขาดทักษะในการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อและไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมในการศึกษาหาข้อมูล แนวทางการส่งเสริมทักษะทางการเงิน ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ทางการเงินพื้นฐาน เช่น ผลกระทบจากเงินเฟ้อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน ปลูกฝังพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม เช่น การประหยัด การออมเงินก่อนใช้ให้เป็นนิสัย ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ส่งเสริมให้ศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมเพื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจซื้อ ช่องทางในการดำเนินการคือ

บ่มเพาะพฤติกรรมผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นนิสัย เช่น ส่งเสริมให้ออมเงินทุกวันแม้จะเป็นเงินจำนวนเล็กน้อย กระตุ้นการคงพฤติกรรมและสร้างทัศนคติที่ดี ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook YouTube และ Line ในลักษณะของคลิปที่ตลกขบขันหรือคลิปที่มีดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้อง ประยุกต์ใช้ Mobile Application ที่มีฟังก์ชันเสริมในการสะสมคะแนนแลกรับของรางวัล (Mobile App Reward) เช่น สะสมเงิน ออมเพื่อแลกรับของรางวัล สำหรับ “เจนเนอเรชัน Y”: เกิดปี 2524–2543 ปัญหาที่พบคือ ยังไม่มีเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว และขาดการบริหารจัดการเงินที่ดี เช่น จัดสรรเงินก่อนใช้ออมเงินในวิธีที่เหมาะสม หรือ ไม่กู้เงินเมื่อเงินไม่พอใช้ รวมถึง ยังขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อสินค้า ใช้จ่ายเกินตัว อย่างไรก็ดี มักพยายามเปรียบเทียบ ข้อมูลก่อนการซื้อ แต่แหล่งข้อมูลที่ศึกษาอาจยังไม่เหมาะสม แนวทางการส่งเสริมทักษะทางการเงิน เนื้อหา ช่วงวัยเรียน เน้นส่งเสริมความรู้และปลูกฝังวินัยทางการเงินพื้นฐาน เช่น ออมเงินก่อนใช้ ออมเงินอย่างสม่ำเสมอ และใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น มุ่งให้เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินและบริหารจัดการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ช่วงวัยทำงาน สร้างวินัยการเงินและทักษะในการบริหารเงิน/จัดการหนี้ เช่น จัดสรรเงินก่อนใช้ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ไม่ก่อหนี้สินจนเกินตัว แนะนำแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมให้คนกลุ่มนี้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการตั้งเป้าหมายระยะยาว ออมเงินในผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสม ช่องทาง ช่วงวัยเรียน ส่งเสริมทักษะทางการเงินผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยการปฏิบัติจริงในระยะเวลา ที่มากเพียงพอต่อการคงพฤติกรรมให้ยั่งยืน เจนเนอเรชั่น Y โดยภาพรวม (ทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน) สื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในรูปแบบภาพ Infographic คำคม หรือคลิป VDO พัฒนา Application เรียนรู้การเงินผ่านการเล่นเกมส์ หรือ Application ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเงิน/ทำบัญชี (ฝ่ายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย 2560)

ศูนย์วิเคราะห์วิจัย Customer Insights by TMB Analytics โดย นริศ สถาผลเดชา ผู้บริหาร TMB Analytics และ นันทพร ตั้งเจริญศิริ หัวหน้าทีม Customer Experience & Insights ให้รายละเอียดถึงผลการศึกษาพฤติกรรมการทางการเงินของคนไทยร่วมกัน โดยทำการสำรวจผ่านออนไลน์จากคนไทยทั่วประเทศ ในกลุ่มอายุ 18-45 ปี จำนวน 1,000 คน พบว่า มีคนไทยจำนวนร้อยละ 34 เท่านั้น ที่คิดว่าเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือตกงานกะทันหันแล้วจะสามารถอยู่ได้มากกว่า 6 เดือน ขณะที่อีกร้อยละ 66 เชื่อว่าจะไม่สามารถอยู่ได้เกิน 6 เดือน ที่สำคัญมีกว่า 1 ใน 5 หรือ ร้อยละ 21 ที่คิดว่าจะสามารถอยู่ได้เพียงแค่ 0-1 เดือนเท่านั้น ผลศึกษาเรื่องนี้สะท้อนอะไรหลาย ๆ อย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิต รวมไปถึงวิธีคิดต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตประจำวัน และทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีเงินออมไม่พอใช้ โดยเฉพาะการใช้ชีวิตที่เน้นโชว์ไลฟ์สไตล์กินเที่ยว เพื่อแชร์เรื่องราวต่าง ๆ ลงโซเชียลมีเดียเพิ่มขึ้น แถมยังมีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทั้งหวย เหล้า บุหรี่ในสัดส่วนสูง ซึ่งค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนอาจจะสูงกว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ค่าประกัน รวมไปถึงค่าเดินทาง จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของคนไทย คือ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป และไลฟ์สไตล์คนไทยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในรูปแบบของ “เห่อกินเที่ยว-โซเชียลมาก่อน-ออมทีหลัง” การที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วพบว่าคนไทยมีพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียมากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก โดยคนไทยใช้เฟสบุ๊คเป็นอันดับ 8 ของโลก (49 ล้านคน) ใช้อินสตาแกรมมากเป็นอันดับที่ 14 ของโลก (13.6 ล้านคน) และใช้ทวีตเตอร์ 12 ล้านคน และยังเติบโตต่อเนื่อง จากการสำรวจพบว่าคนไทยโพสในโซเชียลมีเดียภาพมากที่สุดในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ ซึ่งเป็นเวลาที่สามารถกิน-ช้อป-เที่ยว ได้อย่างเต็มที่ การใช้โซเชียลมีเดียที่เพิ่มขึ้นหนุนพฤติกรรมการใช้จ่ายที่สูงขึ้นเพื่อให้ไลฟ์สไตล์ดูดี พบว่าในปี 2547-2560 มีจำนวน Keyword Search คำว่า “รีวิวร้านอาหาร” “Michelin Guide” เพิ่มขึ้นร้อยละ 34 คำว่า “รีวิวที่เที่ยว” “เที่ยวญี่ปุ่น” “เที่ยวทะเล” เพิ่มขึ้นร้อยละ 14

ปัญหาหลัก ๆ ที่ทำให้คนไทยมีเงินไม่พอสำหรับการออมเพื่ออนาคต ส่วนใหญ่จะมาจากพฤติกรรมในการใช้จ่ายโดยเฉพาะค่านิยม “เห่อกินเที่ยว-โซเชียลมาก่อน-ออมทีหลัง” ตามการพัฒนาของเทคโนโลยีและโซเชียล

มีเดียที่ทำให้คนมักนิยมลงรูปโชว์ไลฟ์สไตล์ของตัวเองผ่านโซเชียลมีเดีย หรือนิยมช้อปปิ้งแม้บางครั้งไม่ความจำเป็นต้องใช้ แต่ต้องตามกระแสโซเชียล ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น จนต้องนำเงินในอนาคตมาใช้ หรือใช้บัตรเครดิตแม้จะต้องเสียดอกเบี้ยก็ตาม ซึ่งพบว่าคนไทยมากกว่า 50% ที่ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้บัตรเครดิตได้เต็มจำนวนในแต่ละเดือน ที่สำคัญยังพบว่าคนไทยมีค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในแต่ละเดือนสูงถึง 1 ใน 4 ของจำนวนรายได้ โดยเฉพาะคนที่มีเงินออมไม่พอจะเสียค่าเหล้า บุหรี่ ในแต่ละเดือนสูงกว่าคนที่มีเงินออมมากพอ แต่ไม่ว่าจะเป็นคนที่มีเงินออมหรือไม่มี จะมีค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อหวยในระดับที่ใกล้เคียงกัน เพราะมีความเชื่อในเรื่องของการเสี่ยงโชค โดยร้อยละ 54 ที่ซื้อหวยคิดว่าถ้าถูกมาอย่างไรก็คุ้ม และร้อยละ 56 มีความเชื่อว่ามีสิทธิ์รวยจากการถูกหวย และหากลงรายละเอียดในเรื่องการใช้จ่ายจะพบว่า ในกลุ่มของคนที่มีเงินออมไม่พอนั้น เสียค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทั้งกินอาหารนอกบ้าน เหล้า บุหรี่ และค่าหวยในแต่ละเดือนสูงกว่าค่าใช้จ่ายจำเป็นอย่างการศึกษา ค่าประกัน หรือค่าเดินทางด้วยซ้ำ โดยเฉพาะค่าเหล้า บุหรี่ และหวยที่สูงมากกว่าคนที่มีเงินออมถึง 2 เท่า” (2560)

งานวิจัยที่ผ่านมาได้ทำการศึกษาปัจจัยด้านสังคมและด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของผู้บริโภค โดยการศึกษาของปราณี เอี่ยมลออภักดี (2551) อธิบายถึงอิทธิพลทางสังคมที่มีต่อการตัดสินใจในการบริโภค ประกอบไปด้วย อิทธิพลส่วนบุคคล กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว ชนชั้นทางสังคม วัฒนธรรม และวัฒนธรรมย่อย นอกจากนี้รณชัย ตันตระกูล (2553) ได้อธิบายว่าปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคมักเกี่ยวข้องกับการจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ ค่านิยมและความเชื่อ ทัศนคติ และวิถีการดำรงชีวิต ในการศึกษาของพูนผล อินทรสกุล (2550) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านบุคลิกภาพแนวคิดของตนเองมีอิทธิพลในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลอยู่ในระดับน้อย ส่วนงานของพัชรี สารวิโรจน์ (2553) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษา พบว่าอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินมากที่สุด รองลงมาคือค่านิยมในแฟชั่น ค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือน ค่านิยมในการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายและประหยัด คณะที่เรียน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

จากสถานการณ์ข้างต้นจึงได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักกีฬาที่เข้าร่วมงานกีฬามหาวิทยาลัยในงานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ การจัดกีฬามหาวิทยาลัยครั้งที่ 46 มีนักกีฬาจำนวนมากเข้าร่วมงานในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเข้าใจถึงปัจจัยทางสังคมและปัจจัยด้านจิตวิทยาในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นนักกีฬาเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในกลุ่มเฉพาะ ซึ่งยังไม่มีผลการศึกษาในลักษณะนี้มาก่อน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านสังคมและด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์

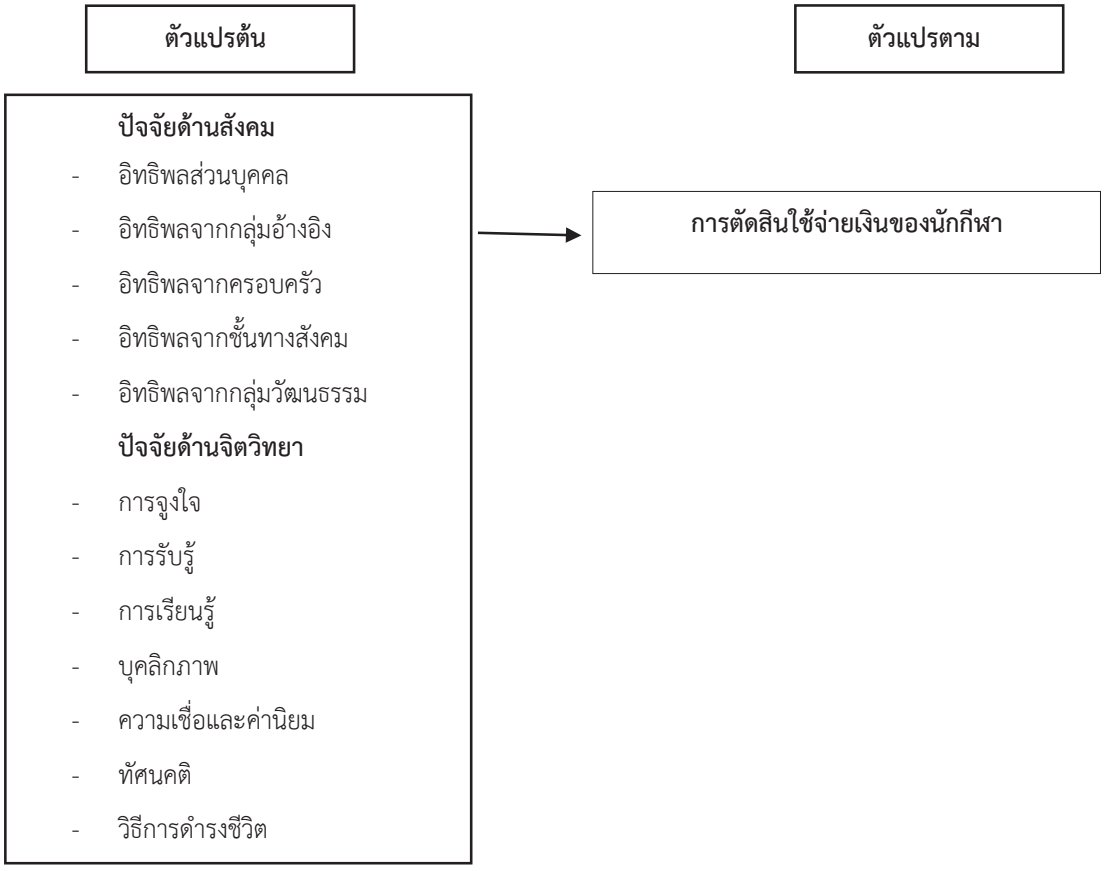
วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักกีฬาที่เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ ทั้งสิ้น 10,685 คน (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2562) ขนาดตัวอย่างใช้การเปิดตารางยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ตัวอย่าง จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และใช้มาตราส่วนประมาณค่าของ Likert 5 ระดับ การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ในส่วนของการตัดสินใจใช้จ่ายเงิน เท่ากับ .88 อิทธิพลทางสังคม เท่ากับ .83 และอิทธิพลทางจิตวิทยา เท่ากับ .94 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ

พรรณนา ซึ่งเป็นการหาค่าสถิติพื้นฐานเพื่อแสดงการกระจายของคำตอบหรือความคิดเห็นและอธิบายลักษณะของข้อมูลในเบื้องต้นโดยใช้การหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Multiple Linear Regression ด้วยวิธี Enter โดยได้ทดสอบ Multicollinearity ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬากับปัจจัยด้านสังคมและด้านจิตวิทยา พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวแปร มีค่า Tolerance > .02 และมีค่า VIF แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน นั่นคือตัวแปรมีความเป็นอิสระต่อกัน สามารถนำไปใช้ทดสอบสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาที่เข้าร่วมงานกีฬามหาวิทยาลัยในงานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ โดยมีตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านจิตวิทยา ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	226	58.70
หญิง	159	41.30
รวม	**385**	**100.00**
2. อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	4	1.00
18 – 20 ปี	276	72.70
21 – 30 ปี	100	26.00
ตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป	5	1.30
รวม	**385**	**100.00**
3. ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	84	21.80
ชั้นปีที่ 2	97	25.20
ชั้นปีที่ 3	134	34.80
ชั้นปีที่ 4	57	14.80
ตั้งแต่ชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป	13	3.40
รวม	**385**	**100.00**
4. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	113	29.35
5,000 – 10,000	199	51.68
ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป	73	18.96
รวม	**385**	**100.00**
5. เหตุผลที่เลือกซื้อสินค้าจังหวัดอุบลราชธานี (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เป็นสินค้าและบริการที่ต้องการ	139	36.10
ซื้อเป็นของฝาก	218	56.60
ซื้อตามเพื่อน	155	40.30
มีราคาที่น่าสนใจ	81	21.00
6. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่ใช้ในการมาแข่งขันกีฬา		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	95	24.67
1,000 – 3,500 บาท	153	39.74
3,501 – 7,000 บาท	123	31.95
ตั้งแต่ 7,001 บาทขึ้นไป	14	3.63
รวม	**385**	**100.00**

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุของปัจจัยด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ โดยวิธี Enter แสดงในตารางที่ 2 และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุของปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ โดยวิธี Enter แสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุของปัจจัยด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขัน

ตัวแปร	Coefficients	Std. Error	t
ค่าคงที่	.559	.115	4.865**
อิทธิพลส่วนบุคคล	.221	.050	4.454**
อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง	.342	.047	7.198**
อิทธิพลจากครอบครัว	.153	.038	3.994**
อิทธิพลจากชั้นทางสังคม	.112	.046	2.445*
อิทธิพลจากกลุ่มวัฒนธรรม	.078	.043	1.805
R^2 = 0.642, F = 135.843, Sig. = 0.000			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลส่วนบุคคล อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง อิทธิพลจากครอบครัวและอิทธิพลจากชั้นทางสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ และมีค่า R^2 = 0.642 อธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามซึ่งได้แก่พฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬา ร้อยละ 64.2 ส่วนอีกร้อยละ 35.8 จะเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในตัวแบบ

เมื่อทำการการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุ โดยวิธี Enter พบว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลส่วนบุคคล อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง อิทธิพลจากครอบครัว และอิทธิพลจากชั้นทางสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬา โดยมีตัวแบบดังสมการต่อไปนี้

พฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬา = .559 + .221 (อิทธิพลส่วนบุคคล) +.342 (อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง) +.153 (อิทธิพลจากครอบครัว) +.112 (อิทธิพลจากชั้นทางสังคม)

ตารางที่ 3 ตารางการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุของปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ โดยวิธี Enter

ตัวแปร	Coefficients	Std. Error	t
ค่าคงที่	.278	.107	2.597*
การจูงใจ	.012	.041	.282
การรับรู้	.172	.050	3.470**
การเรียนรู้	.197	.059	3.321**
บุคลิกภาพ	.135	.045	2.976*
ความเชื่อและค่านิยม	.026	.048	.548
ทัศนคติ	.133	.045	2.931*
วิถีการดำรงชีวิต	.325	.047	6.948**
R^2 = 0.741, F = 153.733, Sig. = 0.000			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ ทัศนคติ และวิถีการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ .01 ตามลำดับ และมีค่า R^2 = 0.741 อธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทั้ง 5 ด้านมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามซึ่งได้แก่พฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬา ร้อยละ 74.1 ส่วนอีกร้อยละ 25.9 จะเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในตัวแบบ

เมื่อทำการการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุ โดยวิธี Enter พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ การเรียนรู้ บุคลิกภาพ ทัศนคติและวิถีการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬา โดยมีตัวแบบดังสมการต่อไปนี้

พฤติกรรมใช้จ่ายของนักกีฬา = .278 + .172 (ด้านการรับรู้) +.197 (ด้านการเรียนรู้)
+.135 (ด้านบุคลิกภาพ) +.133 (ด้านทัศนคติ)
+ .325 (ด้านวิถีการดำเนินชีวิต)

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ คือ อิทธิพลส่วนบุคคล อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง อิทธิพลจากครอบครัว อิทธิพลจากชั้นทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ และค่าการพยากรณ์ .642 ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์ คือ ด้านการรับรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านทัศนคติ ด้านวิถีการดำเนินชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ และค่าการพยากรณ์ .741

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยด้านสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์คือ อิทธิพลส่วนบุคคล อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง อิทธิพลจากครอบครัว อิทธิพลจากชั้นทางสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาในการแข่งขันกีฬางานราชภัฏอุบลราชธานีเกมส์คือ ด้านการรับรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านทัศนคติ ด้านวิถีการดำเนินชีวิต ในขณะที่ชนันรัตน์ จิตรสุนทรวงศ์ (2560) ได้ศึกษาพบว่าปัจจัยจิตวิทยาด้านการเรียนรู้และด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในภาพรวม การศึกษาของภัทรพร กิจชัยนุกูล (2556) พบว่าปัจจัยด้านอิทธิพลบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายใด ๆ ด้านกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในหมวดค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ด้านครอบครัวมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายหมวดเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล และหมวดค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับอุปโภคบริโภค ด้านชั้นทางสังคมมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายหมวดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และยาสูบ ด้านกลุ่มวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายหมวดอาหารและเครื่องดื่ม

นอกจากนี้การศึกษาของพัชรี สารวิโรจน์ (2553) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ค่านิยมในแฟชั่น ค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือน คณะที่เรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และค่านิยมในการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายและประหยัด โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาได้ร้อยละ 32.1 ส่วนการศึกษาของอภิชญา จิ๋วพัฒนกุล วรางคณา อดิศรประเสริฐ และศุภิณญา ญาณสมบูรณ์ (2554) พบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมในเรื่องความมีระเบียบวินัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้สูงอายุในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้สูงอายุในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในด้านมูลค่าการออมในรูปสินทรัพย์ถาวรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมการออมของผู้สูงอายุในด้านมูลค่าการออมในรูปสินทรัพย์ทางการเงินในระบบและนอกระบบมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายทั้งในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิตและค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง/พักผ่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นถึงความสอดคล้องและความแตกต่างกันของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของตัวอย่างที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน ดังนั้นการกำหนดตัวแปรต้นของพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของประชากร เพื่อให้เกิดผลลัทธ์ที่ต้องการควรทำการศึกษาในแต่ละสภาพแวดล้อมซึ่งอาจได้ผลที่แตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการที่การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักกีฬาได้รับอิทธิพลจากลุ่มอ้างอิง ซึ่งเป็นการซื้อสินค้าตามแบบดารานักกีฬาที่ชื่นชอบ หรือกลุ่มเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน ดังนั้นหากต้องการปรับพฤติกรรมด้านการใช้จ่ายของนักกีฬาโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคม จึงสามารถทำได้โดยการใช้กลุ่มอ้างอิงเป็นต้นแบบให้เกิดพฤติกรรมที่คาดหวังได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่เป็นนักกีฬาที่เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัย การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจะทำให้ได้ข้อค้นพบที่กว้างมากขึ้น อันจะนำไปสู่ความเข้าใจถึงสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจใช้จ่ายที่ดีต่อไป

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ทำให้ได้ข้อมูลตามกรอบแนวคิดในการวัดตัวแปรเป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อทำให้ได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ซึ่งจะทำให้เห็นสภาพและปัญหาของการตัดสินใจใช้จ่ายเงินของนักศึกษาได้มากกว่าการใช้แบบสอบถามปลายปิด

เอกสารอ้างอิง

ชนันรัตน์ จิตรสุนทรวงศ์. **การตัดสินใจใช้จ่ายเงินของชาวเมียนมาที่เข้ามาทำงานในเขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร.** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม, 2560.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. **รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2559,** กรุงเทพ: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560.

แบรนด์ บัฟเฟ่ท์. **สุขภาพการเงินคนไทยป่วยขั้นวิกฤต แถมเปย์ค่าหวย เหล้า บุหรี่ มากกว่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา.** (ออนไลน์) 2560 อ้างเมื่อ (31 มกราคม 2562). จาก https://www.brandbuffet.in.th/2018/06/tmb-consumer-insight-financial-and-saving-thai-behavior/

ปราณี เอี่ยมลออภักดี. **การบริหารการตลาด.** กรุงเทพฯ: ธนาเพรส, 2551.

พัชรี สารวิโรจน์. **พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2553.

พูนผล อินทรสกุล. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา โครงการเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพะเยา.** การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2550.

ภัทรพร กิจชัยนุกูล. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556.

รณชัย ตันตระกูล. **การบริหารจัดการการตลาด.** กรุงเทพฯ: ซีเคแอนด์เอสโฟโต้สนูดิโอ, 2553.

อภิชญา จิ๋วพัฒนกุล วรางคณา อดิศรประเสริฐ และศุภิณญา ญาณสมบูรณ์. “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ,” **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).** 3, 6 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2554): 178-194.

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี ในการเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด

Marketing Factors Affecting Decision Making of the Food Shop Owners in Ubon Ratchathani to be the Distributors of the Products of Thai Namtip Co., Ltd.

ธิดารัตน์ ชาตะรูปะชีวิน และอนันต์ สุนทราเมธากุล

คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

E-mail: ananwooo@gmail.com

Received: December 14, 2019; Revised: January 20, 2020; Accepted: January 23, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี ตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ร้านอาหารที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของบริษัทไทยน้ำทิพย์ จำนวน 250 ร้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด มี 3 ตัวแปร เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านบุคคล และด้านการส่งเสริมการตลาด และตัวแปรชุดนี้ร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 54.50

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการตลาด การตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่าย

Abstract

This research aimed to study marketing factors affecting decision making of the food shop owners in Ubon Ratchathani to be the distributors of the products of Thai Namtip Co., Ltd. The samples were 250 food shop owners distributing the products of Thai Namtip Co., Ltd.They were randomized by stratified random sampling. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. The statistics were percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The research findings showed that the predictive variables used to predict factors affecting decision making of the food shop owners to be the distributors of the products of Thai Namtip Co., Ltd. consisted of three variables. They were organized according to the important priority as follows: operation processes, the personals, and the marketing promotion. These variables were used together with the marketing factors affecting the decision making of the food shop owners to be the distributors of the products of Thai Namtip Co., Ltd. by 54.50 %.

Keywords: Marketing Factors, Decision Making to be Distributors

บทนำ

ตลาดน้ำอัดลมในประเทศไทยมีมูลค่าตลาดกว่า 50,000 ล้านบาท ซึ่งน้ำดำยังเป็นสีที่ได้รับความนิยมของผู้คนส่วนใหญ่ซึ่งครองสัดส่วนทางการตลาดถึงร้อยละ 70 ของตลาดน้ำอัดลมภายในประเทศ หรือคิดเป็นมูลค่าตลาดประมาณ 35,000 ล้านบาท (ฉลองศักดิ์ สุขใจธรรม 2561) ตลาดน้ำอัดลมในปี 2560 ที่ผ่านมามียอดการจำหน่ายติดลบถึงร้อยละ 4 ของยอดจำหน่ายทั้งหมด เนื่องจากการแข่งขันของตลาดน้ำอัดลมที่รุนแรง ภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยกำลังซื้อของผู้บริโภคระดับล่างลดน้อยลง และอัตราการเจริญเติบโตของเครื่องดื่มประเภทอื่นมีเพิ่มขึ้น อีกทั้งผู้ประกอบการมีการปรับราคาเครื่องดื่มให้มีราคาสูงขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้กลุ่มผู้ประกอบการอุตสาหกรรมน้ำอัดลมจึงต้องเคลื่อนไหวกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีความถี่ในการดื่มน้ำอัดลมให้เพิ่มมากขึ้นโดยการเพิ่มงบประมาณโฆษณา วางแผนรณรงค์การตลาด ปรับเปลี่ยนรูปแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (เอสเอ็มอี แพลนเน็ต 2561)

อาหารการกินเป็นสิ่งสำคัญถือเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่คนเราจะขาดไม่ได้ ไม่ว่าภาวะเศรษฐกิจจะดีจะร้ายแค่ไหน ด้วยสภาพแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ล้วนส่งผลต่อรูปแบบการดำรงชีวิตในการเลือกซื้ออาหารรับประทาน คือ ต้องสะดวกในการรับประทาน ราคาไม่แพง สะดวกและรวดเร็ว ก็คือรูปแบบของอาหารจานด่วน อาหารจานเดียว ข้าวราดแกง ร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านอาหารตามสั่ง สามารถพบเจอได้ทั่วไปใกล้ที่พัก ใกล้แหล่งทำงาน สถานศึกษา ร้านอาหารเหล่านี้มี ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ ตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งนี้ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นผู้บริโภคระดับล่างมีฐานะปานกลาง ไปจนถึงประชาชนผู้มีรายได้น้อย มีกำลังซื้อไม่มากแต่จะซื้อเป็นประจำสม่ำเสมอ (ไทยเอสเอ็มอีเซ็นเตอร์ 2561) ลักษณะเด่นของอาหารไทยคือการใช้สมุนไพรและเครื่องเทศทำให้อาหารมีรสเผ็ดจัดจ้าน ทั้งความเปรี้ยวและความเผ็ด อีกทั้งสภาพอากาศโดยรวมของประเทศไทยนั้นมีอากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าว เมื่อทานอาหารรสจัดประกอบกับเจออากาศที่ร้อนจึงทำให้ต้องดื่มน้ำเย็น ๆ หรือน้ำแข็งกับน้ำอัดลม เพื่อลดทอนความเผ็ดร้อนของอาหารลง และเพิ่มความสดชื่นดับกระหายให้แก่ร่างกายอีกด้วย

โค้กได้ประกาศกลยุทธ์ล่าสุดด้วยการยึดผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง เพิ่มนวัตกรรมด้วยการปรับสูตรเครื่องดื่มแต่ยังคงรสชาติเดิมไว้ และพัฒนาปรับขนาดบรรจุภัณฑ์ที่เล็กลง และจากผลการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าพบว่า อันดับความพึงพอใจของลูกค้าในร้านอาหารโดยรวมทั่วประเทศ บริษัทไทยน้ำทิพย์ครองตลาดอันดับ 1 แต่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ลำดับที่ 2 รองจากบริษัทเสริมสุข ซึ่งผลการสำรวจนี้ บริษัทไทยน้ำทิพย์ได้จัดเก็บข้อมูลจาก 4 จังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้บริษัทไทยน้ำทิพย์ได้ปรับกลยุทธ์ทางการตลาดเน้นการเจาะตลาดที่ต้องการเพิ่มยอดขายโดยการเติบโตจากผลิตภัณฑ์เดิมในตลาดเดิมคือ การทำโปรโมชั่น ลด แลก แจก แถม โดยเป้าหมายคือกลุ่มลูกค้าปัจจุบันเพื่อให้ซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น (บริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัด 2561)

จากที่มาและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัทไทยน้ำทิพย์ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ทราบข้อมูลปัจจัยทางการตลาดว่ามีความสำคัญและมีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัดหรือไม่ และนำมาเป็นแนวทางที่จะไป ปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดให้ทันสมัย พัฒนากระบวนการดำเนินงานให้ก้าวหน้าทันต่อสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

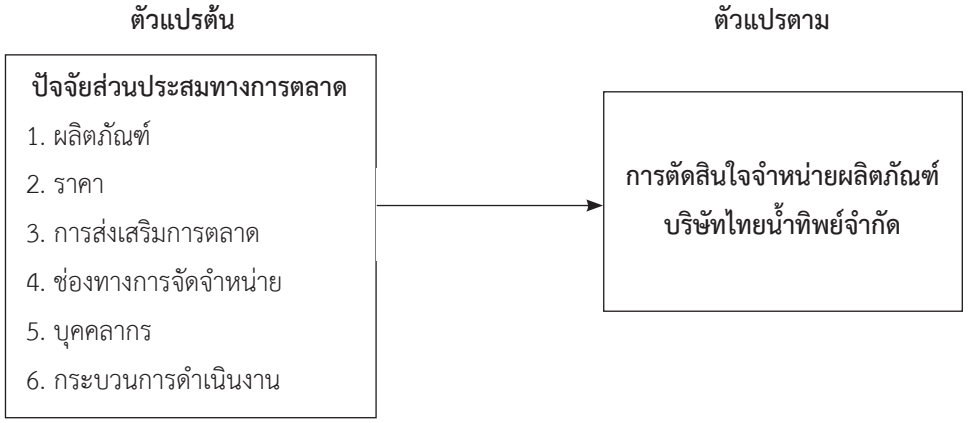
1. ประชากร คือ กลุ่มร้านอาหารจานด่วนประเภทร้านอาหารตามสั่ง ร้านก๋วยเตี๋ยว ร้านข้าวราดแกง ที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทน้ำอัดลมของบริษัทไทยน้ำทิพย์ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 530 ร้าน (บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด 2561)

2. ตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan (สายชล สินสมบูรณ์ทอง 2560) ได้ตัวอย่างจำนวน 226 ร้าน เพื่อป้องกันค่าความคลาดเคลื่อนจึงเพิ่มตัวอย่างเป็น 250 ร้าน โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ที่เกี่ยวข้องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัดของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี ได้สรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล และด้านกระบวนการดำเนินงาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจ และส่วนที่ 3 การตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งคำถามจะเกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .96

5. สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากจำนวนตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม 250 คน พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.20 และเป็นเพศชายร้อยละ 36.80 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 38.80 รองลงมามีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 33.20 ส่วนใหญ่มีสถานภาพแต่งงานแล้ว ร้อยละ 65.60 รองลงมาเป็นโสด ร้อยละ 24.40 ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 68.00 รองลงมามีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 28.40 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 50,000 บาท ร้อยละ 50.80 รองลงมามีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 38.80 ส่วนใหญ่เปิดเป็นร้านอาหารตามสั่ง ร้อยละ 30.80 รองลงมาเป็นร้านหมูกระทะ บุพเฟ่ ร้อยละ 24.40 และส่วนใหญ่เปิดดำเนินการมาแล้วเป็นระยะเวลา 3 – 4 ปี ร้อยละ 32.80 รองลงมาเปิดร้านมากกว่า 7 ปีขึ้นไป ร้อยละ 27

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรต้น (X) และตัวแปรตาม (Y)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S	การแปลผล
การตัดสินใจจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัทไทยน้ำทิพย์ (Y)	4.05	.55	มาก
ด้านผลิตภัณฑ์(X_1)	4.28	.54	มาก
ด้านราคา (X_2)	3.62	.79	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3)	3.97	.72	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4)	3.47	.92	ปานกลาง
ด้านบุคคล (X_5)	4.22	.63	มาก
ด้านกระบวนการดำเนินงาน(X_6)	4.07	.66	มาก
ภาพรวม	**3.95**	**.54**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าตัวแปรพยากรณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x}$ = 4.28) รองลงมา ด้านบุคคล ($\bar{x}$ = 4.22) และด้านกระบวนการดำเนินงาน ($\bar{x}$ = 4.07)

ตารางที่ 2 แสดงผลวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและวิเคราะห์ค่าการพยากรณ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล และด้านกระบวนการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการตัดสินใจจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี โดยวิธี Stepwise

model	Unstandardized Coefficients		standardized Coefficients	t
	B	Std. Error	Beta	
(Constant)	1.787	.172		8.130**
ด้านกระบวนการดำเนินงาน(X_6)	.288	.052	.349	5.556**
ด้านบุคคล (X_5)	.233	.048	.268	4.798**
ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4)	.144	.036	.240	4.045**
F = 31.617 sig F = 0.00	**R = 0.742**	**R^2 = 0.550**	**R^2_{adj} = 0.545**	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ โดยวิธี Stepwise เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัดของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี ด้วยตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ ด้านกระบวนการดำเนินงาน (X_6) ด้านบุคคล (X_5) และด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีค่าเท่ากับ .742 (R = .742) แสดงว่าตัวแปรต้นทุกตัวสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 54.50 (R^2_{adj} = .545)

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัดของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี 3 ตัวแปร เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านบุคคล และด้านการส่งเสริมการตลาด และตัวแปรชุดนี้เมื่อร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 54.50

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรเพียง 3 ตัวเท่านั้นที่มีผลต่อการตัดสินใจเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ของร้านอาหารในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเรียงลำดับความสำคัญของตัวแปรดังนี้ ด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านบุคคล และด้านส่งเสริมการตลาด สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ด้านกระบวนการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่าตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญและรู้สึกพึงพอใจในกระบวนการดำเนินงานในเรื่องความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ มีใบเสร็จรับเงินที่เป็นมาตรฐานเพื่อเป็นหลักฐานในการชำระเงิน สามารถติดต่อพนักงานขายได้ง่าย รวดเร็ว พนักงานมีการจัดการดำเนินงานอย่างรวดเร็ว มีการคืนเงินหรือเปลี่ยนสินค้าในกรณีที่มีความเสียหาย หรือเกิดความผิดพลาดในการขนส่ง มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีการเก็บข้อมูล สำรวจความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา นาพงษ์ (2557) ที่ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าของกลุ่มวัยทำงานในเขตเทศบาลตำบลบางปะกง อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าของกลุ่มวัยทำงานในเขตเทศบาลตำบลบางปะกง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรก คือ ด้านกระบวนการ

2. ด้านบุคคล ผลการวิจัยพบว่าตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและให้ความสำคัญในเรื่องที่พนักงานบริษัทไทยน้ำทิพย์จำกัดควรมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถแนะนำสิทธิประโยชน์และรายละเอียดของสินค้าเป็นอย่างดี มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาสุภาพ การแต่งกาย เครื่องแบบของพนักงานมีความสะอาด เรียบร้อย มีป้ายประจำตัวพนักงานมองเห็นได้ชัดเจนเด่นชัด และพนักงานมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลริสา วุฒิสิริกุล (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อรถยนต์มือสองของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล กรณีศึกษาธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ

3. ด้านการส่งเสริมการตลาด จากผลการวิจัยพบว่าตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจและให้ความสำคัญในเรื่องที่บริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด อาจให้มีการบริการรับแลกเปลี่ยนสินค้ากลับคืนเมื่อเกิดความเสียหายจากการขนส่ง การโฆษณาที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นการซื้อ มีการจัดโปรโมชั่นส่วนลดตามฤดูกาล มีของแถมของที่ระลึกในวาระโอกาสสำคัญ งานเทศกาลต่าง ๆ การแจกแผ่นป้ายโฆษณา สติ๊กเกอร์ ธงราว การจัดกิจกรรมพิเศษชิงโชคของรางวัลต่าง ๆ รวมถึงการทำบัตรสมาชิกเพื่อสะสมแต้ม อาจมีการนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ ของตัวสินค้า เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงกลุ่มคนที่ดื่มหรือเคยดื่มให้กลับมาดื่ม ตัวอย่างในเรื่องนี้ก็คือ การรณรงค์ให้ขาย Coke No Sugar คู่กับอาหารในร้าน โค้กสูตรไม่มีน้ำตาลรสชาติเหมือนโค้กแต่ปราศจากน้ำตาลพร้อมปรับการดีไซน์แพคเกจ ตอบสนองความต้องการทุกรูปแบบให้แก่ลูกค้าประจำของโค้ก และกลุ่มคนรุ่นใหม่ผู้ที่ต้องการดื่มดำความอร่อยตามแบบฉบับโค้กที่ไม่มีน้ำตาลและพลังงานแคลอรี่

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านบุคคลากรควรจัดให้มีการอบรมพนักงานตั้งแต่ก่อนเริ่มปฏิบัติงานกับบริษัทไทยน้ำทิพย์ และควรมีการตรวจสอบคุณภาพ ประเมินผลการทำงาน ทุก ๆ 6 เดือน หรือมากกว่านั้นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและคุณภาพของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเพราะสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของลูกค้า สามารถสร้างความพึงพอใจและเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างลูกค้าและพนักงาน

2. ด้านการส่งเสริมการตลาด การส่งเสริมการขายของ บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด ต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการ เพื่อนำไปสู่การซื้อขายผลิตภัณฑ์ของบริษัท ซึ่งเป็นการใช้เครื่องมือทางการสื่อสารหลายรูปแบบผสมผสานเพื่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้บริโภค

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จากคณาจารย์คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่งมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กุลริสา วุฒิสิริกุล. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อรถยนต์มือสองของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กรณีศึกษา ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) สาขาสุขสวัสดิ์.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.

ฉลองศักดิ์ สุขใจธรรม. **ตลาดน้ำอัดลม 2561** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 19 ตุลาคม 2562). จาก https://marketeeronline.co/?s=ตลาดน้ำอัดลม+2561

ไทยเอสเอ็มอีเซ็นเตอร์. **โค้ก-กลยุทธ์ทางการตลาด.** (ออนไลน์) 2557 (อ้างเมื่อ 19 ตุลาคม 2562). จาก http://www.thaismescenter.com/step -by-step/ coke-world.exteen.com

บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด. **ประวัติ พันธกิจ วิสัยทัศน์ ไทยน้ำทิพย์.** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 19 สิงหาคม 2561) จาก www. thainamthip.co.th

รุ่งนภา นาพงษ์. **ส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้ในการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าของกลุ่มวัยทำงานในเขตเทศบาลตำบลบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557.

สายชล สินสมบูรณ์ทอง. **สถิติเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2560.

เอสเอ็มอี แพลนเน็ต. **ศึกชิงน้ำอัดลมซัมเมอร์ 2018.** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 19 ตุลาคม 2562). จากhttp://www.thaismescenter.com/step -by-step/coke-world.exteen.com

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ Premium OTOP ด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร

Product Development to Premium OTOP by Using Cultural Capital and Local Wisdom: A Case Study of Natural Dyne Silk of Hua Muang Weaving women group, Mahachanachai, Yasothon.

นลินี ทองประเสริฐ ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช และศุภกัญญา เกษมสุข

คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
E-mail: nthongprasert@hotmail.com
Received: May 15, 2019; Revised: July 24, 2019; Accepted: July 24, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจตลาดเกี่ยวกับความนิยมในสีธรรมชาติและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติสู่ Premium OTOP ด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร โดยมีขั้นตอนในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือระยะแรกเป็นการสำรวจตลาดเกี่ยวกับความนิยมในสีธรรมชาติและความต้องการในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างได้แก่ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจำนวน 520 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากประชาชนที่มาจับจ่ายใช้สอยในงานแสดงสินค้า สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนระยะที่สองเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างได้แก่ สมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมืองจำนวน 77 คน มีขั้นตอนการพัฒนาตั้งแต่การออกแบบลวดลาย การย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้า และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาด

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องให้ความสำคัญกับการเน้นการเลือกวัตถุดิบและเส้นไหมที่มีคุณภาพและโทนสีที่นิยม ได้แก่ สีที่บ่งบอกความสมดุลของธรรมชาติ ประกอบด้วยโทนสีม่วง สีชมพู สีน้ำตาล และสีฟ้าอ่อน

2. ผลผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง ได้แก่ ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ ชุดสตรี เครื่องใช้และของประดับตกแต่ง

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to survey markets to find the popularity of the natural colors and product patterns and 2) to develop natural dying silk products to Premium OTOP with cultural capital and local wisdom of a Ban Hua Mueang weaving women group at Maha Chana Chai District, Yasothon province. The research procedures were divided into 2 phases. The first phase was to survey markets to find the popularity of the natural colors and the needs of the product patterns. The samples were 520 people in the working ages. They were randomized by accidently random sampling from people shopping in the exhibition. The statistics used to analyze data were percentage, mean, and standard deviation. The second phase was to develop

the products. The samples were 77 members of the Ban Hua Mueang weaving women group. The product development processes began from designing patterns, dying the fabric with the natural colors, weaving fabric, and developing the products according to the demand of the markets.

The research findings were as follows.

1. The guidelines for developing the products should focus on selecting the raw materials and silk threads with the high quality and the popular colors, namely, the colors that showed the balance of the nature: purple, pink, brown and light blue.

2. The products of the Ban Hua Mueang weaving women group included natural dyed silk, women's dresses, appliances, and decorations.

Keywords: Product Development, Natural Dyed silk, Cultural Capital, Local Wisdom

บทนำ

แนวทางการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ได้ถูกบรรจุไว้เป็นนโยบายหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) โดยในแผนพัฒนาฉบับนี้มีจุดมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิต และรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ (สำนักนายกรัฐมนตรี 2560) โดยแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาประสิทธิภาพองค์กร เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ OTOP ซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ด้วยการนำคุณค่าของวัฒนธรรมไทย มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ คุณค่าวัฒนธรรมนับว่าเป็นรูปแบบของทุนอีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า ทุนวัฒนธรรม (Cultural capital) ซึ่งหมายถึงผลิตผลทางอารยธรรมที่เกิดขึ้นและสั่งสมกันมาอย่างยาวนานจากการที่กลุ่มชนได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกันและได้ฝังตัวอยู่ในระบบเศรษฐกิจของชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ ร่วมกับทุนประเภทอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (Cheng 2006) อย่างไรก็ดีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP โดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ดังกล่าวต้องอาศัยการนำองค์ประกอบทั้ง 3 ข้อมารวมกัน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่ 1) การเข้าใจวัฒนธรรม 2) การหยั่งรู้ความต้องการของผู้บริโภค และ 3) ความเป็นตัวตนกับความทันสมัยอย่างกลมกลืนมาประกอบกันเป็นกลยุทธ์ของการตลาดที่มุ่งขายคุณค่า (Value-based marketing) (ชัยประนิน วิสุทธิผล 2552) นอกจากนี้การพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับ OTOP ด้วยแนวทางสร้างสรรค์นี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ภายใต้วิสัยทัศน์ “ยโสธรเมืองเกษตรอินทรีย์ เมืองแห่งวิถีอีสาน” (จังหวัดยโสธร 2562) ด้วยการผลักดันให้ผู้ประกอบการ OTOP สามารถผลิตสินค้าในระดับพรีเมียม โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น และรักษาสิ่งแวดล้อม

ผู้ประกอบการ OTOP ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นหน่วยธุรกิจท้องถิ่นระดับฐานราก ปัญหาของการดำเนินธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจจึงประสบปัญหาหลายประการ ตั้งแต่เรื่องของขนาดของตลาดที่แคบและตัวผลิตภัณฑ์มีความล้าสมัย ไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจึงไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนั้น การขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง ขาดแนวคิดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่กระแสการแข่งขันของธุรกิจในยุคปัจจุบัน มีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้การผลิตผลิตภัณฑ์มีคุณภาพได้มาตรฐานมากขึ้น แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาดั้งเดิม ถือได้ว่าเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทุนที่มีอยู่ดั้งเดิมและ

จัดว่าเป็นทุนวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยการเชื่อมโยงระหว่างทุน 6 ทุน คือ ทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ ทุนการเงิน และทุนวัฒนธรรม โดยยึดเอาทุนวัฒนธรรมเป็นจุดศูนย์กลาง

ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ OTOP ที่ขึ้นชื่อและรู้จักเป็นอย่างดีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีอยู่หลายชนิด หนึ่งในนั้นคือ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าไหม ผ้าไหมไทยได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพและมีชื่อเสียงมากแห่งหนึ่งของโลก มีแรงงานในอุตสาหกรรมจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีฐานการผลิตอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน ตลอดจนอุตสาหกรรมในครัวเรือน ที่ใช้แรงงานในชนบท โดยการสืบทอดภูมิปัญญาในการย้อมผ้าจากรุ่นสู่รุ่น นับว่าเป็นการสร้างงานและรายได้หลักให้กับคนในท้องถิ่นที่อยู่ในภาคชนบทได้เป็นอย่างดี ความสามารถในการแข่งขันที่ด้อยกว่าทั้งในเรื่องต้นทุน และระยะเวลาในการผลิตที่ใช้เวลามากกว่า จึงมีผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ของแรงงานในครัวเรือนของคนในภาคชนบท แนวทางการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและสามารถตั้งราคาที่สูงเหนือคู่แข่งทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประกอบการจึงต้องใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพและเพียงพอ โดยปัจจัยการผลิตเหล่านี้ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ วัตถุดิบ ความรู้ เงินทุนและโครงสร้างพื้นฐาน (Biuksane 2016) นอกจากปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพแล้ว ทักษะ ความรู้ความเชี่ยวชาญ ที่เกิดจากพรสวรรค์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด จากประสบการณ์ในการทำงาน และจากการฝึกอบรม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเหนือกว่าคู่แข่ง และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์จากการขายสินค้าในระดับกลาง เป็นการเน้นตลาดบน โดยต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้ได้ (Campbell Frei and Buell 2016) จากเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนากลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมืองให้มีศักยภาพการแข่งขันด้วยการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในด้านการออกแบบลวดลาย การย้อมสีธรรมชาติ และการออกแบบตัดเย็บผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในสายตาของผู้บริโภค เพื่อให้กลุ่มฯ มีศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นธุรกิจฐานรากของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจตลาดเกี่ยวกับความนิยมในสีธรรมชาติและรูปแบบของผลิตภัณฑ์
2. เพื่อพัฒนาทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตั้งแต่การออกแบบลวดลายผ้า การย้อมสีธรรมชาติ การทอและการตัดเย็บผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการสำรวจตลาดเกี่ยวกับความนิยมในสีธรรมชาติและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ เพื่อนำมาประยุกต์กับการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในวัยทำงานที่มาจับจ่ายใช้สอยในห้างสรรพสินค้าชั้นนำทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยสุ่มแบบตามสะดวก (Convenience sampling) จำนวน 520 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาทักษะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างได้แก่ สมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง จำนวน 77 คน มีขั้นตอนการพัฒนาตั้งแต่การออกแบบลวดลาย การย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้า และการออกแบบตัดเย็บผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจตลาด

การวิจัยในขั้นตอนแรกนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความนิยมในการเลือกสีเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของผู้บริโภคและนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนในการการพัฒนาสีย้อมธรรมชาติ เพื่อการทอผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นมี 4 ระดับ โดยมีการแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับความนิยมดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2553) ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00 มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25 มาก ค่าเฉลี่ย 1.75-2.50 น้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 น้อยที่สุด

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ความนิยมเกี่ยวกับลักษณะของผ้าไหมจำนวน 10 ข้อ ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับความนิยมเกี่ยวกับประเภทและลวดลายของผ้าไหม

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความนิยมเกี่ยวกับลักษณะของผ้าไหม

ระดับความนิยมเกี่ยวกับผ้าไหม	$\bar{x}$	S	ระดับความนิยม
1. ผ้าไหมพื้นเมือง	2.39	.83	น้อย
2. ผ้าไหมย้อมสีเคมี	1.78	.72	น้อยที่สุด
3. ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ	2.55	.85	มาก
4. สวมใส่ผ้าไหม	2.53	.89	มาก
5. ผ้าไหมมีลวดลายที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม หรืออัตลักษณ์ของท้องถิ่น	2.57	.93	มาก
6. ผ้าไหมที่มีลวดลายแปลกใหม่ตามสมัยนิยม	2.37	.95	น้อย

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบมีความนิยมชมชอบในผ้าไหมพื้นเมืองในระดับน้อย ($\bar{x}$ = 2.39) มีความนิยมในผ้าไหมย้อมสีเคมีในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x}$ =1.78) แต่มีความนิยมในผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติในระดับมาก ($\bar{x}$ =2.55) และนิยมสวมใส่ผ้าไหมในระดับมาก ($\bar{x}$ = 2.53) ตลอดจนนิยมผ้าไหมมีลวดลายสะท้อนถึงวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของท้องถิ่นในระดับมาก ($\bar{x}$ =2.57) แต่มีความสนใจในผ้าไหมที่มีลวดลายแปลกใหม่ตามสมัยนิยมในระดับน้อย ($\bar{x}$ = 2.37)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความนิยมเกี่ยวกับความนิยมเกี่ยวกับโทนสี และความนิยมสูงสุดในโทนสี 4 อันดับเรียงจากความนิยมมากไปหาน้อย ดังนี้

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความนิยมเกี่ยวกับความนิยมเกี่ยวกับโทนสี

ความนิยมเกี่ยวกับโทนสี		จำนวน (n=520)	ร้อยละ
ท่านคิดว่าโทนสีประเภทใดที่เหมาะกับตัวของท่านมากที่สุด			
1	โทนสีที่บ่งบอกความสมดุลของธรรมชาติ ให้ความรู้สึกสงบ เรียบง่ายดูอบอุ่น และหรูหรา	193	37.11
2	โทนสีแห่งจินตนาการดึงดูดให้ผู้พบเห็นอยากค้นหารู้สึกสะดุดตาให้ความรู้สึกที่เป็นบวก	127	24.42
3	โทนสีแห่งความสุข สุขุม ทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกไปถึงพลังแห่งอนาคต	115	22.12
4	โทนสีตื่นเต้น ผจญภัย สะดุดตา	85	16.35
รวม		520	100

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยมโทนสีที่บ่งบอกความสมดุลของธรรมชาติที่ให้ความรู้สึกสงบ เรียบง่าย ดูอบอุ่น มากที่สุดจำนวน 193 คนคิดเป็นร้อยละ 37.11 โทนสีรองลงมาได้แก่โทนสีแห่งจินตนาการดึงดูดให้ผู้พบเห็นอย่างค้นหา รู้สึกสะดุดตา จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 24.42 ตามด้วย โทนสีแห่งความสุข สุขุม ทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกไปถึงพลังแห่งอนาคต จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 22.12 และโทนสีที่เป็นที่นิยมอันดับสุดท้าย ได้แก่ โทนสีตื่นเต้น สะดุดตา จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 16.35

ตารางที่ 3 ความนิยมสูงสุดในโทนสี 4 อันดับ เรียงจากความนิยมมากไปหาน้อย

	ลำดับที่ ๑	ลำดับที่ ๒	ลำดับที่ ๓	ลำดับที่ ๔
1. กรณีเลือกโทนสีที่บ่งบอกความสมดุลของธรรมชาติ ที่ให้ความรู้สึกสงบ เรียบง่าย ดูอบอุ่น สีที่ชอบมากที่สุด 4 ลำดับ	ม่วงอ่อน	ชมพูอ่อน	น้ำตาล	ฟ้าอ่อน
2. กรณีเลือกโทนสีแห่งจินตนาการ ดึงดูดให้ผู้พบเห็นอยากค้นหา รู้สึกสะดุดตา สีที่ชอบมากที่สุด 4 ลำดับ	เฉดสีฟ้า	ชมพูลาเวนเดอร์	ม่วงอ่อน	ฟ้าอมเขียว
3. กรณีเลือกโทนสีแห่งความสุข สีที่ชอบมากที่สุด 4 ลำดับ	เฉดสีขาวมุก	ส้มเหลือง	ม่วง	ฟ้าน้ำทะเล
4. กรณีเลือกโทนสีตื่นเต้น ผจญภัย สะดุดตา สีที่ชอบมากที่สุด 4 ลำดับ	ขาว	ชมพู	เขียว	น้ำเงิน

จากตารางที่ 3 ผลของการสำรวจความนิยมเกี่ยวกับโทนสีของตัวอย่างพบว่าการเลือกโทนสีที่บ่งบอกความสมดุลของธรรมชาติ เป็นอันดับแรก ดังนั้นหลักสูตรการย้อมสีธรรมชาติด้วยพืชในท้องถิ่น จึงเน้นการย้อมสีธรรมชาติในโทนสีที่ได้จากผลการวิจัย ดังนี้ โทนสีที่บ่งบอกความสมดุลของธรรมชาติ เรียงลำดับเฉดสีที่นิยมจากมากไปน้อย ได้แก่เฉด สีม่วงอ่อน สีชมพูอ่อน สีน้ำตาล สีฟ้าอ่อน โทนสีแห่งจินตนาการ เรียงลำดับเฉดสีที่นิยมจากมากไปน้อย เฉดสีฟ้า ชมพูลาเวนเดอร์ ม่วงอ่อน และสีฟ้าอมเขียว โทนสีแห่งความสุข ทำให้ผู้พบเห็นรู้สึกไปถึงพลังแห่งอนาคต ในเฉดสีขาวมุก สีส้มเหลือง ม่วง และสีฟ้าน้ำทะเล และโทนสีตื่นเต้น ผจญภัย สะดุดตา อย่างสีขาวอมชมพู เขียว

และสีน้ำเงิน โดยในแต่ละเฉดสีเหล่านี้ที่ปรึกษาและวิทยากรจะได้นำมาเป็นตัวกำหนดสีตั้งต้นในการฝึกอบรมทั้งการผสมสีจากสีผง และการเลือกพืชที่หาได้ในท้องถิ่น ตลอดจนเทคนิคในการย้อมสีธรรมชาติ

ระยะที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยประยุกต์หลักสูตรการฝึกอบรม จากผลการสำรวจตลาดในระยะที่ 1 จำนวน 3 หลักสูตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ลำดับกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

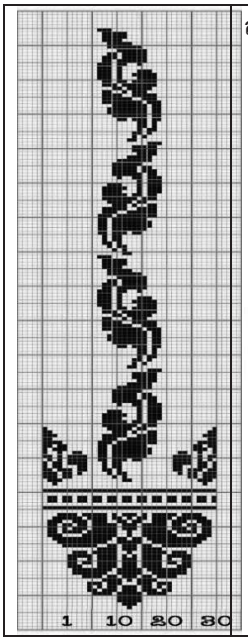
ลำดับ	กิจกรรม	วิธีการดำเนินงาน
1	ฝึกอบรมหลักสูตรที่ 1 การออกแบบลวดลายผ้าเชิงสร้างสรรค์	การออกแบบลวดลายลงบนผ้าไหมมัดหมี่ 3 Man-day
2	ฝึกอบรมหลักสูตรที่ 2 การย้อมสีธรรมชาติ ครั้งที่ 1	ความรู้เรื่องสีกับการออกแบบลายผลิตภัณฑ์ 2 Man-day
	การย้อมสีธรรมชาติ ครั้งที่ 2	ความรู้ในการเลือกพืชในท้องถิ่นมาย้อมสี 2 Man-day
	การย้อมสีธรรมชาติ ครั้งที่ 3	การเตรียมก่อนย้อมสีธรรมชาติ 2 Man-day
	การย้อมสีธรรมชาติ ครั้งที่ 4	กรรมวิธีการย้อม 3 Man-day
	การย้อมสีธรรมชาติ ครั้งที่ 5	การทดสอบคุณภาพสีเส้นไหม 2 Man-day
3	ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรที่ 3 ให้คำปรึกษาเชิงลึกในการออกแบบและตัดเย็บ	คัดเลือกสมาชิกที่มีฝีมือในการตัดเย็บเสื้อผ้า ให้คำปรึกษาเชิงลึกในการตัดเย็บ 4 Man-day
	ทดสอบตลาด	

สรุปผลการวิจัย

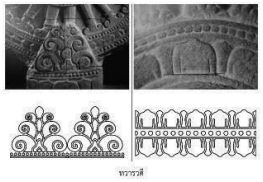
ผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ของหลักสูตรทั้ง 3 มีรายละเอียดดังนี้

หลักสูตรที่ 1

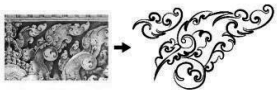
หลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่เน้นการออกแบบลวดลายที่โดดเด่นมีเอกลักษณ์จากทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาจำนวน 2 Man-day ให้กับสมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง จำนวน 77 คน ได้แบบร่างแนวคิดเบื้องต้นจากทุกกลุ่ม และได้ตารางกราฟลายผ้าตามผลงานงานการออกแบบของผู้เข้าอบรม ดังนี้

ลายที่ 1 ลายผ้าทวารวดี มาลัยข้าวตอก

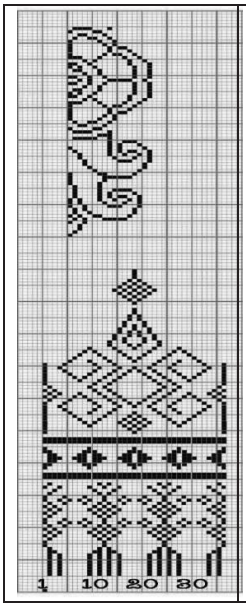
เป็นการประยุกต์ลายผ้าแบบร่วมสมัย โดยนำลายที่พบจาก ลวดลายหินแกะสลักโบราณยุคทวารวดี ในส่วนวงล้อของธรรมจักร มาออกแบบเป็นส่วนชายผ้า

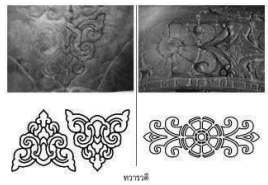
นอกจากนั้นยังได้นำลายที่พบในยุคทวารวดีมาสร้างสรรค์ให้เป็นระย้าเหมือนมาลัยข้าวตอกในงานบุญประเพณี ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม : ผ้าซิ่น ผ้าคลุมไหล่ และแปรรูปเป็นเสื้อแฟชั่นสตรี
ลำหมี่ที่เหมาะสม : ควรใช้ลำหมี่ 33-35 ลำ

ภาพที่ 1 ร่างแนวคิดและตารางกราฟลายผ้าทวารวดี มาลัยข้าวตอก

ลายที่ 2 ลายผ้าทวารวดี หมี่ลายขิด 1

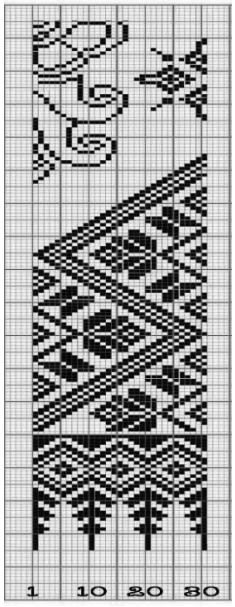
เป็นการประยุกต์ลายผ้าแบบร่วมสมัย โดยนำลายที่พบจาก ลวดลายหินแกะสลักโบราณยุคทวารวดี ในส่วนขอบวงล้อของธรรมจักรและตัวธรรมจักร มาออกแบบเป็นลายหลักของผ้า

ส่วนชายผ้า ใช้ลายที่ประยุกต์จากลายเก็บขิดพื้นเมืองมาเป็นลายมัดหมี่

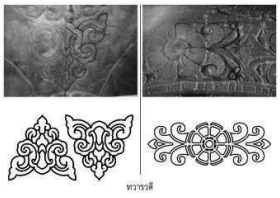
รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม : ผ้าซิ่น ผ้าคลุมไหล่ และแปรรูปเป็นเสื้อแฟชั่นสตรี
ลำหมี่ที่เหมาะสม : ควรใช้ลำหมี่ 33-35 ลำ

ภาพที่ 2 ร่างแนวคิดและตารางกราฟลายผ้าทวารวดี หมี่ลายขิด 1

ลายผ้าทวารวดี หมี่ลายขิด 2

เป็นการประยุกต์ลายผ้าแบบร่วมสมัย โดยนำลายที่พบจาก ลวดลายหินแกะสลักโบราณยุคทวารวดี ในส่วนขอบวงล้อของธรรมจักร มาออกแบบเป็นลายหลักของผ้า

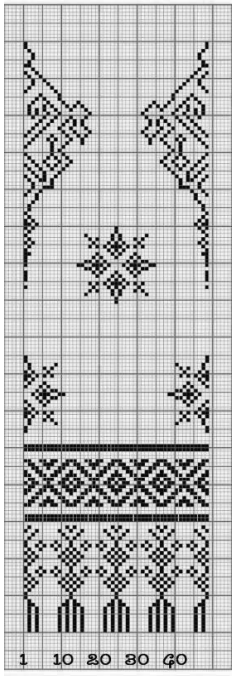

ส่วนชายผ้า ใช้ลายที่ประยุกต์จากลายเก็บขิดพื้นเมืองมาเป็นลายมัดหมี่

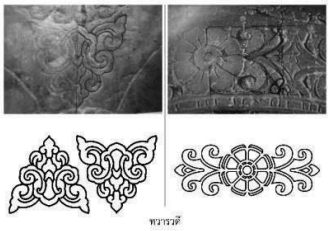
รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม : ผ้าซิ่น ผ้าคลุมไหล่ และแปรรูปเป็นเสื้อแฟชั่นสตรี

ลำหมี่ที่เหมาะสม : ควรใช้ลำหมี่ 33-35 ลำ

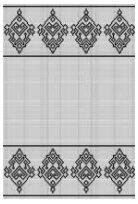
ภาพที่ 3 ร่างแนวคิดและตารางกราฟลายผ้าทวารวดี หมี่ลายขิด 2

ลายผ้าทวารวดี มาลัยข้าวตอก 2

เป็นการประยุกต์ลายผ้าแบบร่วมสมัย โดยนำลายที่พบจาก ลวดลายหินแกะสลักโบราณยุคทวารวดี ในส่วนขอบวงล้อของธรรมจักร มาออกแบบร่วมกับลักษณะของข้าวตอก เป็นลายหลักของผ้า

ส่วนชายผ้า ใช้ลายที่ประยุกต์จากลายเก็บขิดพื้นเมืองมาเป็นลายมัดหมี่

รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม : ผ้าซิ่น ผ้าคลุมไหล่ และแปรรูปเป็นเสื้อแฟชั่นสตรี

ลำหมี่ที่เหมาะสม : ควรใช้ลำหมี่ 33-35 ลำ

ภาพที่ 4 ร่างแนวคิดและตารางกราฟลายผ้าทวารวดี มาลัยข้าวตอก

หลักสูตรที่ 2

หลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการย้อมสีธรรมชาติให้กับผ้าไหมที่สมาชิกกลุ่มได้ทอและมัดหมี่ตามลวดลายในหลักสูตรที่ 1 จำนวน 11 Man-day ให้กับสมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง จำนวน 77 คน โดยในหลักสูตรการย้อมสีธรรมชาตินี้ได้นำเอาผลการสำรวจโทนสีที่เป็นที่ต้องการของตลาดซึ่ง ได้แก่ สีม่วงอ่อน สีชมพูอ่อน สีน้ำตาล สีฟ้าอ่อน โดยใช้พืช ได้แก่ ครั่ง เข และคราม โดยโทนสีแดง ชมพู ได้จาก ครั่ง โทนสีน้ำตาล สีเหลืองที่ได้จากลำต้นเข และโทนสีน้ำเงิน สีฟ้าที่ได้จากคราม กระบวนการย้อมสีธรรมชาติประกอบด้วย ความรู้เรื่องสีกับการออกแบบลายผลิตภัณฑ์ 2 Man-day การเลือกพืชในท้องถิ่นมาย้อมสี 2 Man-day การเตรียมก่อนย้อมสีธรรมชาติ เช่น การเลือกวัตถุดิบ และเส้นไหม การเลือกใช้อุปกรณ์ 2 Man-day กรรมวิธีการย้อมสีธรรมชาติ 3 Man-day และการทดสอบคุณภาพสีเส้นไหม 2 Man-day ผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการ สมาชิกกลุ่มฯ ได้ผ้าไหมมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติดังนี้

ภาพที่ 5 กิจกรรมการย้อมสีธรรมชาติ

ภาพที่ 6 ผ้าไหมมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ

หลักสูตรที่ 3 ให้คำปรึกษาเชิงลึกในการออกแบบและตัดเย็บ

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกสมาชิกที่มีฝีมือในการตัดเย็บเสื้อผ้า และให้คำปรึกษาเชิงลึกในการตัดเย็บ โดยร่วมกันออกแบบโครงร่างชุดสตรี สำหรับทำงาน ชุดงานกลางวัน ชุดงานกลางคืน และของฝากของที่ระลึก และชุดแต่งบนโต๊ะอาหารสำหรับโรงแรมหรือภัตตาคาร

ภาพที่ 7 ภาพเสก็ตชุดสตรีที่ได้จากการออกแบบร่วมกัน

ชุดทำงาน ชุดกลางวัน ชุดออกงานกลางคืน

ภาพที่ 8 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่ตัดเย็บตามโครงร่าง ประกอบด้วย
ชุดสตรีสำหรับทำงาน ชุดงานกลางวัน ชุดงานกลางคืน

ของฝากของที่ระลึก ชุดแต่งบนโต๊ะอาหาร

ภาพที่ 9 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย ของฝากของที่ระลึก ชุดแต่งบนโต๊ะอาหารสำหรับโรงแรมหรือภัตตาคาร

การทดสอบตลาด

คณะผู้วิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้งหมดที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดสอบตลาดกับตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคที่มาจับจ่ายใช้สอยในงานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP ที่เมืองทองธานี ช่วงระหว่างวันที่ 11-19 สิงหาคม 2561 โดยจัดแสดงในบูธจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง จ.ยโสธร คณะผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ดังรูปที่แสดงข้างต้น กับตัวอย่างจำนวน 314 คน ระหว่างวันที่ 11-13 สิงหาคม 2561 ผลการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 314 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-40 ปี และ 41-60 ปี มีสถานภาพโสดและสมรสพอ ๆ กัน ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด เป็นตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานบริษัท รองลงมาเป็นอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-30,000 บาท โดยทำการทดสอบใน 3 ด้านคือ ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ ด้านคุณภาพและคุณค่า และความเหมาะสมด้านราคาของผลิตภัณฑ์ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลของการสำรวจมีรายละเอียดดังนี้

ด้านความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบผลิตภัณฑ์ ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านรูปแบบมีความเหมาะสมในการสวมใส่ ($\bar{x}$ = 2.39, S =.61) มีความทันสมัย ($\bar{x}$ = 4.05, S =.68) มีการผสมผสานสีธรรมชาติ ($\bar{x}$ = 3.98, S =.66) สะท้อนศิลปวัฒนธรรมแสดงภูมิปัญญาชาวบ้าน ($\bar{x}$ = 3.92, S =.63) และอันดับสุดท้ายได้แก่มีความประณีตละเอียดอ่อนลวดลายสวยงาม ($\bar{x}$ = 3.85, S =.61)

ด้านคุณภาพและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในด้านที่ใช้สีย้อมธรรมชาติมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.21, S =.73) รองลงมาคุณค่าอยู่ที่ค่านิยมความเป็นไทยที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.19, S =.71) และทอและย้อมด้วยมือและมีเรื่องราวที่มาของผลิตภัณฑ์มีการผสมผสานสีธรรมชาติ ($\bar{x}$ = 4.19, S =.74)

ด้านความเหมาะสมด้านราคาของผลิตภัณฑ์ที่ทดลองทำการตลาดของผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้ง 7 รายการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของราคาผลิตภัณฑ์ ในระดับการตัดสินใจที่อาจซื้อ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทของฝาก ของที่ระลึก เช่น กระเป๋า (ราคา 1,500 บาท) ($\bar{x}$ = 3.22, S =.61) ชุดโต๊ะอาหาร (ราคา 1,500 บาท) ($\bar{x}$ = 3.20, S =.81) เนคไท (ราคา 990 บาท) ($\bar{x}$ = 3.08, S =.63) และหูกระต่าย (ราคา 590 บาท) ($\bar{x}$ = 3.02, S =.70) สำหรับชุดที่ตัดเย็บทั้งชุดออกงานกลางคืน ชุดกลางวัน และชุดทำงาน (ราคาขาย 18,000, 9,900

และ 9,900 บาทตามลำดับ) มีระดับการตัดสินใจที่มีแนวโน้มว่าจะซื้อ ($\bar{x}$ = 2.14, S =1.47), ($\bar{x}$ = 2.11, S =1.44) และ ($\bar{x}$ = 2.09, S =1.42) ตามลำดับ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์การทดสอบตลาดมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ผลการทดสอบตลาด พบว่า ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบเหมาะสมทั้งในด้านการสวมใส่ ความทันสมัย และมีการผสมผสานของสีธรรมชาติ ตลอดจนมีความประณีตละเอียดอ่อน โดยเฉพาะลวดลายสวยงามแสดงออกถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และยังให้ความสำคัญกับคุณค่าของผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือ (Hand-made) คงคุณค่าความเป็นไทย ใช้สีธรรมชาติในการย้อม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงไม่ได้ทำการปรับปรุงหรือแก้ไขในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาเรื่องราคา จะพบว่าหากกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง ต้องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในเชิงพาณิชย์ อาจจะประสบปัญหาเนื่องจากมีการตั้งราคาที่สูงเกินไป และผู้ขายไม่สามารถสื่อสารด้านคุณค่าและราคาต่อผู้บริโภคได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อความที่ต้องการสื่อสารไปยังลูกค้าเพื่อจูงใจให้รู้สึกคล้อยตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jung and Jin (2016) ที่ศึกษากลุ่มผู้ซื้อสินค้าแฟชั่นที่สามารถสวมใส่ได้นาน ไม่ว่าแฟชั่นจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม (slow fashion) ในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 221 คน พบว่าการสร้างการรับรู้ในคุณค่าของสินค้าของผู้บริโภคสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการซื้อสินค้าและเต็มใจที่จะจ่ายเงินแม้ว่าสินค้านั้นจะมีราคาสูงก็ตาม Pal (2016) ได้เสนอแนวทางการจัดการธุรกิจผ้าและแฟชั่นที่มักจะถูกท้าทายด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของรสนิยมของผู้บริโภค ส่งผลต่อการออกแบบของธุรกิจที่ต้องปรับตัวโดยคำนึงถึงภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิตที่มีมาตรฐาน การเพิ่มคุณค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์ และการออกแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อให้กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมืองนำไปปรับปรุงในด้านการสื่อสารคุณค่าและราคาต่อผู้บริโภค โดยอาศัยปัจจัยขับเคลื่อนคุณค่า (Key Value Drivers) ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

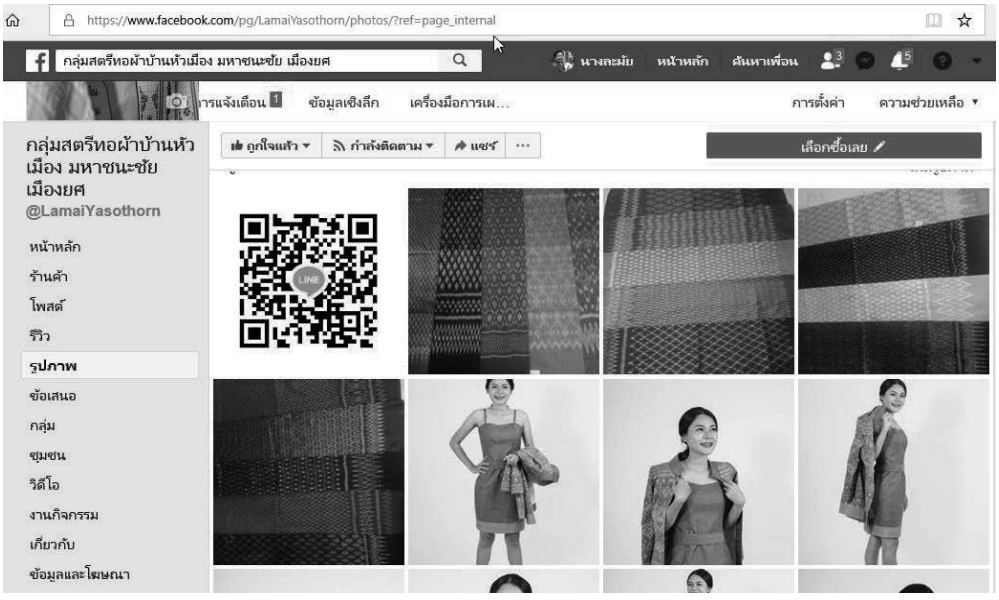
1. การสื่อสารโดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลือก เพื่อกลุ่มลูกค้าเป้าหมายสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผ้าไหมที่ย้อมสีเคมี กับผ้าไหมที่ย้อมสีธรรมชาติ ด้วยการสร้างจินตนาการหรือประสบการณ์ของลูกค้า เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการรักสุขภาพ รักษ์โลกด้วยการรักษาสิ่งแวดล้อม

2. การสื่อสารให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายรู้สึกว่าตนเองได้ประโยชน์โดยเฉพาะประโยชน์ทางด้านจิตวิทยา หากซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เช่น รู้สึกถึงความสบายเมื่อสวมใส่ เนื่องจากเป็นผ้าที่ย้อมจากพืชปราศจากสารเคมี เหมาะสำหรับผู้ที่มีผิวแพ้ง่าย ตลอดจนหากสวมใส่แล้วจะมีภาพลักษณ์ที่ดีเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากสินค้าทั่ว ๆ ไปในตลาด ซึ่งทั้งหมดนี้กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมืองได้นำไปประยุกต์โดยได้จัดทำเรื่องราว (product story)

3. เพิ่มช่องทางการตลาดที่จะถ่ายทอดให้กลุ่มเป้าหมาย โดยทางเพจเฟสบุ๊ค

ภาพที่ 9 หน้าเพจเฟสบุ๊คของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง

ภาพที่ 10 รูปแสดงผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาที่ได้สนับสนุนทุนวิจัย และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

จังหวัดยโสธร, สำนักงาน. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยโสธร.** (ออนไลน์) 2562 (4 พฤษภาคม 2562).จาก http://www.yasothon.go.th/web/manage/manage1.html

ชัยประนิน วิสุทธิผล. **คุณค่าของเอเชีย เทรนด์ใหม่ที่โลกกำลังเดินตาม ทำไมต้องเศรษฐกิจสร้างสรรค์: รวมบทความกระตุ้นอะดรีนาลิน โดย 6 นักคิด.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2552.

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12.** (ออนไลน์) 2559 (2 กุมภาพันธ์ 2559). จากhttps://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุริยสานส์, 2553.

Cheng, S. "Cultural goods creation, cultural capital formation,provision of cultural services and cultural atmosphere accumulation," **Journal of Cultural Economics.** 30, 4 (2006): 263-286.

Dennis Campbell, Frabces X.Frei and Ryan W.Buell. **How do customers respond to increased service quality competition?.** Accounting & Management Unit Working: Harvard Business School, 2016.

Rudrajeet, Pal. "Sustainable Design and Business Model in Textile and Fashion Industry", **Part of the Textile Science and Clothing Technology book series.** 11, 24 (2016): 109-138.

Sojin Jung and Byoungho Jin. "Sustainable Development of Slow Fashion Business: Customer Value Approach," **MDPI journal.** 8, 6 (2016): 1-15

ผลของการใช้คำถามระดับสูงและระดับต่ำกับรูปแบบการเรียนรู้ที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Effects on Using High and Low Level Questions and Learning Styles Affecting Critical Thinking in Online Teaching and Learning by Using Process Oriented Guided Inquiry Learning for the 12th Grade Students

ปุณฑริกา เภสัชชา[1] ประชิต อินทกนก[2] อุดม หอมคำ[2] และขจรศักดิ์ สงวนสัตย์[2]

โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ [1]
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ [2]
E-mail: thongdeefon@gmail.com
Received: February 23, 2019; Revised: April 1, 2019; Accepted: April 17, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับสูงและระดับต่ำ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันในการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับสูงและระดับต่ำ 3) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันกับการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับสูงและระดับต่ำที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และวิธีการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับสูงและระดับต่ำ ที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: การคิดอย่างมีวิจารณญาณ รูปแบบการเรียนรู้ การเรียนออนไลน์ และการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำ

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare critical thinking of students with different learning styles in online teaching and learning by using Process Oriented Guided Inquiry Learning (POGIL) through using high and low level questions, 2) compare learning achievement of the students with the different learning styles in online teaching and learning by using POGIL through using the high and low level questions, 3) study the interaction between the different learning styles and online teaching and learning by using POGIL through using the high and low level questions affecting critical thinking and learning achievement for the 12th grade students at Buriram Pitthayakhom School. The samples were the students from Buriram Pitthayakhom School The statistics used to analyze data were mean, standard deviation, and two-way ANOVA.

The research findings were as follows.

1. The students learning through POGIL by using the high-level questions with the Edmodo program had the critical thinking mean score ($\overline{x}$ = 23.11) higher than that ($\overline{x}$ = 20.92) of the students learning through POGIL by using the low-level questions with the statistical significance at the level of .05.

2. The students learning through POGIL by using the high-level questions with the Edmodo program had the leaning achievement mean score ($\overline{x}$ = 16.43) higher than that ($\overline{x}$ = 13.89) of the students learning through POGIL by using the low-level questions with the statistical significance at the level of .05.

3. There was no interaction between learning styles and teaching methods by using POGIL by using the high-level and low-level questions with the Edmodo program affecting the critical thinking and the learning achievement with statistical significance at the level of .05.

Keywords: Critical Thinking, Learning Styles, Online Learning and Process Oriented Guided Inquiry Learning

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นวัดผลและประเมินผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ ผลการทดสอบระดับชาติที่จัดโดย สทศ. พบว่านักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังมีระดับผลการทดสอบในระดับต่ำ ผศ.ดร. อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์ ประธานค่ายเด็กเก่งสมองไว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กล่าวว่า “สังคมไทยมีระบบความคิดความเชื่อเกี่ยวกับเด็กที่ไม่ถูกต้อง การเรียนการสอนก็ไม่เคยเอื้อให้เด็กโต้แย้ง หรือตั้งข้อสงสัยและหาข้อพิสูจน์กับครู เด็กไทยส่วนใหญ่เชื่อในข้อมูลเดิม ๆ ที่ครูสอน ทั้ง ๆ ที่ข้อมูลต่าง ๆ มีมากมายและช่องทางการหาความรู้ก็มีเพิ่มมากขึ้น ส่วนการปลูกฝังให้เด็กมีความคิดและวิจารณญาณนั้นอยู่ในขั้นวิกฤต” (ขวัญแรม แก้วสุวรรณ 2554) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือแม้แต่การคิดอย่างมีเหตุผล ย่อมส่งผลให้เด็กไทย ไม่สามารถพิจารณาต้นเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและไม่สามารถแก้ไขหรือพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ข่าวสาร สื่อสารสนเทศเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างมี

เหตุผล อาจกล่าวได้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดที่ดี และมีคุณภาพ เพราะเป็นการคิดอย่างมีทิศทางและมีเป้าหมาย โดยคำนึงเหตุและผลมาประกอบการตัดสินใจ และลงข้อสรุปได้อย่างน่าเชื่อถือ (สมนึก ภัททิยธนี และคณะ ม.ป.ป) โดยการคิดอย่างมีวิจาณญาณถือว่าเป็นทักษะการคิดระดับสูงที่ควรปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้น การพัฒนาระบบการการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงจำเป็นต้องเปิดโอกาส ให้นักเรียนได้มีโอกาสโต้แย้ง แสดงความคิดเห็น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และนำเสนอความรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะแนะนำ (Process Oriented Guided Inquiry Lessons) ที่คิดค้นโดยศาสตราจารย์ Hanson D. M. (2005) แห่งมหาวิทยาลัยสโตนี บรู๊ค มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ เช่น กระบวนการคิดที่มีความสำคัญ การสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหานับเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำได้มีการนำไปปรับใช้เป็นเทคนิคการสอนในหลากหลายสาขาวิชาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนด้านต่าง ๆ เช่น ชีววิทยาพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ด้านการแพทย์ (Kussmaul 2012; Roller and Zori 2017; Yilmaz 2017) การเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสำรวจ (Exploration) ผู้เรียนจะได้สำรวจข้อมูลหลักฐาน สภาพแวดล้อม ข้อมูลด้านการทดลองหรืออ่านเนื้อหาเพื่อคลี่คลายข้อสงสัยที่ยังซับซ้อนและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยผู้เรียนสามารถสร้างสมมุติฐานของตนเอง อธิบายข้อมูลหรือปัญหาที่ได้รับจากการให้ข้อมูลหรือสารสนเทศจากผู้สอน โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำผ่านการถามคำถาม 2) ขั้นการสร้างมโนมติ (Concept Invention หรือ Term Introduction) การสร้างสมมุติฐาน แนวโน้ม หรือรูปแบบเพื่อใช้อธิบายความคิดใหม่ ๆ โดยผู้เรียนต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาหรือแนวคิดใหม่ก่อนที่จะนำเสนอและอภิปรายภายในกลุ่ม 3) ขั้นการประยุกต์ (Application) ผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานะการณ์ และขยายความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาเพิ่มขึ้น ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ต้องแสดงข้อมูลหรือการตั้งคำถามที่จะสามารถแนะนำผู้เรียนผ่านวงจรการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการและทักษะการเรียนรู้ ด้วยตนเอง Bloom ได้จำแนกกระดับคำถามที่ใช้ถามเพื่อกระตุ้นผู้เรียนออกเป็น 2 ระดับ คือ1) คำถามระดับต่ำ (Low-level question) หมายถึง การตั้งคำถามเพื่อประเมินการเตรียมความพร้อมและความเข้าใจของนักเรียนเพื่อวินิจฉัยจุดอ่อนและจุดแข็งของนักเรียน นอกจากนั้นยังเป็นการตรวจสอบและสรุปเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยคำถามจะเริ่มต้นด้วยอะไร ที่ไหน เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อไร จงบอกความหมายหรือจงอธิบาย เป็นต้น 2) คำถามระดับสูง (Higher-level question) หมายถึง การตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างลึกซึ้ง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการอภิปรายหรือกระตุ้นให้ค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง ประโยคคำถามจะขึ้นต้นด้วย อะไรคือความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ที่กำหนด อธิบายรายละเอียดความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตสองชนิด อะไรที่เป็นสาเหตุสำคัญของสถานการณ์ที่กำหนด นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ ข้อมูลนี้สนับสนุนอะไรบ้าง คุณจะออกแบบการทดลองเพื่อสำรวจได้อย่างไรหรือคุณสามารถทำนายสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นบนฐานข้อมูลนี้ได้อย่างไร เป็นต้น (Taxonomy, Questions and Questions 2006)

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาททั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา ระบบจัดการเรียนการสอนออนไลน์มีเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านงานวิจัยและทางด้านการศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรม Edmodo เป็นเว็บโปรแกรมที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา โดยสามารถเชื่อมโยงเข้ากับสังคมออนไลน์เพื่อให้ผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ให้สอดคล้องกับเทคนิคการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับวิธีที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดในการรับรู้ข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัส เช่น การมองเห็น (Visual learners) การฟัง (Auditory learner) และการสัมผัสเคลื่อนไหวร่างกาย

(Kinesthetic learners) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความเข้าใจ และสามารถสื่อสารองค์ความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ โดยผู้สอนสามารถปรับกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำบนสื่อออนไลน์โดยใช้กระดานสนทนา (Chaparro-d et al 2012) เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์

จากสภาพปัญหาและหลักการเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำที่มีการตั้งคำถามระดับสูงและคำถามระดับต่ำ ผ่านการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในด้านความสามารถในการอ้างอิง การระบุข้อตกลงเบื้องต้น การนิรนัย การตีความและการประเมินข้อโต้แย้งของนักเรียนตามกรอบมาตรฐาน และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังสามารถเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้ที่สนใจและการค้นคว้าวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันกับการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับสูงและระดับต่ำที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของระดับคำถามกับรูปแบบการเรียนรู้ที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกัน โดยดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 11 ห้อง รวมนักเรียนจำนวน 434 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จำนวน 3 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 120 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. การจัดการเรียนแบบสืบสอบแนะนำโดยใช้โปรแกรม Edmodo มี 2 รูปแบบ คือ

1.1 แบบที่ 1 การจัดการเรียนแบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo

1.2 แบบที่ 2 การจัดการเรียนแบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูง บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo

2. รูปแบบการเรียนรู้มี 3 รูปแบบตามนิยามของ Bandler and Grinder (1990)

2.1 แบบที่ 1 ผู้เรียนที่เรียนรู้จากการดูหรือมองเห็น

2.2 แบบที่ 2 ผู้เรียนที่เรียนรู้จากการฟัง

2.3 แบบที่ 3 ผู้เรียนที่เรียนรู้จากการสัมผัสหรือเคลื่อนไหวร่างกาย

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำบนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo เรื่อง ไบโอและสิ่งมีชีวิต ทั้งหมด 5 แผน มี 2 รูปแบบ คือ 1) แบบที่ 1 การจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำ โดยการใช้บทเรียนออนไลน์โปรแกรม Edmodo 2) แบบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบด้วยการตั้งคำถามระดับสูง โดยการใช้บทเรียนออนไลน์โปรแกรม Edmodo แผนการจัดการเรียนรู้ตรวจสอบโดยใช้แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินตรวจสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ .98 และประเมินความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเหมาะสมของบทเรียนเท่ากับ 4.59

2. แบบประเมินรูปแบบการเรียนรู้ VAK ของนักเรียนพัฒนาโดย Chislett V. and Chapman A. (2005) แปลเรียบเรียงโดยผู้วิจัยและผ่านการตรวจสอบภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา แบบสอบถาม จำนวน 30 ข้อ และมี 3 ตัวเลือก คำถามมีลักษณะจำแนกผู้เรียนตามความถนัด โดยแบ่งความถนัดของผู้เรียนออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนที่เรียนรู้จากการมองเห็น 2) ผู้เรียนที่เรียนรู้จากการฟัง 3) ผู้เรียนที่เรียนรู้จากจากการสัมผัสเคลื่อนไหวร่างกาย โดยผ่านการตรวจแปลจากผู้เชี่ยวชาญและประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ของคำถามทั้ง 30 ข้อ พบว่ามีคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่า .50 ทั้งหมด 28 ข้อ ความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบประเมินรูปแบบการเรียนรู้ทั้งฉบับเท่ากับ .927

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องไบโอและสิ่งมีชีวิต สร้างขึ้นโดยครูผู้สอนรายวิชาชีววิทยาเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดประสงค์ แล้วนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่ามีข้อสอบจำนวน 37 ที่มีค่า IOC มากกว่า .5 จากนั้นนำข้อสอบทั้ง 37 ข้อไปทดสอบหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบรายข้อ พบว่ามีข้อสอบที่มีค่าอำนาจความยากง่ายตั้งแต่ .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ .89

4. แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของ Watson and Glater (1964) โดยปรับปรุงตามแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณ์ของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์และวิทยานิพนธ์ของวิสุทธิ์ ตรีเงิน (2556) นำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่ามีข้อสอบจำนวน 37 ที่มีค่า IOC มากกว่า .05 จากนั้นนำข้อสอบทั้ง 37 ข้อไปทดสอบหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบรายข้อ พบว่ามีข้อสอบที่มีค่าอำนาจความยากง่ายตั้งแต่ .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 33 ข้อ และทำการเลือกข้อสอบมา 30 ข้อที่ครอบคลุมความสามารถ 5 ด้าน คือ 1) ด้านความสามารถ ในการอ้างอิง 6 ข้อ 2) ด้านการระบุข้อตกลง

เบื้องต้น 6 ข้อ 3) ด้านการนิรนัย 6 ข้อ 4) ด้านการตีความ 6 ข้อ 5) ด้านการประเมินข้อโต้แย้ง 6 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเท่ากับ .875

ผู้วิจัยได้ทำดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดกลุ่มนักเรียนที่เรียนรู้จากการมองเห็น จำนวน 40 คน โดยคละนักเรียนกลุ่มเก่ง กลาง และอ่อนเข้ากลุ่มเรียนแบบที่ 1 และแบบที่ 2 จำนวนกลุ่มละ 20 คน นักเรียนที่เรียนรู้จากการฟัง จำนวน 40 คน โดยคละนักเรียนกลุ่มเก่ง กลางและอ่อนเข้ากลุ่มเรียนแบบที่ 1 และแบบที่ 2 จำนวนกลุ่มละ 20 คน นักเรียนที่เรียนรู้จากการสัมผัสเคลื่อนไหวร่างกาย จำนวน 40 คน โดยคละกลุ่มเก่ง กลางและอ่อนเข้ากลุ่มเรียนแบบที่ 1 และแบบที่ 2 จำนวนกลุ่มละ 20 คน

2. ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่าผลการทดสอบความแปรปรวนของการทดสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

3. ดำเนินการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo เรื่องไบโอและสิ่งมีชีวิต ทั้งหมด 5 แผน แผนละ 3 คาบต่อสัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง

4. ทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนที่ผ่านกิจกรรมทั้งหมดใน 5 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากดำเนินการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ พบว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำบนบทเรียนออนไลน์ มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านกิจกรรมทั้งหมด แบ่งตามรูปแบบการเรียนรู้ดังนี้ คือ นักเรียนที่มีการเรียนรู้จากการมองเห็น จำนวน 16 คน นักเรียนที่เรียนรู้จากการฟัง จำนวน 15 คน และนักเรียนที่เรียนรู้จากการสัมผัสเคลื่อนไหวร่างกาย จำนวน 16 คน

นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูง บนบทเรียนออนไลน์ มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านกิจกรรมทั้งหมด แบ่งตามรูปแบบการเรียนรู้ดังนี้ คือ นักเรียนที่มีการเรียนรู้จากการมองเห็น จำนวน 15 คน นักเรียนที่เรียนรู้จากการฟัง จำนวน 16 คน และนักเรียนที่เรียนรู้จากการสัมผัสเคลื่อนไหวร่างกาย จำนวน 16 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ความแปรปรวนของการทดสอบคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกันที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

3. วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo ที่ส่งผลต่อคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง

สรุปผลการวิจัย

คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกันด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของผลคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำบนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo

แหล่งความแปรปรวน	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F
1. วิธีการสอนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำและระดับสูง	112.776	1	112.776	27.92*
2. รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน	.116	2	.058	.014
3. วิธีการสอนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำและระดับสูง* รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน	8.558	2	4.279	1.059
ค่าความคลาดเคลื่อน	355.417	88	4.039	
รวม	**46017.000**	**94**		

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยตั้งคำถามระดับต่ำและระดับสูงผ่านการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำบนบทเรียนออนไลน์ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05 นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนนักเรียนที่ได้รับวิธีการสอนแบบสืบสอบแนะนำบนบทเรียนออนไลน์ซึ่งได้รับคำถามระดับต่ำและระดับสูงมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05

ตารางที่ 2 คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกันที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo

วิธีการสอน	$\overline{X}$	S	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
1. วิธีการสอนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำ	20.92	2.13	20.34	21.50
2. วิธีการสอนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูง	23.11	1.83	22.53	23.69

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าความแปรปรวนสองทางของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกันที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo

แหล่งความแปรปรวน	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F
1. วิธีการสอนด้วยด้วยการเรียนแบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำและระดับสูง	150.183	1	150.183	42.835*
2. รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน	11.331	2	5.665	1.161
3. วิธีการสอนด้วยด้วยการเรียนแบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำและระดับสูง* รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน	14.074	2	7.037	2.007
ค่าความคลาดเคลื่อน	308.538	88	3.506	
รวม	**22054.000**	**94**		

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยตั้งคำถามระดับต่ำและระดับสูงผ่านการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำบนบทเรียนออนไลน์ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ .05 นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนนักเรียนที่ได้รับวิธีการสอนแบบสืบสอบแนะนำบนบทเรียนออนไลน์ซึ่งได้รับคำถามระดับต่ำและระดับสูงมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05

ตารางที่ 4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกันที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงและระดับต่ำบนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo

วิธีการสอน	$\overline{X}$	S	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
1. วิธีการสอนด้วยการเรียนแบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำ	13.89	1.95	13.53	14.43
2. วิธีการสอนด้วยการเรียนแบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูง	16.43	1.86	15.88	16.97

จากตารางที่ 4 สามารถสรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำ บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo

อภิปรายผลการวิจัย

1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูง บนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำบนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Edmodo อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการตั้งคำถามระดับสูงเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และสามารถประเมินค่าข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาหรือสร้างองค์ความรู้ จึงนับได้ว่าการกระตุ้นผู้เรียนด้วยคำถามระดับสูงสามารถพัฒนาทักษะการคิดขึ้นสูงของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรศิริ สันทัดรบ (2559) ทำวิจัยเรื่องผลของการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความคงทนในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการใช้คำถามระดับสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นอกจากการใช้คำถามระดับสูงเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงแล้ว การจัดกระบวนการเรียนรู้มีส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายผ่านการใช้ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง เพื่อสื่อสารสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอลิศรา ชูชาติ (2551) ทำวิจัยเรื่องผลของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบโดยใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบโดยใช้คำถามระดับสูงมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสังเคราะห์สูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบซึ่งเรียนวิทยาศาสตร์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแล้วการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำเป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยผู้สอนมีหน้าที่แนะนำด้วยการสร้างคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Soltis, Verlinden et al (2015) คณะผู้วิจัยนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำมาใช้กับนักศึกษา เภสัชศาสตร์ชั้นปีที่ 1 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง โดยเปรียบเทียบกับการจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยาย ผลงานวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนของการตอบคำถามที่ต้องใช้ทักษะการคิดระดับสูงในการตอบคำถามของนักศึกษาที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับสูงบนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรมเอ็ดโมโด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการตั้งคำถามระดับต่ำบนบทเรียนออนไลน์โดยใช้โปรแกรมเอ็ดโมโดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำเป็นกระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา ผ่านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยครูจะเป็นผู้ชี้แนะด้วยการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Hanson 2006) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา ภูทัตโต (2558) ทำวิจัยเรื่องผลของการใช้การเรียนรู้

สืบสอบแบบแนะนำเน้นกระบวนการที่มีต่อมโนทัศน์ทางเคมีและความสามารถใน การวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้สืบสอบแบบแนะนำเน้นกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยของมโนทัศน์ทางเคมีหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของผลงานวิจัยของ Eaton (2006) ที่ได้นำการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำมาจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษาพยาบาลในวิชาการพยาบาลพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำมีผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีปกติ

3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และวิธีการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบสืบสอบแนะนำผ่านการใช้คำถามระดับสูงและระดับต่ำโดยไม่ส่งผลต่อการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cimermanova (2018) ที่พบว่ารูปแบบการสอนบนออนไลน์ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 Fang Huang Cathy (2018) ได้ศึกษาและจำแนกผู้เรียนระดับปริญญาตรี พบว่านักเรียนส่วนมากมีรูปแบบการเรียนรู้เป็นแบบรูปแบบการเรียนรู้จากการมองเห็น รูปแบบการเรียนรู้จากการฟังและรูปแบบการเรียนรู้จากการสัมผัสเคลื่อนไหวร่างกาย ตามลำดับโดยพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ไม่ส่งผลต่อความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียน Mohamad M. et al (2017) ได้ทำการวิจัยรูปแบบของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยTun Hussein Onn ประเทศมาเลเซียจำนวน 315 คน พบว่า นักศึกษามีรูปแบบการเรียนรู้จากการมองเห็นมากที่สุดและพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ไม่มีผลต่อคะแนนการคิดวิเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ Omar N. et al (2015) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาวิศวกรรม ในระดับประกาศนียบัตร จำนวน 288 คน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลงานวิจัยของ Gilakjani (2012) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย Islamic Azad University ประเทศอิหร่าน โดยพบว่าการวิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาจะช่วยให้ผู้สอนสามารถหาวิธีการสอนที่เหมาะสมและช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ดังนั้นการจำแนกรูปแบบของผู้เรียนจึงช่วยสามารถออกแบบวิธีการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน

จากข้อมูลรายงานการวิจัยและผลการวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์หรือสามารถบ่งบอกถึงความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้สอนไม่สามารถทำนายได้ว่าผู้เรียนแบบใดจะมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณดีที่สุด แต่กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการใช้การตั้งคำถามระดับสูงจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด การสื่อสารองค์ความรู้อย่างสร้างสรรค์และส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

1. สามารถประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะแนะนำโดยใช้คำถามระดับสูงเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้อื่นหรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. สามารถปรับใช้การจัดการเรียนรู้โดยโปรแกรม Edmodo เพื่อเป็นสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนทุกทีทุกเวลา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่เป็นอย่างดีของ ผศ.ดร.ประชิต อินทกนก ดร.อุดม หอมคำ และดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์

เอกสารอ้างอิง

กัลยา ภูทัตโต. **ผลของการใช้การเรียนรู้สืบสอบแบบแนะนำเน้นกระบวนการที่มีต่อมโนทัศน์ทางเคมีและความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนศึกษาตอนปลาย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

ขวัญแรม แก้วสุวรรณ. **ผู้ใหญ่ไม่คิด ไม่ทำ สะท้อนเด็กไทยคิดไม่เป็น.** (ออนไลน์) 2554 (อ้างเมื่อ 26 มีนาคม 2558). จาก http:/www.komchadluek.net/news/edu-health/142851

พรศิริ สันทัดรบ. “ผลของการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความคงทนในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,” **วารสารครุศาสตร์.** 44, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2559): 144-159.

วิสุทธิ์ ตรีเงิน. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในทักษะการคิดขั้นพื้นฐานด้วยการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและเทคนิคการเรียนรู้แบบ K-W-L.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2556.

สมนึก ภัททิยธนี และคณะ. **การสร้างแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking test).** (ออนไลน์) ม.ป.ป. (อ้างเมื่อ 26 มีนาคม 2558). จาก https://edu.msu.ac.th/jem/home/journal_file/121.pdf

อลิศรา ชูชาติ. **ผลของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบสอบโดยใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

Bandler, R. and Grinder, J. **Frogs into Princes: Neuro Linguistic Programming.** London: Eden Grove Editions, 2012.

Chaparro-d, L., el al. Journal of Learning Design Towards Online Delivery of Process - Oriented Guided Inquiry Learning Techniques in Information Technology Courses Motivation for adopting POGIL for use in online courses. **IEEE Transactions on Systems, Man, and Cybernetics Part A:Systems and Humans.** (13 March 2012) : 1–15.

Cimermanová, I. “The Effect of Learning Styles on Academic Achievement in Different Forms of Teaching,” **International Journal of Instruction.** 11, 3 (2018): 219–232.

Eaton, L. “The Effect of Process Oriented Guided Inquiry Learning on Student Achievement in a One Semester General, Organic , and Biochemistry,” **The Effect of Process Oriented Guided Inquiry Learning on Student.** (2006) : 1-64

Fang HuangCathy, Ka Weng Hoi and Timothy Teo. “The Influence of Learning Style on English Learning Achievement Among Undergraduates in Mainland China,” **Journal of Psycholinguistic Research.** 47, 5 (2018): 1069–1084.

Gilakjani, A. P. “Visual, auditory, kinesthetic learning styles and their impacts on English language teaching,” **Journal of studies in education.** 2, 1 (2012): 104-113.

Hanson, D. M. Designing Process-Oriented Guided-Inquiry Activities. **Faculty Guidebook: A Comprehensive Tool for Improving Faculty Performance.** (March 2005): 281–284.

Kussmaul, C. "Process oriented guided inquiry learning (POGIL) for computer science." **Proceedings of the 43rd ACM Technical Symposium on Computer Science Education - SIGCSE.** 12 (2012): 373.

Mohamad M. el al. Learning styles and critical thinking skills of engineering students. **IEEE 9th International Conference on Engineering Education (ICEED).** (2017): 54-58

Roller, M. C., and Zori, S. "The impact of instituting Process-Oriented Guided-Inquiry Learning (POGIL) in a fundamental nursing course." **Nurse Education Today.** 50 (2017): 72-76.

Soltis, R., el al. Process-Oriented Guided Inquiry Learning Strategy Enhances Students’ Higher Level Thinking Skills in a Pharmaceutical Sciences Course," **American Journal of Pharmaceutical Education.** 79, 1 (2015): 1–8.

Taxonomy, B., Questions, H. L. and Questions, C. **Levels and types of questions.** New York: MacKay, 2006.

Watson, G., and Glaser, E. M. **Watson-Glaser critical thinking appraisal manual.** New York: Harcourt Brace and Warld, 1964.

Yilmaz, A. **The Effect of Process Oriented Guided Inquiry Learning (POGIL) on 11th Graders' conceptaul understanding of eletrochemistry.** (online) 2016 (cited December 2017). Available from http://eds.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=0246a7db-54f5-42b5-82da-bb3989e9c626%40sessionmgr4009

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

Development of Training Curriculum to Improve Information Technology and Communication Skills for the Secondary School Teachers under the Secondary Education Service Area Office 11

พิเจตส์ ประยุทธสินธุ์[1] อรุณ จุติผล[2] และสมาน อัศวภูมิ[3]

โรงเรียนสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี[1]
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาราชภัฏนครศรีธรรมราช[2]
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี[3]
E-mail: jetdoctoral@gmail.com
Received: Jun 26, 2019; Revised: August 10, 2019; Accepted: August 14, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 มีวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร ตัวอย่างได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ครูผู้สอน 45 คน 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ตัวอย่างคือผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน 3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ตัวอย่างคือครู 40 คน และ 4) การประเมินหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ทดสอบทีแบบกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรม 5) สื่อที่ใช้ และ 6) การวัดและประเมินผล ส่วนโครงสร้างเนื้อหามี 5 หน่วย คือ 1) ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านไอซีที 2) การสร้างสรรค์ความรู้ผ่านชิ้นงาน 3) การแก้ปัญหาและผังงาน 4) การเขียนโปรแกรมภาษาไพธอนเบื้องต้น และ 5) อินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่ง

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่าครูผู้เข้าอบรมมีความรู้และทักษะหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม พบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับเหมาะสมมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

Abstract

The main purposes of this research were to develop and evaluate the effectiveness of the training curriculum to improve information technology and communication skills for the secondary school teachers under the Secondary Educational Service Area Office 11. The research

was conducted in 4 procedures: 1) studying and synthesizing components of the training curriculum and the samples consisting of 5 experts and 45 teachers, 2) creating the training curriculum and the samples consisting of 6 experts, 3) trying out the training curriculum and the samples consisting of 40 teachers, and 4) evaluating the training curriculum done by 9 experts. The research instruments were an interview form, a questionnaire, and an evaluation form. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and t-test with a community group.

The research results were as follows.

1. The developed training curriculum combined with 6 components: 1) principles and reasons, 2) objectives, 3) contents, 4) activities, 5) media, and 6) measurement and evaluation. The content structures consisted of 5 units, namely, 1) Understanding about Learning Management in ICT in the 21st Century, 2) Creating Knowledge through Work Pieces, 3) Problem Solving and Flowcharts, 4) Writing the Basic Python Program, and 5) Internet of Things (IoT).

2. The results of the trial of the training curriculum revealed that the trained teachers had the mean score of the knowledge and skills after training higher than that before training with the statistical significance at the .01 level.

3. The results of the evaluation on the training curriculum showed that the training curriculum was appropriate at a high level.

Keywords: Training Curriculum Development, Information Technology and Communication skills, The Secondary Education Service Area Office 11

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร (Information Communication and Technology : ICT) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วทั้งด้านการแพทย์ การเกษตร อุตสาหกรรม การศึกษา เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารคือ การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง จากเดิมสังคมไทยเป็นสังคมเรียบง่าย มีวิถีชีวิตที่แตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างชนบทและในเมือง อันเนื่องมาจากสภาพภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจ แต่ทุกวันนี้กลายเป็นสังคมแห่งการแก่งแย่งแข่งขัน เน้นความสะดวกสบาย และรวดเร็ว มีการรับข้อมูลข่าวสารจากหลากหลายช่องทาง และมีการส่งต่อแบ่งปันข้อมูลกันผ่านช่องทางที่หลากหลายจนกลายเป็นสังคมนิยมข้อมูล วัฒนธรรมของคนไทยเปลี่ยนจากการดำรงชีวิตแบบเดิม เน้นการนำเสนอและสร้างข้อมูลข่าวสารเพื่อแบ่งปันกันผ่านโลกออนไลน์ ทำให้สังคมเสมือนมีความสำคัญกับคนไทยมากกว่าสังคมที่แท้จริง จากวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อวัฒนธรรมการเรียนการสอนก็เปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับคำกล่าวของรสสุคนธ์ มกรมณี (2556) ที่ว่าหนึ่งในสามของทักษะหลักแห่งศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วยความสามารถด้านสารสนเทศ ความสามารถเกี่ยวกับสื่อ และความสามารถด้านไอซีที ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะเหล่านี้ไม่ได้กำหนดให้เป็นวิชาแกน แต่ให้บูรณาอยู่ภายในวิชาการแกนต่าง ๆ เมื่อเป็นเช่นนั้นย่อมให้เห็นว่าครูทุกคน จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทักษะเหล่านี้ เพื่อให้สามารถวางแผนจัดการเรียนรู้ที่ผสานความรู้ในวิชาแกนเข้ากับทักษะดังกล่าวได้อย่างกลมกลืนในกระบวนการพัฒนาผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 จนถึงปีการศึกษา 2560 ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี คือ สาระที่ 2 การออกแบบเทคโนโลยี และสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารและการสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ 2552) แต่ในปีพุทธศักราช 2560 ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) โดยมีการโอนย้ายสาระที่ 2 การออกแบบเทคโนโลยี และสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารและการสื่อสาร ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ 2552) ไปเป็นตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของสาระที่ 4 เทคโนโลยี และมีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 4.1 การออกแบบเทคโนโลยี และมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 4.2 วิทยาการคำนวณ (กระทรวงศึกษาธิการ 2560)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีการกำหนดให้มีระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เน้นสมรรถนะ (Teachers and Personnel Competency) ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการผนึกความรู้ ทักษะ แรงจูงใจ ทัศนคติ และคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล เข้าด้วยกัน แล้วแสดงออกในเชิงพฤติกรรม ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงานในบททบาทหน้าที่อย่างโดดเด่นและมีประสิทธิภาพ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 2550) สำหรับสมรรถนะของครูนั้น พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 ได้กำหนดให้ครูต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานไว้ในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วยสมรรถนะ 9 ด้านคือ ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา การบริหารจัดการห้องเรียนการวิจัยทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาและความเป็นครู

สุไม บิลไล (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การจะพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพหรือมีทักษะทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น ครู คือ ผู้ที่สำคัญยิ่ง ที่จะช่วยสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวก คอยชี้แนะแนวทาง คอยเป็นที่ปรึกษา ผลักดันและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพจนกระทั่งสามารถแสดงศักยภาพต่าง ๆ ออกมาได้อย่างครบถ้วน และครูผู้สอนที่ดีต้องมีลักษณะและมีสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถนำความรู้ ทักษะ และเจตคติของตนเองมาพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะ และมีเจตคติที่ดี ที่พร้อมจะออกไปประกอบอาชีพและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ในที่สุด สำหรับยุคแห่งเทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่เต็มไปด้วยข้อมูลสารสนเทศหลากหลาย สอดคล้องกับคำกล่าวของถนอมพร เลาหจรัสแสง (2553) ที่ว่าครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญสำหรับยุคนี้ที่เรียกว่า C-Teacher คือ ผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้เองจากการเชื่อมโยงความรู้เดิม ผู้สอนต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยง ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้สอนมีทักษะการสื่อสาร ผู้สอนมีความคิดสร้างสรรค์ และผู้สอนต้องมีมุทิตาจิตต่อผู้เรียน

การฝึกอบรมจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประโยชน์เพื่อการพัฒนาบุคลากรทาง ด้านเทคนิค วิชาการ และความชำนาญ การเพื่อประสิทธิภาพของหน่วยงานแล้ว ยังสามารถแก้ปัญหาในองค์กร การฝึกอบรมเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นเป็นเรื่องที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เน้นถึงการเพิ่มประสิทธิภาพ ของงานซึ่งตัวบุคคลนั้นปฏิบัติอยู่ หรือจะปฏิบัติต่อไปในระยะยาว เนื้อหาของเรื่องที่ฝึกอบรมจะเป็นเรื่องที่มุ่งเน้นให้ตรง กับงานที่กำลังปฏิบัติอยู่หรือกำลังจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ การฝึกอบรม จะต้องเป็นเรื่องที่จะต้องมีกำหนดระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดลงอย่างแน่นอน โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งสามารถประเมินผลได้ จากการปฏิบัติงานหรือผลงาน

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถออกแบบการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพราะการฝึกอบรมเป็นวิธีหนึ่งที่จะมุ่งเสริมสร้าง และเพิ่มพูนให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะและ ทัศนคติในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของตัวครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

2. เพื่อหาประสิทธิผลของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) สังเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะด้านไอซีทีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สังเคราะห์องค์ประกอบและเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 3) สำรวจความต้องการพัฒนาทักษะครูด้านไอซีทีจากครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จำนวน 45 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบให้เลือกตอบ

ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม มีขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) ยกร่างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 2) ประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน 3) ศึกษาหลักสูตรนำร่องกับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 เป็นครูผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับไอซีที 40 คน โดยการศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองผ่านทางเว็บไซต์ โดยใช้แบบสอบประเภทมาตราส่วนประมาณค่า

ขั้นที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมมีขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) ฝึกอบรมกับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เป็นครูผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับไอซีที คัดเลือกโดยการสมัครใจเข้าฝึกอบรม 40 คน โดยมีการปฐมนิเทศแบบเผชิญหน้าในห้อง ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และการฝึกอบรมผ่านทางห้องเรียนออนไลน์แบบสื่อสารสองทาง เปรียบเทียบความรู้และทักษะของครูก่อนระหว่างและหลังฝึกอบรมโดยใช้ทดสอบทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ โดยใช้เวลาในการฝึกอบรม 32 ชั่วโมง และประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2) นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูผู้เข้าฝึกอบรมจำนวน 35 คน ที่ได้นำเนื้อหาไปใช้กับนักเรียน

ขั้นที่ 4 การประเมินรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน มีเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบรูปแบบ 4 ประการ คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ (Guskey 2010)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม 4) กิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม 5) สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม และ 6) การวัดและประเมิน ผลการฝึกอบรม ผลการสังเคราะห์หน่วยการฝึกอบรม พบว่าประกอบด้วย 5 หน่วยการฝึกอบรม คือ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านไอซีที 2) การสร้างสรรค์ความรู้ผ่านชิ้นงาน 3) การแก้ปัญหาและผังงาน 4) การเขียนโปรแกรมภาษาไพธอนเบื้องต้น และ 5) อินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่ง ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะครูไอซีที พบว่า ครูมีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมทุกหน่วยการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการสร้างหลักสูตร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิให้ค่าดัชนีความสอดคล้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทุกองค์ประกอบและทุกหน่วยการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 1.00 และผลการศึกษาหลักสูตรนำร่องกับครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม และหน่วยการเรียนรู้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของครูกลุ่มนำร่องที่มีต่อองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม (n = 40)

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	$\bar{X}$	S	แปลผล
1. หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม	4.34	.69	มาก
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม	4.38	.67	มาก
3. เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม	4.35	.66	มาก
4. กิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม	4.32	.65	มาก
5. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.32	.65	มาก
6. การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม	4.32	.65	มาก
รวม	**4.34**	**.66**	**มาก**

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของครูกลุ่มนำร่องที่มีต่อหน่วยการฝึกอบรม (n = 40)

หน่วยการฝึกอบรม	$\bar{X}$	S	แปลผล
1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านไอซีที	4.44	.62	มาก
2. การสร้างสรรค์ความรู้ผ่านชิ้นงาน	4.35	.62	มาก
3. การแก้ปัญหาและผังงาน	4.50	.62	มากที่สุด
4. การเขียนโปรแกรมภาษาไพธอนเบื้องต้น	4.28	.70	มาก
5. อินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่ง	4.14	.70	มาก
รวม	**4.34**	**.65**	**มาก**

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยเปรียบเทียบความรู้และทักษะของครูก่อนและหลังฝึกอบรมโดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มสัมพันธ์ พบว่าครูผู้เข้าอบรมมีผลการทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ดังตารางที่ 3 และ ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 4 และผลการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูที่นำเนื้อหาการฝึกอบรมไปใช้กับนักเรียน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลคะแนนจากการทดสอบก่อนฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	ก่อนฝึกอบรม		หลังฝึกอบรม		t
			$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ทดสอบความรู้ภาพรวมทั้งหลักสูตร	**40**	**10**	**4.95**	**1.62**	**8.40**	**1.28**	**12.657****
ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านไอซีที	40	10	6.20	1.50	8.55	.99	11.008**
การสร้างสรรค์ความรู้ผ่านชิ้นงาน	40	10	5.55	1.41	8.40	1.15	11.308**
การแก้ปัญหาและผังงาน	40	10	5.23	1.80	8.48	1.01	13.569**
การเขียนโปรแกรมภาษาไพธอนเบื้องต้น	40	15	8.45	2.06	12.78	1.09	18.553**
อินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่ง	40	10	4.95	1.62	7.93	0.97	16.144**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการฝึกอบรม (n = 40)

รายการ	$\bar{X}$	S	แปลผล
1. ด้านความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.46	.62	มาก
2. ด้านวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม	4.62	.58	มากที่สุด
3. ด้านการบริหารจัดการห้องเรียนออนไลน์	4.17	.74	มาก
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม	4.68	.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	**4.49**	**.61**	**มาก**

ตารางที่ 5 ผลการติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูที่ได้นำเนื้อหาจากการฝึกอบรมไปประยุกต์/บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S	แปลผล
ประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้	35	10	5.26	.29	มากกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้
ประเมินหลังการจัดการเรียนรู้	35	10	8.24	.74	

4. การประเมินรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน มีเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบรูปแบบ 4 ประการ คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักสูตร และเนื้อหาการฝึกอบรม (Guskey 2010) ดังตารางที่ 6 และตารางที่ 7 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม (n = 9)

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ				
	ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้	ความสอดคล้อง	ความเป็นประโยชน์	แปลผล
1. หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม	5.00	4.89	5.00	5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม	5.00	4.89	5.00	5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3. เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม	5.00	4.89	5.00	5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
4. กิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม	5.00	4.89	5.00	5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
5. สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม	5.00	4.89	5.00	5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
6. การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม	5.00	4.89	5.00	5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	**5.00**	**4.89**	**5.00**	**5.00**	**เห็นด้วยมากที่สุด**

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ				
	ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้	ความสอดคล้อง	ความเป็นประโยชน์	แปลผล
1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านไอซีที	4.89	4.56	4.78	4.78	เห็นด้วยมากที่สุด
2. การสร้างสรรค์ความรู้ผ่านชิ้นงาน	4.89	4.67	4.78	4.78	เห็นด้วยมากที่สุด
3. การแก้ปัญหาและผังงาน	4.78	4.67	4.78	4.78	เห็นด้วยมากที่สุด
4. การเขียนโปรแกรมภาษาไพธอนเบื้องต้น	4.89	4.67	4.89	4.89	เห็นด้วยมากที่สุด
5. อินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่ง	5.00	4.78	5.00	5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	**4.89**	**4.67**	**4.84**	**4.84**	**เห็นด้วยมากที่สุด**

สรุปผลการวิจัย

1. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม 4) กิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม 5) สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม และ 6) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม โครงสร้างเนื้อหามี 5 หน่วยการฝึกอบรม คือ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านไอซีที 2) การสร้างสรรค์ความรู้ผ่านชิ้นงาน 3) การแก้ปัญหาและผังงาน 4) การเขียนโปรแกรมภาษาไพธอนเบื้องต้น และ 5) อินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่ง ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมมากที่สุด

2. ผลการหาประสิทธิผลของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า 1) ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้และทักษะสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความพึงพอใจของครูต่อการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และ 3) ความคิดเห็นการประเมินรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อองค์ประกอบและเนื้อหาการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา และเอื้อต่อการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประยุกต์หรือบูรณาการร่วมกับเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระเทคโนโลยี (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2560) ได้อย่างมีประสิทธิผล บรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ตามเกณฑ์การพัฒนาทักษะของครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะ

1. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นระดับคุณภาพความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ (Guskey, 2010) ดังผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับความจำเป็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

2. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมประกอบ ด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม 3) เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม 4) กิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม 5) สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม และ 6) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับธนียา เทียนคำศรี (2557) ในการพัฒนาฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบกิจกรรม พัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา และ เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง (2560) ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพ ของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

3. เนื้อหาการฝึกอบรมประกอบด้วย 5 หน่วย คือ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านไอซีที 2) การสร้างสรรค์ความรู้ผ่านชิ้นงาน 3) การแก้ปัญหาและผังงาน 4) การเขียนโปรแกรมภาษาไพธอนเบื้องต้น และ 5) อินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่งเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นให้ผู้เข้าอบรม สามารถสร้างองค์ความรู้ และสามารถสร้างความรู้ผ่านชิ้นงาน (Constructionism) ตามการให้ความหมายของราชบัณฑิตยสถาน (2555) และแนวคิด Seymour Papert (Ackerman 2001) บนความเชื่อที่ว่า มนุษย์ทุกคนสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสัมพันธ์กับรูปแบบของการศึกษาที่สร้างปัญญาของการพัฒนาบุคลากร ตามคำกล่าวของสัมมา รธนิธย์ (2556)

4. การตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตรการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้จัดกระบวนการฝึกอบรมโดยมีขั้นตอนการปฐมนิเทศ การฝึกอบรมผ่านห้องเรียนออนไลน์ การประเมินผล และการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร ซึ่งมีความ

สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา แสงเลิศอุทัย (2550) และอรุณ จุติผล (2554) ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าครูที่ผ่านเข้ารับการฝึกอบรมมีความมั่นใจในการนำเนื้อหาไปประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนจากผลการนิเทศติดตามนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นับว่าการพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนสอดคล้องตามบทบาทของครู และได้ผ่านรับการประเมินรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับมากที่สุด ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ในการประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ควรใช้รูปแบบการจัดการอบรมผ่านห้องเรียนออนไลน์ เป็นแนวทางในการจัดอบรมทักษะคอมพิวเตอร์ เนื่องจากครูคอมพิวเตอร์ส่วนมากมีทักษะพื้นฐานในการใช้งานคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ และควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์ด้านอินเทอร์เน็ตประสานสรรพสิ่ง เพื่อให้ครูที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้ทันที สร้างทีมพัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เพื่อใช้เป็นสื่อ/ศูนย์กลาง ในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของทุกสังกัดที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การติดตามนิเทศ การจัดประสบการณ์ของครูให้เป็นไปตามเป้าหมาย และหลักการของหลักสูตรแกนกลางอย่างต่อเนื่องเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งการใช้เทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนสามารถใช้ในการเรียนรู้และสื่อสารในกลุ่มสังคมออนไลน์แบบสองทาง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนคอมพิวเตอร์และไอซีที สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ไปประยุกต์ / บูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษากับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

4. ข้อเสนอแนะนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สามารถเรียนรู้ความรู้ผ่านห้องเรียนออนไลน์ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 โดยนักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองตามขั้นตอนที่ได้แนะนำ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ล่วงหน้าหรือเป็นการทบทวนเนื้อหาโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่

ข้อแนะนำในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สามารถใช้เป็นรูปแบบในการฝึกอบรมออนไลน์สำหรับการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11

2. ควรมีการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อพัฒนาความสามารถครอบคลุมทุกด้านของ 3R8C2Ls ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

3. ควรมีการวิจัยติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของครูและมีสรุปผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับปรุงเนื้อหา และสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากการปรับเปลี่ยนเนื้อหา และสื่อการเรียนการฝึกอบรมผ่านสื่อออนไลน์ทำได้ง่ายและสะดวก ลดปริมาณการใช้กระดาษได้มาก

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงเป็นไปด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.อรุณ จุติผล ประธานกรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัศวภูมิ กรรมการที่ปรึกษา รวมถึงคณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ครอบครัวประยุทธสินธุ์ และเพื่อน ๆ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอดจนประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น,” **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.** 13, 1 (มกราคม–มิถุนายน 2560): 321-342.

จันทิมา แสงเลิศอุทัย. **การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. **การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า : ตอนอนาคตครูไทยครูพันธุ์ C.** (ออนไลน์) 2553 (อ้างเมื่อ 25 ตุลาคม 2560). จาก http://sornorinno.blogspot.com/2010/

ธนียา เทียนคำศรี. “การพัฒนาฝึกอบรมครูเพื่อการออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา,” **รมยสาร.** 12, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2557): 103-115.

รสสุคนธ์ มกรมณี. **“ครูไทยนับ ICT”, เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการของคุรุสภาประจำปี 2556 เรื่อง การวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพ.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์, 2555.

ศึกษาธิการ. กระทรวง. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551,** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

————. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551,** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2560.

สัมมา รธนิธย์. **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง, 2556.

สุไม บิลไบ. **สมรรถนะ ทักษะ และบทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21.** (ออนไลน์) 2558 (อ้างเมื่อ 23 เมษายน 2558). จาก https://drsumaibinbai.wordpress.com/

อรุณ จุติผล. **การพัฒนาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงชวลิตกุล, 2554.

Ackerman, E. [n.d.]. **Piaget’s Constructivism, Papert’s Constructionism: What’s the difference?.** (online) 2001 (cited 8 July 2018). Available https://learning.media.mit.edu/content/publications/EA

Guskey. **Evaluation Professional Development.** (online) 2010 (cited 26 November 2018). Available http://urbanschools.osu.edu/principal/resourse.html.

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Factors Affecting Working Capital Management of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

ภานุรุจ เหลืองไชยรัตน์ ตุลยา ตุลาดิลก ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย และอธิเมศร์ เชษฐธีระพัชร์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

E-mail: jingsian2010@hotmail.com

Received: March 22, 2019; Revised: May 16, 2019; Accepted: May 17, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษากับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้งหมด 282 บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมด 7 ประเภท โดยได้ใช้ข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินย้อนหลังเป็นระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2559 โดยได้ค้นคว้าการศึกษาในอดีตและรวบรวมปัจจัยเพื่อทำการทดสอบได้ทั้งหมด 10 ปัจจัย ได้แก่ 1) ขนาดของกิจการ 2) อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม 3) การเติบโตของยอดขาย 4) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม 5) ความสามารถในการทำกำไร 6) วงจรเงินสดและวงจรการดำเนินงาน 7) ค่า Tobin's Q 8) การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และ 9) อัตราดอกเบี้ย โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมเป็นตัวแปรหุ่น โดยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ เป็นวิธีการทดสอบทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจที่ปรับแล้ว มีค่าระหว่าง .165–.220 และที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางเดียวกันได้แก่ อัตราการเติบโตของยอดขาย ความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น วงจรเงินสดและวงจรการดำเนินงาน ส่วนขนาดของกิจการ อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและค่า Tobin's Q มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางตรงกันข้าม ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและปัจจัยภายนอก คือ อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: การจัดการเงินทุนหมุนเวียน บริษัทจดทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The purpose of this research was to study factors affecting working capital management of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The research investigated 282 companies from 7 types of industries by using the previous ratio information in the past 10 years from 2007-2016. It was conducted by examining the past information and collecting 10 factors to be used for the test. The 10 factors consisted of 1) the sizes of the firms, 2) cash flow ratios to total assets from managing, 3) sales growth ratios, 4) debts to total asset ratios, 5) ability to make profits,

6) cash and operating cycles, 7) Tobin's Q values 8) the growth of the gross domestic products, and 9) interest rates. The industry group was used as dummy variables. The statistic used to analyze data was a multi regression analysis.

The results of the multiple regression analysis showed the adjusted r square was between 0.165 - 0.220 and at the significance level of .05, the results revealed that factors affecting working capital management of listed companies in the same direction consisted of sales growth ratios, ability to make profits, ability to make profits measured by using ratios of returns on assets and returns on equity, and cash and operating cycles. However, the firm sizes, cash flow ratios to total assets from managing, debts to total asset ratios, and Tobin's Q values affecting the working capital management in the Stock Exchange of Thailand were in the opposite direction. There were on relationship between the working capital management in the Stock Exchange of Thailand, and the external factors were significantly the growth of gross domestic products and interest rates.

Keywords: Working Capital Management, Listed Companies, Stock Exchange of Thailand.

บทนำ

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการมีเพิ่มมากขึ้นทั้งกิจการขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ทำให้การแข่งขันทางธุรกิจมีมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นกิจการจำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนด้านการเงินซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้กิจการดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ในการดำเนินงานกิจการจำเป็นต้องตัดสินใจว่าควรจะลงทุนเท่าไร ควรถือครองสินค้าคงเหลือมากน้อยเพียงใด ควรจะให้ระยะเวลาสินเชื่อกับลูกค้ายาวนานเท่าใด เพื่อให้มีระดับเงินทุนหมุนเวียนอย่างเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในแต่ละวัน และสามารถชำระหนี้ได้เมื่อถึงกำหนดเวลา หากกิจการไม่มีลูกหนี้การค้าหรือไม่มีการขายเชื่อก็อาจมีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันกับกิจการอื่นได้ หรือถ้าไม่มีสินค้าคงเหลือเพียงพออาจประสบปัญหาสินค้าขาดมือผลิตสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กิจการจะต้องมีการจัดการเงินทุนหมุนเวียนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้กิจการมีสภาพคล่องดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างกำไรได้ตามที่ต้องการ

การจัดการเงินทุนหมุนเวียน หมายถึง การจัดการสินทรัพย์หมุนเวียน และหนี้สินหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อรักษาสภาพคล่องให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับธุรกิจ (วิมล ประคัลภ์พงศ์ 2553) เงินทุนหมุนเวียนประกอบไปด้วยสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งรายการทั้งสองเป็นรายการที่มีความคล่องตัวสูง สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดและต้องจ่ายชำระภายในระยะเวลาอันสั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นรายการที่มีอัตราหมุนเวียนสูง ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสนใจและดูแลอย่างใกล้ชิด (ธนากร หทัยเจริญลาภ 2553) การศึกษาในอดีตได้แสดงว่ากิจการอาจเสียโอกาสในการลงทุนที่มีกำไรหรืออาจมีปัญหาทางด้านสภาพคล่อง หากเงินทุนหมุนเวียนของกิจการอยู่ในระดับต่ำเกินไปหรือไม่ได้ถูกจัดการอย่างเหมาะสม (Abbadi 2012) จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดการเงินทุนหมุนเวียนนั้น มีผลกระทบต่อทั้งสภาพคล่องและผลการดำเนินงานของกิจการ (Mansoori 2012) จึงสมควรที่กิจการจะต้องรักษาระดับเงินทุนหมุนเวียนให้อยู่ระดับที่เหมาะสมกับธุรกิจเสมอ โดยปัญหาสภาพคล่องมักเกิดจากการที่กิจการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าเป็นระยะเวลานานกว่าระยะเวลาที่กิจการได้รับสินเชื่อจากเจ้าหนี้หรือการที่กิจการมีสินค้าคงคลังมากเกินไปและไม่สามารถจำหน่ายออกไปได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วและในขณะเดียวกันก็ต้องจ่ายชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทำให้เงินทุนหมุนเวียนในกิจการไม่เพียงพอจนเกิดปัญหาทางด้านสภาพคล่องในที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเกิด

จากการที่กิจการไม่สามารถจัดการเงินทุนหมุนเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เงินทุนหมุนเวียนไม่อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำเนินงานของกิจการทำให้การพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนจึงสามารถช่วยในการกำหนดระดับการลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมของกิจการได้และช่วยให้กิจการมีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นซึ่งอาจกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ (Salawu 2014) ซึ่งการศึกษาในอดีตยังพบว่ากิจการที่แม้จะมีกำไร แต่ไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้เกิดจากการขาดการจัดการสภาพคล่องที่ดี ซึ่งไม่ได้เกิดเฉพาะกับกิจการขนาดเล็กหรือกิจการสตาร์ทอัพเท่านั้น หากยังเกิดกับกิจการขนาดใหญ่ที่ก่อตั้งมายาวนานและมีกำไรในผลประกอบการแต่ขาดการจัดการสภาพคล่องที่ดี (Crump 2012)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดการเงินทุนหมุนเวียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมได้ ซึ่งจะเป็นการรักษาสมดุลระหว่างสภาพคล่องของกิจการและผลการดำเนินการของกิจการได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการศึกษาครั้งนี้มีพื้นฐานมาจากการศึกษาในอดีตซึ่งใช้อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (WCR) เป็นตัววัดการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่ามีอิทธิพลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียน ได้แก่ ขนาดของกิจการซึ่งวัดโดยลอการิทึมธรรมชาติของยอดขายและลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม การเติบโตของยอดขาย อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม ความสามารถในการทำกำไรวัดโดยอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น วงจรเงินสดและวงจรการดำเนินงาน ค่า Tobin’s Q การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยและกลุ่มอุตสาหกรรม สำหรับปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้เลือกศึกษาในครั้งนี้เนื่องจากปัญหาการเข้าถึงข้อมูลและหรือเป็นตัวแปรที่มีผลการศึกษาในอดีตพบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน โดยการศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิต่าง ๆ ได้แก่ งบการเงินรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ประจำปี 2550-2559 ที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้ข้อมูลจากฐานข้อมูล Bloomberg และ Setsmart รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 10 ปี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนทั้งสิ้น 282 บริษัท โดยไม่รวมเอาบริษัทที่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่ถึง 10 ปี บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินซึ่งประกอบด้วย กลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์และกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต เนื่องจากมีหน่วยงานที่กำกับดูแลโดยเฉพาะและต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และข้อบังคับของธนาคารแห่งประเทศไทยและบริษัทจดทะเบียนที่มีข้อมูลของตัวแปรไม่ครบถ้วน ได้แก่ บริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในหมวดธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มธุรกิจดังกล่าว มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่เฉพาะเจาะจง การบันทึกบัญชีจึงแตกต่างไปจากธุรกิจโดยทั่วไปจึงทำให้การรวบรวมข้อมูลของบริษัทดังกล่าวไม่ครบถ้วน

ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา ที่สรุปรายละเอียดของตัวแปรและทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวังระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ดังต่อไปนี้

1) ขนาดกิจการ (Size of firm: SIZE)

ขนาดของบริษัทเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลถึงการจัดการเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่ย่อมมีอำนาจในการต่อรองกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ได้มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก โดยการศึกษาในอดีตพบว่าการจัดการเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์แบบผกผันกับขนาดของบริษัท (Abbadi 2012 Gill 2011 and Manoori 2012) ในขณะที่บางการศึกษาพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างขนาดกิจการและระดับเงินทุนหมุนเวียนของกิจการโดยกล่าวว่ากิจการที่มีขนาดใหญ่ย่อมมีความต้องการเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น (Salawu 2014) ซึ่งขนาดบริษัทในการศึกษาครั้งนี้ใช้ค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมเป็นตัววัดและลอการิทึมธรรมชาติของยอดขาย

SIZEs = *ln* (ยอดขาย)

SIZEta = *ln* (สินทรัพย์รวม)

$H_{1\text{-}1}$ ขนาดกิจการซึ่งวัดโดยลอการิทึมของยอดขายมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

$H_{1\text{-}2}$ ขนาดกิจการซึ่งวัดโดยลอการิทึมของสินทรัพย์รวมมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

2) อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Operating Cash Flow: OCFTA)

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน คือ เงินสดที่กิจการได้รับจากการดำเนินงานปกติ จาก Pecking Order Theory ได้แสดงไว้ว่าแหล่งเงินทุนลำดับแรกของกิจการนั้นจะมาจากกระแสเงินสดภายในกิจการเนื่องจากการระดมทุนโดยการออกหุ้นสามัญใหม่จะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวเนื่องต่าง ๆ เกิดขึ้น ดังนั้นจึงคาดได้ว่ากิจการที่สามารถสร้างกระแสเงินสดภายในกิจการได้ดีจะมีแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนได้มากกว่า (Supatanakornkij 2014) โดยผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลกระแสเงินสดจากการดำเนินงานแล้วหารด้วยสินทรัพย์รวมของกิจการ โดยการศึกษาในอดีตพบว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์ปาเลสไตน์มีปัจจัยด้านกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่สัมพันธ์เชิงบวกกับระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าบริษัทเหล่านั้นสามารถใช้กระแสเงินสดจากการดำเนินงานเหล่านั้น เพื่อมาเป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้นในการจัดการเงินทุนหมุนเวียนได้ (Abbadi,2012)

$$\text{OCFTA} = \frac{\text{EBIT}(1 - \text{ภาษี}) + \text{ค่าเสื่อมราคา}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

H_2 กระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

3) อัตราการเติบโตของยอดขาย (Growth: GRWTH)

บริษัทที่มีการเติบโตสูงโดยวัดจากยอดขายที่เติบโต ย่อมมีระดับเงินทุนหมุนเวียนที่สูงเพื่อสอดรับกับการเติบโตและยอดขายของบริษัทนั้น ซึ่งการศึกษาในอดีตได้แสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเติบโตของยอดขายกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน ทั้งในบริษัทในอุตสาหกรรมการผลิตในอเมริกา (Kim 1998) และบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไนจีเรีย (Salawu 2014) ในขณะที่การศึกษาในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สวีเดนได้ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนซึ่งวัดโดยวงจรเงินสดและการเติบโตของยอดขายในทิศทางผกผัน จึงได้สรุปผลว่าบริษัทที่มีการเติบโตซึ่งเห็นได้จากยอดขายที่เพิ่มมากขึ้นจะบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อทำเงินทุนที่มีอยู่เพื่อการขยายงาน เป็นผลให้มีวงจรเงินสดที่สั้นลง ซึ่งการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่ดีนั้นจะทำให้บริษัทมีแหล่งเงินทุนภายในเพื่อการลงทุนด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่ถูกกว่าการจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายนอก (Rimo and Panbunyuen 2010)

$$\text{GRWTH} = \frac{(\text{ยอดขายปัจจุบัน} - \text{ยอดขายปีก่อนหน้า}) \times 100}{\text{ยอดขายปีก่อนหน้า}}$$

H_3 การเติบโตยอดขายมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

4) อัตราส่วนหนี้สิน (Financial Leverage: FINCLEV)

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมแสดงถึงสัดส่วนของหนี้สินในโครงสร้างทางการเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกที่ถูกใช้และมีส่วนสัมพันธ์กับสินทรัพย์รวมของกิจการ (Abbadi 2012) การศึกษาในอดีตได้แสดงความสัมพันธ์แบบผกผันระหว่างอัตราส่วนหนี้สินกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งสามารถอนุมานได้ว่าเงินทุนหมุนเวียนสุทธิที่ต่ำทำให้บริษัทต้องหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกเพื่อเสริมสภาพคล่องภายในของกิจการซึ่งส่งผลให้เกิดอัตราส่วนหนี้สินที่สูงขึ้น (Abbadi 2012) ในขณะที่การศึกษาในบริษัทในประเทศสวีเดน ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับอัตราส่วนหนี้สินได้ผลความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งอธิบายได้ว่าระดับเงินทุนหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นทำให้อัตราส่วนหนี้สินสูงขึ้นตามไปด้วย (Rimo and Panbunyuen 2010)

$$\text{FINCLEV} = \frac{(\text{หนี้สินระยะสั้น} + \text{หนี้สินระยะยาว})}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

H_4 อัตราส่วนหนี้สินมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

5) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability: ROA/ROE)

การจัดการเงินทุนหมุนเวียนและความสามารถในการทำกำไรย่อมส่งผลต่อกันและกัน โดยกิจการที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง ย่อมมีอำนาจในการเจรจาต่อรองทั้งต่อลูกค้าและผู้ขายปัจจัยการผลิต ซึ่งกิจการสามารถใช้ความได้เปรียบนี้ในการเพิ่มสภาพคล่องของกิจการได้ การศึกษากับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ปาเลสไตน์พบความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ค่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) (Abbadi 2012 and Gill, 2011) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) (Naser 2013) เป็นตัวแทนของความสามารถในการทำกำไรของกิจการตามการศึกษาในอดีตที่ได้ทบทวนมาเพื่อเป็นการยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและความสามารถในการทำกำไร

$$\text{ROA} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงานสุทธิจากภาษี}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

$$\text{ROE} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

$H_{5\text{-}1}$ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

$H_{5\text{-}2}$ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

6) วงจรเงินสด (Cash Conversion Cycle: CCC)

วงจรเงินสดคือ ระยะเวลาในการหมุนเวียนเงินสดของกิจการโดยเริ่มตั้งแต่การจ่ายชำระค่าวัตถุดิบให้แก่เจ้าหนี้การค้าจากการที่นำเงินสดไปลงทุนซื้อวัตถุดิบมาทำการผลิตสินค้าเพื่อขายจนกระทั่งถึงวันที่ได้รับเงินสดค่าสินค้าจากลูกหนี้การค้าซึ่งเป็นการบอกถึงจำนวนวันที่กิจการต้องรอเพื่อจะได้รับเงินสดที่จ่ายลงทุนไปหมุนเวียนกลับคืนมาซึ่งก็คือจำนวนเงินสดที่กิจการต้องลงทุนในลูกหนี้และสินค้าคงเหลือ (สำนักวิชาบัญชี 2560) โดยการศึกษาในอดีตพบความสัมพันธ์ระหว่างวงจรเงินสดและการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน (Abbadi 2012) วงจรเงินสด คำนวณได้ดังนี้

CCC = ระยะเวลาในการเก็บเงินจากลูกหนี้ + ระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือ – ระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้

H_6 วงจรเงินสดมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

7) วงจรการดำเนินงาน (Operating Cycle: OC)

เป็นการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนเพื่อทำให้กิจการดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่การจัดซื้อวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อขายหรือการจัดซื้อสินค้าสำเร็จรูปเพื่อนำมาจำหน่ายต่อ หากมี

การขายสินค้าดังกล่าวเป็นเงินเชื่อก็จะก่อให้เกิดบัญชีลูกหนี้การค้าขึ้นและเมื่อกิจการรับชำระเงินจากลูกหนี้ กิจการก็จะได้เงินสดกลับเข้ามาหมุนเวียนเพื่อชำระค่าสินค้าต่อไป ซึ่งการศึกษาในอดีตพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างวงจรการดำเนินงานและการจัดการเงินทุนหมุนเวียนซึ่งหมายถึงหากกิจการมีวงจรการดำเนินงานยาวนาน กิจการจำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น (Gill 2011) วงจรการดำเนินงานสามารถคำนวณได้ดังนี้

OC = ระยะเวลาในการเก็บเงินจากลูกหนี้ + ระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือ
+ ระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้

H_7 วงจรการดำเนินงานมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

8) Tobin's Q (TOBIN)

ค่า Tobin's Q เป็นตัววัดผลการปฏิบัติงานที่เกิดจากแนวคิดผสมผสานโดยใช้ข้อมูลในงบการเงินของกิจการร่วมกับมูลค่าทางการตลาดของกิจการร่วมกัน ซึ่งคำนวณโดยการหาราคาตลาด ของสินทรัพย์ขององค์กรด้วยราคาเปลี่ยนแทน ของสินทรัพย์นั้น ซึ่งราคาตลาดของสินทรัพย์จะวัดจากมูลค่าทางการตลาดของหุ้นที่อยู่ในมือผู้ถือหุ้นและหนี้สิน การศึกษาในอดีตพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างค่า Tobin's Q และการจัดการเงินทุนหมุนเวียน (Gill 2011) โดยสรุปว่าการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพนั้นไม่ได้ส่งผลถึงประสิทธิภาพของหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มการผลิต ในประเทศแคนาดา ในขณะที่การศึกษาในประเทศปากีสถานพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนกับค่า Tobin's Q จึงได้สรุปว่าการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะส่งผลถึงประสิทธิภาพของหุ้นในตลาดของกิจการนั้น ๆ ด้วยโดยนักลงทุนมักลงทุนในบริษัทที่มีการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพโดยประเมินจากความสามารถในการจ่ายชำระหนี้และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนที่สูง

$$TOBIN = \frac{\text{มูลค่าทางการตลาดของหุ้นสามัญ + มูลค่าของหุ้นบุริมสิทธิ + มูลค่าหนี้สิน}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

H_8 ค่า Tobin's Q มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

9) อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Products Growth Rate: GDPR)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศคือ มูลค่าตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริโภค การลงทุน การใช้จ่ายจากภาครัฐและการลงทุนสุทธิ โดยการศึกษาในอดีตพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเงินทุนหมุนเวียน กล่าวคือเมื่อเศรษฐกิจซึ่งวัดโดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มสูงซึ่งเงินทุนหมุนเวียนในแต่ละบริษัทจะมีระดับที่เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย (Salawu 2014)

GDP = การบริโภคโดยครัวเรือน + การลงทุนภาคเอกชน + การใช้จ่ายจากภาครัฐ + การส่งออกสุทธิ

H_9 อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

10) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (Interest Rate: INT)

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้คือ อัตราที่ผู้ให้กู้ เช่น ธนาคารหรือบริษัท เรียกเก็บจากผู้กู้เพื่อเป็นผลตอบแทนจากการให้กู้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีหลายประเภท หลายอัตรา โดยทั่วไปขึ้นอยู่กับประเภทของเงินกู้หรือสินเชื่อ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบลอยตัว ซึ่งหมายถึงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เปลี่ยนแปลงไปตามต้นทุนของสถาบันการเงินซึ่งสถาบันการเงินจะประกาศออกมาเป็นคราว ๆ ไป เช่น อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ โดยใช้ค่าอัตราดอกเบี้ย MLR หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี เช่น มีประวัติการเงินที่ดีมีหลักทรัพย์ค้ำประกันอย่างเพียงพอ โดยส่วนใหญ่ใช้กับเงินกู้ระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน เช่น สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ การศึกษาในอดีตพบว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้นั้นส่งผลกระทบต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนเพราะกิจการจะพยายามยืดระยะเวลาการจ่ายชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ออกไปเมื่อ

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันหากกิจการมีลูกหนี้การค้าก็จะถูกยืดระยะเวลาการชำระหนี้จากลูกหนี้ออกไปเช่นกันจึงทำให้กิจการต้องจัดเตรียมเงินทุนหมุนเวียนให้มากยิ่งขึ้น (Filbeck and Kruger 2005 อ้างถึงใน Abbadi 2012) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จึงส่งผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

H_{10} อัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

11) กลุ่มอุตสาหกรรม (Industry: IND_DUM)

บริษัทที่ดำเนินการอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันย่อมมีโครงสร้างทางการเงินและลักษณะธรรมชาติของการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ความแตกต่างเหล่านี้ย่อมส่งผลถึงการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมด้วย การศึกษาในอดีตได้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างวงจรเงินสดกับกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 4 จากกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมด 8 กลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์สวีเดนอันได้แก่ กลุ่มวัตถุดิบ กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มสุขภาพ และกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยยกตัวอย่างซึ่งอ้างถึงธรรมชาติของธุรกิจว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตย่อมรักษาระดับสินค้าคงคลังทั้งในรูปของวัตถุดิบ งานระหว่างทำและสินค้าสำเร็จรูปให้เพียงพอต่อการดำเนินงานของธุรกิจ จึงส่งผลให้มีเงินทุนหมุนเวียนปริมาณมากและระยะเวลาสินค้าคงคลัง ยาวนานกว่าอุตสาหกรรมกลุ่มอื่น ๆ (Rimo and Panbunyuen 2010)

H_{11} กลุ่มอุตสาหกรรมมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียน

จากการพัฒนาสมมติฐานเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จะทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดย สถิติดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งต่าง ๆ จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ เพื่อสรุปลักษณะเบื้องต้นของข้อมูลแต่ละตัวแปรได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน

การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไป เพื่อทดสอบสมมติฐานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศ โดยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจัดเป็นประเภทข้อมูลภาคตัดขวางตามเวลา (Panel or Longitudinal Data) คือการติดตามบันทึกข้อมูลของหน่วยสำรวจหลายหน่วยติดต่อกันไปหลายปีและเลือกใช้การประมาณค่าโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS) โดยที่ a คือ ค่าคงที่ b เป็นความชันของกราฟ และ Ý แทนค่าคาดคะเนของตัวแปรตาม ดังนั้นสมการความถดถอยที่ใช้ในการประมาณค่าคือ $Ý = a + bx$ เพราะวิธีนี้จะทำให้ค่าประมาณ a และ b เกิดความแตกต่างของค่าตัวแปรตามกับค่าที่คาดคะเนได้จากสมการถดถอยมีค่าน้อยที่สุด

ในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรต้นนั้น พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R Square) เพื่ออธิบายว่าตัวแปรอิสระทั้งหมด ในสมการมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากน้อยเพียงใดและสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้อัตราร้อยละเท่าใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวอย่างทั้งหมด 282 บริษัทจะถูกนำมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา สำหรับตัวแปรที่เป็นตัวแปรเชิงปริมาณได้ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาที่ประกอบด้วย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล โดยมีรายละเอียดแสดง

ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรเชิงปริมาณ

สถิติเชิงพรรณนา				
ตัวแปร	Minimum	Maximum	$\bar{X}$	S
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCR)	-0.59	0.95	0.1795	0.2427
ลอการิทึมธรรมชาติของยอดขาย (SIZEs)	3.22	13.10	8.2383	1.5397
ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม (SIZEta)	4.51	12.94	8.3977	1.4499
อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม (OCFTA)	-0.41	0.53	.0877	.1057
อัตราการเติบโตของยอดขาย (GRWTH)	-89.00	135.97	4.6009	23.5858
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (FINCLEV)	0.00	34.61	2.1789	1.7114
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	-22.14	47.03	5.5312	7.4845
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)	-82.27	142.97	9.6583	15.9432
วงจรเงินสด (CCC)	-661.26	843.53	77.7299	115.5361
วงจรการดำเนินงาน (OC)	-264.49	3,853.80	236.2019	334.3454
Tobin's Q (TOBIN)	0.16	5.16	1.3412	0.7531
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDPR)	-0.70	7.50	3.1867	2.5981
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (INT)	5.85	7.25	6.6070	0.4047

หมายเหตุ: สำหรับตัวแปรกลุ่มอุตสาหกรรมจะไม่มีการแสดงค่าสถิติพรรณนาต่าง ๆ เพราะถูกกำหนดเป็นตัวแปรหุ่นในการศึกษาครั้งนี้

เพื่อตรวจสอบว่าในการวิเคราะห์การถดถอยแบบเชิงเส้นมีปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองเกิดขึ้นหรือไม่ จึงต้องทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (r) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษามีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่และความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร													
	WCR	LNSALES	LNASSET	OCFTA	GRWTH	FINCLEV	ROA	ROE	CCC	OC	TOBIN	GDPR	INT
WCR	1.000												
LNSALES	-0.235**	1.000											

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (ต่อ)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร													
	WCR	LNSALES	LNASSET	OCFTA	GRWTH	FINCLEV	ROA	ROE	CCC	OC	TOBIN	GDPR	INT
LNASSET	-0.178**	0.589**	1.000										
OCFTA	-0.010	0.137**	0.044*	1.000									
GRWTH	-0.062**	0.082**	0.091**	0.035	1.000								
FINCLEV	-0.247**	0.169**	0.179**	-0.192**	0.031	1.000							
ROA	0.118**	0.162**	0.048*	0.525**	0.172**	-0.245**	1.000						
ROE	0.136**	0.211**	0.076**	0.264**	0.102**	-0.049*	0.536**	1.000					
CCC	0.273**	-0.168**	-0.134**	-0.154**	-0.088**	-0.118**	-0.066**	-0.069**	1.000				
OC	0.104**	-0.128**	-0.025	-0.185**	-0.070**	0.061**	-0.137**	-0.093**	0.131**	1.000			
TOBIN	-0.132**	0.199**	0.142**	0.346**	0.112**	0.032	0.415**	0.311**	-0.174**	-0.128**	1.000		
GDPR	-0.003	0.015	0.015	-0.021	0.080**	0.023	0.005	-0.002	-0.019	-0.018	-0.020	1.000	
INT	0.006	0.008	0.008	-0.006	0.032	0.037	0.033	0.037	-0.025	0.015	-0.011	0.066**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ: จำนวนข้อมูล 282 ข้อมูลและ สำหรับตัวแปรกลุ่มอุตสาหกรรมจะไม่มีการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพราะถูกกำหนดเป็นตัวแปรหุ่น ในการศึกษาครั้งนี้

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่ใช้ในการศึกษาพบว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ดังแสดงตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นข้างต้นพบว่าตัวแปรต้นแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำยกเว้นลอการิทึมธรรมชาติของยอดขาย (LNSALES) และลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม (LNASSET) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .586 ซึ่งค่อนข้างสูงซึ่งการศึกษานี้ได้ใช้ตัวแปรดังกล่าวเพื่อเป็นตัวแทนวัดค่าขนาดของกิจการทีละตัวในแต่ละสมการทดสอบ จึงทำให้เห็นว่าข้อมูลไม่มีปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองซึ่งจะส่งผลกระทบให้ผลการทดสอบสมการถดถอยไม่ถูกต้อง

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามตัวแบบในการศึกษา

ตัวแปร	ค่าสถิติ	สมการทดสอบ							
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Constant	B.	0.457**	0.471**	0.502**	0.515**	0.348**	0.345**	0.391**	0.394**
	Std. Error	0.076	0.075	0.077	0.076	0.078	0.077	0.077	0.078
	Beta	-	-	-	-	-	-	-	-
	t.	6.009	6.049	6.556	6.796	4.490	4.488	5.049	5.046
	Sig.	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
LNSALES	B.	-0.030**	-0.032**	-0.031**	-0.034**	n/a	n/a	n/a	n/a
	Std. Error	0.003	0.003	0.003	0.003				
	Beta	-0.191	-0.205	-0.199	-0.213				
	t.	-9.886	-10.688	-10.194	-10.981				
	Sig.	0.000	0.000	0.000	0.000				
LNASSET	B.		n/a	n/a	n/a	-0.016**	-0.017**	-0.018**	-0.018**
	Std. Error					0.003	0.003	0.003	0.003
	Beta	n/a				-0.098	-0.099	-0.106	-0.105
	t.					-5.145	-5.258	-5.574	-5.458
	Sig.					0.000	0.000	0.000	0.000
OCFTA	B.	-0.099*	-0.012	-0.124*	-0.034	-0.118*	-0.040	-0.062	-0.143**
	Std. Error	0.050	0.045	0.050	0.046	0.050	0.046	0.046	0.051
	Beta	-0.043	-0.005	-0.053	-0.015	-0.051	-0.017	-0.027	-0.061
	t.	-2.003	-0.275	-2.473	-0.746	-2.343	-0.869	-1.335	-2.811
	Sig.	0.045	0.783	0.013	0.456	0.019	0.385	0.182	0.005
GRWTH	B.	0.001*	0.001	0.001*	0.001*	0.001*	0.001	0.000	0.001*
	Std. Error	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	Beta	-0.043	-0.032	-0.047	-0.035	-0.042	-0.032	-0.035	-0.046
	t.	-2.354	-1.799	-2.550	-1.980	-2.293	-1.802	-1.950	-2.458
	Sig.	0.019	0.072	0.011	0.048	0.022	0.072	0.051	0.014
FINCLEV	B.	-0.022**	-0.026**	-0.025**	-0.028**	-0.025**	-0.028**	-0.031**	-0.028**
	Std. Error	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003	0.003
	Beta	-0.159	-0.182	-0.178	-0.202	-0.175	-0.197	-0.220	-0.196
	t.	-8.292	-9.838	-9.251	-10.886	-9.041	-10.536	-11.696	-10.108
	Sig.	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
ROA	B.	0.006**	n/a	0.006**	n/a	0.005**	n/a	n/a	0.005**
	Std. Error	0.001		0.001		0.001			0.001
	Beta	0.179		0.183		0.162			0.165
	t.	7.874		7.952		7.048			7.121
	Sig.	0.000		0.000		0.000			0.000
OE	B.		0.003**	n/a	0.003**	n/a	0.003**	0.003**	n/a
	Std. Error		0.000		0.000		0.000	0.000	
	Beta	n/a	0.206		0.208		0.181	0.182	
	t.		10.843		10.812		9.473	9.426	
	Sig.		0.000		0.000		0.000	0.000	
CCC	B.	0.001**	0.001**	n/a	n/a	0.001**	0.001**	n/a	n/a
	Std. Error	0.000	0.000			0.000	0.000		

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามตัวแบบในการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสถิติ	สมการทดสอบ							
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
	Beta	0.154	0.157			0.168	0.171		
	t.	8.011	8.238			8.647	8.899		
	Sig.	0.000	0.000			0.000	0.000		
OC	B.		n/a	5.542E-05**	5.776E-05**	n/a	n/a	7.072E-5**	6.783E-5**
	Std. Error	n/a		0.000	0.000			0.000	0.000
	Beta			0.077	0.080			0.098	0.094
	t.			4.045	4.257			5.150	4.906
	Sig.			0.000	0.000			0.000	0.000
TOBIN	B.	-0.023**	-0.022**	-0.022**	-0.021**	-0.026**	-0.025**	-0.024**	-0.025**
	Std. Error	0.007	0.007	0.007	0.007	0.007	0.007	0.007	0.007
	Beta	-0.070	-0.067	-0.069	-0.064	-0.082	-0.079	-0.075	-0.079
	t.	-3.339	-3.301	-3.211	-3.128	-3.823	-3.820	-3.605	-3.660
	Sig.	0.001	0.001	0.001	0.002	0.000	0.000	0.000	0.000
GDPR	B.	0.001	0.001	0.001	0.000	0.001	0.001	0.001	0.001
	Std. Error	0.002	0.002	0.002	0.002	0.002	0.002	0.002	0.002
	Beta	0.007	0.009	0.003	0.005	0.005	0.007	0.003	0.002
	t.	0.376	0.497	0.189	0.303	0.304	0.402	0.180	0.090
	Sig.	0.707	0.619	0.850	0.762	0.761	0.688	0.857	0.928
INT	B.	0.007	0.006	0.004	0.004	0.007	0.007	0.004	0.004
	Std. Error	0.011	0.010	0.011	0.011	0.011	0.011	0.011	0.011
	Beta	0.011	0.010	0.007	0.006	0.012	0.011	0.006	0.007
	t.	0.0631	0.583	0.392	0.341	0.652	0.618	0.349	0.387
	Sig.	0.528	0.560	0.695	0.733	0.515	0.537	0.727	0.699
AGRO_DUM	B.	-0.048**	-0.041*	-0.042*	-0.035	-0.051**	-0.045*	-0.038*	-0.045*
	Std. Error	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.019
	Beta	-0.062	-0.053	-0.055	-0.045	-0.067	-0.059	-0.050	-0.059
	t.	-2.635	-2.271	-2.301	-1.921	-2.795	-2.475	-2.081	-2.419
	Sig.	0.008	0.023	0.021	0.055	0.005	0.013	0.038	0.016
CONSUMP_DUM	B.	0.026	0.037*	0.049*	0.061**	0.042*	0.054**	0.080**	0.068**
	Std. Error	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019
	Beta	0.033	0.048	0.063	0.079	0.054	0.069	0.104	0.087
	t.	1.341	1.970	2.553	3.222	2.145	2.786	4.159	3.478
	Sig.	0.180	0.049	0.011	0.001	0.032	0.005	0.000	0.001
INDUS_DUM	B.	-0.037*	-0.027	-0.029	-0.018	-0.027	-0.017	-0.008	-0.018
	Std. Error	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016
	Beta	-0.065	-0.047	-0.050	-0.032	-0.048	-0.031	-0.013	-0.032
	t.	-2.312	-1.701	-1.775	-1.146	-1.701	-1.089	-0.472	-1.102
	Sig.	0.021	0.089	0.076	0.252	0.089	0.276	0.637	0.271

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามตัวแบบในการศึกษา (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสถิติ	สมการทดสอบ							
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
PROPCON_DUM	B.	-0.014	-0.008	-0.013	-0.007	-0.005	0.001	0.001	-0.005
	Std. Error	0.017	0.017	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
	Beta	-0.020	-0.011	-0.018	-0.010	-0.007	0.001	0.001	-0.007
	t.	-0.804	-0.466	-0.718	-0.397	-0.298	0.039	0.025	-0.289
	Sig.	0.421	0.641	0.473	0.691	0.766	0.969	0.980	0.772
RESOURC_DUM	B.	-0.046*	-0.035	-0.048*	-0.037	-0.048*	-0.039	-0.040	-0.049*
	Std. Error	0.021	0.020	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021
	Beta	-0.049	-0.038	-0.051	-0.039	-0.051	-0.041	-0.043	-0.052
	t.	-2.257	-1.734	-2.319	-1.800	-2.298	-1.875	-1.913	-2.333
	Sig.	0.024	0.083	0.020	0.072	0.022	0.061	0.056	0.020
SERV_DUM	B.	-0.118**	-0.111**	-0.133**	-0.127**	-0.097**	-0.090**	-0.106**	-0.113**
	Std. Error	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016	0.016
	Beta	-0.203	-0.191	-0.229	-0.218	-0.168	-0.155	-0.183	-0.195
	t.	-7.300	-6.937	-8.226	-7.891	-6.013	-5.574	-6.566	-6.970
	Sig.	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Adj.R^2		**0.203**	**0.220**	**0.189**	**0.205**	**0.181**	**0.194**	**0.177**	**0.165**
Std. Error		**0.216**	**0.214**	**0.218**	**0.216**	**0.219**	**0.217**	**0.220**	**0.221**
F-statistic		**45.045**	**49.612**	**41.120**	**45.448**	**39.267**	**42.487**	**38.237**	**35.232**
Prob. (F-statistic)		**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**	**0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามตัวแบบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjust R Square) มีค่าระหว่าง .165 – .220 โดยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในแต่ละสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ขนาดกิจการมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าขนาดของกิจการที่ใช้ลอการิทึมธรรมชาติของยอดขายและลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมเป็นตัวชี้วัดมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางตรงกันข้ามกันกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแสดงว่ากิจการมีขนาดใหญ่จะมีการลงทุนและการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในปริมาณน้อยลง ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 กระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าอัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแสดงว่าหากกิจการมีอัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิของกิจการลดลงซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 การเติบโตยอดขายมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าอัตราการเติบโตของยอดขายมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแสดงว่าหากกิจการมียอดขายเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิของกิจการเพิ่มขึ้นตามไปด้วยซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนหนี้สินมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าอัตราส่วนหนี้สินมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามหมายถึงหากกิจการมีสัดส่วนหนี้สินเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้กิจการส่วนใหญ่ลดระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิภายในกิจการลงซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ความสามารถในการทำกำไรมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าความสามารถในการทำกำไรที่วัดโดยทั้งอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน แสดงว่าหากกิจการมีความสามารถในการทำกำไรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้กิจการสามารถเพิ่มระดับเงินทุนหมุนเวียนให้มากขึ้น ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 วงจรเงินสดมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าวงจรเงินสดมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน แสดงว่าหากกิจการมีวงจรเงินสดที่ยาวนานขึ้นจะส่งผลให้กิจการมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มระดับเงินทุนหมุนเวียนให้มากด้วย ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 7 วงจรการดำเนินงานมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าวงจรการดำเนินงานมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแสดงว่าหากกิจการมีวงจรการดำเนินงานที่ยาวนานขึ้นจะส่งผลให้กิจการมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มระดับเงินทุนหมุนเวียนให้มากด้วย ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 8 ค่า Tobin's Q มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแบบผกผัน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าค่า Tobin's Q มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนแสดงว่าการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพนั้นไม่ได้ส่งผลถึงประสิทธิภาพของหุ้นของกิจการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 9 อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไม่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไม่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 10 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่มีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 11 กลุ่มอุตสาหกรรมมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่ากลุ่มอุตสาหกรรมมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (AGRO_DUM) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (CONSUMP_DUM) กลุ่มทรัพยากร (RESOURC_DUM) และกลุ่มบริการ (SERV_DUM) เมื่อให้กลุ่มเทคโนโลยี (TECH_DUM) เป็นกลุ่มฐานจะมีระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคจะมีระดับเงินลงทุนหมุนเวียนสุทธิมากกว่ากลุ่มเทคโนโลยีและกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากรและกลุ่มบริการจะมีระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิน้อยกว่ากลุ่มเทคโนโลยี แสดงว่ากลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ค่าประมาณแบบจำลองข้างต้นสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ตัวแปรต้นได้แก่ ขนาดของกิจการ (SIZE) ซึ่งวัดโดยลอการิทึมธรรมชาติของยอดขาย (LNSALES) และลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม (LNASSET) อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม (OCFTA) อัตราการเติบโตของยอดขาย (GRWTH) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (FINCLEV) ความสามารถในการทำกำไรวัดโดยอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) วงจรเงินสด (CCC) วงจรการดำเนินงาน (OC) ค่า Tobin's Q (TOBIN) และกลุ่มอุตสาหกรรม (IND) มีอิทธิพลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลสรุปการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุและการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	ผลการวิเคราะห์		การทดสอบสมมติฐาน
	ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95	ทิศทางการมีอิทธิพล	
ขนาดของกิจการ (SIZE) วัดโดย			
-ลอการิทึมธรรมชาติของยอดขาย (LNSALES)	มีผล	-	ยอมรับ
-ลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม (LNASSET)	มีผล	-	ยอมรับ
อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม (OCFTA)	มีผล	-	ปฏิเสธ
อัตราการเติบโตของยอดขาย (GRWTH)	มีผล	+	ยอมรับ
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (FINCLEV)	มีผล	-	ยอมรับ
ความสามารถในการทำกำไร วัดโดย			
- อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	มีผล	+	ยอมรับ
- อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)	มีผล	+	ยอมรับ
วงจรเงินสด (CCC)	มีผล	+	ยอมรับ
วงจรการดำเนินงาน (OC)	มีผล	+	ยอมรับ
ค่า Tobin's Q (TOBIN)	มีผล	-	ยอมรับ

ตารางที่ 4 แสดงผลสรุปการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุและการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

ตัวแปร	ผลการวิเคราะห์		การทดสอบสมมติฐาน
	ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95	ทิศทางการมีอิทธิพล	
อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDPR)	ไม่มีผล		ปฏิเสธ
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (INT)	ไม่มีผล		ปฏิเสธ
กลุ่มอุตสาหกรรม (IND_DUM)	มีผล	+	ยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ขนาดของกิจการมีผลอย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแบบผกผันแสดงว่ากิจการขนาดใหญ่มีอัตราเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมในสัดส่วนที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับกิจการขนาดเล็ก กล่าวอีกนัยหนึ่งคือกิจการขนาดใหญ่จะมีความต้องการเงินทุนหมุนเวียนและการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในระดับที่ต่ำ โดยสาเหตุอาจเนื่องจากกิจการขนาดใหญ่จะมีอำนาจในการต่อรอง (Bargaining Power) กับทั้งผู้ขายสินค้า และลูกค้าเชื่อ มากกว่ากิจการขนาดเล็กจึงสามารถต่อรองเรื่องเครดิตเทอมเพื่อยืดระยะเวลาการชำระเงินแก่เจ้าหนี้ให้ยาวขึ้นหรือการต่อรองเกี่ยวกับการประหยัดจากขนาดกับผู้ขายปัจจัยการผลิตได้ นอกจากนี้กิจการขนาดใหญ่มักมีการจัดการที่เป็นระบบที่ดี ส่งผลให้มีอัตราการหมุนเวียนของสินค้าที่ดีกว่ากิจการขนาดเล็ก (Naser 2014) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตในประเทศปาเลสไตน์ (Abbadi 2012) ประเทศแคนนาดา (Gill 2011) และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (Naser 2013) ซึ่งพบว่าขนาดของกิจการมีผลแบบผกผันกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน

2. อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางตรงกันข้ามแสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดหาเงินทุนที่นำมาลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนของกิจการจากแหล่งอื่นนอกเหนือจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานซึ่งถือเป็นแหล่งเงินทุนภายในของกิจการ ซึ่งอาจเป็นเจ้าหนี้การค้า โดยผ่านเครดิตหนี้สินระยะสั้นหรือแม้กระทั่งหนี้สินระยะยาวอื่น ๆ ตามลำดับ (Hill et. al., 2010) ซึ่งผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตซึ่งพบว่าอัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวมมีผลในทิศทางเดียวกันกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียน (Abbadi 2012)

3. อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางตรงกันข้ามแสดงว่ากิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินสูงจะให้ความใส่ใจในการจัดการเงินทุนหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการลงทุนเพิ่มเติมในเงินทุนหมุนเวียน เช่น ลูกหนี้การค้าหรือสินค้าคงคลัง ซึ่งส่งผลให้กิจการมีการเงินทุนหมุนเวียนสุทธิลดลง ซึ่งผลการศึกษาสามารถสนับสนุน Pecking Order Theory และสอดคล้องกับการศึกษาในอดีตในประเทศปาเลสไตน์ (Abbadi 2012) และไนจีเรีย (Salawu 2014) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินและการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางตรงกันข้าม

4. ความสามารถในการทำกำไรซึ่งวัดโดยทั้งอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลอย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนใน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางเดียวกันแสดงว่ากิจการที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงมักจะละเลยการจัดการเงินทุนหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพ (Abbadi 2012) หรือการที่กิจการจะได้มาซึ่งกำไรที่สูงขึ้นนั้น กิจการจำเป็นต้องมีการลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นทั้งในด้านสินค้าคงคลัง การให้เครดิตเทอมแก่ลูกหนี้การค้าที่ยาวนานขึ้นเพื่อรองรับต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่พบว่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน (Abbadi 2012 and Gill 2011)

5. วงจรเงินสดและวงจรการดำเนินงานมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางเดียวกันหมายถึงการที่กิจการมีวงจรเงินสดและหรือวงจรการดำเนินงานที่ยาวนานขึ้นย่อมส่งผลให้กิจการจำเป็นต้องลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนเพิ่มขึ้น ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่พบว่าวงจรเงินสดและวงจรการดำเนินงานมีผลต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในทิศทางเดียวกัน (Abbadi 2012 and Gill 2011) หากกิจการต้องการลดการลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนเพื่อที่จะเพิ่มอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร กิจการควรรักษาระยะเวลาของวงจรเงินสดและวงจรการดำเนินงานให้เหมาะสม (Gill 2011)

6. อัตราการเติบโตของยอดขายมีผลอย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางเดียวกันบอกถึงว่าการเติบโตของยอดขายของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นมีผลสืบเนื่องมาจากการลงทุนเพิ่มเติมในเงินทุนหมุนเวียนหรืออาจกล่าวในทางกลับกันได้ว่าเนื่องจากกิจการมีการลงทุนในเงินทุนหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นจึงทำให้ยอดขายของกิจการมีการเติบโตขึ้นไปด้วยนั่นเอง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาทั้งในบริษัทในอุตสาหกรรมการผลิตในอเมริกา (Kim 1998) และบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไนจีเรีย (Salawu 2014)

7. การศึกษาครั้งนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างค่า Tobin's Q และการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของกิจการในทิศทางผกผัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในอดีต (Gill 2011) ซึ่งผู้ศึกษาได้สรุปไว้ว่าการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพนั้นไม่ได้ส่งผลถึงประสิทธิภาพของหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ (Stock Performance) ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศแคนนาดา

8. อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาในอดีต (Salawu 2014) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายนอกกิจการดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะถูกกำหนดส่วนใหญ่โดยอิทธิพลของปัจจัยภายในกิจการ

9. เมื่อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มเทคโนโลยีเป็นฐานจะพบว่าบริษัทจดทะเบียนมี่อยู่ในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคจะมีการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญและบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มบริการจะมีสัดส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิต่ำกว่ากลุ่มเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญสืบเนื่องมาจากสภาพของการดำเนินกิจการ ที่กิจการที่บางกลุ่มต้องมีการกักตุนสินค้าคงคลังไว้เพื่อดำเนินกิจการซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศสวีเดน (Rimo and Panbunyuen 2010)

ข้อเสนอแนะ

การที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะสามารถรักษาระดับเงินทุนหมุนเวียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมได้นั้น กิจการควรใส่ใจในปัจจัยข้างต้นต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอไปข้างต้น เช่น เมื่อกิจการมียอดขายเติบโตขึ้น ควรตระหนักถึงแนวโน้มที่ระดับเงินทุนหมุนเวียนจะเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับกับยอดขายที่เพิ่มขึ้นของกิจการ กิจการอาจมีความจำเป็นในการจัดหาแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนเพิ่มเติมในเงินทุนหมุนเวียนจากแหล่งที่

เหมาะสมตามนโยบายการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของแต่ละกิจการ ในขณะที่กิจการควรรักษาวงจรเงินสดและวงจรดำเนินงานให้มีระยะเวลาที่เหมาะสมด้วยการจัดการสินค้า ลูกหนี้การค้าและเจ้าหนี้การค้าให้มีประสิทธิภาพเพื่อรักษาระดับเงินทุนหมุนเวียนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมตามเป้าหมายของกิจการ

ขณะที่ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจะมีการจัดการเงินทุนหมุนเวียนในระดับที่ต่างกันแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของธุรกิจในแต่ละอุตสาหกรรม ดังนั้นระดับเงินทุนหมุนเวียนที่เหมาะสมจึงไม่สามารถกำหนดได้แบบตายตัวและไม่สามารถเปรียบเทียบกันในเชิงปริมาณได้ว่าหากกิจการมีระดับเงินทุนหมุนเวียนต่ำจะแสดงถึงความสามารถในการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่ดีกว่ากิจการที่มีระดับเงินทุนหมุนเวียนที่สูงกว่า หากแต่ควรกำหนดนโยบายการจัดการเงินทุนหมุนเวียนให้เหมาะสมกับธรรมชาติการดำเนินธุรกิจของกิจการและรักษาระดับการลงทุนที่เหมาะสมไว้โดยรักษาปัจจัยต่าง ๆ จากผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในระดับที่เหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้หากไม่ได้รับคำปรึกษาที่ทรงคุณค่าจาก ดร.ตุลยา ตุลาดิลก ผศ.ดร.ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย อาจารย์อธิเมศร์ เชษฐธีระพัชร์ รศ.ชวภณ สิงหจรัญ และดร.เพชรลักษณ์ บุญญาคุณากร ตลอดจนบุคลากรและเพื่อน ๆ ชาวมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และครอบครัวญาติมิตร

เอกสารอ้างอิง

ธรากร หทัยเจริญลาภ. **ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจผลิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** การศึกษาอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

วิมล ประคัลภ์พงศ์. **การเงินธุรกิจ.** พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: สุภา, 2553.

วิชาบัญชี, สำนัก. **การจัดการเงินสดอย่างมีประสิทธิภาพ.** (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 28 พฤษภาคม 2561). จาก http://accounting.cru.in.th/account/uploaded_files/1.pdf

Abbadi, S.M. and Abbadi, R.T. "The Determinants of Working Capital Requirement in Palestinian Industrial Corporations," **The Journal of Economics and Finance.** 5, 1 (2012): 67-75.

Crump, R. **Working capital survey 2012.** (online) 2012 (cited 15 July 2018). Available http://www.financialdirector.co.uk/financial-director/research/2201152/relworking-capital-survey-2012

Filbeck, G. and Krueger. T.M. "An Analysis of Working Capital Management results across industries," **Journal of Business.** 20, 2 (2005): 10-17.

Gill and Biger. "Factors that influence working capital requirements in Canada," **Economics and Finance Review.** 1, 3 (2011): 30-40.

Hill, M. D., Kelly, G. W., and Highfield, M. J. **Net Operating Working Capital Behavior: A First look. Financial Management.** (online) 2010 (cited 16 July 2018). Available http://dx.doi.org/10.1111/j.1755-053X. 2010.01092.x

Kim, C., Mauer, D.C. and Sherman, A.E. "The Determinants of Corporate Liquidity: Theory and Evidence," **The Journal of Financial and Quantitative Analysis.** 33, 3 (1998): 335-359.

Mansoori, E and Muhammad, J. “The Effect of Working Capital Management and Firm’s Profitability: Evidence from Singapore,” **Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business.** 4, 5 (September 2012): 472-486.

Naser, M.S. “Factors Influencing Corporate Working Capital Management: Evidence From an Emerging Economy,” **The Journal of Contemporary Issues in Business Research.** 2 (2013): 11-30.

Rimo, A. and Panbun, P. **The effect of company characteristics on working capital management: A quantitative study of Swedish listed companies.** Umeå University: Umeå School of Business Spring semester, 2010.

Salawu, R.O. “Determinants of Working Capital Management: Case of Nigerian Manufacturing Firms,” **The Journal of Economics and Sustainable Development.** 5, 14 (2014): 49-56.

Sasithorn. Supatanakornkij, “The Determinants of Working Capital Management: Evidence from European Companies,” (2015): 161-164.

มโนทัศน์การสร้างภาพลักษณ์องค์การ
Concept of Corporate Image Building

มนสิช สิทธิสมบูรณ์[1] วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล[2] และจุรีรัตน์ เสนาะกรรณ[3]

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร[1]
สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช[2]
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช[3]
E-mail: jounjoue@gmail.com
Received: December 26, 2018; Revised: January 30, 2019; Accepted: February 20, 2019

บทคัดย่อ

การสร้างภาพลักษณ์องค์การมีความสำคัญต่อหน่วยงานและองค์การเป็นอย่างมาก เพราะภาพลักษณ์องค์การเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและการยอมรับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์การ บทความนี้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานในการสร้างภาพลักษณ์องค์การของ Kevin Lane Keller ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีภาพลักษณ์ การสร้างภาพลักษณ์องค์การ หลักการบริหารภาพลักษณ์องค์การ กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์องค์การ การรณรงค์สร้างภาพลักษณ์องค์การ โดยบทความนี้ ผู้เขียนใช้วิธีการสังเคราะห์องค์ประกอบภาพลักษณ์ของนักวิชาการและนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบว่าการสร้างภาพลักษณ์และองค์ประกอบภาพลักษณ์ ประกอบด้วย 7 อันดับ คือ 1) บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม 3) พนักงานและเจ้าหน้าที่ 4) ผู้บริหาร 5) เครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน 6) ผลงานและบริการ และ 7) การดำเนินงานในธุรกิจ

คำสำคัญ: มโนทัศน์ การสร้างภาพลักษณ์ ภาพลักษณ์องค์การ

Abstract

Creating organizations' images is very important to institutes and organizations because the organization's images are important tools used in administrating and could affect credibility and acceptance of individuals both inside and outside organizations. This article presents basic concepts in creating organizations' images of Kevin Lane Keller consisting of concepts and theories of images, creating organizations' images, principles of orgainzations' images, strategies used in creating organizations' images, and campaigning in creating organizations' images. In this article, the author used synthesis methods to synthesize the image components of academic scholars and researchers in both the internal and domestic country. The results showed that creating organizations' images consisted of 7 compoents that could be ranked as 1) atmosphere and environment, 2) corporate social responsibility, 3) employees and staff, 4) executives, 5) tools and office equipment, 6) accomplishment and services, and 7) business administration.

Keywords: Concepts, Creating Images, Organizations' Images

บทนำ

ภาพลักษณ์องค์การ (Corporate Image) เป็นภาพที่ดีต่อองค์การของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) และสามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์องค์การ (Corporate Identity) หรือสิ่งที่องค์การกระทำหรือสร้างขึ้นมาได้ การมีภาพลักษณ์องค์การที่ดีจะสามารถทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดการรับรู้และความเข้าใจในเจตนารมณ์ที่องค์การได้แสดงถึงตัวตนในการทำงาน และส่งผลต่อประสบการณ์ ความเชื่อความรู้สึก ความรู้และความประทับใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การมีภาพลักษณ์ที่ดีย่อมทำให้สาธารณชนเชื่อถือไว้วางใจและให้ความศรัทธาโดยมีงานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์การ ในภาคธุรกิจบริการพบว่า ภาพลักษณ์องค์การ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นการสร้างและการบริหารภาพลักษณ์องค์การจึงมีความสำคัญโดยภาพลักษณ์ที่ถูกสื่อสารออกไปอย่างมีประสิทธิผลและมีความต่อเนื่องยาวนานจะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การต่อไป ซึ่งในวงการธุรกิจนั้นรู้จักและคุ้นเคยในเรื่องภาพลักษณ์องค์การซึ่งนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานในหน่วยงานให้เป็นที่เชื่อถือได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก สำหรับในวงการราชการได้มีผู้นำแนวคิดภาพลักษณ์องค์การมาช่วยในการบริหารงานเพื่อพัฒนาองค์การบ้างแล้ว การสร้างภาพลักษณ์ก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อสถาบันและองค์การต่าง ๆ ที่ไม่อาจละเลยได้เนื่องจาก “ภาพลักษณ์ที่ดี” เป็นการสร้างคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มในใจของประชาชน เพราะภาพลักษณ์เป็นภาพที่บุคคลแต่ละคนสร้างขึ้นมาในใจจากการรับรู้หรือสัมผัส และมีประสบการณ์กับองค์การนั้น ๆ โดยผ่านกระบวนการสื่อสารและพฤติกรรมขององค์การ ซึ่งหากทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความประทับใจก็จะเกิดภาพลักษณ์ทางบวกที่ส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆ ขององค์การประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับนับถือยิ่งขึ้นผนวกกับการบริหาร การดำเนินงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความน่าเชื่อถือและไว้ใจ ภาพลักษณ์เป็นภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคลากรตามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อองค์การ สถาบัน บุคคล หรือการดำเนินงาน ภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจนี้อาจจะเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์โดยตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อมที่บุคคลนั้นรับรู้มา (วิรัช ลภิรัตนกุล 2544) และสิ่งเหล่านี้ย่อมจะก่อตัวขึ้นเป็นความประทับใจ ซึ่งอาจเป็นความประทับใจที่ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมหรือการกระทำขององค์การ หากองค์การใดมีทั้งผู้บริหารและบุคคลที่ทำงานอย่างมีคุณภาพมีผลงานที่ปรากฏเป็นรูปธรรม มีการบริหารที่เป็นเลิศ มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่น่าเลื่อมใส ศรัทธา ภาพขององค์การที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนย่อมเป็นภาพที่ดี น่าเชื่อถือ ตรงกันข้ามถ้าภาพขององค์การไม่ดีมีผลให้ส่วนใหญ่ขาดความกระตือรือร้น ไม่ได้รับการพัฒนา ไม่รู้ทิศทางเป้าหมายในการปฏิบัติงานย่อมส่งผลให้ผลงานออกมาไม่มีคุณภาพ ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือศรัทธาและความร่วมมือจากประชาชน ภาพลักษณ์ขององค์การย่อมตกต่ำกลายเป็นภาพลบในที่สุด (ปิยะนุช แสงจันทร์ 2556)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้เขียนจึงศึกษาวิธีการสังเคราะห์องค์ประกอบภาพลักษณ์องค์การ จากเอกสารจากนักวิชาการ นักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสร้างแนวคิดที่ค้นพบสามารถใช้เป็นต้นแบบและแนวทางในการสร้างภาพลักษณ์องค์การ ค้นหาองค์ประกอบของภาพลักษณ์องค์การว่าประกอบด้วยอะไรเป็นสำคัญ

แนวคิด และทฤษฎีภาพลักษณ์

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2553) ได้กล่าวสรุปไว้ถึงความหมายของภาพลักษณ์ขององค์การว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว องค์การต่าง ๆ ได้รับความสนใจจากสาธารณชนและมวลชนมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและสื่อสารมวลชน ทำให้คนในสังคมต่าง ๆ รับทราบข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้อย่างกว้างขวาง ทุกคนต้องการรับรู้ และมีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจ ถ้าองค์การใดมีภาพลักษณ์ที่ดีก็จะได้รับความเชื่อถือไว้วางใจและการสนับสนุนร่วมมือให้องค์การนั้นประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่ถ้าองค์การมีภาพลักษณ์ไม่ดี ย่อมได้รับการ

ต่อต้านและการดูหมิ่นเกลียดชัง ภาพลักษณ์จึงเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงขององค์การ ถ้ามีภาพลักษณ์ที่ดีแม้มีวิกฤตการณ์เกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขได้ง่าย

เสรี วงษ์มณฑา (2552) ใช้คำว่า “ภาพพจน์” ในความหมายของคำว่า “ภาพลักษณ์” เนื่องจากได้ให้เหตุผลว่าเป็นคำที่ใช้ในความหมายของภาพลักษณ์จนคนทั่วไปรับทราบและเข้าใจร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งภาพลักษณ์นี้ หมายถึง ข้อเท็จจริงบวกกับการประเมินส่วนตัวเป็นภาพที่ฝังใจของบุคคลอยู่นานแสนนาน ซึ่งอาจจะแตกต่างไปจากสภาพความเป็นจริงก็ได้

วิรัช สภิรัตนกุล (2549) ได้ให้ความหมายว่า “ภาพลักษณ์” ในด้านวิชาการประชาสัมพันธ์ หมายถึง ภาพในใจ ของคนเรา อาจจะเป็นภาพที่มีต่อสิ่งที่มีชีวิตหรือสิ่งที่ไม่มีชีวิตก็ได้ เช่น ภาพลักษณ์ที่มีต่อบุคคล องค์การ สถาบัน ฯลฯ สร้างให้เกิดขึ้นแก่จิตใจเราหรืออาจเป็นภาพที่เรานึกสร้างเองก็ได้ ภาพลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความประทับใจอย่างแท้จริงของบุคคล ซึ่งมีรากฐานมาจากผลกระทบระหว่างบุคคลกับสิ่งนั้น ๆ ภาพลักษณ์หรือภาพในจิตใจของบุคคลอาจจะได้มาจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม

วิมลมาศ ปฐมวณิชกุล (2548) กล่าวว่าภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในใจซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อหน่วยงาน สถาบัน และภาพในใจดังกล่าวนั้นอาจได้มาจากประสบการณ์ในทางตรงหรือทางอ้อมของบุคคล เช่น ได้ประสบพบเห็นด้วยตนเองหรือได้รับการบอกเล่ามาจากผู้อื่นหรือจากคำเล่าลือ

พัชราภรณ์ เกษะประกร (2550) กล่าวว่า ภาพลักษณ์เป็นภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจ ซึ่งบุคคลมีความรู้สึกนึกคิดต่อองค์การ สถาบัน ภาพในใจดังกล่าวนั้น อาจได้มาจากประสบการณ์ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อมของตัวเขาเอง

Philip Kotler (2000) อธิบายถึงคำว่า “ภาพลักษณ์” ว่าเป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิด และความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ซึ่งทัศนคติและการกระทำใดๆ ที่คนเรามีต่อสิ่งนั้น จะมีความเกี่ยวพันอย่างสูงกับภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ

Emma Wood (2007 อ้างอิงใน พัชราภรณ์ เกษะประกร 2550) ได้ให้คำนิยามว่า “ภาพลักษณ์” ขององค์การ เป็นการรับรู้ที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนที่มีต่อองค์การ โดยประชาชน จะรับรู้จากการสร้างเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ที่องค์การสร้างขึ้นมาในสถานการณ์ต่าง ๆ

Kotler (2000) นิยามว่า ภาพลักษณ์องค์การ หมายถึง ผลรวมความเชื่อ ความนึกคิดและความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งทัศนคติและการกระทำใด ๆ ที่คนเรามีต่อสิ่งนั้นจะมีความเกี่ยวพันอย่างสูงกับภาพลักษณ์

Wood (2001) ได้นิยามว่า ภาพลักษณ์ขององค์การเป็นการรับรู้ในจิตใจของลูกค้าที่มีต่อองค์การ โดยจะรับรู้จากการสร้างเอกลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ต่างๆ ที่องค์การสร้างขึ้นมาในสถานการณ์ต่างๆ

สรุปได้ว่า ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพรวมทั้งหมดขององค์การที่บุคคลรับรู้จากประสบการณ์ หรือมีความรู้ความประทับใจ ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่อหน่วยงานหรือสถาบันโดยการกระทำหรือพฤติกรรมองค์การ การบริหารผลิตภัณฑ์การบริหารและการประชาสัมพันธ์ จะเข้ามามีบทบาทต่อภาพลักษณ์องค์การด้วย

การสร้างภาพลักษณ์องค์การ

ภาพลักษณ์ขององค์การนั้นต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริงเท่านั้น จึงจะเป็นภาพลักษณ์ที่ยั่งยืนติดอยู่ในใจของประชาชน หากเป็นภาพลักษณ์ที่ถูกปรุงแต่งหรือสร้างขึ้นมาเพียงอย่างเดียวโดยไม่เป็นจริง ในไม่ช้าภาพลักษณ์ดังกล่าวก็จะถูกลบเลือนไป ดังนั้นกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ ที่เหมาะสมจึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมขององค์การที่จะต้องได้รับการยอมรับในสังคม ซึ่งการศึกษาภาพลักษณ์ เป็นวิธีการหนึ่งที่สะท้อนถึงพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีขององค์การในช่วงเวลาที่ผ่านมา ฉะนั้นการทำการศึกษาภาพลักษณ์ขององค์การ จึงเป็นพื้นฐานของการวางแผนประชาสัมพันธ์อย่างมืออาชีพที่ทำงานอย่างเป็นระบบ และสามารถนำผลการศึกษาไปประเมิน

จุดดี จุดด้อยขององค์การ และหาแนวทางสร้างเสริมจุดดีให้มีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันก็หาวิธีการที่จะลบเลือน จุดด้อยที่เป็นภาพลักษณ์เชิงลบขององค์การ ให้กลายเป็นจุดเล็ก ๆ ในสายตาของคนทั่วไปในที่สุด

ดวงพร คำนูณวัฒน์ และวาสนา จันทร์สว่าง (2536) ให้ความเห็นว่า ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ได้ตามแผนที่องค์การได้วางไว้ แต่ภาพลักษณ์จะปล่อยให้เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่ได้ เพราะอาจเกิดการบิดเบือนจากความเป็นจริงและไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ฉะนั้นจึงต้องสร้างภาพลักษณ์ขึ้นมาเอง ภาพลักษณ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นประกอบด้วยการสร้าง การส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการแก้ไข ดังนี้

1. การสร้างภาพลักษณ์ โดยวางแผนกำหนดขอบเขตของภาพลักษณ์ที่จะสร้าง สำรวจภาพลักษณ์เดิมจากกลุ่มเป้าหมายว่ามีหรือไม่ อย่างไร ค้นหาจุดเด่นขององค์การเพื่อกำหนดขอบเขต แบ่งแยกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดกิจกรรมการสร้างภาพลักษณ์ตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ผสมผสานกับวิธีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ (การโฆษณาองค์การ หรือสถาบัน) เพื่อให้การสร้างภาพลักษณ์สำเร็จตามเป้าหมาย

2. การส่งเสริม ป้องกัน และรักษาภาพลักษณ์ให้คงทนถาวร เพราะภาพลักษณ์เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามสภาพของเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในสังคมที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารก้าวหน้า มีการสื่อสารที่กว้างขวาง ฉะนั้นการส่งเสริม ป้องกัน และรักษาภาพลักษณ์ สามารถดำเนินการด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกหรือการประชาสัมพันธ์เพื่อการป้องกัน เช่น การรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรภายในและประชาชนทั่วไป การสำรวจความคิดเห็นของสื่อมวลชน การตรวจความคิดเห็นด้วยวิธีการวิจัย แล้วนำข้อมูลจากผลการวิจัยมาประเมินวิเคราะห์ และวางแผนปรับปรุงแก้ไขและดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เพื่อป้องกันและรักษาภาพลักษณ์ขององค์การต่อไป

3. การแก้ไขภาพลักษณ์ หมายถึง การแก้ไขภาพลักษณ์เชิงลบในกรณีวิกฤตการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากความผิดพลาด การนัดหยุดงาน ข่าวลือ อุบัติเหตุ หรือการบ่อนทำลาย ซึ่งจะต้องดำเนินการแก้ไขด้วยการบริหารและการประชาสัมพันธ์ยามวิกฤติ โดยต้องวางแผนป้องกันและเตรียมพร้อมเสมอ การแก้ไขปัญหาองค์การในกรณีเกิดวิกฤตการณ์ ควรดำเนินการโดยเร่งด่วน ด้วยการระดมทรัพยากรมาใช้ให้มากที่สุดทั้งทรัพยากรบุคคลภายใน ภายนอก และการใช้สื่อต่าง ๆ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์สาเหตุลักษณะของปัญหา แนวโน้ม ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขอย่างรวดเร็ว วางแผนให้สอดคล้องและรองรับกันเป็นลำดับ โดยระดมผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และวางแผนใช้กลยุทธ์และกำหนดเวลาในการแก้ไขโดยรีบด่วน ให้ทันต่อเวลา แบ่งความรับผิดชอบ และประสานงานโดยใช้เครือข่ายกระจายไปทุกจุดที่มีส่วนช่วยในการแก้ไขให้เร็วที่สุด

3.2 ประชาสัมพันธ์ภายใน โดยใช้สื่อภายในทุกรูปแบบให้บุคลากรทราบข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่อง และสามารถให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่บุคคลภายนอกโดยใช้บุคลากรภายในเป็นกระบอกเสียงขององค์การ

3.3 ชี้แจงต่อกลุ่มเป้าหมาย คู่กรณีถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่ต้องได้รับการคลี่คลายและแก้ไข รวมถึงชี้แจงข้อเท็จจริงให้ทุกฝ่ายเข้าใจ

3.4 ใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ข่าวสาร โดยการแถลงข่าวให้สัมภาษณ์ ให้ข้อมูลข่าวสารที่สื่อมวลชนต้องการทราบ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงสาเหตุและความเป็นมาของปัญหา

3.5 ใช้สื่อทุกรูปแบบอย่างเหมาะสม เช่น ป้ายประกาศ สิ่งพิมพ์ และอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และความรู้สึกนึกคิดของประชาชน

3.6 ขอความร่วมมือบุคคลภายนอก หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน บุคคลที่เป็นผู้นำทางความคิดเห็น ผู้นำทางสังคม หรือผู้บริหารระดับสูงของประเทศ ควรมีส่วนในการชี้แจง ให้ข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ปัญหาขององค์การด้วย ซึ่งจะได้รับความเชื่อถือ จากประชาชนทั่วไปมากกว่าบุคคลภายในองค์การ

สุพิน ปัญญามาก (2540) สรุปไว้ว่า ภาพลักษณ์ที่ดีเกิดจากกิจกรรมหรืองานที่ทำอยู่เป็นประจำ ซึ่งไม่ควรปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ ควรมีการปรุงแต่งและเตรียมการสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นระบบแบบแผนที่ถูกต้อง เป็นไปตามความจริงโดย ไม่บิดเบือน เพื่อให้ภาพลักษณ์ที่ดีออกสู่สายตาประชาชน ภาพลักษณ์ที่ดีถาวรนั้น คือภาพลักษณ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ไม่ใช่ภาพลักษณ์แบบชั่วคราว ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์กับพฤติกรรมองค์การและการประชาสัมพันธ์องค์การจะต้องสอดคล้องกัน ต้องมีการวางแผนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องอาศัยเวลาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เนื่องจากการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีนั้นไม่สามารถสร้างได้ในระยะเวลาอันสั้นเพราะภาพลักษณ์นั้นจะเกิดขึ้นทีละน้อย แล้วค่อย ๆ สะสมเพิ่มพูนขึ้นมา จนฝังลึกลงไปในใจและทัศนคติหรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ซึ่งต้องคำนึงอยู่เสมอว่า ความรู้สึกนึกคิดนั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

สมิต สัชฌุกร (2543) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ขององค์การธุรกิจว่า การสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ธุรกิจหรือหน่วยงานเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อธุรกิจมีการแข่งขัน ก็จะมีการแข่งขันกันสร้างภาพลักษณ์ มีตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับล่าง มีการสร้างภาพลักษณ์ขององค์การโดยรวม ซึ่งมีหลักการที่ควรคำนึงถึงได้แก่ การเป็นที่ยอมรับ ความสอดคล้องเหมาะสม ความเป็นไปได้และความสมจริง กล่าวคือเมื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่หน่วยงานแล้วต้องพิจารณาว่าภาพลักษณ์ ที่เกิดขึ้นเป็นที่ยอมรับของบุคคล องค์การรวมทั้งมหาชนหรือไม่ จึงต้องมีการหยั่งเสียงและรับผลสะท้อนกลับอย่างใกล้ชิด ถ้ายังไม่เป็นที่ยอมรับก็จะต้องหาแนวทางและวิธีการเพื่อปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับของมหาชนต่อไป ถึงแม้ว่าภาพลักษณ์ขององค์การจะเป็นที่ยอมรับในระดับที่น่าพอใจแล้วก็ตาม ก็ต้องพิจารณาต่อไปถึงความสอดคล้องเหมาะสมว่าภาพลักษณ์ ที่สร้างขึ้นนั้นนอกจากตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการแล้ว ต้องสอดคล้องเหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจขององค์การด้วย โดยสะท้อนถึงการดำเนินธุรกิจขององค์การที่เป็นจริงทั้งในสภาพปัจจุบันหรือ มีโอกาสเป็นไปได้จริงในอนาคต เนื่องจากการสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่มีโอกาสเป็นได้ย่อมเสียเวลาและเกิดผลเสียหายต่อองค์การอย่างเลี่ยงไม่ได้ และท้ายที่สุดต้องพิจารณาถึงความสมจริง ซึ่งเป็นเครื่องประกันว่าการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีย่อมมีความคงทนยาวนาน หากขาดความสมจริงแล้ว เมื่อมีเหตุการณ์ทำให้ความจริงปรากฏก็จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย และเวลาเพียงอย่างเดียวไม่อาจแก้ภาพลักษณ์ที่ไม่ดีได้

การสร้างภาพลักษณ์ขององค์การโดยรวมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการสร้างความรู้สึกที่ดี ทั้งด้านบุคคล สถานที่ และด้านนโยบายการดำเนินงาน ย่อมช่วยให้เกิดภาพลักษณ์อันงดงาม รวมทั้งได้รับการสนับสนุนปกป้องเมื่อมีการให้ร้ายโจมตีที่ไม่ถูกต้อง เป็นธรรม ซึ่งภาพรวมขององค์การนั้นต้องประกอบด้วย ด้านบุคลากร จะต้องสร้างความรู้สึกให้เป็นที่ยอมรับว่า เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือยกย่อง ไม่มีข้อน่ารังเกียจใด ๆ ทั้งในเรื่องบุคลิกภาพและกิริยามารยาท บุคลากรพูดจาสุภาพนุ่มนวล เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพทำงานมีประสิทธิภาพ กระตือรือร้น รวดเร็ว ว่องไวด้านสถานที่ ต้องสะอาดมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งด้วยการสัมผัสและการมอง ฉะนั้นการรักษาความสะอาดจึงเป็นสิ่งสำคัญ การลงทุนก็ไม่มากแต่ให้ผลคุ้มค่าที่สุด จึงต้องมีการจัดสถานที่ตลอดจนอุปกรณ์สำนักงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีป้ายบอกชื่อของหน่วยงานชื่อตำแหน่งหน้าห้อง ป้ายบอกเวลาเปิด–ปิดทำการ รวมทั้งขั้นตอนวิธีติดต่องานแผนกต่าง ๆ ที่ชัดเจน ด้านนโยบายการดำเนินงาน ต้องให้ความรู้สึกเชื่อมั่น ได้ว่าซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส เป็นธรรม ไม่คดโกงหรือเอาเปรียบลูกค้าและสังคม

นรินทร์ นาเจริญ (2549) กล่าวว่าการสร้างภาพลักษณ์ที่องค์การ สถาบัน หน่วยงาน หรือสินค้าต่าง ๆ ต้องสร้างขึ้นนั้นมิใช่การสร้างขึ้นมาเองลอย ๆ กลางอากาศและไม่มีทิศทาง แต่จะต้องเป็นไปตามการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์การ เมื่อองค์การกำหนดวิสัยทัศน์แล้ว จึงกำหนดนโยบายเพื่อให้เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติ จากนั้น จึงนำไปสู่การดำเนินงาน ฝ่ายประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ในการดำเนินงานตามนโยบายขององค์การที่ตนเองสังกัดอยู่เพื่อสร้างภาพ หรือขยายผลทางด้านการดำเนินงาน เพื่อให้องค์การมีภาพลักษณ์ที่ดีตามวิสัยทัศน์ที่ถูกกำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มต้น

สรุปได้ว่า การสร้างภาพลักษณ์ขององค์การโดยรวม นอกจากมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจของลูกค้าหรือผู้รับบริการแล้ว ยังก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีเป็นเอกลักษณ์ขององค์การ

สามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่ธุรกิจหรือองค์การได้เป็นอย่างมาก ซึ่งผู้บริหารองค์การจักต้องคำนึงถึงและพยายามรักษาให้คงอยู่ตลอดไป อย่างไรก็ตามองค์การธุรกิจทุกแห่งสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นมาได้ โดยเริ่มจากการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในด้านบุคลากร ด้านสถานที่และด้านนโยบายดำเนินการ

หลักการบริหารภาพลักษณ์องค์การ

Doorley and Garcia (2007) สรุปไว้ว่า การประเมินความสำเร็จของการบริหารภาพลักษณ์องค์การควรจะสื่อสารให้พนักงานทุกระดับปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายและคุณค่าหลักขององค์การ โดยหลักการบริหารภาพลักษณ์ ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีริเริ่มจุดประกายให้พนักงานได้เข้าใจและยอมรับในการปฏิบัติตาม
2. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการบริหารเอกลักษณ์ ภาพลักษณ์ และชื่อเสียงให้ไปในทิศทางเดียวกันตลอดจนวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมและโครงการที่สะท้อนวิสัยทัศน์ พันธกิจคุณค่าหลักขององค์การ
3. พนักงานเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อการเสริมสร้างและรักษาภาพลักษณ์ให้เป็นบวกหรือลบจึงควรมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติ และขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมในทุกระดับขององค์การ
4. การประเมินผลการรับรู้ ทัศนคติ และความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจความพึงพอใจต่อนโยบายการบริหาร การจัดกิจกรรมเพื่อสังคม หรือการตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ
5. องค์การต้องสร้างวัฒนธรรมองค์การให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยมหลักองค์การ
6. องค์การควรให้ความสำคัญกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม

กลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์องค์การ

จุไรรัตน์ จันทสีหราช (2553) กล่าวสรุปไว้ถึงกลยุทธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ ความหมายคือ เป็นเทคนิคและวิธีการในการสร้างการรับรู้และความประทับใจให้เกิดขึ้น โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์เป็นแนวทางในการเผยแพร่ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ และเป็นกิจกรรมที่สาธารณชนและกลุ่มประชาชนเป้าหมายเกิดความศรัทธา มีความชื่นชมยินดี และสามารถสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมมากที่สุด ได้แก่ 1) สร้างให้ประชาชนยอมรับและเห็นด้วย อันเป็นผลที่จะทำให้สถาบันเป็นที่เชื่อถือได้ 2) ปรับปรุงองค์การในเรื่องการจัดการทั้งหมด 3) การวางเป้าหมายการตลาดล่วงหน้า 4) การเข้าไปมีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อม 5) การสร้างสถาบันให้ตำแหน่งที่ดีขึ้น 6) ดึงดูดใจลูกค้าที่มีคุณภาพในขณะเดียวกับที่ให้ความร่วมมือกับชุมชน

รัชนี วงศ์สุมิตร (2547) กล่าวว่า ภาพลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือและการได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวองค์การจะต้องกำหนดภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือและสอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงาน กลยุทธ์ที่สามารถสร้างภาพลักษณ์องค์การได้โดยง่ายมาจากคำว่า ภาพลักษณ์ (Image) กล่าวคือ I: Institution คือ การสร้างภาพลักษณ์ด้วยตัวสถาบัน ได้แก่ อาคาร สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก M: Management คือ การจัดการโดยผู้บริหารในการกำหนดภาพลักษณ์ให้เป็นที่พอใจ ของประชาชน A: Action คือ ผลประกอบการ อันได้แก่ กระบวนการผลิตเพื่อให้สินค้าที่ออกวางจำหน่ายมีประสิทธิภาพของงานหรือการให้บริการต่างๆ G: Goodness คือ การสร้างภาพลักษณ์ด้วยการกระทำความดี เช่น การกระทำที่รับผิดชอบสังคม E: Employee คือ การสร้างภาพลักษณ์ด้วยบุคลากร เพราะบุคลากรทุกคนในหน่วยงานเปรียบเสมือนตัวแทนของหน่วยงานที่จะสร้างความประทับใจหรือความเกลียดชังให้แก่ผู้ติดต่อกับองค์การ

การรณรงค์สร้างภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์องค์การมีความสำคัญอย่างยิ่ง สามารถทำให้สถาบัน หน่วยงานมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับเชื่อถือศรัทธาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและจะทำให้องค์การหน่วยงานสถาบันนั้น ๆ มีความเจริญก้าวหน้าได้

Gregory and Wieehmann (อ้างถึงใน จิราภรณ์ สีขาว 2553) กล่าวว่าการรณรงค์สร้างภาพลักษณ์ขององค์การ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสร้างการรับรู้และยอมรับในหมู่สาธารณชน รวมทั้งการสร้างค่านิยมในตำแหน่งทางการตลาดขององค์การ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย หรือนำมากำหนดเป็นภาพลักษณ์ขององค์การ

2. เพื่อการสร้างหรือให้ค่านิยมใหม่แก่องค์การ เช่น องค์การมีการรวมตัวกันใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของหรือมีการเปลี่ยนแปลงชื่อองค์การ หรือเพื่อสร้างความคุ้นเคย กำหนดทิศทางให้ชัดเจนถึงเป้าหมายในการสร้างภาพลักษณ์องค์การ ผู้บริการจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการกำหนดแนวทาง

3. เป็นการเสนอขายต่อกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดเป็นการล่วงหน้า เพื่อสนับสนุนทางการตลาดของผลิตภัณฑ์

4. เพื่อการมีอิทธิพลต่อผู้ถือหุ้นและสถาบันการเงิน

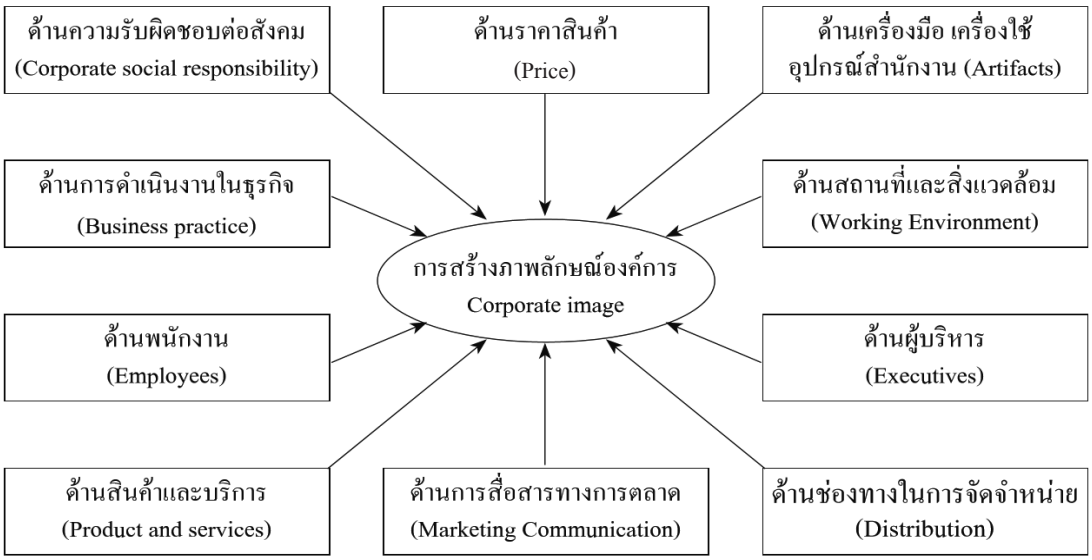
5. เพื่อเป็นการสร้างตำแหน่งขององค์การในประเด็นที่ต้องการ

6. เพื่อเป็นการช่วยเหลือฝ่ายบริหารในกรณีเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรง การมีภาพลักษณ์ ที่ดีจะช่วยลดความรุนแรงของสถานการณ์ลงได้ เสมือนการมีเกราะป้องกันตัวที่ดี

7. เพื่อเป็นการดึงดูดใจและรักษาพนักงานที่มีคุณภาพที่ดีเอาไว้ และสร้างให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือ เนื่องจากคนเราย่อมอยากที่จะทำงานกับองค์การที่มีภาพลักษณ์ที่ดี

แนวคิดในการสร้างภาพลักษณ์ของ Kevin Lane Keller

Kevin Lane Keller (2008) กล่าวสรุปว่าภาพลักษณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ เนื่องจากภาพลักษณ์จะส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคสินค้าของผู้บริโภค หากองค์การมีภาพลักษณ์ที่ดี ผู้บริโภคก็จะให้การสนับสนุน ซึ่งจะส่งผลให้องค์การประสบกับความสำเร็จ แต่หากองค์การมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ผู้บริโภคก็จะไม่ให้การสนับสนุน ซึ่งจะส่งผลทำให้องค์การประสบกับความล้มเหลว โดยองค์ประกอบของการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีจะมีลักษณะดังภาพที่ 1 คือ

ภาพที่ 1 แนวคิดในการสร้างภาพลักษณ์ Kevin Lane Keller 2008

จากภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การตามแนวคิดของ Kavin ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เช่นการที่องค์การสะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมการคืนกำไรให้กับสังคมและมีส่วนร่วมกับสังคมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นการที่องค์การให้ความช่วยเหลือกับชุมชนใกล้เคียงและทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่อสังคมเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการในชุมชน

2. ด้านการดำเนินงานในธุรกิจ เช่น มีการดำเนินงานในองค์การโดยอาศัยหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภคและผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจ

3. ด้านพนักงาน เช่น พนักงานต้องมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยไม่ว่าจะเป็นทั้งบุคคลภายในองค์การและภายนอกองค์การต้องเป็นพนักงานแบบมืออาชีพมีความเต็มใจในการให้บริการ

4. ด้านสินค้าและบริการ เช่น เป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและ บริการที่ดี คุ้มค่ากับที่ผู้บริโภคได้จ่ายไปกับสินค้าและบริการมีความน่าเชื่อถือทั้งสินค้าและบริการให้ความไว้วางใจได้

5. ด้านการสื่อสารทางการตลาด เช่น มีการใช้เครื่องมือ ในการสื่อสารทางการตลาดที่เข้าถึงลูกค้าและใช้เครื่องมือการสื่อสารทางการตลาดที่เหมาะสมกับลูกค้าเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์การ

6. ด้านช่องทางในการจัดจำหน่าย เช่น การที่องค์การต้องมีการใช้ช่องทางที่ดี และมีประสิทธิภาพ การมีช่องทางที่ดีจะทำให้เข้าถึงลูกค้าชุมชนและสังคมได้อย่างทั่วถึง

7. ด้านผู้บริหาร เช่น ต้องเป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้วยความสุจริตโปร่งใส มีจิตสาธารณะ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีต่อชุมชนและสังคม มีภาพลักษณ์ของการช่วยเหลือสังคมและชุมชน

8. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม เช่น การมีสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อผู้ที่มาติดต่อในองค์การมีสิ่งแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการทำงานและการให้บริการลูกค้ามีความทันสมัยของอาคารและสถานที่ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของผู้ที่มาติดต่อด้วยในธุรกิจ

9. ด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์สำนักงาน เช่น การที่ธุรกิจมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีที่ดีเข้ามาใช้ในการทำงานรวมทั้งให้บริการกับลูกค้า

10. ด้านราคาสินค้า เช่น การนำเสนอราคาที่ยุติธรรมกับลูกค้าเป็นราคาที่ไม่เอารัดเอาเปรียบลูกค้าและทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจอย่างสูงสุด

แนวคิดในการสร้างภาพลักษณ์ของ Kevin ข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ เนื่องจากภาพลักษณ์จะส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคสินค้า ซึ่ง Kevin ได้สร้างกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ไว้ 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ด้านการดำเนินงานในธุรกิจ 3) ด้านพนักงาน 4) ด้านสินค้าและบริการ 5) ด้านการสื่อสารทางการตลาด 6) ด้านช่องทางในการจัดจำหน่าย 7) ด้านผู้บริหาร 8) ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม 9) ด้านเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์สำนักงาน และ10) ด้านราคาสินค้า

ภาพรวมของการสร้างภาพลักษณ์

จากการบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์การของนักวิชาการและนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์การของ Kevin Lane Keller (2008) ซึ่งสรุปได้ว่าภาพลักษณ์องค์การประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 10 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ด้านการดำเนินงานในธุรกิจ 3) ด้านพนักงาน4) ด้านสินค้าและบริการ 5) ด้านการสื่อสารทางการตลาด 6) ด้านช่องทางในการบริการหรือการจัดจำหน่าย 7) ด้านผู้บริหาร 8) ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม 9) ด้านเครื่องมือ เครื่องใช้อุปกรณ์สำนักงาน และ 10) ด้านราคาสินค้า

2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาพลักษณ์องค์การและรูปแบบการสร้างภาพลักษณ์องค์การของเสรี วงษ์มณฑา (2559) ที่สรุปเป็นองค์ประกอบไว้ คือ 1) องค์ประกอบของภาพลักษณ์องค์การ ได้แก่ (1) ผู้บริหาร (2) เจ้าหน้าที่ (3) ผลงาน (4) บริการ (5) อุปกรณ์และเครื่องใช้ (6) อัตลักษณ์แห่งองค์การ (7) แนวทางการทำงาน (8) วัฒนธรรมองค์การ (9) บรรยากาศที่ทำงาน และ (10) กิจกรรมที่ทำ และ 2) องค์ประกอบของรูปแบบการสร้างภาพลักษณ์องค์การ ได้แก่ (1) ให้ผู้นำเป็นพระเอก (CEO Approach) (2) ให้ทีมผู้บริหารเป็นพระเอก (Management Approach) (3) เอาผลงานเป็นพระเอก (Output Approach) (4) เอาตำนานเป็นพระเอก (Legend Approach) (5) เอาความสำเร็จเป็นพระเอก (Achievement Approach) (6) เอานวัตกรรมเป็นพระเอก (Innovation Approach) และ (7) เอาการใส่ใจดูแลสังคมเป็นพระเอก (Social Responsibility Approach)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์องค์การจากการวิจัยของศศิธร ง้วนพันธ์ และธีระ เตชะมณีสถิต (2014) ซึ่งสรุปได้ว่า การสร้างภาพลักษณ์องค์การควรใช้องค์ประกอบหลัก 7 ด้าน คือ 1) ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคม 2) ด้านพนักงาน 3) ด้านสินค้าและบริการ 4) ด้านการสื่อสารทางการตลาด 5) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ 6) การสร้างภาพลักษณ์ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม และ 7) การสร้างภาพลักษณ์ด้านอุปกรณ์ที่ทันสมัย ส่วนองค์ประกอบรองมีด้วยกัน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการดำเนินงานในธุรกิจและด้านผู้บริหาร 2) ด้านราคาสินค้า

4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการภาพลักษณ์องค์การ (A Model of Organizational Image Management) ของ Joseph Eric Massey (2003) ซึ่งสรุปไว้ว่า รูปแบบการจัดการภาพลักษณ์องค์การ ประกอบด้วย 1) การสร้างภาพลักษณ์(Creating) 2) การรักษาภาพลักษณ์ (Maintaining) และ 3) การฟื้นภาพลักษณ์องค์การที่มีประสิทธิผล(Regaining an Effective Organizational Image)

ดังนั้น ภาพรวมของการสร้างภาพลักษณ์องค์กร จากการบูรณาการแนวคิด ทฤษฎี หลักการของนักวิชาการและนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบภาพลักษณ์ ดังตารางที่ 1 คือ

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาพลักษณ์ของนักวิชาการและนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ

	1. ความรับผิดชอบต่อสังคม	2. วิธีการดำเนินงาน	3. พนักงาน เจ้าหน้าที่	4. ผลงาน และบริการ	5. การสื่อสาร	6. ช่องทางในการบริการ	7. ผู้บริหาร	8. บรรยากาศที่ทำงานและสิ่งแวดล้อม	9. เครื่องมือ เครื่องใช้อุปกรณ์นักงาน	10. วัฒนธรรมองค์การ	11. ความมีชื่อเสียงขององค์การ	12. ความมั่นคงปลอดภัย	13. สินค้าและบริการ	14. ราคาสินค้า	15. อัตลักษณ์แห่งองค์การ	16. แนวทางการทำงาน	17. กิจกรรมที่ทำ	18. การสื่อสารทางการตลาด	19. ทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ	20.ด้านนวัตกรรมในธุรกิจและด้านผู้บริหาร
เสรี วงษ์มณฑา	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓					✓	✓	✓			
สมิต สัชฌุกร	✓			✓			✓				✓									
ศศิลักษณ์ เครือนันตา		✓	✓					✓												
พัชราภรณ์ เกษะประกร	✓	✓	✓	✓			✓		✓											
รดี ธนารักษ์			✓				✓	✓	✓	✓										
อรรถพล ยูนิพันธ์				✓	✓			✓												
เกษม พิพัฒน์เสรีธรรม								✓	✓		✓									
ภัชรินทร์ ชาตันและคณะ				✓				✓			✓									
สุนันทิตา ปางจุติ					✓															
วราภรณ์ จุนแสงจันทร์	✓						✓	✓			✓	✓								
โสภิต ภาโนมัย	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓										
Kevin	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓						
ศศิธร ง้วนพันธ์และคณะ	✓		✓					✓	✓				✓	✓				✓	✓	✓
รวม	7	5	7	6	3	1	7	10	7	3	4	1	2	2	1	1	1	1	1	1

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของภาพลักษณ์ จากนักวิชาการ นักการศึกษา จำนวน 13 รายการ พบภาพรวมองค์ประกอบของภาพลักษณ์ 20 องค์ประกอบที่มีความถี่สูงสุดสรุปตามลำดับ 7 ลำดับ คือ 1) บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม (Working Environment) 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) 3) พนักงานและเจ้าหน้าที่ (Employees) 4) ผู้บริหาร (executives) 5) เครื่องมือ เครื่องใช้อุปกรณ์สำนักงาน (Equipment and Stationeries) 6) ผลงานและบริการ (Portfolio and Services) 7) วิธีการดำเนินงาน (Business Practice)

บทสรุป

มโนทัศน์การสร้างภาพลักษณ์องค์การในที่นี้หมายถึงภาพรวมทั้งหมดขององค์การที่บุคคลรับรู้จากประสบการณ์ หรือมีความรู้ ความประทับใจต่อองค์การ อันเป็นความรู้สึกที่มีต่อหน่วยงานหรือสถาบันโดยการกระทำหรือพฤติกรรมองค์การ การประชาสัมพันธ์จะมีบทบาทต่อภาพลักษณ์องค์การ แนวคิดและทฤษฎีภาพลักษณ์

จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและการยอมรับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์การ ภาพลักษณ์ที่ดีเป็นการสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าในใจของประชาชนหรือผู้รับบริการได้ดีนั่นเอง การสร้างภาพลักษณ์องค์การ องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรอง 7 ด้าน จากการศึกษาพบดังนี้ 1) ด้านการทำกิจกรรมเพื่อสังคม 2) ด้านพนักงาน 3) ด้านสินค้าและบริการ 4) ด้านการสื่อสารทางการตลาด 5) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ 6) ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม และ 7) ด้านอุปกรณ์ที่ทันสมัย องค์ประกอบรอง 2 ด้าน คือ 1) ด้านการดำเนินงานในธุรกิจและผู้บริหาร 2) ด้านราคาสินค้า ดังนั้นกลยุทธ์และรูปแบบการจัดการภาพลักษณ์องค์การ จึงประกอบด้วย 1) การสร้างภาพลักษณ์ 2) การรักษาภาพลักษณ์ และ 3) การฟื้นฟูภาพลักษณ์องค์การที่มีประสิทธิผล ซึ่งบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนได้สังเคราะห์การสร้างภาพลักษณ์องค์การพบว่า องค์ประกอบภาพลักษณ์องค์การที่สำคัญประกอบด้วย 7 ลำดับ คือ 1) บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เพราะบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการทำงานและการให้บริการลูกค้า 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการแสดงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การ สะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการคืนกำไรให้กับสังคมและมีส่วนร่วมกับสังคมนั่นเอง 3) พนักงานและเจ้าหน้าที่ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการแสดงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การ เนื่องจากพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในองค์การ มีความรู้ มีทักษะ มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตวิญญาณในการให้บริการ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน ก็จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การ 4) ผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการแสดงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การเพราะองค์การจะดีหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่เป็นบุคคลสำคัญ ประกอบด้วยต้องมีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ เป็นนักบริหารมืออาชีพ มีนโยบายธุรกิจที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีหลักธรรมาภิบาล 5) เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการแสดงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การ เป็นเครื่องมือช่วยแสดงสัญลักษณ์ขององค์การได้ชัดเจนขึ้น เช่น เครื่องแบบพนักงาน อุปกรณ์สำนักงาน วัสดุสำนักงาน วัสดุสิ้นเปลือง ตราสัญลักษณ์ ฯลฯ 6) ผลงานและบริการเป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงบทบาทสำคัญต่อการแสดงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การ เพราะผลงานและนวัตกรรมที่โดดเด่น ที่ดีเป็นที่ประจักษ์ มีรูปแบบการบริการที่ดีเป็นที่ประทับใจต่อผู้ใช้บริการ ที่กล่าวมา ล้วนเป็นกลยุทธ์ที่ดีต่อการสร้างภาพลักษณ์องค์การ และลำดับที่ 7) วิธีการดำเนินงาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการแสดงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การเช่นเดียวกัน เพราะวิธีการดำเนินงานที่ดีเป็นระบบชัดเจน สามารถใช้เป็นต้นแบบและแนวทางในการให้บริการได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ เป็นปัจจัยที่มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการสร้างภาพลักษณ์องค์การเป็นอย่างดีและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

จิราภรณ์ สีขาว. **ภาพลักษณ์องค์กร.** (ออนไลน์) 2553 (อ้างเมื่อ 20 กรกฎาคม 2559). จาก http://www.moe.go.th/wijai/image. html.

จุไรลักษณ์ จันทสีหราช. **อิทธิพลของภาพลักษณ์บริษัทที่มีต่อความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้า ฮอนด้า ออโตโมบิล (ประเทศไทย).** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

นรินทร์ นาเจริญ. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานข่าว.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

พัชราภรณ์ เกษะประกร. “รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร.” **Journal of Behavioral Science for Development.** 6, 1 (January 2014).

รัชนี วงศ์สุมิตร. **หลักการประชาสัมพันธ์.** ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

วราภรณ์ จุนแสงจันทร์. **ภาพลักษณ์ของร้านและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าที่ใช้บริการร้าน.** ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2557.

วาสนา จันทร์สว่าง และคณะ. **ภาพลักษณ์กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์.** กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

วิมลมาศ ปฐมวณิชกุล. “การพัฒนาคุณลักษณะนักข่าวพลเมืองเยาวชนเพื่อเป็นกลไกการพัฒนาท้องถิ่น”, **วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.** 10, 3 (กันยายน – ธันวาคม 2559): 47-54.

วิรัช ลภิรัตนกุล. **กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤติและการบริหารภาวะวิกฤติ: Crisis Public Relations & Crisis Management.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ศศิธร ง้วนพันธ์ และธีระ เตชะมณีสถิตย์. “การสร้างภาพลักษณ์องค์การสำหรับธุรกิจการค้าปลีกสมัยใหม่ กรณีศึกษาซูเปอร์เซ็นเตอร์ในประเทศไทย”. **Suranaree J. Soc. Sci.** 8, 2 (December 2015): 1-16.

สมิต สัชฌุกร. **การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ.** กรุงเทพฯ: สายธาร, 2550.

สุพิน ปัญญามาก. **การประชาสัมพันธ์เพื่อการส่งเสริมการตลาด.** หน่วยที่ 12 นนทบุรี: สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.

เสรี วงษ์มณฑา. **กลยุทธ์การตลาด: การวางแผนการตลาด.** กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์, 2552.

David Sinclair and Kenneth Wood. “Does Organisation by Similarity Assist Image Browsing?”. **CHI 2001.** 3, 1 (31 MARCH–5 APRIL 2001)

Doorley, J., and Garcia, H. F. **Eputation Management: The key to successful public relations and corporate communication.** New York: Routledge, 2008.

Joseph W. Alba and J. **Wesley Hutchinson.** UT: Association for Consumer Research, 2008.

Kevin Lane Keller. "Branding Perspectives on Social Marketing," **in Advances in Consumer Research,** 25 (2008): 299-302.

————.**Marketing Management** 12e.” Prentice – Hall, 2008.

Kotler, Philip. **Marketing Management.** The Millennium edition. New Jersey: Prentic–Hall, 2000.

Larson, C. **Persuasion : Reception and Responsibility.** 11th ed. Australia: Thomson/Wadsworth, 2007.

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

The Potential Development of Small Hotel for Religious Tourism Destinations in Nadoon District, Mahasarakham Province

เยาวภา นียากร ณัฐนิตย์รดี สวัสดิชีวิน และสุวิชชา ศรีถาน

คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Received: December 17, 2018; Revised: February 26, 2019; Accepted: March 1, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา ในการใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 2) ศึกษาศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักท่องเที่ยวมีเหตุผลที่เลือกเข้าพักโรงแรมเพราะเดินทางสะดวก ระยะเวลาในการเข้าพัก 1 คืน โดยนิยมห้องพักประเภทห้องมาตรฐาน เข้าพักในช่วงเดือน ม.ค. – มี.ค. โดยมีราคา 501 – 1,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่จองห้องพักทางโทรศัพท์ ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกที่พัก คือ เพื่อน/ญาติพี่น้อง มีวัตถุประสงค์ในการเข้าพักเพื่อตั้งใจมาเที่ยวชมพระบรมธาตุนาดูน โดยไม่แน่ใจว่าจะกลับมาพักที่โรงแรมอีกหรือไม่ และส่วนใหญ่จะแนะนำโรงแรมให้เพื่อนคนรู้จักมาพัก

2. ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพโรงแรมขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการ 2) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ 3) ด้านการสร้างความมั่นใจในการบริการ และ 4) ด้านการเข้าถึงจิตใจของผู้ใช้บริการ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ โรงแรมขนาดเล็ก นักท่องเที่ยวเชิงศาสนา พฤติกรรมนักท่องเที่ยว คุณภาพการให้บริการ

Abstract

The purposes of the research were to 1) study the behavior of the religious tourists in using the services of the small size hotels in Na Dun District, Maha Sarakham Province and 2) investigate the potentials of the small size hotels in Na Dun District, Maha Sarakham Province. The samples were 400 religious tourists traveling in Na Dun District. The statistics used in the study were percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows.

1. The tourists gave reasons to choose the hotels because the travelling was comfortable. The duration of staying in the hotels was one night. The tourists preferred to stay in the standard rooms from January to March with the prices of 501-1,000 baht. Most of them made reservation by phone. Friends/relatives were parts of decision making in choosing the hotels to stay. The tourists had the objective to stay in the hotels because they intended to visit Phra That Na Dun. However, they were not sure whether they would come back to stay at the hotels or not. Most of them would recommend the hotels to their friends/someone they knew to stay at the hotels.

2. The level of the tourists' opinions towards the potential of the small size hotels for the religious tourists in Na Dun District, Maha Sarakham Province in the overall was at a high level. When each aspect was considered, the findings showed that the tourists had the level of the opinions towards the potential of the small size hotels at a high level in 4 aspects, namely, 1) reliability in services, 2) the response to the needs of the service recipients, 3) building the confidence in services, and 4) the empathy on the service recipients and at a moderate level in one aspect, namely, materialization of services.

Keywords: Potential Development, Small Size Hotels, Religious Tourists, Tourist Behavior, Service Quality.

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ หากพิจารณาจากสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มสถิติการท่องเที่ยวที่ดี รายรับจากการท่องเที่ยวของไทยจัดอยู่ในอันดับ 1 ของภูมิภาคอาเซียน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2556) การท่องเที่ยวมีมากมายหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงศาสนาก็เป็นการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่สำคัญ เพราะเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในสังคม ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมเป็นจำนวนมาก สามารถสร้างรายได้ให้กับแหล่งท่องเที่ยว ชุมชน และประเทศ และยังเป็นการช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพราะการที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาชมสถาปัตยกรรม และความงดงามต่าง ๆ ของพุทธศิลป์ภายในแหล่งท่องเที่ยว จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้สิ่งต่างๆในพุทธศาสนามากขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงศาสนาคือการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศาสนา รวมไปถึงการท่องเที่ยวในเทศกาลประเพณีที่มีกิจกรรมทางศาสนาซึ่งการท่องเที่ยวเชิงศาสนานั้น นักท่องเที่ยวต้องมองถึงองค์ประกอบหลายอย่างในการเดินทาง ไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนานั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความสะดวกด้านการเดินทาง ร้านอาหารเครื่องดื่มต่าง ๆ รวมถึงที่พัก ที่มีหลากหลายประเภทให้นักท่องเที่ยวได้เลือก และด้วยเหตุนี้ทำให้ธุรกิจการผลิตสินค้า และการบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องขยายตัว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งได้แก่ ธุรกิจโรงแรมที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม การผลิตและค้าขายของที่ระลึก บริการรถเช่า สถานที่จอดรถ เป็นต้น ธุรกิจต่าง ๆ ดังกล่าวยังคงได้รับความนิยม และมีการแข่งขันสูง ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงานและยังเป็นกลไกที่สำคัญ ในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาคอีกด้วย ธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับธุรกิจการ

ท่องเที่ยว หากกล่าวถึงธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่ มุ่งให้บริการห้องพักเป็นหลัก ซึ่งมีทั้งรูปแบบการบริการที่ค่อนข้างอำนวยความสะดวกแบบจำกัด แบบประหยัด กระทั่งถึงรูปแบบหรูหรา ทันสมัยอย่างพร้อมเพียง แต่ละปีโรงแรมทุกระดับจะมีการแข่งขันกันปรับแต่งสถานที่ให้มีความสดชื่นดูใหม่เสมอ โรงแรมขนาดเล็กเป็นอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จากเหตุผลทางด้านราคา สภาพแวดล้อม ความสะดวกสบายในการพักอาศัย แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ที่ตั้งอยู่ในอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยว ที่มีผู้ประกอบการด้านธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กอยู่หลายแห่ง ผู้วิจัยจึงศึกษาศักยภาพโรงแรมขนาดเล็ก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา ในการใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ตัวอย่าง

กำหนดขนาดตัวอย่างจากการประมาณร้อยละ กรณีไม่ทราบประชากร โดยใช้สูตรของ Cochran W.G. (1977) ได้ตัวอย่าง 385 ตัวอย่าง ในการสำรวจเพื่อป้องกันแบบสอบถามที่จะเกิดความผิดพลาด ผู้วิจัยจึงทำการเก็บตัวอย่างเพิ่มอีก 4% เท่ากับ 15 ตัวอย่าง รวมจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้ทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยงเชิงศาสนา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาในพื้นที่ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่สร้างไปเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านงานบริการโรงแรม จำนวน 3 คน พิจารณาความสมบูรณ์ถูกต้อง และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ไปทำการทดลองใช้ กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 30 ตัวอย่าง และนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์

อัลฟาของครอนบารค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .813 ถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือได้ตามหลักสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้จัดการฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์ของโรงแรมต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง พร้อมทั้งรอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยงเชิงศาสนา และพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรมขนาดเล็กในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์โดยการ หาร้อยละ

2. ประเมินระดับศักยภาพโรงแรมขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยใช้การอ่านพิจารณาข้อเสนอแนะพร้อมทั้งจับกลุ่มของข้อมูลเข้าด้วยกัน

สรุปผลการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกเข้าพักเพราะเดินทางสะดวก คิดเป็นร้อยละ 25.25 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเข้าพัก 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 54.25 นิยมเลือกเข้าห้องพักประเภทห้องมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 71.75 ซึ่งส่วนใหญ่นิยมเข้าพักในช่วงเดือน ม.ค. – มี.ค. คิดเป็นร้อยละ 43.75 โดยเลือกห้องพักที่มีราคา 501 – 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.00 ส่วนใหญ่จองห้องพักทางโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 37.25 ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกที่พัก คือ เพื่อน ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีวัตถุประสงค์ในการเข้าพักเพื่อตั้งใจมาเที่ยวชมพระบรมธาตุนาดูน คิดเป็นร้อยละ 69.25 โดยไม่แน่ใจว่าจะกลับมาพักที่โรงแรมอีกหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 45.75 และส่วนใหญ่จะแนะนำโรงแรมให้เพื่อน คนรู้จักมาพัก คิดเป็นร้อยละ 70.75

2. นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพโรงแรมขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการ ($\bar{x}$ = 3.95) 2) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ($\bar{x}$ = 3.66) 3) ด้านการสร้างความมั่นใจในการบริการ ($\bar{x}$ = 3.55) และ 4) ด้านการเข้าถึงจิตใจของผู้ใช้บริการ ($\bar{x}$ = 3.47) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{x}$ = 3.35)

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีเหตุผลที่เลือกเข้าพักเพราะเดินทางสะดวก คิดเป็นร้อยละ 25.25 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเข้าพัก 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 54.25 นิยมเลือกเข้าห้องพักประเภทห้องมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 71.75 ซึ่งส่วนใหญ่นิยมเข้าพักในช่วงเดือน ม.ค. – มี.ค. คิดเป็นร้อยละ 43.75 โดยเลือกห้องพักที่มีราคา 501 – 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.00 ซึ่งส่วนใหญ่จองห้องพักทางโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 37.25 ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกที่พัก คือ เพื่อน ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 37.50 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเข้าพักเพื่อตั้งใจมาเที่ยวชมพระบรมธาตุนาดูน คิดเป็นร้อยละ 69.25 โดยไม่แน่ใจว่าจะกลับมาพักที่โรงแรมอีกหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 45.75 และส่วนใหญ่จะแนะนำโรงแรมให้เพื่อน คนรู้จักมาพัก คิดเป็นร้อยละ 70.75 ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะส่วนบุคคลของ

นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ วงจรชีวิตครอบครัว อาชีพ โอกาสทางเศรษฐกิจหรือรายได้ การศึกษา ค่านิยม และรูปแบบการดำรงชีวิต มีความแตกต่างกัน ก็จะส่งผลให้บุคคลเกิดความต้องการและพฤติกรรมการที่แตกต่างกันออกไป

2. นักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพโรงแรมขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการ ($\bar{x}$ = 3.95) 2) ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ($\bar{x}$ = 3.66) 3) ด้านการสร้างความมั่นใจในการบริการ ($\bar{x}$ = 3.55) และ 4) ด้านการเข้าถึงจิตใจของผู้ใช้บริการ ($\bar{x}$ = 3.47) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{x}$ = 3.35) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีรัตน์ ดวงสุวรรณ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์พบว่า ระดับความคาดหวังและการตอบสนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยมีข้อเสนอแนะว่า โรงแรมควรสร้างความแตกต่างและความหลากหลายมากขึ้น รองลงมาคือ การจัดพนักงานเพิ่มในช่วงวันหยุดหรือช่วงเทศกาลต่าง ๆ และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการและการประชาสัมพันธ์โรงแรม เช่นเดียวกับกัลยา สร้อยสิงห์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังและการรับรู้ต่อความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) ระดับความคาดหวังคุณภาพการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และระดับการรับรู้คุณภาพการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ พบว่า 1) ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ควรจัดเตรียมบริเวณที่ต้อนรับส่วนหน้า มีที่นั่งเพียงพอ 2) ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการ ควรมีการจัดพนักงานให้บริการอย่างถูกต้องทุกขั้นตอน 3) การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคุณภาพการบริการให้มีพนักงานที่เพียงพอและมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา 4) การสร้างความมั่นใจในการบริการ ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาในการให้บริการของพนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและพนักงานมีกิริยามารยาทและบุคลิกภาพที่ดี และ 5) การเข้าถึงจิตใจของผู้ใช้บริการ ควรพัฒนาพนักงานให้ความสนใจรับฟังปัญหาและช่วยแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการอีกครั้ง สอดคล้องกับนวลฉวี วรรณโสภณ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพการบริการของบุคลากรในธุรกิจโรงแรมเพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โรงแรมอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้คุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจในการบริการมากที่สุด และมีการรับรู้น้อยที่สุดด้านการรู้จักเข้าใจผู้รับบริการ ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาคุณภาพนั้นพบว่าควรมีการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับตำแหน่งงานที่ต้องรับผิดชอบ ระดับความสามารถ ทักษะเฉพาะตำแหน่งงาน และกระตุ้นให้พนักงานเรียนรู้ด้วยตนเองโดยปรับเพิ่มเงินเดือน และธุรกิจโรงแรมควรให้การสนับสนุนพนักงานในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพอาเซียน ฝึกอบรมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการบริการของบุคลากรในธุรกิจโรงแรมเพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Srinivas Rao and Padma Charan Sahu (2013) ได้ศึกษาเรื่อง “Impact of Service Quality on Customer Satisfaction in Hotel Industry” ผู้วิจัยได้ศึกษาความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้า ตามหลัก SERVQUAL Model 5 ปัจจัยหลัก ผลการศึกษาพบว่า ลูกค้ามีความคาดหวังคุณภาพการบริการด้านการให้ความมั่นใจ มากที่สุด และลูกค้ามีการรับรู้คุณภาพการบริการด้านความเป็นรูปธรรมมากที่สุด ส่วนด้านที่ควรได้รับการปรับปรุงมากที่สุดคือด้านความเข้าใจและรับรู้ความต้องการ ข้อเสนอแนะ แผนกทรัพยากรบุคคลควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาแผนกต้อนรับส่วนหน้า เช่นเดียวกับ Chen (2013) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการให้บริการของนักท่องเที่ยวต่างชาติภายในโรงแรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั่วโลกมีการเติบโตที่สำคัญในปีที่ผ่านมามีจำนวนโรงแรมที่เพิ่มมากขึ้น โรงแรมมีการตกแต่งที่สวยงาม มีคุณภาพสูงมากขึ้น และรูปแบบการบริการที่มีจุดเด่นของแต่ละที่ ก่อให้เกิดการสร้างภาพลักษณ์ และการแข่งขันขึ้น การช่วยเหลือและความร่วมมือในกลุ่มพนักงานโรงแรมเป็น

ปัจจัยสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ สอดคล้องกับ Shahram Salehi and Ali Mohammad Hosseinzadeh Hanzaei (2014) ได้ศึกษาเรื่อง “Assessment of Customer Satisfaction in 4 Star Hotels of Parsian Hotel Chain in Tehran” ตามหลัก SERVQUAL Model 5 ปัจจัยหลัก ผลการศึกษาพบว่า โรงแรม Parsian Evin ลูกค้ารับรู้คุณภาพการบริการมากที่สุดในด้านความเป็นรูปธรรม และด้านการตอบสนองความต้องการมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าโรงแรมมีคุณภาพการบริการค่อนข้างสูง เนื่องจากความคาดหวังและการรับรู้ไม่ต่างกัน สำหรับโรงแรม Parsian Kowsar ลูกค้ารับรู้คุณภาพการบริการมากที่สุดในด้านความน่าเชื่อถือ และ ด้านการตอบสนองความต้องการ และโรงแรม Parsian Enghelab ลูกค้ารับรู้คุณภาพการบริการน้อยที่สุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรม และ ด้านการให้ความมั่นใจ เนื่องจากลูกค้าจ่ายค่าบริการค่อนข้างสูงและโรงแรมมีอายุการใช้งานค่อนข้างมาก ห้องและสิ่งอำนวยความสะดวกค่อนข้างเก่า ส่วนด้านการตอบสนองความต้องการ เป็นอีกด้านที่ลูกค้าไม่พึงพอใจ เนื่องจากพนักงานยังขาดคุณสมบัติในด้านความเป็นมิตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในเรื่องโรงแรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันและทันสมัย น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ดังนั้นทางโรงแรม ควรจะมีการพัฒนาและปรับปรุง ซ่อมแซมโรงแรมรวมถึงห้องพักและส่วนต่าง ๆ ของโรงแรมให้มีความใหม่เข้ากับยุคสมัยอยู่เสมอ รวมถึงอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2. ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการ จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในเรื่องของพนักงานมีความชำนาญและสามารถให้บริการได้อย่างถูกต้องภายในครั้งแรก น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ดังนั้นทางโรงแรมควรให้การอบรมทักษะการให้บริการอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และจะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อกระตุ้นให้พนักงานทราบผลการทำงานของตนและนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป รวมถึงการสร้างความตระหนักให้แก่พนักงานในเรื่อง การให้คำสัญญาแก่ลูกค้าแล้วจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จอย่างเรียบร้อย

3. ด้านการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในเรื่องของพนักงานเต็มใจและพร้อมให้บริการอย่างรวดเร็ว น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ดังนั้นทางโรงแรมควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคุณภาพการบริการให้มีพนักงานที่เพียงพอและมีความรวดเร็วในการให้บริการ พร้อมทั้งเน้นย้ำกับพนักงานในเรื่องกิริยาวาจาต้องอ่อนน้อม สุภาพ อ่อนโยน ยิ้มแย้ม แจ่มใส และให้ความใส่ใจกับลูกค้าแต่ละรายเหมือนเป็นคนพิเศษ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับลูกค้ามากที่สุด

4. ด้านการสร้างความมั่นใจในการบริการ จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในเรื่องของพนักงานมีความรู้และมีทักษะในการให้บริการ น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ดังนั้นทางโรงแรมควรเตรียมความพร้อมของพนักงานให้สามารถตอบคำถามและให้คำแนะนำลูกค้าที่มาพักในโรมแรมได้ชัดเจน ทั้งความรู้เกี่ยวกับการให้บริการโรงแรมและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องในท้องถิ่น เช่น คำแนะนำในการเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ แหล่งขายของที่ระลึกและของฝาก เพราะการที่พนักงานมีข้อมูลในการตอบคำถาม ก็จะทำให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจว่าทางโรงแรมมีความเป็นมืออาชีพด้านการบริการเป็นอย่างดี

5. ด้านการเข้าถึงจิตใจของผู้ใช้บริการ จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในเรื่องของพนักงานรู้และเข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการ น้อยกว่าเรื่องอื่นๆ ดังนั้นทางโรงแรมควรให้พนักงานพัฒนาทักษะการสังเกต และจดจำความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อที่จะได้นำเอามาใช้ในการบริการลูกค้าให้ตรงจุดเพื่อสร้างความพึงพอใจจนเกิดการกลับมาใช้บริการซ้ำ หรือการบอกต่อ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างมากขึ้น อาจจะเป็นในระดับจังหวัด หรือโรงแรมทั้งจังหวัด หรือการศึกษาในระดับภาค เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการให้บริการ และการเพิ่มมูลค่าของสินค้าด้านที่พักหรือการบริการเสริมอื่นๆ เพื่อรองรับการเข้ามาพักของนักท่องเที่ยว

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรม เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ใช้บริการเลือกใช้บริการโรงแรม และการเปรียบเทียบคุณภาพการบริการด้านต่างๆ ในแต่ละส่วนงานของโรงแรมขนาดเล็กสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย.** กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556.

กัลยา สร้อยสิงห์. **ความคาดหวังและการรับรู้ต่อความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี.** ชลบุรี: ศูนย์การศึกษาเมืองพัทยา, 2558.

นวลฉวี วรรณโสภณ. **การพัฒนาคุณภาพการบริการของบุคลากรในธุรกิจโรงแรมเพื่อรองรับการเปิด ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โรงแรมอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2559.

สุรีรัตน์ ดวงสุวรรณ. **คุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, 2555.

Chen, W. J. “Factor in Fluencing Internal Service Quakity at International Tourist Hotels,” **International Journal of Hospitality Management.** 35 (2013): 152-160.

Cochran, W.G. **Sampling Techniques.** 3th ed. New York: John Wiley and Sons Inc, 1977

P. Srinivas Rao and Padma Charan Sahu. “Impact of Service Quality on Customer Satisfaction in Hotel Industry,” **Journal Of Humanities And Social Science,** 18, 5 (2013): 39-44.

Shahram Salehi and Ali Mohammad Hosseinzadeh Hanzaei. **Assessment of Customer Satisfaction In 4 star Hotels Of Parsian Hotel Chain In Tehran.** Master’s thesis, Lulea University of Technology, 2014.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Development of a Problem-Based Service Training Curriculum for Hotel Receptionists in the Northeastern Region

วิกานดา เกษตรเอี่ยม[1] ดวงเดือน จันทร์เจริญ[1] ชมสุภัค ครุฑกะ[1] และทวิกา ตั้งประภา[2]

คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง[1]
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ[2]
E-mail: vikanda.k@ubru.ac.th
Received: April 21, 2019; Revised: May 2, 2019; Accepted: May 3, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวอย่างคือพนักงานต้อนรับโรงแรมจำนวน 440 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถามแบบ มีค่าความเชื่อมั่น .95 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการทดสอบทีแบบกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริการและการสื่อสาร 2) ภาวะผู้นำและการคาดการณ์พฤติกรรมลูกค้า 3) การจัดการและการตลาด 4) การจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม 5) การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน 6) การจัดการงานธุรการ และ 7) การทำงานเป็นทีม

2. โครงร่างหลักสูตรประกอบด้วย 1) ชื่อหลักสูตร 2) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 3) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4) หลักการของหลักสูตร 5) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 6) โครงสร้างของหลักสูตร 7) เนื้อหาของหลักสูตร 8) กิจกรรมและวิธีการอบรม 9) สื่อประกอบการอบรม และ 10) การวัดและการประเมินผล

3. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่าพนักงานผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนค่าเฉลี่ยความรู้ ความสามารถหลังสิ้นสุดการทดลองสูงกว่าก่อนอบรม และหลังอบรม 8 สัปดาห์สูงกว่าหลังสิ้นสุดอบรม และผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรมหลังอบรม 8 สัปดาห์สูงกว่าก่อนอบรม และผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม การให้บริการ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พนักงานต้อนรับโรงแรม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study service factors of hotel receptionists in the Northeastern region, 2) to develop a problem-based service training curriculum in the Northeastern region, and 3) to evaluate a problem-based service training curriculum in the

Northeastern region. The samples were 440 hotel receptionists. The research instrument was a questionnaire with the reliability of 0.95. The statistics used to analyze data were mean, standard deviation, the exploratory factor analysis, and t-test for dependent samples.

The results were as follows.

1. The service factors of the hotel receptionists in the northeastern region consisted of 7 factors, namely, 1) services and communication, 2) leadership and customer behavior forecast, 3) management and marketing, 4) management of cultural diversity, 5) the usage of technologies in working, 6) administrative management, and 7) team work.

2. The curriculum structure consisted of 1) a curriculum name, 2) the conditions of problems and the needs of the curriculum, 3) development of training curriculum, 4) principles of training curriculum, 5) aims of training curriculum, 6) structures of training curriculum, 7) contents of training curriculum, 8) activities and training methods, 9) media used in training, and 10) measurement and evaluation.

3. The results of the evaluation of the problem-based training curriculum revealed that the hotel receptionists who were trained had the mean scores of knowledge and ability after training higher than that before training, and after training for 8 weeks, the mean score of the knowledge and ability was higher than that after training. The results of the mean score of the duty performance of the hotel receptionists after training for 8 weeks was higher than that before training. The trainees were satisfied with the training by using the problem-based training curriculum at the highest level.

Keywords: A Training Curriculum, Services, Problem-Based Learning, Hotel Receptionists

บทนำ

การนำร่องการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ประเทศไทยได้เป็นประเทศผู้ประสานงานหลักในสาขาการท่องเที่ยวและการบิน ซึ่งทำให้ประเทศไทยเน้นเรื่องการท่องเที่ยวและการรองรับชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทย ธุรกิจหลาย ๆ ธุรกิจจึงทำการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาทิ ธุรกิจบริการ ธุรกิจค้าขาย เป็นต้น ธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจเดินมาร่วมกันและเป็นธุรกิจที่เกื้อหนุนแก่กันในการให้บริการแก่ลูกค้า ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากสามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี และยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด ที่สำคัญยังทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้เพิ่มขึ้นในประเทศไทยอีกด้วย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 2559) ทิศทางของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมรายใหญ่ที่ขยายธุรกิจไปยังต่างจังหวัดมีจำนวนมากขึ้น ทั้งการก่อสร้างโรงแรมใหม่ การเข้าซื้อธุรกิจโรงแรมรายเดิมในพื้นที่ ส่งผลให้การลงทุนธุรกิจโรงแรมในต่างจังหวัดมีการขยายตัว ซึ่งสะท้อนโอกาสสำหรับธุรกิจโรงแรมในการขยายตัวเพื่อให้บริการที่พักสำหรับผู้ติดต่อธุรกิจทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และงานที่อยู่ธุรกิจโรงแรมเป็นงานด้านการบริการ ที่เป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการ และการกลับมาใช้บริการซ้ำจึงทำให้หลายองค์การหรือหลาย ๆ ธุรกิจ พยายามผลักดันให้เกิดการบริการที่ดีที่เกิดจากตัวบุคลากรหรือพนักงานในองค์การ ด้วยวิธีต่าง ๆ อาทิ การฝึกอบรม การเรียน การพัฒนา เป็นต้น และการฝึกอบรม เป็นวิธีหนึ่งที่มีกระบวนการหรือวิธีการที่จะพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ มีทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่องานที่ปฏิบัติ ด้วยหลายวิธี ได้แก่

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การระดมสมอง การอภิปราย เป็นต้น รวมไปถึงการใช้ระยะไม่นานที่ต่างจากการเรียนหรือการศึกษา นอกจากนี้ การฝึกอบรมยังเป็นการเน้นทักษะเฉพาะงานอีกด้วย ปัจจุบันรูปแบบของการฝึกอบรมมีการสอดแทรกกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดึงประสบการณ์เข้ามาแลกเปลี่ยนซึ่งกัน การใช้ปัญหาเป็นฐานก็เป็นวิธีหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในกระบวนการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทักษะ ความสามารถของพนักงาน การกลบจุดด้อย การเพิ่มจุดเด่นรวมไปถึงการปรับทัศนคติให้ไปในทางบวก และที่สำคัญคือการนำปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นข้อพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคตหรือเกิดขึ้นน้อยที่สุด ด้วยวิธีการค้นหาปัญหาจึงทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดประสงค์ ซึ่งเหมาะสมกับงานด้านการบริการที่ผู้ให้บริการต้องเผชิญปัญหากับลูกค้าในทุก ๆ วัน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีการขยายตัวของโรงแรมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ รวมไปถึงจังหวัดที่ติดกับชายแดนลาว กัมพูชา ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ทำให้มีการเกิดของโรงแรมเพิ่มขึ้น ดังนั้นในการให้บริการของพนักงานโรงแรมควรมีทักษะความสามารถที่มีความสอดคล้องกับปัจจุบันและสนองความต้องการต่อผู้มาใช้บริการได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรได้แก่พนักงานต้อนรับของโรงแรมที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 60 ขึ้นไปในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตัวอย่าง จำนวน 440 คน แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยใช้วิธี Varimax

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย 1. ชื่อหลักสูตร 2. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 3. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4. หลักการของหลักสูตร 5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 6. โครงสร้างของหลักสูตร 7. เนื้อหาของหลักสูตร 8. กิจกรรมและวิธีการอบรม 9. สื่อประกอบการอบรม และ 10. การวัดและการประเมินผล

กิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนยึดหลักการของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ประกอบไปด้วย 1. การกำหนดปัญหา 2. วิเคราะห์ปัญหา 3. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4. การดำเนินการค้นหาผลลัพธ์ 5. การประเมินผลลัพธ์ และใช้แบบประเมินความเหมาะสมของส่วนประกอบหลักสูตรฝึกอบรม โดยการพิจารณาความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการด้วยการนำโครงร่างหลักสูตรจากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 25 คน ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 4 ชุด ชุดที่ 1 คือ ข้อสอบวัด

ความรู้ในการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบถูก-ผิด มีค่าความยากง่ายรายข้อ อยู่ระหว่างที่ .38 – .88 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง .25 – .88 ค่า KR 20 เท่ากับ .89 ชุดที่ 2 คือ แบบสอบถามประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 ชุดที่ 3 แบบประเมินผลการปฏิบัติงานโดยหัวหน้างาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 ชุดที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .91 ดำเนินการทดลองโดยการจัดฝึกอบรม 4 วัน จำนวน 21 ชั่วโมง โดยแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 7-8 คน แต่ละหน่วยฝึกอบรมผู้อบรมดำเนินการ การกำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การดำเนินการค้นหาประเมินผลลัพธ์ และนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาองค์ประกอบของการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จำนวน 7 องค์ประกอบ 42 ตัวแปร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

องค์ประกอบที่	eigen value	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน	น้ำหนักตัวประกอบ
1	6.258	14.223	14.223	.565-.795
2	4.436	10.081	24.304	.456-.824
3	4.332	9.846	34.150	.363-.663
4	4.101	9.321	43.471	.521-.756
5	3.816	8.672	52.143	.644-.779
6	2.567	5.834	57.977	.406-.741
7	2.504	5.691	63.667	.391-.849
รวมค่าความแปรปรวนสะสม = 63.667				

จากตารางที่ 1 พบว่าองค์ประกอบของการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มี eigen value มากกว่า 1 ขึ้นไป มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1. การบริการและการสื่อสาร 2. ภาวะผู้นำและการคาดการณ์พฤติกรรมลูกค้า 3. การจัดการและการตลาด 4. การจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม 5. การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน 6. การจัดการงานธุรการ และ 7. ด้านการทำงานเป็นทีม

ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนประกอบของหลักสูตรประกอบไปด้วย 1. ชื่อหลักสูตร 2. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 3. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4. หลักการของหลักสูตร 5. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 6. โครงสร้างของหลักสูตร 7. เนื้อหาของหลักสูตร 8. กิจกรรมและวิธีการอบรม 9. สื่อประกอบการอบรม และ 10. การวัดและการประเมินผล

กิจกรรมเน้นการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ประกอบไปด้วย 1. การกำหนดปัญหา 2. วิเคราะห์ปัญหา 3. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4. การดำเนินการค้นหาผลลัพธ์ และ 5. การประเมิน

ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ร่างหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.89)

ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีดัชนีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .80 – 1.00 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน

ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการประเมินหลักสูตรสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย การวัดความรู้ในการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรม	n	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
1. ด้านการบริการและการสื่อสาร	25	4.56	1.08	5.68	.56	5.31**
2. ด้านภาวะผู้นำและการคาดการณ์พฤติกรรมลูกค้า	25	3.20	.96	3.80	.82	2.59*
3. ด้านการจัดการและการตลาด	25	6.08	.76	7.00	1.19	3.02**
4. ด้านการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม	25	2.24	1.23	3.92	.86	6.24**
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	25	2.76	.66	2.92	.28	1.16
6. ด้านการจัดการงานธุรการ	25	3.76	.88	3.96	.98	.86
7. ด้านการทำงานเป็นทีม	25	3.72	1.28	5.84	.47	7.60**
รวม	**25**	**26.32**	**3.46**	**33.12**	**2.38**	**8.64****

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการวัดความรู้การให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในด้านที่ 1, 2, 3, 4, 7 และภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

องค์ประกอบ	n	ก่อนอบรม		หลังอบรม		t
		$\overline{X}$	S	$\overline{X}$	S	
1. ด้านการบริการและการสื่อสาร	25	3.98	.24	4.18	.14	3.56**
2. ด้านภาวะผู้นำและการคาดการณ์พฤติกรรมลูกค้า	25	3.41	.14	4.05	.17	6.71**
3. ด้านการจัดการและการตลาด	25	3.48	.22	4.12	.07	8.37**
4. ด้านการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม	25	3.51	.20	4.00	.11	4.19**
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	25	3.82	.29	4.21	.10	4.53**
6. ด้านการจัดการงานธุรการ	25	3.04	.16	4.08	.06	18.14**
7. ด้านการทำงานเป็นทีม	25	3.69	.21	4.23	.11	5.11**
รวม	**25**	**3.56**	**.30**	**4.12**	**.08**	**5.72****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถของพนักงานต้อนรับโรงแรม โดยผู้เข้าอบรมทำการประเมินตนเองพบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยภาพรวมและทุกด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย การประเมินตนเองเกี่ยวกับความสามารถการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมผ่านไป 8 สัปดาห์

องค์ประกอบ	n	หลังอบรม		หลังอบรม 8 สัปดาห์		t
		$\overline{X}$	S	$\overline{X}$	S	
1. ด้านการบริการและการสื่อสาร	25	4.18	.14	4.38	.13	3.93**
2. ด้านภาวะผู้นำและการคาดการณ์พฤติกรรมลูกค้า	25	4.05	.17	4.31	.12	5.82**
3. ด้านการจัดการและการตลาด	25	4.12	.07	4.33	.06	14.70**
4. ด้านการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม	25	4.00	.11	4.50	.96	13.37**
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	25	4.21	.10	4.57	.11	4.52**
6. ด้านการจัดการงานธุรการ	25	4.08	.06	4.48	.13	9.43**
7. ด้านการทำงานเป็นทีม	25	4.23	.11	4.66	.60	9.84**
รวม	**25**	**4.12**	**.08**	**4.46**	**.12**	**7.69****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินความสามารถของพนักงานต้อนรับโรงแรม โดยผู้เข้าอบรมทำการประเมินตนเองหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสร็จสิ้น 8 สัปดาห์โดยภาพรวมและทุกด้าน สูงกว่าหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย การประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมผ่านไป 8 สัปดาห์ ประเมินโดยหัวหน้างาน

องค์ประกอบ	n	ก่อนอบรม		หลังอบรม 8 สัปดาห์		t
		$\overline{X}$	S	$\overline{X}$	S	
1. ด้านการบริการและการสื่อสาร	20	3.59	.21	4.11	.14	7.29**
2. ด้านภาวะผู้นำและการคาดการณ์พฤติกรรมลูกค้า	20	3.23	.07	4.07	.13	25.73**
3. ด้านการจัดการและการตลาด	20	3.48	.30	4.07	.13	5.52**
4. ด้านการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม	20	3.88	.26	4.12	.19	4.46**
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	20	3.45	.12	3.97	.07	7.10**
6. ด้านการจัดการงานธุรการ	20	2.98	.23	3.83	.18	10.82**
7. ด้านการทำงานเป็นทีม	20	3.46	.16	4.16	.96	7.82**
รวม	**20**	**3.43**	**.28**	**4.04**	**.11**	**7.56****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับโรงแรม ประเมินโดยหัวหน้างาน หลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสร็จสิ้น 8 สัปดาห์โดยภาพรวมและทุกด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประเด็นประเมิน	$\overline{X}$	S	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหาวิชา	4.49	.48	มาก
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.51	.45	มากที่สุด
3. ด้านสื่อประกอบการอบรม	4.42	.62	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.41	.56	มาก
5. ด้านอื่น ๆ	4.60	.54	มากที่สุด
รวม	**4.49**	**.53**	**มาก**

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวัดระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านอื่น ๆ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวอย่างคือพนักงานต้อนรับโรงแรมจำนวน 440 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถามแบบ มีค่าความเชื่อมั่น .95 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการทดสอบทีแบบกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการให้บริการของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริการและการสื่อสาร 2) ภาวะผู้นำและการคาดการณ์พฤติกรรมลูกค้า 3) การจัดการและการตลาด 4) การจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม 5) การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน 6) การจัดการงานธุรการ และ 7) การทำงานเป็นทีม

2. โครงร่างหลักสูตรประกอบด้วย 1) ชื่อหลักสูตร 2) สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 3) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 4) หลักการของหลักสูตร 5) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 6) โครงสร้างของหลักสูตร 7) เนื้อหาของหลักสูตร 8) กิจกรรมและวิธีการอบรม 9) สื่อประกอบการอบรม และ 10) การวัดและการประเมินผล

3. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่าพนักงานผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนค่าเฉลี่ยความรู้ ความสามารถหลังสิ้นสุดการทดลองสูงกว่าก่อนอบรม และหลังอบรม 8 สัปดาห์สูงกว่าหลังสิ้นสุดอบรม และผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรมหลังอบรม 8 สัปดาห์สูงกว่าก่อนอบรม และผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยความสามารถในการให้บริการ 7 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านอุตสาหกรรมบริการและการสื่อสาร 2) ด้านแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายสำหรับผู้ให้บริการโรงแรม 3) ด้านการจัดการและการตลาด 4) ด้านการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรม 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน 6) ด้านการจัดการงานธุรการ และ 7) ด้านการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานต้อนรับโรงแรมจำเป็นต้องมีทักษะที่สอดคล้องกับทักษะในปัจจุบันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเกี่ยวกับทางด้านการให้บริการ การใช้เทคโนโลยี มนุษยสัมพันธ์ ด้านกฎหมาย ซึ่งถือเป็นความรู้พื้นฐานที่สามารถนำประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับ Hai-yan and Baum (2006) ที่ได้ศึกษาเรื่องทักษะและงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ กรณีศึกษาแผนกบริการส่วนหน้า โรงแรมในประเทศจีน พบว่า พนักงานต้อนรับส่วนหน้าควรมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเพื่อการจัดการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และสอดคล้องกับงานของ Sharon Goziker, and Shahrabani (2014) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานในอุตสาหกรรมบริการ กรณีศึกษาพนักงานส่วนหน้าของโรงแรมในอิสราเอล พบว่าความสามารถที่พนักงานต้อนรับควรมีประกอบไปด้วยความสามารถทางด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี รวมไปถึงทักษะทางด้านกฎหมายต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้อง

2. การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่าง พบว่าภาพรวมของโครงร่างหลักสูตรฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด และความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรฯ มีดัชนีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .80 – 1.00 นั่นคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันและมีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมากจากผู้วิจัยออกแบบหลักสูตรที่ได้มาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สังเคราะห์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และสำรวจความคิดเห็นของพนักงานต้อนรับโรงแรม เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบที่เหมาะสมต่อการนำมาพัฒนาเป็นโครงการฝึกอบรม สอดคล้องกับทฤษฎีของ Oliva (1992) และ Soto (2015) ที่ได้กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรนั้น ต้องเริ่มต้นที่ผู้พัฒนาหลักสูตรมีการวางแผน ปฏิบัติ และการประเมินหลักสูตรและกระบวนการของพัฒนาหลักสูตร ประกอบไปด้วย ตั้งเป้าหมาย ผู้พัฒนาหลักสูตรต้องตั้งเป้าหมายของหลักสูตร การเลือกโมเดล เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดหลักการและเหตุผล การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การพิจาณาความต้องการพัฒนาหลักสูตร พิจารณาดูว่าหลักสูตรมีความจำหรือไม่ การวางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ยุทธวิธีในการเรียนการสอน การออกแบบกลยุทธ์และรูปแบบการเรียนการสอน การประเมินรูปแบบการเรียนการสอน ทำการประเมินหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณวิสา แย้มทัพ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมสมรรถนะวิชาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย ซึ่งได้มีการพัฒนาชุดฝึกอบรมผ่านการศึกษาสภาพและปัญหาการประกอบวิชาชีพของพนักงานรักษาความปลอดภัย และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้มาซึ่งชุดฝึกอบรมที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ได้มีการประเมินชุดฝึกอบรมฯ โดยการนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างและดำเนินการวัดผลในรูปแบบการวัดก่อน-หลังฝึกอบรมสิ้นสุด อีกทั้งยังมีการวัดความคงทน ซึ่งผลลัพธ์แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของชุดฝึกอบรม

3. การประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีดังนี้

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการวัดความรู้ การประเมินความสามารถของพนักงานต้อนรับโรงแรมหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมแสดงว่า หลักสูตรฝึกอบรมส่งผลต่อความรู้ และความสามารถของพนักงานต้อนรับ ทั้งนี้เป็นผลจากการสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้มาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ได้จากการสำรวจความสามารถที่จำเป็นต่อพนักงานตอนรับ อีกส่วนหนึ่งมากจากจุดเน้นจากใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่เน้นการเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และลงมือปฏิบัติเพื่อนำความรู้นั้นไปปรับใช้ในการจัดฝึกอบรม นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรมาบรรยายและให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังสิ้นสุดการฝึกอบรม สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่อารีรักษ์ มีแจ้ง และสิริพร ปาณาวงษ์ (2553) ได้กล่าวว่าแนวทางที่จะทำให้ผู้เข้าฝึกอบรมเข้าใจในเนื้อหาของการฝึกอบรมนั้น เนื้อหาเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เนื้อหาควรจะเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการหรือปัญหาของผู้เข้าฝึกอบรมเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดารัตน์ ครุฑกะ (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าพยาบาลในระบบบริการสุภาพในอนาคต ซึ่งได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยการสำรวจข้อมูลสรรถนะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าพยาบาลในระบบบริการสุขภาพในอนาคต โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างหลักสูตร จากความต้องการตรงนี้เองเป็นผลทำให้การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ระหว่างการอบรมกับผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินความสามารถของพนักงานต้อนรับโรงแรม โดยผู้เข้าอบรมทำการประเมินตนเองหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสร็จสิ้น 8 สัปดาห์ สูงกว่าหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม แสดงว่า หลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำให้ความสามารถของพนักงานมีความคงทน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ในการฝึกอบรมได้มีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อพิจารณาในการสนทนาเพื่อหาทางแก้ไขไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคต หรือให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดจึงทำให้

สามารถแก้ไขได้ตรงและถูกจุดประสงค์ ซึ่งทำให้เนื้อหาที่เกิดขึ้นในการอบรมผ่านการสนทนาระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและเมื่อได้แนวทางแก้ไขหรือแนวทางในปฏิบัติ เมื่อสิ้นสุดการอบรมไปแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมก็จะนำเอาแนวทางนั้นไปดำเนินการ ทำให้เกิดความคงทนของความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Caukin, Killard and Goodin (2016) ที่กล่าวว่า กระบวนการในการเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการที่จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหานั้นผ่านการระดมความคิด ความรู้ของการทำงานเป็นทีม โดยแนวความคิดหลัก คือ การรับรู้และการลงมือทำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณรุ่ง โยธสิงห์ และสำราญ กำจัดภัย (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โดยผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า หลังการอบรมครูมีสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านความรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับโรงแรม ประเมินโดยหัวหน้างาน หลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเสร็จสิ้น 8 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ลักษณะงานของพนักงานตอนรับเป็นลักษณะงานแบบปฏิบัติ ดังนั้น เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้ว สิ่งต่างๆ ที่พนักงานตอนรับได้รับขณะฝึกอบรมนั้น ก็จะมีการนำเอาไปทดลองใช้หน้างาน และที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานของพนักงานตอนรับสูงขึ้นเนื่องจาก การฝึกอบรมที่ในรูปแบบของการนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นของตัวพนักงานเองมาสนทนา ทำให้พนักงานมีแนวทางในการแก้ไข เมื่อกลับไปทำงานจึงสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ณพสร สวัสดิบุญญา และคณะ ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ PBL ที่สามารถพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียน ในด้านการแก้ไขปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถจดจำได้นาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของดลยา อินจำปา (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับผู้ดูแลเด็กศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งแสดงให้เห็นคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมจากการติดตามการนำความรู้ไปปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งการที่มีความรู้เพิ่มมากขึ้น มีทักษะในการดูแลเด็กมากขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อเด็กมากขึ้น ซึ่งการที่หลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพเช่นนี้ก็เนื่องจากเนื้อหาและรูปแบบของการฝึกอบรมตรงกับการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงสามารถนำเอาไปประยุกต์ใช้ได้

ผลการวัดระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนของโครงการฝึกอบรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น ตอบสนองต่อความต้องการของพนักงานต้อนรับที่มาเข้ารับการฝึกอบรม พนักงานต้อนรับที่มาเข้ารับการฝึกอบรมมีความต้องการที่จะทราบแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาของตน และเมื่อผู้วิจัยมีการเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรงกับปัญหาในแต่ละด้านมาช่วยชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงทำให้ความพึงพอใจในด้านนี้มีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณี อึ้งสิทธิพูนพร (2558) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อ วิธีการสอน วิทยากร และเนื้อหาการสอนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. หลักสูตรฝึกอบรมนี้มุ่งเน้นการฝึกอบรมโดยมีการจัดกิจกรรมในการจัดการฝึกอบรมที่เน้นปัญหาเป็นฐาน หน่วยงานที่จะนำหลักสูตรไปใช้ควรมีการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เพื่อที่จะได้ผลลัพธ์ของการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพและตรงกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง

2. หลักสูตรฝึกอบรมการให้บริการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของพนักงานต้อนรับโรงแรมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างขึ้นโดยยึดหลักการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องนำความรู้ และประสบการณ์ของตนเองมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำปฏิบัติได้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ยังควรที่จะศึกษาเรื่องการนำความสามารถหลักมาใช้ในองค์การจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อองค์กร และต่อลูกค้า อย่างไร

2. ควรที่จะศึกษาเรื่องความสามารถรอง และควรมีการวิเคราะห์ถึงความสามารถที่จำเป็นในอนาคต

3. ควรมีการทำวิจัยเรื่องนี้กับโรงแรมในระดับที่แตกต่างกัน และกับพนักงานในส่วนอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน จันทร์เจริญ ประธานกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.ชมสุภัค ครุฑกะ กรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิกา ตั้งประภา กรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ และชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการดำเนินการจัดทำดุษฎีนิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

จิตตินันท์ นันทไพบูลย์. **ธุรกิจโรงแรม.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2555.

ณพสร สวัสดิบุญญา, “รูปแบบการฝึกอบรมหัวหน้าแผนกวิชาเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน,” **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.** 21, 2 (2554): 387-395.

ดนยา อินจำปา. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับผู้ดูแลเด็กศูนย์การศึกษาพิเศษ.” **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต.** 14, 3 (2561): 195-208.

วรรณวิสา แย้มทัพ. **การพัฒนาชุดฝึกอบรมสมรรถนะวิชาชีพพนักงานรักษาความปลอดภัย.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2558.

วรรณี อึ้งสิทธิพูนพร. “ความพึงพอใจในการฝึกอบรมการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี.” **Veridian E-journal.** 8, 3 (2558): 1023 – 1036.

สุดารัตน์ ครุฑกะ. **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าพยาบาลในระบบบริการสุขาภาพในอนาคต.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, สำนักงาน. **โอกาสและความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมท่องเที่ยวและภัตตาคารเมื่อไทยเข้าสู่ AEC.** (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อ 30 ตุลาคม 2560). จาก http://www.sme.go.th

อรุณรุ่ง โยธสิงห์ และสำราญ กำจัดภัย. "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา." **วารสารศิลปากรศาสตร์วิจัย.** 8, 2 (2559): 270-284.

อารีรักษ์ มีแจ้ง และสิริพร ปาณาวงษ์. "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับครูผู้ช่วยสอนช่วงชั้นที่ 2." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.** 12, 2 (2553): 17-31.

Caukin, N., Killard, H., and Goodin, T. "A problem-based learning approach to teacher training: finding after program redesign," **SRATE Journal.** 25, 2 (2016): 26-32.

Hai-yan, K., and Baum, T. "Skills and work in the hospitality sector: The case of hotel front office employees in China," **International Journal of Contemporary Hospitality Management.** 18, 6. (2006): 509-518.

Oliva, P. F. **Developing the curriculum.** 3rd ed. New York: Harper Collins, 1992.

Sharon, T. R., Goziker, O. adn Shahrabani, S. "Factors affecting the decision to remain in the hospitality industry among hotel front office desk employees: The case of Israel." **Journal of Tourism and Hospitality Management.** 2, 9 (2014): 364-375.

Soto, S. T. "An analysis of curriculum development," **Theory and Practice in Language Studies.** 5, 6 (2015): 1129-1139.

ผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน

Effects of Reflective Practice Learning by Using Structural and Independent Online Mind Mapping Affecting Critical Thinking Ability of Undergraduate Students with Different Learning Styles

ศิริลักษณ์ หวังชอบ อุดม หอมคำ นุชจรี บุญเกต และขจรศักดิ์ สงวนสัตย์

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

E-mail: sirilukwung@gmail.com

Received: April 17, 2019; Revised: May 5, 2019; Accepted: May 8, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน ตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 120 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบจับคู่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การเรียนแบบสะท้อนคิดที่มีรูปแบบต่างกัน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เรียนที่มีการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าผู้เรียนที่มีการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบอิสระอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนต่างกันเมื่อได้รับการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังออนไลน์ต่างกันมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนต่างกันที่ได้รับการการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังออนไลน์ต่างกันมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนแบบสะท้อนคิด ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รูปแบบการเรียน

Abstract

This research aimed to study effects of reflective practice learning by using structural and independent online mind mapping affecting critical thinking ability of undergraduate students with different learning styles. The samples, randomized by matching sampling, were 120 undergraduate students studying in the computer major at Surindra Rajabhat University. The research instruments were reflective practice learning with different styles and a test used to evaluate the critical

thinking ability. The statistics used to analyze data were mean, standard deviation, and Two - Way ANOVA.

The results were found as follows.

1. The students studying the reflective practice learning by using the structural online mind mapping had the mean score of the critical thinking ability higher than the mean score of the students studying the reflective practice learning by using the independent online mind mapping with the significance at the level of .05.

2. For the students studying different learning styles, when they received the different reflective practice learning, they had the different mean scores of the critical thinking ability with the significance at the level of .05.

3. There was no interaction between different learning styles by using different online mind mapping with the mean score of the critical thinking ability with the significance at the level of .05.

Keywords: Reflective Practice Learning, Critical Thinking Ability, Learning Styles

บทนำ

การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ กระบวนการคิดรูปแบบหนึ่งของผู้เรียนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากคือ การสะท้อนคิด (Reflective thinking) ซึ่งเป็นรูปแบบการคิดอีกด้านหนึ่งที่สำคัญ กระบวนการคิดสะท้อนนี้เกิดจากการได้รับการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้มีทักษะในด้านการพินิจพิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ เกิดจากการได้รับการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้มีทักษะในด้านการพินิจพิเคราะห์ ตรึกตรอง และพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ โดยใช้สติและมีสมาธิ ซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้ตัวเราได้ทบทวนและสะท้อนการทำงานของตนเอง โดยสามารถแสดงออกได้ทั้งการพูดและการเขียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ แสวงหาคำตอบโดยใช้เหตุผล แก้ไขปัญหา นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง และปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (John 2004)

Gibbs (1988) เป็นนักการศึกษาที่ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการสะท้อนคิด ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านการออกแบบขั้นตอนเพื่อพัฒนากระบวนการสะท้อนคิดต่อผลงานให้กับผู้เรียน ซึ่งได้นำเสนอรูปแบบที่เรียกว่า “รูปแบบวงจรการสะท้อนของกิบส์ (Gibbs’s Reflective cycle model)” ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. การอธิบาย 2. ความรู้สึก 3. การประเมินผล 4. การวิเคราะห์ 5. การสรุปผล และ 6. การวางแผนปฏิบัติในอนาคต ซึ่งทั้ง 6 ขั้นตอนมีการปฏิบัติเป็นวงจรเพื่อการพัฒนากระบวนการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการในด้านการวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติงานของตนเอง การวางแผน การนำเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข จนกระทั่งการวางแผนเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสอนเพื่อพัฒนาการเรียนแบบสะท้อนคิด รวมทั้งการใช้สื่อต่าง ๆ ในการเรียนรู้ จากการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทยที่ผ่านมานั้น ได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ การสะท้อนคิด เป็นวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการดำเนินการดังกล่าวเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาและสอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดซึ่งการเรียน

การสอนที่จะส่งเสริมให้มีการสะท้อนคิดสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเขียนบันทึก การสนทนา การวิเคราะห์อุบัติการณ์ การอ่านงานเขียนอย่างพินิจพิเคราะห์ การเขียนบัตรคำ การเขียนแผนผังความคิด การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจ การสนทนาโต๊ะกลม กระบวนการกลุ่มแบบหมวกหกใบ

ผู้วิจัยได้นำการเขียนแผนผังความคิดออนไลน์ มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยการสะท้อนคิด ที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งการเขียนแผนผังความคิด มีนักวิจัยให้ความหมายไว้ ดังนี้

Buzan (1997) ได้ให้ความหมายของแผนผังความคิด ว่าแผนผังความคิดเป็นแผนผังหรือแผนภาพที่แสดงออกของการคิดรอบทิศทาง ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานที่ตามธรรมชาติของสมองมนุษย์ และเป็นเทคนิคการแสดงออกด้วยภาพที่มีพลังนำไปสู่กุญแจสากลที่จะใช้ไขประตูไปสู่ศักยภาพของสมอง แผนผังความคิดนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกแง่มุมของชีวิต ซึ่งทำให้การเรียนรู้ได้รับการพัฒนาและเกิดความคิดที่ชัดเจนขึ้น จะนำไปสู่การพัฒนาการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์

อัจฉรา อินทร์น้อย (2555) กล่าวว่า แผนผังความคิด เป็นแผนผังหรือแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ของความคิดต่าง ๆ จากความคิดหลักไปสู่ความคิดรอง และความคิดย่อย ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้ เส้น คำ สี เครื่องหมาย สัญลักษณ์ และภาพ แสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้น ๆ ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในกระบวนเรียนรู้โดยการสะท้อนคิด เพื่อแสดงถึงการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนของผู้เรียน ช่วยพัฒนาความคิดแบบมีวิจารณญาณ เพิ่มการมีเหตุผล และช่วยพัฒนาด้านการจำอีกด้วย การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การระดมความคิด การสรุปหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ การวิเคราะห์เนื้อหาหรืองานต่าง ๆ การจัดระบบความคิดและจำ การนำเสนอข้อมูลโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ขึ้นเอง รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยการติดตามหาเหตุผล ค้นพบคำตอบที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ โดยที่ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่ายสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพื่อส่งเสริมการเรียนแบบสะท้อนคิดของผู้เรียนในยุคปัจจุบันการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อในระดับอุดมศึกษา ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน หรือการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการสะท้อนคิดต่อการพัฒนาตนเอง ประเด็นปัญหาหลักที่พบ คือ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการสะท้อนคิดต่อการพัฒนาตนเองที่แตกต่างกัน อันจะนำไปสู่คุณลักษณะในการถ่ายทอดระดับการสะท้อนที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้เดิมที่ส่งผลต่อระดับการสะท้อนคิดของแต่ละบุคคลที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน ซึ่ง Grasha and Rechman (1982) ได้สร้างแบบสำรวจสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนเรียกว่า Grasha and Reichma Student Learning Style Scales (GRSLSS) ซึ่งเป็นการวัดความรู้สึกการปฏิบัติและทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียนของนักเรียนครูและกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียนตลอดจนแบบการสอนการจัดการเรียนการสอนของครูและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนโดยแบ่งสไตล์การเรียนรู้ออกเป็น 6 แบบ ได้แก่ 1. แบบอิสระ 2. แบบพึ่งพา 3. แบบร่วมมือ 4. แบบหลีกเลี่ยง 5. แบบแข่งขัน และ6. แบบส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้รูปแบบการวัดของ Anthony F. Grasha and Sheryl Reichman พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีรูปแบบการเรียน 3 แบบ ดังต่อไปนี้ 1. แบบพึ่งพา 2. แบบมีส่วนร่วม และ 3. แบบร่วมมือ

บทบาทของครูในยุคใหม่ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การสอนให้นักเรียนมีความเก่ง เก่งคิด เก่งเรียน เก่งทำงานเป็นทีม เก่งคนโดยสอนให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีคิดด้วย เนื่องจากระบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เปลี่ยนไปเป็นรูปแบบ การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 แนวการจัดการศึกษาที่กำหนดว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด" และในมาตรา 24 ในข้อที่ 2 ที่กำหนดว่า "ฝึกทักษะ

กระบวนการคิดการจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา" ผู้สอนจึงต้องเน้นการกระตุ้น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดและจัดการ ดังนั้นการเรียนแบบสะท้อนคิด เป็นวิธีการสอนอีกหนึ่งแบบที่จะส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาได้

ถึงแม้ว่าจะมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการนำเครื่องมือการสื่อสารบนเว็บ แบบแผนผังความคิดออนไลน์กับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก็ตาม แต่ยังคงเป็นการใช้กับผู้เรียนที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ กัน สำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาน่าจะสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้เช่นกัน เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้มีการพัฒนาการด้านความคิดเป็นผู้ใหญ่แล้ว อย่างไรก็ตามการพัฒนาการความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณยังจำเป็นในการช่วยให้ผู้เรียนค้นพบประสบการณ์ด้วยตนเองจนกลายเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงใช้ผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดด้วยแผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน พร้อมกับการศึกษาหาคำตอบว่าการเรียนลักษณะนี้จะเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนอย่างไร เพื่อจะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่นำเสนอมา จึงเห็นว่า ผู้เรียนระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญและควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งใช้การเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน เพื่อพัฒนาความสามารถในการการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน และเป็นแนวทางรูปแบบหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสะท้อนคิดโดยใช้ศักยภาพและรูปแบบการเรียนแต่ละแบบของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชากฎหมายเทคโนโลยี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 172 คน

ตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 120 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบจับคู่ (Match Pair)

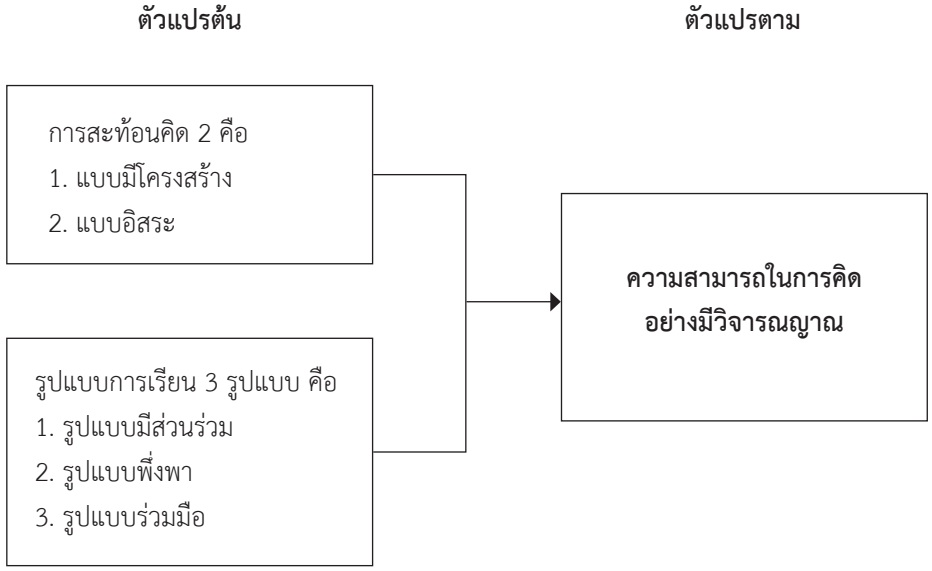
ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนแบบสะท้อนคิด 2 แบบ คือ การเรียนแบบสะท้อนคิดแบบมีโครงสร้าง และการเรียนแบบสะท้อนคิดแบบอิสระ รูปแบบการเรียนมี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการเรียนแบบพึ่งพารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ และรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4 ด้าน คือ ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต ความสามารถในการอุปนัย ความสามารถในการนิรนัย และความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการเรียนแบบสะท้อนคิด 2 แบบ ได้แก่ การสะท้อนคิดแบบมีโครงสร้าง และการสะท้อนคิดแบบอิสระ และรูปแบบการเรียน 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการเรียนแบบพึ่งพา รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมและรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การเรียนแบบสะท้อนคิด

Dewey (1993) ได้เสนอกระบวนการสะท้อนคิดไว้ขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การให้ข้อเสนอแนะ หรือทางเลือกในการแก้ปัญหา 2. การใช้กระบวนการทางปัญญาวิเคราะห์ความยากลำบากหรือความคลุมเครือขอแต่ละทางเลือก เพื่อหาทางแก้ปัญหา 3. การใช้ทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งเป็นความคิดนำหรือสมมติฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการสังเกตหรือดำเนินการอย่างอื่นในการรวบรวมข้อเท็จจริง 4. การใช้เหตุผลวิเคราะห์ความคิดหรือข้อสมมติอย่างละเอียดยิ่งขึ้น และ 5. การทดสอบสมมติฐานโดยการกระทำอย่างเปิดเผย

Gibbs (1988) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการสะท้อนคิด ซึ่งได้นำเสนอรูปแบบที่เรียกว่า “รูปแบบวงจรการสะท้อนของกิบส์” ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. การอธิบาย 2. ความรู้สึก 3. การประเมินผล 4. การวิเคราะห์ 5. การสรุปผล และ 6. การวางแผนปฏิบัติในอนาคต

ธีรพล เพียรเพ็ง (2554) ให้ความหมายของการสะท้อนคิดว่า เป็นกระบวนการพิจารณาจากเหตุและผลของสภาพปัญหาและสภาพการณ์ วิเคราะห์จำแนก จุดเด่น จุดด้อย จนสามารถนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและสภาพการณ์นั้น ซึ่งอาศัยความรู้จากประสบการณ์เดิมของตนเชื่อมโยงกัน ทำให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ

ที่ถูกต้องและเหมาะสม

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนแบบสะท้อนคิด หมายถึง การคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างลึกซึ้งและสมเหตุสมผล โดยอาศัยความรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนหรือของคนอื่นและนำมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของตนแล้วประมวลผลออกมาเป็นความรู้ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา การสะท้อนคิดสามารถแสดงออกได้โดยการพูดหรือการเขียน และการสะท้อนคิดสามารถทำได้ด้วยตนเองหรือทำเป็นกลุ่มได้ Gibbs (1988) ได้เสนอไว้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. อธิบาย 2. ความรู้สึกต่อสถานการณ์ 3. การประเมินผล 4. วิเคราะห์ 5. การสรุปผล และ 6. การวางแผนการปฏิบัติในอนาคต

2. รูปแบบการเรียน

Kolb (1981) ได้ให้ความหมาย สไตล์การเรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือทางพันธุกรรม ประสบการณ์เดิม และความต้องการของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ คือ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม การสังเกตอย่างไตร่ตรอง การสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม และการทดลองปฏิบัติว่า สไตล์การเรียนรู้เป็นลักษณะที่แต่ละบุคคลรับรู้ และประมวลข้อมูลในสภาพต่าง ๆ ของการเรียนรู้

Grasha and Reichman (1982) ได้สร้างแบบสำรวจสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน เรียกว่า Grasha & Reichma Student Learning Style Scales (GRSLSS) ซึ่งเป็นการวัดความรู้สึก การปฏิบัติและทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กันในชั้นเรียนของนักเรียน ครู และกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน ตลอดจนแบบการสอน การจัดการเรียนการสอนของครู และสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน โดยแบ่งสไตล์การเรียนรู้ออกเป็น 6 แบบ ได้แก่ 1. แบบอิสระ 2. แบบพึ่งพา 3. แบบร่วมมือ 4. แบบหลีกเลี่ยง 5. แบบแข่งขัน และ 6. แบบส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุปคือ รูปแบบการเรียนหมายถึง ลักษณะและวิธีการเรียนของแต่ละบุคคลทางด้านสติปัญญา จิตใจและพฤติกรรมโดยอาศัยกระบวนการคิดความรู้สึกตลอดจนประสบการณ์ที่ผู้เรียนแต่ละคนประสบมาและเลือกที่จะตอบสนองต่อกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นในลักษณะที่ตนชอบ

3. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

นรีรัตน์ สร้อยศรี (2553) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณหมายถึง การคิดอย่างมีเหตุผลที่บุคคลนำมาใช้เพื่อตัดสิน หรือประเมินสิ่งของ หรือสถานการณ์ที่ตนเผชิญอย่างมีจุดมุ่งหมายว่าจะเชื่อ หรือจะปฏิบัติตามสิ่งนั้นหรือไม่

ประกอบ กรณีกิจ (2550) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณหมายถึง กระบวนการไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้ความรู้ และประสบการณ์ในการพิจารณา ตีความ วิเคราะห์ ประเมินค่า และหาข้อสรุปอย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปสู่คำตอบที่สมเหตุสมผล

สมนึก ภัททิยธนี และคณะ (2548) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณหมายถึง ความสามารถในการใช้ความคิดของตนเองในการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ โดยอาศัยข้อมูล หลักฐานและความรู้ แล้วนำมาเชื่อมโยงเหตุการณ์เพื่อสรุปเป็นข้อยุติอย่างสมเหตุสมผล

กล่าวโดยสรุป การคิดอย่างมีวิจารณญาณหมายถึง ระดับความสามารถของแต่ละบุคคลที่ใช้ในการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ มีเหตุผล มีหลักการในการคิดและตัดสินใจ สามารถประเมินและสรุปสถานการณ์ปัญหาโดยพิจารณาจากหลักฐานสภาพแวดล้อมที่ปรากฏได้อย่างสมเหตุสมผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สร้างขึ้นโดย Ennis (1985) และศึกษาแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของจุฑาทิพย์ ชาติสุวรรณ (2548) ซึ่งได้พัฒนาแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เป็นแบบทดสอบ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามแนวการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของจุฑาทิพย์ ชาติสุวรรณ (2548) และกำหนดสถานการณ์ 10 สถานการณ์ ซึ่งแต่ละสถานการณ์มี 4 ด้าน ได้แก่ด้านการระบุข้อตกลงเบื้องต้น ด้านความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต ด้านอุปนัย และด้านนิรนัย โดยทั้ง 4 ด้านอยู่ในสถานเนื้อหาแต่ละหน่วย รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ

3. นำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หลังจากผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณา และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ใช้ได้จริง

4. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการการคิดอย่างมีวิจารญาณ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและจัดพิมพ์แล้วนำไปทดลองใช้ กับกลุ่มนักศึกษาสาขาคอมพิวเตอร์ที่เคยเรียนมาแล้ว จากนั้นนำผลการผลไปวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ นำแบบทดสอบไปหาคุณภาพโดยการหาค่าความยาก (p) ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง .20 – .80 ทั้งหมด 40 ข้อ

5. นำแบบทดสอบมาหาค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง .20 – .46

6. นำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีแบบคูเดอร์-ริชาดสัน โดยมีข้อตกลงว่าแบบทดสอบจะต้องมีคะแนนทำถูกได้ 1 คะแนน ทำผิดได้ 0 ผลการหาค่าความเชื่อมั่น จากจำนวนข้อสอบ 40 ข้อ พบว่า ค่าความเชื่อมั่น คือ .687

7. ทำการคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มาสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารญาณฉบับจริง เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ จากคณะครุศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

2. ให้นักศึกษาทำแบบวัดความสามารถในการการคิดอย่างมีวิจารญาณก่อนเรียน

3. นำคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารญาณ มาจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มโดยคละความสามารถกันแบ่งออกเป็น สูง กลาง ต่ำ โดยใช้เปอร์เซ็นไทล์

4. ผู้วิจัยจัดตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบจับคู่ ในการคิดอย่างมีวิจารญาณสูงระดับสูง กลาง ต่ำ อย่างละเท่า ๆ กัน

5. ดำเนินการทดลองดังนี้

5.1 จัดกิจกรรมในชั้นเรียน

ปฐมนิเทศ บรรยายเนื้อหา ถาม-ตอบ ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน ฝึกการสะท้อนคิดและขั้นตอนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารญาณ

5.2 จัดกิจกรรมออนไลน์

6. ผู้สอนนำผลการสรุปของแต่ละกลุ่มในแต่ละสัปดาห์โพสต์ลงในกลุ่มกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศบนออนไลน์

7. ผู้สอนนำผลสรุปมาอภิปรายเพิ่มเติม ให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนาการการสะท้อนคิดในครั้งต่อไป ดำเนินการทั้งสิ้น 6 สัปดาห์

8. ทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน

9. นำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนมาตรวจให้คะแนนด้วยผู้วิจัย หลังจากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์

10. นำคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนมาวิเคราะห์ผล

11. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนแบบสะท้อนคิดที่ต่างกันกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาตรี โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป ดังนี้

11.1 วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการทำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

11.2 การวิเคราะห์หาความแปรปรวนสองทางของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนต่างกันเมื่อได้รับการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์ที่ต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการทำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผลคะแนนเป็นค่าเฉลี่ยของตัวแปรแต่ละตัว โดยแยกเป็น การเรียนแบบสะท้อนคิด และรูปแบบการเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนนในการทำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณรวมทุกด้าน ที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน

รูปแบบการเรียน	การเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์						รวม		
	แบบมีโครงสร้าง			แบบอิสระ					
	n	$\bar{X}$	S	n	$\bar{X}$	S	n	$\bar{X}$	S
แบบพึ่งพา	20	27.10	3.23	20	25.05	2.70	40	26.08	3.12
แบบร่วมมือ	20	29.30	2.27	20	26.55	2.52	40	27.93	2.75
แบบมีส่วนร่วม	20	28.30	3.21	20	26.15	2.32	40	27.23	2.97
รวม	60	28.23	3.03	60	25.92	2.56	120	27.08	3.02

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มผู้เรียนที่เรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่า กลุ่มผู้เรียนที่เรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบอิสระ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจำแนกเป็นกลุ่มรูปแบบการเรียน สามารถเรียงลำดับตามคะแนนความสามารถในการคิดได้ดังนี้ กลุ่มผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมและรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพา

2. ผลการศึกษาผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน

ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์ต่างกันกับรูปแบบการเรียนที่ต่างกันที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์ต่างกันกับรูปแบบการเรียนที่ต่างกันที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
รูปแบบการเรียน	69.80	2	34.90	4.66*	.011
การเรียนแบบสะท้อนคิด	161.01	1	161.01	21.48*	.000
ปฏิสัมพันธ์	2.87	2	1.43	.19	.826
ความคลาดเคลื่อน	854.65	114	7.50		
รวม	**89055.00**	**120**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า $p > .05$ ดังนั้น ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระกับรูปแบบการเรียนต่างกันที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนที่ต่างกัน พบว่า $p < .05$ ดังนั้น ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนต่างกันเมื่อเรียนแบบการสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของรูปแบบการเรียนที่ต่างกันที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

รูปแบบการเรียน		Mean Difference	Std. Error	Sig.
(I) รูปแบบ	(J) รูปแบบ			
พึ่งพา	มีส่วนร่วม	-1.150	.612	.063
	ร่วมมือ	-1.850*	.612	.003
มีส่วนร่วม	พึ่งพา	1.150	.612	.063
	ร่วมมือ	-.700	.612	.255
ร่วมมือ	พึ่งพา	1.850*	.612	.003
	มีส่วนร่วม	.700	.612	.255

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบพึ่งพามีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของการเรียนแบบสะท้อนคิดที่ต่างกันที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การเรียนแบบสะท้อนคิด		Mean Difference	Std. Error	Sig.
(I) แบบสะท้อนคิด	(J) แบบสะท้อนคิด			
แบบมีโครงสร้าง	แบบอิสระ	2.317*	.500	.000
แบบอิสระ	แบบมีโครงสร้าง	-2.317*	.500	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เรียนที่มีการเรียนแบบสะท้อนคิดแบบมีโครงสร้างมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าผู้เรียนที่มีการเรียนแบบอิสระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน ตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 120 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบจับคู่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การเรียนแบบสะท้อนคิดที่มีรูปแบบต่างกัน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เรียนที่มีการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าผู้เรียนที่มีการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบอิสระอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนต่างกันเมื่อได้รับการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังออนไลน์ต่างกันมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนต่างกันที่ได้รับการการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังออนไลน์ต่างกันมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลของการเรียนแบบสะท้อนคิดโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์แบบมีโครงสร้างและแบบอิสระที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน สรุปได้ว่า การสะท้อนคิดด้วยแผนผังความคิดออนไลน์ที่ต่างกันและรูปแบบการเรียนที่ต่างกัน ส่งผลต่อคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต่างกันอย่างนัยสำคัญที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาดังกล่าว ปัจจัยหนึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดในการเรียนการสอนในรายวิชา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการการลงมือทำจนกลายเป็นการสร้างประสบการณ์ และนำไปสู่การสะท้อนคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Giesen (2011) ที่ระบุว่าผลการสะท้อนคิดเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการในการทำงานแต่ละขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชำนาญ ด่านคำ (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนสังคมเกมมิฟิเคชั่นออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีพบว่า รูปแบบการเรียนสังคมเกมมิฟิเคชั่นออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับสูงมาก

รูปแบบการเรียนที่ต่างกันโดยใช้แผนผังความคิดออนไลน์ด้วยการสะท้อนคิดที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าว ปัจจัยหนึ่งเกิดจากลักษณะนิสัยของผู้เรียนในแต่ละรูปแบบการเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันในชั้นเรียนจึงส่งผลต่อค่าเฉลี่ยในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาฤทธิ์ นวลนาง (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเปรียบเทียบรูปแบบการสอนออนไลน์ตามกระบวนการ Big Six Model ที่มีต่อการรู้สารสนเทศและทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่ได้รับรูปแบบการสอนออนไลน์ตามกระบวนการ Big Six Model ต่างกันมีการรู้สารสนเทศต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน เมื่อได้รับการเรียนแบบการสะท้อนคิดด้วยแผนผังความคิดออนไลน์ที่ต่างกันส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่ารูปแบบการเรียนของผู้เรียนไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนแบบสะท้อนคิดด้วยแผนผังความคิดออนไลน์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า การเรียนแบบสะท้อนคิดด้วยแผนผังความคิดออนไลน์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไม่ส่งผลต่อรูปแบบการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรี แซงบุญเรือง (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเรียนเสมือนจริงสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีพบว่า ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเรียนเสมือนจริงสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีพบว่า ผลการพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามรูปแบบ LCVLE ได้บทเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์เมกุยแกนส์เท่ากับ 1.06 แสดงว่าบทเรียนบนเว็บมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้สอนควรวางแผนการสอน โดยจัดการเรียนการสอนให้เหมาะกับรูปแบบการเรียนของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และมีกิจกรรมที่ฝึกทักษะความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เช่น สอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก การสอนแบบสืบเสาะแสวงหา ทั้งนี้ควรจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เป็นแบบกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีจากความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล บุญลือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สูติเทพ ศิริพิพัฒนกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ อัศวจุฬามณี อาจารย์ ดร.เกื้อ กระแสโสม และอาจารย์ ดร.ช่อบุญ จิรานุภาพ ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

จุฑาทิพย์ ชาติสุวรรณ. **การสร้างแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

ชำนาญ ด่านคำ. **การพัฒนารูปแบบการเรียนสังคม เกมมิฟิเคชั่นออนไลน์เพื่อส่งเสริม พฤติกรรมการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2560.

ธีรพล เพียรเพ็ง. **ผลของการสะท้อนคิดด้วยวีดิทัศน์ตามแนวคิดวงจรกิบส์ในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีต่อระดับการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู.** วิทยานิพนธ์ครุศาตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

นรีรัตน์ สร้อยศรี. **การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมกันด้วยเว็บเควสท์เชิงสมรรถนะ (Competency-based Webquest) เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2553.

ประกอบ กรณีกิจ. **การพัฒนารูปแบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้การประเมินตนเองเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

วัชรี แซงบุญเรือง. **การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเรียนเสมือนจริงสาหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2559.

วาฤทธิ์ นวลนาง. **ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการสอนออนไลน์ตามกระบวนการ Big Six Model ที่มีต่อการรู้สารสนเทศและทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2559.

สมนึก ภัททิยธนี และคณะ. **การวัดผลการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์, 2548.

อัจฉรา อินทร์น้อย. **ผลการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนที่ความคิดที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2555.

Buzan, T. **The Mind map book : Radiant thing.** London: BBC Books, 1997.

Dewey, J. **How We Think: A Restatement of the Relation of Reflective Thinking to the Educative Process.** Boston, MA: D.C. Heath & Co Publishers, 1993.

Ennis, R., H, “Logical basic of mesuring critical thinking skills.” **Journal of Education Leadership.** 11, 4 (October 1985): 45-48.

Gibbs, G. **Learning by Doing : A guide to teaching and learning methods.** Further Educational Unit, Oxford Polytechnic, Oxford, 1988.

Giesen. “Using Critical Thinking Teaching Methods to Increase Student Success: An Action Research Project.” **International Journal of Teaching and Learning in Higher Education 2017.** 29, 1 (June 2011): 17-32.

Grasha, A., and Reichman, S. **Work Handout on Learning Styles.** Ohio: University of Cincinnati, 1982.

John. A. List. “Field Experiments.” **The Journal of Economic Literature.** 42, 4 (December 2004): 1009-1055.

Kolb. D. A. “Experiential Learning Theory and The Learning Style Inventory: A Reply to Freedman and Stump,” **The Academy of Management Review.** 6, 2 (April 1981): 289-296.

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษ: กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร

Efficiency of Immigrant Worker Management in Special Economic Zones: a Case Study of Mukdahan Province

สุรพล ซาเสน

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

E-mail: surapon_cream@hotmail.com

Received: October 18, 2019; Revised: November 20, 2019; Accepted: November 29, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 3 อำเภอ ตัวอย่าง จำนวน 50 คน เป็นแรงงานข้ามรัฐ โดยใช้เครื่องมือเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และจัดเวทีระดมสมองแบบสุนทรียสนทนา วิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัญหาแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดมุกดาหาร สามารถวิเคราะห์และจำแนกออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ด้านสิทธิ ความเท่าเทียมต่อการบริการและสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขของแรงงานข้ามรัฐ พบว่า การจัดระบบการให้สวัสดิการด้านสาธารณสุขแก่แรงงานข้ามรัฐยังเข้าไม่ถึงระบบบริการและสวัสดิการทั้งระบบประกันสังคมและระบบประกันสุขภาพ

2. ด้านคุณภาพชีวิตและโอกาสในการทำงานตามกฎหมายของแรงงานข้ามรัฐ พบว่า ขาดกลไกการดูแลรักษาและคุ้มครองสิทธิ และเจ้าหน้าที่ยังขาดเอกภาพและการบูรณาการในการใช้กฎหมาย

3. ด้านกระบวนการการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามรัฐต้นทางสู่รัฐปลายทาง พบว่า กระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามรัฐยังมี การกระทำผิดกฎหมายตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

4. ด้านการส่งเสริมหุ้นส่วน ความมั่นคงและความร่วมมือกับประเทศต้นทางต่อปัญหาแรงงานข้ามรัฐ พบว่า ความมั่นคงเป็นเรื่องระเอียดอ่อนกับประเทศเพื่อนบ้าน และเพื่อป้องกันข้อพิพาทต่าง ๆ จึงต้องจัดระเบียบการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนโดยใช้ทั้งบุคคลและเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการแยกแยะ

5. กฎหมาย ระเบียบ มาตรการการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของรัฐต่อแรงงานข้ามรัฐ พบว่า การกระทำผิดกฎหมายคนเข้าเมืองของแรงงานข้ามรัฐมีจำนวนเพิ่มขึ้น และจึงต้องมีการป้องกันการค้ามนุษย์และการหลบหนีเข้าเมือง

6. บทบาทและความรับผิดชอบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของรัฐต่อทักษะชีวิตของแรงงานข้ามรัฐ พบว่า การดูแลตามกฎหมายและ หลักมาตรฐานสากลต่อแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการสร้างโอกาสในอาชีพมีรายได้มั่นคงและถูกกฎหมาย

7. กลไก วิธีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรและนโยบายตลาดแรงงานของรัฐไทยที่มีอิทธิพลต่อแรงงานข้ามรัฐพบว่า ระบบการศึกษาไม่อาจหล่อหลอมแรงงานข้ามรัฐทุกคนให้มีความรู้เท่านั้น แต่ต้องสร้างทักษะความสามารถที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบกลไกตลาด เพื่อทำความเข้าใจกับสังคมที่มีความแตกต่างในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ แรงงานข้ามรัฐ เขตเศรษฐกิจพิเศษ

Abstract

The research aimed to study conditions of immigrant workers' problems in three districts of Mukdahan special economic zones. The samples were 50 immigrant workers. The research instruments were in-depth interviewing, organizing a brainstorming session, and analyzing data by using a descriptive analysis method.

The research findings were as follows.

The conditions of the immigrant workers' problems in Mukdahan special economic zones could be analyzed and identified into 7 items as follows.

1. In privilege: equality to services and basic welfares, and in public health of migrant workers, the findings showed that the systems: services, welfares, social security, and health insurance, in providing the public health welfares for the immigrant workers were inaccessible.

2. In the life quality and opportunity to work according to the immigrant worker laws, the results showed that the laws lacked of mechanisms to take care the immigrant workers and protect the immigrant workers' rights, and the staff lacked of the unity and the integration in using the laws.

3. In the processes of the immigrant worker movement from the original states to the destination states, the results showed that the processes of the immigrant worker movement were still illegal starting from the original states to the destination states.

4. In the enhancement of the partners, the security, and the cooperation of the original countries towards the immigrant worker problems, the results showed that the security was a sensitive issue for the neighbor countries. Therefore, to protect the conflicts, organizing and managing the border areas were needed to be done by people and by using technologies to help.

5. In laws, rules, and measures in protecting the rights and freedom for the immigrant workers, the results showed that the illegal immigrant workers increased. Therefore, protecting human trafficking and fleeing into the city needed to be done.

6. In the roles and responsibility in developing state human resources towards the life skills of the immigrant workers, the results showed that the immigrant workers were taken care based on laws and international standard regulations for the immigrant workers in the special economic zones to reduce social imbalance, to create job opportunities, and to provide stable and legal income for the immigrant workers.

7. In mechanisms, methods of changing population structures, and Thai worker market policies, the results showed that the education systems did not only provide knowledge to the immigrant workers but also build ability skills relevant to economic development in the market mechanism to make understanding different societies in Mukdahan special economic zones.

Keywords: Efficiency, Management, Immigrant Workers, Special Economic Zones

บทนำ

สถานการณ์การละเมิดสิทธิแรงงานข้ามชาติยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยในปี 2558 ที่กระทรวงแรงงานยังไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้การคุ้มครองแรงงานข้ามชาติเกิดขึ้นได้จริงภายใต้ข้อจำกัดของกฎหมายด้านแรงงานของประเทศไทย ปัจจุบันอาเซียนได้มีการจัดทำมาตรฐาน และ มีการจัดตั้งกลไกเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิแรงงานข้ามรัฐในอาเซียนไว้แล้วหลายรูปแบบ ทั้งในรูปของคำประกาศ อาทิ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิของแรงงานข้ามรัฐหรือที่เรียกกันในชื่อ “ปฏิญญาเซบู”หรือปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมบทบัญญัติทางกฎหมายและนโยบายด้านแรงงานข้ามรัฐของประเทศสมาชิกอาเซียน อีกทั้งยังมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามการดำเนินงานตามปฏิญญาดังกล่าว รวมทั้งการหารือเกี่ยวกับแรงงานในการประชุมระดับรัฐมนตรีแรงงานอาเซียน กระทรวงแรงงานประเทศไทยสามารถหยิบยกเนื้อหาสาระจากมาตรฐานดังกล่าวมาปรับใช้ให้กลายเป็นมาตรฐานร่วมของการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิแรงงานข้ามรัฐในประเทศไทยให้ได้จริง ไม่ว่างานที่ทำนั้นจะอยู่ในสภาพการจ้างแบบใดก็ตาม เพื่อให้มีกลไกที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์การละเมิดสิทธิแรงงานข้ามรัฐที่เกิดขึ้น ซึ่งกฎหมายแรงงานไทยยังมีข้อจำกัดในการคุ้มครองอยู่มาก และถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลไทยต้องให้ความสำคัญต่อการรับรองอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 87 และ 98 เพื่อนำไปสู่การรวมตัวและเจรจาต่อรองได้ถูกต้องตามกฎหมายของแรงงานข้ามรัฐที่อยู่ในสภาพการจ้างงานในงานที่ไม่มีแรงงานไทยทำ ซึ่งกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ประเทศไทยยังจำกัดไม่ให้แรงงานข้ามรัฐรวมตัวเป็นสหภาพแรงงาน อนุสัญญา ILO ทั้ง 2 ฉบับนี้ แม้ว่าปรากฏการณ์การย้ายถิ่นเพื่อแสวงหางานทำเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก แต่แรงงานข้ามรัฐมักจะถูกละเมิดสิทธิในด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการเป็นคนข้ามรัฐข้ามวัฒนธรรม ขาดโอกาสในการเข้าถึงกลไกการคุ้มครองของประเทศนั้น ๆ ทั้งในกรณีแรงงานข้ามรัฐหลบหนีเข้าเมืองที่ผิดกฎหมายและถูกกฎหมายซึ่งจำเป็นที่รัฐไทยต้องดูแลด้านสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (การใช้ระบบอนุญาต กำหนดกระบวนการในการควบคุม การส่งเสริมความร่วมมือและการปรับปรุงอัตราโทษ) และในปี พ.ศ. 2556 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษรัฐบาลนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร กำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในด้านการค้าชายแดน และด้านการขยายตัวของเศรษฐกิจเพียงพอที่จะประกาศเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ต่อมาปี พ.ศ.2557 ประกาศให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร โดยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ส่งผลให้พื้นที่ 3 อำเภอที่อยู่ในแนวแม่น้ำโขง ประกอบด้วย อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล มีพื้นที่ 361,541 ไร่ คิดเป็น 578.5 ตารางกิโลเมตร เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 1 ใน 5 จังหวัดแรกที่รัฐบาลประกาศในครั้งนั้น (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดมุกดาหาร 2560) จังหวัดมุกดาหารเป็นหนึ่งจังหวัดที่อยู่ติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีน้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนมีพื้นที่ทั้งหมด 2,712,394 ไร่ (4,337.83 ตารางกิโลเมตร) ประกอบด้วย 7 อำเภอ ประชากรรวม 339,000 คน ที่รัฐบาลประกาศให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทยจะน่าอยู่ได้คงไม่ได้มีเพียงเฉพาะการคุ้มครองเฉพาะแรงงานกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเท่านั้น การปกป้องสิทธิแรงงานข้ามรัฐถือเป็นการปกป้องสิทธิแรงงานของคนงานทุกคนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อได้องค์ความรู้ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพการบริหารจัดการแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษ : กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะการศึกษาสภาพปัญหาแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่จังหวัดมุกดาหารช่วงรัฐบาลได้ประกาศพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหารประกอบด้วย 3 อำเภอที่อยู่ในแนวแม่น้ำโขง ได้แก่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล

ขอบเขตด้านประชากรและตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลภาคสนามและสัมภาษณ์ คือ 1. แรงงานข้ามรัฐ จำนวน 40 คน 2. ชุมชนอำเภอเมืองมุกดาหาร จำนวน 3 คน 3. ชุมชนอำเภอหว้านใหญ่ จำนวน 3 คน 4. ชุมชนอำเภอดอนตาล จำนวน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 50 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่ผู้วิจัยเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ซึ่งเป็นประเด็นข้อความถามแบบเจาะลึกโดยใช้ข้อความถามประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิทธิ ความเท่าเทียมต่อการบริการและสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขของแรงงานข้ามรัฐ 2. ด้านคุณภาพชีวิตและโอกาสในการทำงานตามกฎหมายของแรงงานข้ามรัฐ 3. ด้านกระบวนการ การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามรัฐต้นทางสู่รัฐปลายทาง 4. ด้านการส่งเสริมหุ้นส่วนความมั่นคงและความร่วมมือกับประเทศต้นทางต่อปัญหาแรงงานข้ามรัฐ 5. กฎหมาย ระเบียบ มาตรการการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของรัฐต่อแรงงานข้ามรัฐ 6. บทบาทและความรับผิดชอบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของรัฐต่อทักษะชีวิตของแรงงานข้ามรัฐ และ 7. กลไก วิธีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรและนโยบายตลาดแรงงานของรัฐไทยที่มีอิทธิพลต่อแรงงานข้ามรัฐ โดยทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากตัวอย่างจำนวน 50 คน โดยผู้วิจัยทำการบันทึกเทปข้อมูลการสนทนาเพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้รับไปวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจึงสรุปและแยกประเด็นที่วิจัยกำหนดไว้โดยใช้กลไกที่มีขั้นตอน คือ 1. การศึกษาสภาพการณ์และสถานการณ์ 2. การสัมภาษณ์เจาะลึกเชิงพื้นที่ 3. จัดเวทีระดมสมอง 4. การจัดเวทีสุนทรียสนทนา 5. การถอดบทเรียน และสรุปข้อมูลจากการดำเนินการในภารกิจเชิงปฏิบัติการ และหาข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวนโยบายในการบริหารจัดการแรงงานข้ามรัฐต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ Leonard เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้เป็นบทสนทนา ตรวจสอบข้อมูล 2. นำข้อมูลที่ได้จากการทอดเทปอ่านทวนซ้ำเพื่อสรุปความหมาย 3. สรุปประเด็นย่อยที่มีนัยยะเนื้อหาเดียวกัน 4. พิจารณาแต่ละประเด็นการสัมภาษณ์สู่การอธิบายความหมาย และ 5. การจำแนกข้อมูลที่เป็นลักษณะเฉพาะได้อย่างสมบูรณ์ (อัญญา ปลดเปลื้อง 2558)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยประสิทธิภาพการบริหารจัดการแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษ : กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะการศึกษาถึงสภาพปัญหาแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร สามารถวิเคราะห์และจำแนกออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. ด้านสิทธิ ความเท่าเทียมต่อการบริการและสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขของแรงงานข้ามรัฐ พบว่า การจัดระบบการให้สวัสดิการด้านสาธารณสุขแก่แรงงานข้ามรัฐยังเข้าไม่ถึงระบบบริการและสวัสดิการทั้งระบบประกันสังคมและระบบประกันสุขภาพ 2. ด้านคุณภาพชีวิตและโอกาสในการทำงานตามกฎหมายของแรงงานข้ามรัฐ พบว่า ขาดกลไกการดูแลรักษาและคุ้มครองสิทธิ และเจ้าหน้าที่ยังขาดเอกภาพและการบูรณาการในการใช้กฎหมาย 3. ด้านกระบวนการการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามรัฐ ต้นทางสู่รัฐปลายทาง พบว่า กระบวนการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามรัฐยังมี การกระทำผิดกฎหมายตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง 4. ด้านการส่งเสริมหุ้นส่วน ความมั่นคงและความร่วมมือกับประเทศต้นทางต่อปัญหาแรงงานข้ามรัฐ พบว่า ความมั่นคงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนกับประเทศเพื่อนบ้าน และเพื่อป้องกัน ข้อพิพาทต่าง ๆ จึงต้องจัดระเบียบการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนโดยใช้ทั้งบุคคลและเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการแยกแยะ 5. กฎหมายระเบียบ มาตรการการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของรัฐต่อแรงงานข้ามรัฐ พบว่า การกระทำผิดกฎหมายคนเข้าเมืองของแรงงานข้ามรัฐมีจำนวนเพิ่มขึ้น และจึงต้องมีการป้องกันการค้ามนุษย์และการหลบหนี เข้าเมือง 6. บทบาทและความรับผิดชอบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของรัฐต่อทักษะชีวิตของแรงงานข้ามรัฐ พบว่า การดูแลตามกฎหมายและ หลักมาตรฐาน สากลต่อแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษก็เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการสร้างโอกาสในอาชีพ มีรายได้มั่นคงและถูกกฎหมาย 7. กลไก วิธีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรและนโยบายตลาดแรงงานของรัฐไทยที่มีอิทธิพลต่อแรงงานข้ามรัฐ พบว่า ระบบการศึกษาไม่อาจหล่อหลอมแรงงานข้ามรัฐทุกคนให้มีความรู้เท่านั้น แต่ต้องสร้างทักษะความสามารถที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบกลไกตลาดเพื่อทำความเข้าใจกับสังคมที่มีความแตกต่างในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยประสิทธิภาพการบริหารจัดการแรงงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษ : กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โดยเฉพาะการศึกษาถึงสภาพปัญหาแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร สามารถวิเคราะห์และจำแนกออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ด้านสิทธิ ความเท่าเทียมต่อการบริการและสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขของแรงงานข้ามรัฐ พบว่า แรงงานข้ามรัฐมองว่าการจัดระบบและรูปแบบการให้บริการสวัสดิการกับแรงงานข้ามรัฐในประเทศไทยปกติจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์การได้รับอนุญาตทำงานและการได้รับการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามรัฐ เพราะจะทำให้แรงงานมีหลักฐานแสดงตัวตนสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้เช่นกับประชาชนชาวไทย เพราะว่าการดูแลระบบสุขภาพของแรงงานต่างด้าวหรือข้ามรัฐจะอยู่ภายใต้การประกัน 2 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบประกันสังคม โดยสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน 2) ระบบประกันสุขภาพ สอดคล้องกับมาลี สันภูวรรณ์ (2560) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการบริการจัดการระบบประกันสุขภาพและบริการสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับแรงงานข้ามชาติหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดการแรงงานข้ามชาติ พ.ศ. 2555 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการในระบบประกันสุขภาพสำหรับแรงงานข้ามชาติอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานประกันสังคม และผู้ติดตามใช้ระบบประกันสุขภาพอยู่ภายใต้กระทรวงสาธารณสุขและสอดคล้องกับการวิจัยของสภาทนายความ (2554) ที่ศึกษาเรื่องนโยบายและมาตรการการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติที่พบว่า ปัญหาแรงงานข้ามชาติมีอยู่ 10 ด้านตั้งแต่การจดทะเบียนจนถึงการถูกลิดรอนสิทธิและไม่ได้รับความคุ้มครองในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะนายจ้างที่

แสวงหาแต่ประโยชน์และผลกำไรทางธุรกิจเอารัดเอาเปรียบโดยที่ไม่ตระหนักถึงสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของแรงงานข้ามรัฐ

2. ด้านคุณภาพชีวิตและโอกาสในการทำงานตามกฎหมายของแรงงานข้ามรัฐพบว่า แรงงานข้ามรัฐมองว่าพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษยังขาดกลไกการดูแลรักษาและการคุ้มครองสิทธิของแรงงาน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่แรงงาน ข้ามรัฐอย่างพอเพียงและเท่าเทียมเหมาะสม และกรอบทางกฎหมายและระเบียบที่ขาดเอกภาพและไม่สอดคล้องกัน ทำให้การบริการจัดการแรงงานข้ามรัฐที่เคลื่อนย้ายในเขตเศรษฐกิจจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งแต่ละหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต่างบังคับใช้กฎหมายตามอาณัติที่หน่วยงานรับผิดชอบเท่านั้น สอดคล้องกับอีเลน เพียร์สัน (2549) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการจ้างงานข้ามชาติในประเทศ : งานหนักจ่ายน้อยและไม่ได้รับความรับความคุ้มครอง พบว่า แรงงานอพยพจำนวนมากจากประเทศเพื่อนบ้านละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดตัวเองมาเพื่อชีวิตที่ดีกว่าในเมืองไทย ซึ่งมักจะข้ามพรมแดนข้ามมาเพื่อแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ และขยายพรมแดนทางเศรษฐกิจให้กับชีวิตและการเดินทางข้ามพรมแดนนำพาไปสู่ความโชคร้ายที่ปลายทางในที่ซึ่งความหลอกลวงและการแสวงหาผลประโยชน์รอคอยอยู่มากกว่าที่จะนำไปสู่อนาคตที่สดใส

3. ด้านกระบวนการการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามรัฐต้นทางสู่รัฐปลายทางพบว่า กระบวนการการกระทำในทางมิชอบด้วยกฎหมายของนายหน้าด้วยการขูดรีดในระหว่างการขนย้ายแรงงานข้ามรัฐยังมีอยู่ คือ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง (การเดินทาง จัดหาที่พัก และการหางานให้ทำ) และการกระทำที่เกิดจากท่าทางที่ไม่เหมาะสม (นายหน้าหรือนายจ้าง) แต่ผู้กระทำก็ไม่หยุด และยังกล่าวโทษว่า ถ้าไม่ได้กระทำผิดก็ไม่จำเป็นต้องขอโทษ และการมีเพศสัมพันธ์แบบข่มขู่และห้ามเปิดเผยความจริงให้ใครรู้ จำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐบาลในการจัดการแรงงานข้ามรัฐ และสร้างเสริมผลลัพธ์สูงสุดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามรัฐ สอดคล้องกับศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา (2559) ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองผิดกฎหมาย 3 สัญชาติของไทย : การสำรวจทางกฎหมาย นโยบาย และทางเลือก พบว่า มาตรการด้านกฎหมาย และนโยบายการใช้แรงงานต่างชาติของไทย คือ ประเทศควรลดการจ้างแรงงานต่างชาติไร้ฝีมือและทดแทนด้วยเทคโนโลยีเน้นการใช้แรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานฝีมือแทน ใช้ระบบภาษี การใช้แรงงานต่างชาติและกำหนดมาตรการใช้แรงงานต่างชาติให้เป็นมาตรฐานสากล

4. ด้านการส่งเสริมหุ้นส่วนความมั่นคงและความร่วมมือกับประเทศต้นทางต่อปัญหาแรงงานข้ามรัฐ พบว่า แรงงานข้ามรัฐมีความเข้าใจในปัญหาด้านความมั่นคงดี เพราะมีความสำคัญของทั้งสองประเทศ จึงต้องสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันกับประเทศเพื่อนบ้าน สอดคล้องกับสมาน เหล่าดำรงชัย (2556) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบแรงงานต่างด้าวต่อเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยพบว่า ปัญหาหลักด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและด้านสังคม ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อภัยความมั่นคง โดยเฉพาะปัญหาเรื่องสถานะและสิทธิของบุคคล ปรับปรุงระบบการเข้าเมือง และจัดระเบียบแรงงานข้ามรัฐด้วยการสร้างความเป็นกัลยาณมิตร

5. ด้านกฎหมาย ระเบียบ มาตรการการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของรัฐต่อแรงงานข้ามรัฐพบว่า แรงงานข้ามรัฐต้องการให้รัฐไทยโดยเฉพาะระดับพื้นที่ส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องตระหนักถึงหลักการเกี่ยวกับสิทธิแรงงานข้ามรัฐที่อพยพจากต้นทางไปทำงานยังประเทศปลายทางให้มีการปฏิบัติด้วยความระมัดระวังทุกภาคส่วน สอดคล้องกับกมสินทร์ พินิจภูวดล และคณะ (2559) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องแรงงานข้ามชาติภายใต้การพัฒนากฎหมายภายในเพื่อรองรับการทำงานด้านประชาคมอาเซียนพบว่า เกิดความแตกต่างของระดับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมือง และโดยเฉพาะโครงสร้างประชากรประเทศสมาชิก โดยต้องสร้างระบบแรงงานที่มีความเข้มแข็งและมีความพร้อมทั้งแรงงานของรัฐไทยและแรงงานข้ามรัฐเพื่อให้เข้าสู่ระบบความคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรมควบคู่กันเพื่อให้เกิดคุณภาพในการบูณรณาการข้อมูลทุกระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

6. ด้านบทบาทและความรับผิดชอบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของรัฐต่อทักษะชีวิตของแรงงานข้ามรัฐ พบว่า แรงงานข้ามรัฐไม่มีทางเลือกอื่นใดเมื่อข้ามเขตแดนเข้ามายังจังหวัดมุกดาหารแล้วในเบื้องต้น สอดคล้องกับ

ภัคสิริ แอนิหน (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องแรงงานต่างด้าว: การบริการและการจัดการในประเทศไทยพบว่าปัญหาแรงงานต่างด้าวมีสาเหตุมาจากสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีผลการเปลี่ยน แปลงภายในประเทศทำให้เกิดความต้องการแรงงาน

7. ด้านกลไกวิธีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรและนโยบายตลาดแรงงานของประเทศไทยที่มีอิทธิพลต่อแรงงานข้ามรัฐพบว่า แรงงานข้ามรัฐในช่วงระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สอดคล้องกับศิริขวัญ ไผทรักษ์ และคนอื่น (2554) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการต่อสู้ในชีวิตประจำวันของแรงงานข้ามชาติภายใต้กระแสเสรีนิยมใหม่พบว่า แรงงานข้ามชาติกับความสัมพันธ์ของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน เผชิญกับความขัดแย้งแตกต่างกันตามลักษณะการผลิตทั้งในภาคอุตสาหกรรมการบริการและอุตสาหกรรมหนัก

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ธรรมรักษ์ ละอองนวล อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ กุลบุญญา รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สพ.ญ.ดร.สุรีรัตน์ บุตรพรหม รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจเครื่องมือวิจัยให้ มิตรสหาย ตลอดจนผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นแรงงานข้ามรัฐทุกท่านและหน่วยงานภาครัฐที่เสียสละให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ควรศึกษาผลกระทบในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อวิเคราะห์ถึงผลได้ผลเสียจากการพัฒนาต่อในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหารทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน วิถีชีวิตและคุณภาพชีวิตของแรงงานข้ามรัฐ ความมั่งคง ปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมระหว่างประเทศเพื่อจะไม่ส่งผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความมั่นคงของทั้งสองประเทศ ควรที่จะต้องพิจารณาเร่งด่วนในประเด็นการทำข้อตกลงระหว่างประเทศ (MOU) และแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามรัฐให้ทันสมัย ตรงกับความต้องการเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามรัฐในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพราะจะสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นและจะสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาภาพรวมทั้งหมดของพื้นที่ที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 10 แห่ง เพื่อเปรียบเทียบศักยภาพ สิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมการลงทุน โครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการพื้นที่ภายใต้กรอบกฎหมายควบคู่กับบทบาทที่ชัดเจนของภาครัฐ เอกชนและประชาชนต่อการพัฒนาที่มีความยืดหยุ่นและไม่กระทบต่อทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม และ ความมั่นคงชองประเทศในเขตเศรษฐกิจพิเศษดำเนินการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กมสินทร์ พินิจภูวดล และคนคณะ. **รายงานวิจัยแรงงานข้ามชาติภายใต้การพัฒนากฎหมายภายในเพื่อรองรับการทำงาน ด้านประชาคมอาเซียน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2559.

ภัคสิริ แอนิหน. “บทความวิจัยแรงงานต่างด้าว: การบริการและการจัดการในประเทศไทย,” **วารสารศิลปะการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** 2, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2561): ก.

มาลี สันภูวรรณ์. **รายงานการวิจัย เรื่องการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพและบริการสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับ แรงงานข้ามชาติหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดการแรงงานข้ามชาติ พ.ศ.2555.** กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560.

ศิริขวัญ ไผทรักษ์และคณะ. **รายงานวิจัยการต่อสู้ในชีวิตประจำวันของแรงงานข้ามชาติภายใต้กระแสเสรีนิยมใหม่ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบแรงงานข้ามชาติชาวกัมพูชาในสมุทรปราการและแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในภูเก็ต.** สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต, 2554.

ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. “รายงานวิจัยเรื่องการจัดการแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองผิดกฎหมาย 3 สัญชาติของไทย: การสำรวจทางกฎหมาย นโยบาย และทางเลือก,” **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์.** 7, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559): 49-50.

สภาทนายความ. **รายงานการวิจัยนโยบายและมาตรการการแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติ.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิรักษ์ไทย, 2554.

สมาน เหล่าดำรงชัย. **รายงานการวิจัยผลกระทบแรงงานต่างด้าวต่อเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.

อุตสาหกรรมจังหวัดมุกดาหาร, สำนักงาน. **เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร.** (ออนไลน์) 2560 (อ้างเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2560). จาก www.Fisheries.go.th./local/file.documte. 2560.

อีเลน เพียร์สัน. **รายงานการวิจัยเรื่องการจ้างงานข้ามชาติในประเทศไทย: งานหนักจ่ายน้อยและไม่ได้รับความคุ้มครอง.** กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2549.

อัญญา ปลดเปลื้อง. **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยา.** กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข, 2558.

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
Networking of Participation in Solving Community Waste Problems in Nong Khaem District, Bangkok

สุวิน ศรีเมือง และภูกิจ ยลชญาวงศ์

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
E-mail: suwin61111@gmail.com
Received: October 2, 2019; Revised: October 20, 2019; Accepted: October 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ 2) ศึกษาความสัมพันธ์การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ 3) ศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ และ 4) เปรียบเทียบการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่มของกรรมการชุมชน จำนวน 1 ชุมชน ใช้สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการอุปมานวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ ทั้งภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความสัมพันธ์การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. แนวทางในการสร้างเครือข่ายคือ รณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการจัดการขยะและจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่เปิดโอกาส และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะและร่วมสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการขยะในชุมชน

4. เครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวมจำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วม ปัญหาขยะชุมชน

Abstract

The objectives of this research were to 1) study conditions of networking of participation in solving community waste problems in Nong Khaem District, Bangkok,, 2) study relationship of the networking of the participation in solving the community waste problems in Nong Khaem District, Bangkok,, 3) study guidelines, for the networking of the participation in solving the community waste problems in Nong Khaem District, Bangkok, and 4) compare the networking of the participation in solving the community waste problems in Nong Khaem District, Bangkok,

classified by personal characteristics. The samples, selected by purposive sampling, were 10 participants and a focus group discussion of the community committee from a community. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test and f-test. The quantitative data were analyzed by using inferential analysis.

The results were as follows.

1. The conditions of the networking of the participation in the community waste management in Nong Khaem District, Bangkok in the overall and in the aspects were at a high level.

2. The relationship of the networking of the participation in solving community waste problems in the overall was at a moderate level.

3. The guidelines for networking included champagning people to focus on the importance of the waste management, providing activities in various aspects that gave opportunities and enhanced people to participate in the waste management, and joining with people in the communities to manage the community waste.

4. The networking of the participation in the overall classified by genders, ages, and careers was different with the statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Networking, Participation, Community Waste Problems

บทนำ

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักการสำคัญของสังคมภายในหลักสิทธิชุมชน ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม เพื่อให้เข้าร่วมกันบริหารจัดการดูแลบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลเพื่อให้เกิดความยั่งยืน แนวคิดเรื่องการแก้ปัญหาขยะในชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (อนุชา ดีสวัสดิ์ 2550) โดยในปัจจุบันพบว่า ทุกชุมชนเมืองในประเทศไทยต่างประสบปัญหาความหนาแน่นของบ้านเรือน การค้าขายและธุรกิจห้างร้านที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ด้วยพื้นที่ที่มีอยู่จำกัดและทรัพยากรธรรมชาติที่ยังมีคงเดิม อีกทั้งมีประชาชนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านขยะชุมชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการแก้ไขปัญหาโดยการสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาจากมูลเหตุที่มาจัดการขยะให้มากขึ้น ทั้งสาเหตุที่มาจากการจัดตั้งศูนย์การค้า ตลาดนัด และบ้านเรือน รุกล้ำลำคลอง การทิ้งขยะลงลำคลอง การขาดการบำรุงรักษาคลองสาธารณะและพื้นที่สาธารณะ และทางน้ำถูกปิดกั้นด้วยขยะหรือพืชทางน้ำ รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อให้เกิดผลทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น ด้วยวิธีการถ่ายทอดและปรับองค์ความรู้ที่จะเผยแพร่ให้เหมาะสมแก่วัยวุฒิ คุณวุฒิ บุคคล และสถานที่หรือท้องถิ่น ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ อันจะเป็นหนทางนำไปสู่ความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เข้มแข็งในอนาคต โดยคาดหวังว่าความเข้มแข็งของเครือข่ายในชุมชน จะช่วยให้มนุษย์สามารถอาศัยในชุมชนภายใต้สภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีได้อย่างปกติสุข สำหรับเขตหนองแขม กรุงเทพฯ พบว่าประสบปัญหาขยะชุมชนเช่นเดียวกันอันเนื่องจากการขยายตัวของสังคมเมือง จึงได้มีการพยายามนำแนวคิด

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนมาปรับใช้ในการบริหารจัดการขยะชุมชนในพื้นที่เขตหนองแขม กรุงเทพฯ ซึ่งประกอบด้วย 2 แขวง คือ แขวงหนองแขม และแขวงหนองค้างพลู มีชุมชนจำนวน 71 ชุมชน ประชากรรวมทั้งหมด 156,370 คน (สำนักงานเขตหนองแขม 2562) ปัญหาที่สำคัญในเขตหนองแขมคือ ปัญหาขยะที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นตามประชาชนที่พักอาศัยและสถานประกอบการธุรกิจและโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัญหาขยะถือเป็นปัญหาหลักที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมรับผิดชอบ จะลดน้อยลงไปตามระดับการจัดการขยะที่ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาขยะของชุมชน ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะในชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ
2. ศึกษาความสัมพันธ์การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ
3. ศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ
4. เปรียบเทียบการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ โดยตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ ประธานชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และคณะกรรมการชุมชนหมู่บ้านชมเดือน 2 จำนวน 10 คน ซึ่งทำการเลือกแบบทุกมิติ เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่มีความรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ซึ่งสามารถให้ข้อมูลที่ต้องการได้เพียงพอตามวัตถุประสงค์การวิจัย (ชาย โพธิสิตา 2554) ตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ กำหนดตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane 1967) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าการสุ่ม ในระดับนัยสำคัญที่ .05 ทำการแทนค่าตามสูตร และกำหนดตามสัดส่วนของแต่ละชุมชนที่เป็นตัวอย่างโดยให้ความสำคัญเท่ากันได้ตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{156{,}370}{1 + (156{,}370 \times (0.05)^2)}$$

$$n = 399.97 \ (\approx 400 \text{ คน})$$

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชน มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ จำนวน 21 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ จำนวน 6 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert โดยให้น้ำหนักของคะแนนจากมากไปหาน้อย (บุญชม ศรีสะอาด 2553) เกณฑ์การพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ Best (1997) และได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยพิจารณาจากค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนชุมชนเพชรเกษม 116 ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach 1970) พบว่าค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .96 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก แล้วนำแบบสอบถามลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลจริง จำนวน 400 ชุด และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน และจัดการสนทนากลุ่มกับกรรมการชุมชน จำนวน 10 คน

ผลการวิจัย

1. สภาพการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนในเขตหนองแขมกรุงเทพฯ พบว่าเครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงมาตรฐานของสภาพการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะชุมชนเขตหนองแขม กรุงเทพฯ

สภาพการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน	$\overline{X}$	S	การแปลผล
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.86	0.72	ปานกลาง
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.03	0.71	ปานกลาง
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.23	0.85	ปานกลาง
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.86	0.81	ปานกลาง
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวม	3.00	0.64	ปานกลาง

2. ความสัมพันธ์การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ แสดงได้ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะขุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะและแนวทางส่งเสริมการจัดการขยะ		เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	เครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวม
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	Pearson Correlation	-	.689**	.397**	.746**	.837**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000
	n		286	286	286	286
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	Pearson Correlation		-	.719**	.605**	.911**
	Sig. (2-tailed)			.000	.000	.000
	n			286	286	286
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	Pearson Correlation			-	.381**	.765**
	Sig. (2-tailed)				.000	.000
	n				286	286
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	Pearson Correlation				-	.813**
	Sig. (2-tailed)					.000
	n					286
เครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวม						-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ ในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวม (r = .911 หรือคิดเป็น 91.1%)

ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (r = .746 หรือคิดเป็น 74.6%) และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวม (r = .837หรือคิดเป็น 83.7%) สำหรับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (r = .719 หรือคิดเป็น 71.9%) ในส่วนด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์กับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวม (r = .765 หรือ คิดเป็น 76.5%) และในด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวม (r = .813 หรือ คิดเป็น 81.3%)

ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (r = .689 หรือคิดเป็น 68.9%) สำหรับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (r = .605 หรือคิดเป็น 60.5%)

ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (r = .397 หรือคิดเป็น 39.7%)สำหรับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์กับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (r = 0.381 หรือคิดเป็น 31.8%)

3. แนวทางในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ จากข้อมูลตัวอย่างและผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลสรุปจากการสนทนากลุ่มพบว่า มีความเห็นสอดคล้องกันดังนี้

3.1 ด้านการส่งเสริมการก่อรูปเครือข่าย ควรมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบเพื่อให้เข้าถึงคนในชุมชน อาทิ เสียงตามสาย เวทีประชาคม ใช้ผู้นำชุมชนเป็นสื่อกลางประชาสัมพันธ์ กิจกรรมรณรงค์ให้คนคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง การอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะการก่อตั้งธนาคารขยะ เป็นต้น

3.2 ด้านการจัดระบบบริหารเครือข่าย ควรมีการจัดผังโครงสร้าง กำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนและเผยแพร่ให้ทราบภายในชุมชน จัดประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่องถึงแนวทางบริหารงาน ข้อตกลงในการจัดการขยะควรจัดทำในรูปเอกสารชัดเจนและมีการเผยแพร่ให้เครือข่ายได้ทราบทั่วถึง

3.3 ด้านการใช้ประโยชน์เครือข่าย ควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับเครือข่ายการจัดการขยะ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ อาทิ แจ้งเหตุการลักลอบทิ้งขยะข้อเสนอในการจัดการขยะด้านต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สร้างองค์ความรู้ใหม่ ระดมทรัพยากร และสร้างแนวทางปฏิบัติที่ดี

3.4 ด้านการธำรงรักษาเครือข่ายควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นและจูงใจประชาชนในการเข้าร่วม และมีจัดค่าตอบแทนให้กรณีแจ้งข่าวการลักลอบทิ้งขยะ จัดสถานที่เป็นศูนย์กลางประสานงาน สร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ปลูกฝังเยาวชนให้รักษ์สิ่งแวดล้อม โดยภาครัฐเป็นหลักในการบูรณาการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน

4. เปรียบเทียบการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ ใน 4 ด้านประกอบด้วย 1) การตัดสินใจ 2) การปฏิบัติการ 3) การรับผลประโยชน์ 4) การประเมินผล โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า

4.1 จำแนกตามเพศพบว่า ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่มีความแตกต่างกัน

4.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่มีความแตกต่างกัน

4.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่มีความแตกต่างกัน

4.4 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่มีความแตกต่างกัน

4.5 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่มีความแตกต่างกัน

4.6 จำแนกตามระยะเวลาพักอาศัยในชุมชน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน ได้แก่ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ พบว่า เครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานและต้องออกไปทำงานในช่วงกลางวันและส่วนใหญ่จะเช่าที่พักอาศัยอยู่ซึ่งเป็นหอพัก อพาร์ทเม้นท์และคอนโดมิเนียม ดังนั้น การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายในฐานะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์หรือการมีส่วนร่วมในการประเมินผลยังทำได้ไม่เต็มที่ ดังนั้น ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐจะต้องทำทุกวิถีทางเพื่อสื่อสารให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายแก้ปัญหาขยะชุมชน เพราะปัญหาขยะในปัจจุบันที่เกิดขึ้น หากประชาชนในชุมชนต่างๆ ให้ความร่วมมือตั้งแต่ต้นทาง เช่น การคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง ทิ้งขยะให้ถูกที่ เป็นต้น และเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายทั้ง 4 ด้าน จะช่วยให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของไพบูลย์ แจ่มพงษ์ (2555) เรื่องการใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งพบว่า การแก้ไขปัญหาการทิ้งขยะไม่เป็นที่ ขยะล้นถัง ปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนและสกปรกเลอะเทอะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนในพื้นที่

2. ความสัมพันธ์การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ ซึ่งพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า เครือข่ายการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในลำดับมากที่สุด และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรียงตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะที่พักอาศัยในเขตชุมชนที่อยู่ในเขตหนองแขม ส่วนใหญ่เป็นคอนโดมิเนียม อพาร์ทเม้นท์ หอพักนักศึกษา ดังนั้นผู้พักอาศัยจะมีหน้าที่และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในฐานะเป็นผู้ทิ้งขยะเท่านั้น ซึ่งมีความแตกต่างกันกับประชาชนที่พักอาศัยในลักษณะบ้านเรือน ทาวน์เฮ้าส์หรืออาคารพานิชย์ ที่มีถังทิ้งขยะไม่เพียงพอ รถไม่มารับ ทำให้ขยะตกค้างส่งกลิ่นเหม็นเน่าจะมีผลทำให้ประชาชนที่พักอาศัยในลักษณะที่พักอาศัยแบบนี้ได้รับผลกระทบโดยตรง แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกและผลสรุปจากการสนทนากลุ่ม มีความเห็นว่าประชาชนในชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ มีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในด้านการรับผลประโยชน์มากที่สุด โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับปภาวรินท์ นาจำปา (2557) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด และการศึกษาของศรัณย์ ฐิตารีย์ และคณะ (2559) เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล บางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ใน

ระดับมากอยู่เป็นอันดับแรก

3. แนวทางในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะชุมชนในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการก่อรูปเครือข่าย 2) ด้านการจัดระบบบริหารเครือข่าย 3) ด้านการใช้ประโยชน์เครือข่าย และ 4) ด้านการธำรงรักษาเครือข่าย พบว่า ข้อมูลจากตัวอย่าง ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าทั้งแนวทาง 4 ด้าน เป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการขยะในชุมชนให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะปัญหาขยะที่เกิดขึ้นทั่วไปนั้น เกิดจากประชาชนในชุมชน ดังนั้นหากประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะ เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย จะช่วยลดปัญหาขยะที่เกิดขึ้น เพราะเมื่อประชาชนที่เป็นเครือข่ายตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดขึ้นในเป็นเครือข่ายการจัดการขยะในชุมชนจะทำให้มีการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนทิ้ง เป็นผู้แจ้งข่าวการลักลอบการทิ้งขยะให้เจ้าหน้าที่รัฐทราบและเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงปัญหาขยะ ผลกระทบของขยะที่มีต่อคนและชุมชนในด้านต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์คัดแยกขยะก่อนทิ้ง เป็นผู้นำชุมชนรุ่นใหม่ที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ธรรมชาติ มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาขยะชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพัสรินณ์ พันธุ์แน่น (2558) เรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการจัดการขยะ : บ้านมั่นคงชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ พบว่าการแก้ปัญหาขยะชุมชนอย่างยั่งยืนต้องผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กรุงเทพฯ ควรสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาในระดับต่างๆ ในเขตหนองแขม เพื่อเข้าไปทำกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริม และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังทัศนคติ และสร้างเครือข่ายในการจัดการขยะให้กว้างขวางและเข้มแข็งมากขึ้น

2. กรุงเทพฯ ควรจัดกิจกรรมให้กับผู้นำชุมชนในเขตหนองแขม มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนนอกเขตที่ประสบความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยนำไปศึกษาดูงาน และเรียนรู้ระบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพในเขตอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ เพื่อเป็นกรณีศึกษา และเป็นแนวทางให้แต่ละชุมชนนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชนตนเอง

2. ศึกษาแนวทางในการสร้างและพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่เพื่อเป็นเครือข่ายและมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนตนเองในเขตกรุงเทพฯ

กิตติกรรมประกาศ

คุณประโยชน์อันเกิดกับบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่บุพการีที่ให้การอบรมเลี้ยงดู สั่งสอน และสนับสนุนการศึกษาอย่างดียิ่งตลอดมา และขอระลึกคุณครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย โดยเฉพาะท่านศาสตราจารย์ ดร.อรุณ รักธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัตอมฤต รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ฑีฆทรัพย์ รองศาสตราจารย์ ณรงค์ สินสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย เลาหวิเชียร รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี ฉิรินัง และคณาจารย์ที่ไม่ได้ออกนาม รวมทั้งมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ที่สนับสนุนทุนวิจัยมาโดยตลอด รวมถึงเพื่อนอาจารย์ผู้ร่วมงานในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.

เอกสารอ้างอิง

เขตหนองแขม, สำนักงาน. **ประวัติความเป็นมา.** (ออนไลน์) 2562 (อ้างเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562). จาก http://www.bangkok.go.th/nongkhame/page/sub/114/ประวัติความเป็นมา.

ชาย โพธิสิตา. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ.** กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง, 2554

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2553.

ปภาวรินท์ นาจำปา. **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด.** การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี, 2557.

พัสรินณ์ พันธุ์แน่น. “แนวทางการจัดการขยะของเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านมั่นคงชุมชนบางบัวเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร,” **วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่.** 7, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2558): 50-73.

ไพบูลย์ แจ่มพงษ์. **การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2555.

ศรัณย์ ฐิตารีย์ และคณะ. “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ,” **วารสารสารสนเทศ.** 15, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559): 92-102.

อนุชา ดีสวัสดิ์. **สภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550.** (ออนไลน์) 2550 (อ้างเมื่อ 6 สิงหาคม 2561). จาก http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/2561-anucha.pdf.

Best and Jame V. Kahn. **Research in Education.** 7th ed. Boston: Allyn and Bacon,1997.

Cronbach, Lee J. **Essentials of Psychological Testing.** 3rd ed. New York: Harper, 1970.

Yamane, Taro. **Elementary sampling theory.** 6th ed. New York: Prentice Hall, 1967.

การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

A Study of Needs and Guidelines in Developing English for Communication for the School Administrators under Phetchabun Primary Education Service Area Office 1

เอกพจน์ สิงห์คำ และสุกัญญา แช่มช้อย

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail: garmobank@gmail.com

Received: December 6, 2018; Revised: January 31, 2019; Accepted: February 1, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 มีขั้นตอนในการวิจัย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ทักษะ พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ด้านที่ 1 ทักษะการอ่าน พบว่า มีความต้องการจำเป็นที่จะต้องพัฒนามากที่สุด คือ ความสามารถอ่านและเข้าใจความหมายแฝง ด้านที่ 2 ทักษะการเขียนพบว่ามีความต้องการจำเป็นที่จะต้องพัฒนามากที่สุด ความสามารถเขียนวาระการประชุมเป็นภาษาอังกฤษได้ ด้านที่ 3 ทักษะการฟัง พบว่า มีความต้องการจำเป็นที่จะต้องพัฒนามากที่สุด คือ ความสามารถอ้างอิงกับเรื่องที่ฟังตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้านที่ 4 ทักษะการพูดพบว่า มีความต้องการจำเป็นที่จะต้องพัฒนามากที่สุด คือ ความสามารถในการพูดบรรยายและนำเสนอได้อย่างดีเยี่ยมใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา

2. แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านที่ 1 ทักษะการอ่านประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ด้านที่ 2 ทักษะการเขียน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง ด้านที่ 3 ทักษะการฟัง ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ด้านที่ 4 ทักษะการพูด ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น แนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this research were to study needs and guidelines in developing English for communication for the school administrators under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1. The research was conducted in 2 phases. The first phase was to study the needs in developing English for communication for the school administrators under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1. The samples were 113 school administrators. The research instrument was a questionnaire. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and modified priority needs (Index: $PNI_{modified}$). The second phase was to study guidelines for developing English for communication for the school administrators by interviewing 5 experts selected by purposive sampling. The data were analyzed by content analysis.

The research results were as follows.

1. The needs for developing English for communication for the school administrators in four skills were found that when each aspect was considered, the indices of the needs was organized by the priority importance of the aspects. The first aspect was reading skills. The results showed that the ability reading and understanding the connotation meanings needed to be developed the most. The second aspect was writing skills. The results showed that the ability in writing the English agenda of the conference needed to be developed the most. The third aspect was listening skills. The results showed that the ability in referring the listening stories to the contexts or situations needed to be developed the most. The fourth was speaking skills. The results showed that the ability in giving speeches and presenting as fluently as native speakers needed to be developed the most.

2. The guidelines for developing English for communication for the school administrators were that the first aspect was reading skills consisting of two guidelines for developing, the second aspect was writing skills consisting of two guidelines for developing, the third aspect was listening skill consisting of three guidelines for developing, and the fourth aspect was speaking skills consisting of three guidelines for developing.

Keywords: Need Assessment, Guidelines for Developing English for the School Administrators, School Administrators, English Skills.

บทนำ

ในภาวะปัจจุบันที่อิทธิพลของโลกาภิวัฒน์ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และยังจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นั้นการเรียนรู้ภาษาของประเทศอื่นย่อมได้เปรียบในการทำกิจการต่าง ๆ เพราะคงไม่มีใครจะติดต่อสื่อสารและรู้เรื่องได้ดีเท่ากับการพูดภาษาเดียวกัน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในประชาคมโลกที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก จากการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดโลกไร้พรมแดนทุกวันนี้จะมีข้อมูลสารสนเทศจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกใช้ในการ

ติดต่อสื่อสารกัน ระบบการศึกษาไทยในขณะนี้ จึงต้องพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยให้อยู่ในระดับที่จะรับและเข้าใจข้อมูลสารสนเทศภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารสารสนเทศไปยังประชาคมโลกได้ถูกต้อง และเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ 2544) ซึ่งสอดคล้องกับ จิตพิสุทธิ์ จันตะคุต (2553) กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารว่าได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทยและคนทั่วโลกไปแล้ว มนุษยชาติทุกวันนี้สื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารกันโดยตรง การใช้อินเทอร์เน็ต การดูโทรทัศน์ การชมภาพยนตร์ การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ตลอดจนคู่มือทางด้านวิชาการต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2559) ได้ระบุถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด เนื่องจากเป็นภาษากลางที่ใช้สื่อความหมายไปเกือบทั่วโลก ทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่จะเข้าถึงแหล่งวิทยาการต่าง ๆ และค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันมีคนทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสารถึงจำนวน 2,000 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรของโลก ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้ประชากรไทยได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่จะสื่อสารได้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเจรจาต่อรองสำหรับการแข่งขันด้านเศรษฐกิจและสังคมในเวทีสากล

การเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยจัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทยในปัจจุบันที่ต้องพัฒนาประเทศให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และรองรับภาวะการค้าการลงทุน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางหรือภาษาที่ใช้ในการทำงานการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องเร่งดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็ว

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้บริหารโดยรวมยังพบว่า มีสภาพปัญหาอยู่ทั้งหมด 4 ด้าน โดยปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับมากไปน้อย เรียงตามลำดับคือ ทักษะการเขียน ทักษะการพูด และทักษะการฟัง ส่วนทักษะการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาทักษะที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดก่อนคือ ทักษะการเขียน (ศิลนภา ปัญญาพิม 2558) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้บริหารที่ได้จากงานวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้าน การจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเวียงพานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ถึงแม้ว่าจะสามารถสื่อสารอย่างง่ายในชีวิตประจำวันผู้บริหารได้ อันเกิดจากผลพวงของการเน้นการเรียนรู้เรื่องไวยากรณ์มากเกินไป ไม่ได้เน้นการสื่อสารให้มากพอ (ต่อตระกูล บุญปลูก 2557)

อย่างไรก็ตามยังมีข้อเสนอแนะที่กล่าวถึงการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (บุญเกิด กลมทุกสิ่ง 2557) โดยผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนา บุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ มีความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อความเป็นสากลและรองรับ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นพลเมืองอาเซียนในอนาคตอันใกล้นี้ ผู้บริหารในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษให้อยู่ในระดับที่สื่อสารได้ เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมต่อการรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารในสถานการณ์ปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาในประเทศจึงได้ออกนโยบายเร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ครู และบุคลากรของ

ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเสริมสมรรถนะและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาตนอันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยกำหนดแนวปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามกรอบมาตรฐานความสามารถที่เป็นภาษาอังกฤษที่เป็นสากลของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages : CEFR) เป็นกรอบแนวความคิกหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย ทั้งในการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การทดสอบ การวัดผล การพัฒนาครู รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีทิศทางที่เป็นเอกภาพในการดำเนินการ มีเป้าหมายการเรียนรู้และพัฒนาที่เทียบเคียงกับมาตรฐานที่เป็นสากล และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2557)

นับแต่นี้ไปโดยนัยข้าราชการทุกระดับ ทุกหน่วยงาน ไม่ว่าตำแหน่งราชการนั้นจะเกี่ยวข้องกับงานอาเซียนโดยตรงหรือไม่ก็ตามจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สถานศึกษาก็เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่จะต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงใหญ่ในครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา คือบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของรัฐและเอกชน (สำนักนายกรัฐมนตรี 2542) ซึ่งเป็นตัวแทนของสถานศึกษา จำเป็นต้องให้ความสำคัญและพัฒนาองค์ความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ให้อยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านอาจเดินทางมาขอศึกษาดูงานในโรงเรียน การที่ผู้บริหารสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมืออาชีพ นำเสนอนโยบายและผลการพัฒนาสถานศึกษาให้ผู้มาเยี่ยมชมจากประเทศเพื่อนบ้าน การเจรจาต่อรองที่ต้องอาศัยเทคนิคการพูดชั้นสูงในการตอบรับ ปฏิเสธเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ด้วยตนเอง หรือแม้แต่การไปศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสายงาน เพื่อนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาตนเองกับประเทศสมาชิก นับเป็นศักยภาพที่เป็นสากลและช่วยเสริมบุคลิกภาพของผู้บริหารได้ สิ่งเหล่านี้นับเป็นเครื่องจักรสำคัญที่จะช่วยให้การศึกษาในประเทศไทยพัฒนาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เป็นปัจจัยชี้นำในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บุญเกิด กลมทุกสิ่ง 2557)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาของบุคลากรในระดับผู้บริหารของประเทศด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษให้มีทักษะในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสาร แสวงหาความรู้ สร้างความร่วมมือ เจรจาต่อรอง และสร้างความสัมพันธ์อันดี จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ดำเนินการดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 151 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 151 โรงเรียน

ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางสัดส่วนเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ได้ตัวอย่างจำนวน 113 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยผู้ศึกษาได้กำหนดและสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจำนวน 1 ฉบับ และแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 29 ข้อ คำถามทุกข้อตอบ 2 สภาพ คือ สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น ประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ

2.1 ทักษะการฟัง

2.2 ทักษะการพูด

2.3 ทักษะการอ่าน

2.4 ทักษะการเขียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ที่เป็นตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล พร้อมส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและบางส่วนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

3. ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากตัวอย่าง จำนวน 97 ฉบับ สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าทางสถิติได้ทั้งหมด 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.84

4. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น

5. ผู้วิจัยจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น นำความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 ถึง 3 ไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อหาแนวทางพัฒนาต่อไป

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ดำเนินการดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล

การกำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์มีดังนี้

1. เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษ

2. มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารสถานศึกษา สถาบันการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา

3. ได้รับรางวัลดีเด่นด้านภาษาอังกฤษ

4. มีส่วนในการกำหนดนโยบายหรือติดตามผลการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 ถึง 3 ในแต่ละทักษะมาสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดและสร้างแบบสัมภาษณ์และให้ผู้ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ฉบับ และแบ่งออกเป็น 4 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะการฟัง
2. ทักษะการพูด
3. ทักษะการอ่าน
4. ทักษะการเขียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และความเป็นอิสระในการให้ข้อมูลและรายละเอียดของแบบสอบถามรวมทั้งประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยได้ทราบ

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยการบันทึก เพื่อให้ได้เนื้อหาการสนทนาครบถ้วนสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ทั้ง 2 สภาพคือสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น

2. วิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษ ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) (สุมล ว่องวาณิช 2558) ได้ปรับสูตรการ คำนวณดังนี้

$$PNI_{Imodifie} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ $PNI_{modified}$ หมายถึงดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญต้องการจำเป็น

I หมายถึงค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

D หมายถึงค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

ตอนที่ 2

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มารวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผลจากแบบสัมภาษณ์และนำเสนอข้อมูลโดยการเขียนบรรยายแบบความเรียง แล้วนำมาสรุปในรูปแบบของตาราง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D)	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I)	PNI (I - D)	$PNI_{Modifide}$ (I – D)/D	ลำดับ
1.1 ทักษะการฟัง	2.79	4.38	1.59	0.57	4
1.2 ทักษะการพูด	2.56	4.43	1.87	0.73	3
4.3 ทักษะการอ่าน	2.24	4.22	1.98	0.88	1
4.4 ทักษะการเขียน	2.39	4.41	2.02	0.85	2
รวม	**2.50**	**4.36**	**1.86**	**0.74**	

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาสภาพที่เป็นจริงโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.50) ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.36) โดยแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ทั้ง 4 ทักษะ

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ทักษะการฟัง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D)	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I)	PNI (I - D)	$PNI_{Modifide}$ (I – D)/D	ลำดับ
ทักษะการฟัง					
1. ท่านสามารถอ้างอิงกับเรื่องที่ฟังตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	2.46	4.47	2.01	.45	1
2. ท่านสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของประโยคและสรุปเรื่องที่ฟังตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	2.61	4.47	1.86	.42	2
3. ท่านสามารถฟังคำถามง่าย ๆ ได้อย่างเข้าใจเมื่อคู่สนทนาพูดช้าและชัดเจน เช่น เขาทำอะไรที่ไหน อย่างไร	2.89	4.39	1.5	.34	3
ทักษะการพูด					
4. ท่านสามารถพูดบรรยายและนำเสนอได้อย่างดีเยี่ยมใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา	2.00	4.41	2.41	.55	1
5. ท่านสามารถพูดเนื้อหาหรือหัวข้อที่หลากหลายอย่างเป็นธรรมชาติโดยไม่หยุดคิดคำศัพท์ทั้งในด้านสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.09	4.44	2.35	.53	2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ทั้ง 4 ทักษะ (ต่อ)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ทักษะการฟัง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D)	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I)	PNI (I - D)	$PNI_{Modifide}$ (I – D)/D	ลำดับ
6. ท่านสามารถพูดได้ทุกเรื่อง ทุกหัวข้อได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว	2.19	4.51	2.32	.51	3
ทักษะการอ่าน					
7. ท่านสามารถอ่านและเข้าใจความหมายแฝง	1.96	4.11	2.15	.52	1
8. ท่านสามารถอ่านและเข้าใจข้อความยาว ๆ ที่ซับซ้อนในหัวข้อที่หลากหลาย	2.22	4.32	2.1	.49	2
9. ท่านสามารถนำประโยชน์จากเรื่องที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง	2.55	4.23	1.68	.40	3
ทักษะการเขียน					
10. ท่านสามารถเขียนวาระการประชุมเป็นภาษาอังกฤษได้	1.99	4.38	2.39	.55	1
11. ท่านสามารถเขียนตรงตามวัตถุประสงค์ของการนำเสนอได้	2.2	4.54	2.34	.52	2
12. ท่านสามารถใช้ภาษาในการเขียนถูกต้องตามหลักโครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์	2.24	4.40	2.16	.49	3

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1

1. แนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 ทั้ง 4 ทักษะ ที่มีความต้องการจำเป็นรายข้อ 3 ลำดับแรก ดังนี้

1.1 ทักษะการฟัง

1.1.1 ลำดับที่ 1 คือ ความสามารถอ้างอิงกับเรื่องที่ฟังตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง ตามลำดับ การศึกษาด้วยตนเองโดยการค้นคว้าจากตำราหรือสื่อต่าง ๆ ในการอ้างอิงข้อมูล 2) อบรมนอกสภาพการทำงานหรืออบรมทางไกลจากสื่อจากหลาย ๆ ช่องทางเพื่อจะได้เข้าใจบริบทหรือสถานการณ์นั้น 3) การศึกษาดูงานหรือมีโอกาสได้ศึกษาต่อกับเจ้าของภาษาโดยตรงจะทำให้คุ้นกับสำเนียงเสียงของเจ้าของภาษา

1.1.2 ลำดับที่ 2 คือ ความสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของประโยคและสรุปเรื่องที่ฟังตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเองจากการฟังรายการโทรทัศน์ภาคภาษาอังกฤษ การฟังเพลงภาษาอังกฤษพื้นฐาน ความชอบส่วนตัวนี้ จะส่งผลในการพัฒนาทักษะการฟังของผู้บริหารเอง 2) การอบรม อภิปรายหรือบรรยายภาษาอังกฤษ ตามหัวข้อที่กำหนด เช่น การฟังหัวข้อการกล่าวต้อนรับ การแสดง

ความยินดี 3) การเรียนรู้จากประสบการณ์สามารถทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ของประโยคและสรุปเรื่องที่ฟังตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดี

1.1.3 ลำดับที่ 3 คือ ความสามารถฟังคำถามง่าย ๆ ได้อย่างเข้าใจเมื่อคู่สนทนาพูดช้าและชัดเจน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาดูงานหรือศึกษาต่อในสถานที่ที่มีเจ้าของภาษาใช้ภาษาอังกฤษโดยตรง 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะการฟังโดยวิธีสร้างบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ การออกเสียงเมื่อออกเสียงถูก เราจะฟังสำเนียงภาษาอังกฤษเข้าใจมากขึ้น สนทนาได้อย่างมั่นใจขึ้น 3) การอบรมขณะปฏิบัติงานโดยการฝึกตอบคำถามนั้น ๆ มาฝึกตั้งคำถาม สนทนาถามตอบด้วยบทสนทนาง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความคุ้นชิน

1.2 ทักษะการพูด

1.2.1 เป็นลำดับที่ 1 คือ ความสามารถพูดบรรยายและนำเสนอได้อย่างดีเยี่ยมใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเองโดยการฝึกและศึกษาการพูดภาษาอังกฤษจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือการกล่าวสุนทรพจน์ สื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอ เพื่อฝึกเน้นการออกเสียงคำศัพท์และการพูดให้ถูกต้อง 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพูดบรรยายและนำเสนอ การพูดตามหัวข้อที่กำหนด เพื่อพัฒนาเทคนิควิธีการพูดให้ดียิ่งขึ้น 3) การศึกษาดูงานหรือศึกษาต่อต่างประเทศ เพื่อฝึกฝนกับเจ้าของภาษา โดยฝึกพื้นฐานเพื่อทำให้เกิดความมั่นใจก่อน

1.2.2 ลำดับที่ 2 คือ ความสามารถพูดเนื้อหาหรือหัวข้อที่หลากหลายอย่างเป็นธรรมชาติ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนครู – อาจารย์หรือนักเรียนกับสถานศึกษาต่างประเทศเพื่อการฝึกฝนทักษะการสื่อสารด้านการพูด 2) การสัมมนา อบรมหรือบรรยายทางไกลทักษะการพูดโดยวิธีการสร้างบทบาทสมมติเช่นเดียวกับการฟังควบคู่กันเพื่อให้ออกเสียงให้เหมือนเจ้าของภาษา 3) การศึกษาด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่เจอจริง ๆ ในชีวิตประจำวันให้เป็นภาษาอังกฤษจะทำให้เกิดความพร้อมและมั่นใจที่จะพูดตามบริบทที่ผู้บริหารจะต้องเจอ

1.2.3 ลำดับที่ 3 คือ ความสามารถใช้ภาษาพูดได้อย่างสละสลวย ถูกต้อง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การสัมมนาหรือฟังบรรยายการพูดที่เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งในเชิงวิชาการและบันเทิงเพื่อให้ผู้บริหารนั้นได้กล้าที่จะพูดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญโดยตรง 2) อบรมในขณะปฏิบัติงานโดยการประชุมครูและบุคลากรภายในโรงเรียน หรือ อภิปรายเป็นคณะ กำหนดสัปดาห์ละ 1 วัน ให้ครูและนักเรียนได้ฝึกสนทนากันเป็นภาษาอังกฤษเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และกล้าที่จะสื่อสารมากขึ้น 3) ศึกษาด้วยตนเองโดยการฝึกร้องเพลงตามเนื้อเพลง สะกดคำ ออกเสียงหรือการฝึกร้องเพลงแบบคาราโอเกะ

1.3 ทักษะการอ่าน

1.3.1 ลำดับที่ 1 คือ ความสามารถอ่านและเข้าใจความหมายแฝง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาด้วยตนเอง โดยอาจเริ่มต้นจากการอ่านป้ายโฆษณา หรือ Billboard ต่าง ๆ หนังสือนิทานอิสป ประวัติส่วนตัวแบบย่อ บันทึกกิจวัตรประจำวัน 2) อบรมกลวิธีการอ่านหรือประชุมเชิงปฏิบัติการกระบวนการที่ผู้อ่านสร้างความหมายจากการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อพื้นฐานในการอ่านภาษาอังกฤษ 3) การที่มีผู้เชี่ยวชาญโดยตรงที่ให้คำแนะนำ ในการฝึกอ่านบทกลอน หรือบทความสั้น ๆ ที่ผู้อ่านเกิดปัญหาหรือไม่เข้าใจ ผู้เชี่ยวชาญจะสามารถให้คำแนะนำ ปรึกษาหรือแก้ปัญหาได้ทันท่วงที

1.3.2 ลำดับที่ 2 คือ ความสามารถอ่านและเข้าใจข้อความยาวๆ ที่ซับซ้อนในหัวข้อที่หลากหลาย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เรื่องสั้น วรรณคดี ที่ชื่นชอบเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น 2) ผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำปรึกษาในขณะฝึกอ่านเพื่อความเข้าใจที่ได้รับการแนะนำอย่างถูกต้อง แก้ไขการอ่านได้ตรงจุด 3) การอบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการอ่านแบบต่าง ๆ เช่น การอ่านแบบ Skimming, scanning เมื่อรู้เทคนิคการอ่านแล้วตีความหมายจากการอ่านได้

อย่างเข้าใจ

1.3.3 ลำดับที่ 3 คือ ความสามารถนำประโยชน์จากเรื่องที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเองจากหนังสือ เอกสาร หรืองานเขียนต่าง การตั้งค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษหรือสื่อที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน โดยนำประสบการณ์ในชีวิตมามีส่วนในกระบวนการสร้างความหมาย 2) อบรมด้านโครงสร้างประโยคพื้นฐานและการแปลเบื้องต้น เพื่อพัฒนาความรู้ด้านโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษให้มากยิ่งขึ้น

1.4 ทักษะการเขียน

1.4.1 ลำดับที่ 1 คือ ความสามารถเขียนวาระการประชุมเป็นภาษาอังกฤษได้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเองในเอกสารวาระการประชุมเอกสารต่างประเทศ หนังสือหรือสื่อที่เกี่ยวกับเทคนิคในการเขียนในรูปแบบต่างๆ 2) การอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาทักษะการเขียนตามรูปแบบ การเขียนบรรยายง่ายๆ โดยกำหนดหัวข้อ สิ่งที่ฝึกฝนเป็นประจำจะทำให้เกิดการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงให้กับผู้บริหาร

1.4.2 ลำดับที่ 2 คือ ความสามารถเขียนตรงตามวัตถุประสงค์ของการนำเสนอได้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเองจากประสบการณ์เดิมหรือจากการอ่านหนังสือที่เป็นภาษาอังกฤษให้มากที่สุด เพื่อที่จะได้ใช้คำศัพท์ในการนำเสนอตามความต้องการได้ตรงประเด็นอย่างถูกต้อง 2) อบรมการเขียนประโยคภาษาอังกฤษตามโครงสร้างแบบต่าง ๆ อาทิ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน เพื่อปรับพื้นฐานในการเขียน 3) การกำหนดมาตรฐานอ้างอิงสำหรับตนเองให้เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดเช่น การเขียนแสดงความคิดเห็นสถานะต่าง ๆ ในสังคมออนไลน์

1.4.3 ลำดับที่ 3 คือ ความสามารถใช้ภาษาในการเขียนถูกต้องตามหลักโครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) การศึกษาด้วยตนเองประสบการณ์ โดยการฝึกคิดเป็นภาษาอังกฤษหรือการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในด้านการใช้สำนวนการเขียนภาษาอังกฤษ โครงสร้างหลักไวยากรณ์ แล้วฝึกแต่งประโยคให้ถูกต้องเมื่อต้องการเขียนเพื่อสื่อสารตามวัตถุประสงค์นั้น 2) ประชุม สัมมนาหรืออบรมเขียนวาระการเพื่อสร้างพื้นฐานในการเขียนภาษาอังกฤษให้ถูกต้อง เพิ่มความเข้าใจและเป็นการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของตนเองให้ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้า การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพที่เป็นจริงด้านทักษะการฟัง โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “ความสามารถทำความเข้าใจคู่สนทนาโดยแสดงความรู้สึกทางอวัจนภาษา” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารไม่เข้าใจความหมายจากผู้ส่งสาร ทั้งน้ำเสียงและท่าทางที่ผู้ส่งสารสื่อออกมา ซึ่งสอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวว่า การฟังเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและไม่อาศัยเพียงแต่ความตั้งใจเท่านั้น กล่าวคือ ในขั้นต้นผู้ฟังต้องได้ยินเสียงก่อนแล้วเพ่งความสนใจไปยังสิ่งที่ได้ยิน โดยผู้ฟังต้องรู้ภาษานั้นหรือคุ้นเคยกับภาษานั้นก่อน จึงจะสามารถตีความข่าวสารนั้นได้อย่างถูกต้องและเข้าใจในสิ่งที่ได้ยิน จากนั้นก็ตอบสนองข่าวสารนั้นโดยการแสดงสีหน้าท่าทาง เช่น การยิ้มรับ หน้านิ่ว และการพูดจาโต้ตอบกลับไป ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพที่ควรจะเป็นด้านทักษะการฟังโดยภาพรวมพบว่า อยู่

ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “ความสามารถสรุป อ้างอิงเรื่องที่ฟังตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะผู้บริหารไม่สามารถแปลความหมายจากผู้ส่งสารได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Halliday (อ้างถึงในวาสนา สิงห์ทองลา (2555) กล่าวว่า การฟังคำพูดหรือฟังเสียง มิใช่เฉพาะความหมายอย่างเดียวแต่เป็นการที่ผู้ฟังฟังคำพูดหรือเสียงและเข้าใจความหมายในสิ่งที่ผู้พูดพูด ผู้ฟังที่ดีคือเข้าใจว่าผู้พูดพูดอะไรและผลที่พูดนั้นหมายถึงอะไร และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยภาพรวมของทักษะการฟังพบว่า มีค่าเท่ากับ .57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “ความสามารถอ้างอิงกับเรื่องที่ฟังตามบริบทหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น” มีค่าดัชนีลำดับ (PNI) สูงสุดเป็นลำดับแรก ($PNI_{modifie}$ = .45) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีแนวทางการพัฒนาตนเองโดยการที่จะต้องแสวงหาความรู้ หาข้อมูล แหล่งที่มา ในการอ้างอิงข้อมูลเพื่อช่วยส่งผลในการทำความเข้าใจความหมายและสื่อความหมายได้ถูกต้องมากขึ้น และควรฝึกฝนทักษะการฟังจากสื่อที่เป็นภาษาอังกฤษที่หลากหลาย เช่น ภาพยนตร์ สุนทรพจน์ ข่าว สารคดี และฝึกจับประเด็นสำคัญ เพื่อจะได้เข้าใจบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับศิลนภา ปัญญาพิมพ์ (2558) กล่าวว่า ผู้บริหารควรติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาหรือครูสอนศาสนา ซึ่งเป็นตัวแทนเจ้าของภาษาเพื่อฝึกทักษะการฟัง ฝึกการบันทึกเสียงอ่านหนังสือของตนเอง นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ ควรศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองทางอินเตอร์เน็ตโดยสามารถอ่านหนังสือได้หลากหลายประเภทตามความสนใจ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพที่เป็นจริงด้านทักษะการพูด โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “ความสามารถพูดแลกเปลี่ยนข้อมูลทั่วไปในการใช้ชีวิตประจำวัน” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารต้องการเพิ่มศักยภาพในการพูดสื่อสารภาษาอังกฤษกับเพื่อนร่วมวิชาชีพที่เป็นชาวต่างชาติและเป็นแบบอย่างสำหรับครูนักเรียนในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับบุญเกิด กลมทุกสิ่ง (2557) กล่าวว่าการที่ผู้บริหารสามารถพูดสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมืออาชีพ นับเป็นศักยภาพที่เป็นสากลและช่วยเสริมบุคลิกภาพของผู้บริหารได้ สิ่งเหล่านี้นับเป็นเครื่องจักรสำคัญที่จะช่วยให้การศึกษาในประเทศไทยพัฒนาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพที่ควรจะเป็นด้านทักษะการพูด โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “ความสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับบุคคลอื่น เช่น เขาอยู่ไหน รู้จักใครบ้าง มีอะไรบ้าง” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะผู้บริหารไม่สามารถสร้างประโยคคำถามเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้ฟังได้ ซึ่งสอดคล้องกับจรรยา ชาญสมุทร (2551) ผู้พูดต้องถ่ายทอดความคิดความรู้สึกออกมาเป็นรหัสของภาษา หรือเป็นคำพูดที่คนอื่นเข้าใจ และนอกจากใช้การเน้นหนักในคำและระดับเสียงสูงต่ำในประโยคเพื่อสื่อความหมายแล้ว ผู้พูดยังได้แสดงถึงวัฒนธรรมและสภาพของผู้พูด คือแสดงจุดมุ่งหมายในการพูดว่าต้องการพูดอะไร พูดกับใคร ที่ไหนและพูดอย่างไรให้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยภาพรวมของทักษะการพูด มีค่าเท่ากับ .73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “ความสามารถท่านสามารถพูดบรรยายและนำเสนอได้อย่างดีเยี่ยมใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา” มีค่าดัชนีลำดับ (PNI) สูงสุดเป็นลำดับแรก ($PNI_{modifie}$ = .55) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองโดยการฝึกพูดภาษาอังกฤษจาก youtube หรือ application ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอในบริบทและสถานการณ์ต่างๆ เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับทักษะการพูด โดยมีเจ้าของภาษาโดยตรงมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ การอบรมควรเป็นเชิงปฏิบัติการเพื่อจะได้ฝึกฝนจากสถานการณ์จริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เช่น สามารถกล่าวต้อนรับ แนะนำโรงเรียน บรรยายบริบทโรงเรียนและนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องชัดเจน ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาประยูร สุยะใจ (2548) กล่าวว่า การที่จะสามารถพูดได้ใกล้เคียงกับสำเนียงเจ้าของภาษานั้น จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนโดยเริ่มต้นจากการฟัง การเลียนแบบการออกเสียงให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ดังนั้นผู้พูดต้องเข้าใจในการเรียบเรียงคำให้ถูกต้องตามหลักภาษาและสามารถพูดได้ถูกต้องกับสถานการณ์

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพที่เป็นจริงด้านทักษะการอ่าน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “ท่านสามารถนำประโยชน์จากเรื่องที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารไม่มีทักษะในการอ่านและจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งสอดคล้องกับภิธาร คำสีทา (2559) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจคือการอธิบายความหมายคำศัพท์ สำนวนข้อความ เข้าใจความมุ่งหมายของผู้เขียน สามารถจดจำเรื่องที่อ่านและสรุปความคิด ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในเรื่องที่อ่าน คาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น และสามารถประเมินคุณค่าจากเรื่องที่อ่านได้ ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ในสภาพที่ควรจะเป็นด้านทักษะการอ่าน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “ท่านสามารถอ่านและเข้าใจข้อความยาว ๆ ที่ซับซ้อนในหัวข้อที่หลากหลาย” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะผู้บริหารไม่สามารถอ่านและทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งสอดคล้องกับณิชกานต์ สมสะอื้น และคณะ (2552) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านคือความเข้าใจคำศัพท์และโครงสร้างประโยค รวมถึงความสามารถในการทำความเข้าใจ โดยการสรุปความหมายจากเรื่องที่อ่านรวมทั้งเข้าใจความนัยแฝงอยู่ใต้ตัวอักษร โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมของตนมาช่วยในการสร้างความหมาย และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าโดยภาพรวมของทักษะการอ่าน มีค่าเท่ากับ .88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “ความสามารถอ่านและเข้าใจความหมายแฝง” มีค่าดัชนีลำดับ (PNI) สูงสุดเป็นลำดับแรก ($PNI_{modifie}$ = .52) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองโดยการฝึกกระบวนการสร้างความหมายจากการอ่าน อย่างกระตือรือร้น กล่าวคือ เป็นการอ่านที่ผู้อ่านไม่ได้มีฐานะเป็นฝ่ายรับความหมายในตัวบท หรือข้อความที่อ่าน แต่ผู้อ่านนั้นเองที่จะต้องเป็นผู้สร้างความหมายระหว่างการอ่าน ซึ่งเรียกว่ากระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ส่งผ่านระหว่างกันระหว่างผู้อ่านและตัวบท ฝึกฝนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษได้ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนจากการอ่านข้อความสั้น ๆ ก็เริ่มอ่านบทความที่ยาวขึ้น แล้วค่อย ๆ ทำความเข้าใจเนื้อหานั้น ๆ จากคำศัพท์ที่อ่านเจอ ซึ่งความหมายของคำศัพท์อาจมีความหมายไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับบริบทของประโยคและเนื้อหานั้น ๆ โดยใช้เทคนิคพื้นฐานการอ่านภาษาอังกฤษที่นิยมมาช่วย อาทิ เทคนิคการเดาศัพท์ในบริบท การอ่านเพื่อหาใจความสำคัญ การอ่านแบบเร็วเพื่อค้นหาคำตอบที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2545) กล่าวว่า การที่จะอ่านได้ดีหรือเก่งนั้น ทุกครั้งที่อ่านจะต้องคำนึงถึงกระบวนการอ่านไว้ด้วยเสมอ ส่วนการจะเลือกใช้วิธีการอ่านหรือเทคนิคการอ่านให้เหมาะสมหรือมีประสิทธิผลนั้น ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการอ่าน ประเภทของสิ่งที่อ่านและเวลาที่ต้องใช้ในการอ่าน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพที่เป็นจริงด้านทักษะการเขียน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “ความสามารถเขียนข้อความทั่ว ๆ ไปถ้าเป็นหัวข้อที่คุ้นเคยหรือสนใจ” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารไม่มีทักษะในด้านการฟัง พูด และอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับวาทพันธ์ สาระจูม และคณะ (2547) กล่าวว่า ผู้มีความสามารถในการเขียนต้องมีพื้นฐานในการฟัง พูดและอ่านมาก่อน กระบวนการเขียนได้ต้องมีการฝึกฝนจนผู้เรียนสามารถเขียนสื่อต่าง ๆ ที่สามารถเขียนสื่อสารได้ เช่น จดหมายติดต่อทางธุรกิจ จดหมายส่วนตัว การเขียนบันทึกย่อจากการอ่านและการฟัง ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพที่ควรจะเป็นด้านทักษะการเขียน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า “ความสามารถเขียนตรงตามวัตถุประสงค์ของการนำเสนอได้” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะผู้บริหารไม่มีความสามารถในการใช้ภาษา โครงสร้างทางภาษาเพื่อเรียบเรียงความคิดออกมาในรูปแบบอักษรได้ ซึ่งสอดคล้องกับณศิญา เชลี (2555) กล่าวว่า การเขียนเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจตามที่ต้องการนั้น มีความจำเป็นต้องระมัดระวังให้มากเกี่ยวกับการใช้ภาษา ควรใช้ถ้อยคำที่ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจทันที ผู้เขียนจะต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักการเขียน ใช้คำให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลด้วยจึงจะถือว่าผู้เขียนมีหลักการและใช้ภาษาได้ดี มีประสิทธิภาพ

และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมของทักษะการเขียน มีค่าเท่ากับ .85 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “ความสามารถเขียนวาระการประชุมเป็นภาษาอังกฤษได้” มีค่าดัชนีลำดับ (PNI) สูงสุดเป็นลำดับแรก ($PNI_{modifie}$ = .55) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีแนวทางการพัฒนาตนเองโดยการศึกษาและฝึกฝนการเขียนวาระการประชุมเป็นภาษาอังกฤษจาก website ต่าง ๆ ทั้งวาระการประชุมจากเอกสารต่างประเทศและในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษ อ่านให้ได้มากที่สุดควบคู่ไปกับการจดจำรูปแบบการเขียนคำศัพท์ที่ใช้ในการเขียน ควรเริ่มฝึกเขียนบรรยายง่าย ๆ เรียบเรียงข้อมูลและจุดประสงค์ของเรื่องที่จะเขียนก่อน เพื่อให้การจัดเรียงลำดับความสำคัญในวาระนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่วกวน จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านการเขียนภาษาอังกฤษ ช่วยตรวจสอบ แนะนำ พร้อมกับการฝึกฝนเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับวรรณิสา บัวเผื่อน (2555) กล่าวว่า การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์เป็นลายลักษณ์อักษรต้องอาศัยความรู้ในด้านต่าง ๆ และการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจึงจะทำให้ผู้เขียนมีความสามารถและพัฒนาการเขียนของตนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร ควรศึกษาด้วยตนเองโดยแสวงหาความรู้ใหม่จากประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การฟังบรรยาย การอบรมในขณะปฏิบัติงานหรือการอบรมทางไกลเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพและเป็นศักยภาพที่เป็นสากลของผู้บริหาร

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องมีการสนับสนุน จัดโครงการอบรม สัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อจะได้มีแนวทางในการพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่เป็นสากล ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำข้อมูลผลการวิจัยที่หลากหลาย และเจาะลึกทุกประเด็น นำมาปรับปรุงพัฒนาในด้านสื่อสารภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ควรประยุกต์ใช้เทคนิคประเมินความจำเป็นอื่น ๆ มาร่วมใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณทางคณะผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาเป็นผู้ตรวจเครื่องมือในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณทางคณะผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **ความเป็นมาและความสำคัญของภาษาอังกฤษ.** (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2559). จากhttp://english.obec.go.th/english/2013/index.php/th/2012-08-08-06-24-42/2012-08-08-06-25-22

จิตพิสุทธิ์ จันตะคุต. **ความสำคัญของภาษาอังกฤษ. ห้องเรียนครูจิตพิสุทธิ์.** (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อ 11 ธันวาคม 2559). จาก https://sites.google.com/site/krujitpisut/khwam-sakhay-khxng-phasa-xangkvs

จรรยา ชาญสมุทร. **การศึกษาการใช้เอกสารจริงเพื่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.

ณศิญา เชลี. **การเขียนเพื่อสื่อความหมาย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2555.

ณิชกานต์ สมสะอื้น และคณะ. **การพัฒนาชุดกิจกรรมตามแนวทฤษฎีผังมโนทัศน์ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552.

ต่อตระกูล บุญปลูก. **การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงพานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.** สาระนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2557.

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. **พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2542.

บุญเกิด กลมทุกสิ่ง. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1,” **วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.** 8, 2 (เมษายน-กันยายน 2557): 58-68.

พระมหาประยูร สุยะใจ. **องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร.** สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

ภิธาร คำสีทา. **การพัฒนากิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เรื่อง เกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นโดยวิธีการสอนของเมอร์ด็อค (MIA).** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **การอ่านภาษาอังกฤษ English Reading.** กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง, 2545.

วรรณิสา บัวเผื่อน. **การพัฒนาชุดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียนภาษาอังกฤษโดยการใช้เรียนแบบร่วมมือ STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555.

วาทพันธ์ สาระจูม และคณะ. **การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีเรียนตรวจแก้งานด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2547.

วาสนา สิงห์ทองลา. **การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.

วิชัย วงษ์ใหญ่. **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปริ้นท์, 2554.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว), 2544.

————. **แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2557.

ศิลนภา ปัญญาพิมพ์. **แนวทางการพัฒนาความสามารถภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 สู่ประชาคมอาเซียน.** วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2558.

สุวิมล ว่องวานิช. **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.** กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์, 2558.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Service Marketing Mix Factors Influencing a Decision-Making Process for Choosing Fast- Casual Restaurant Services in Bangkok and Metropolitan Regions

อริยชัย สังข์สุวรรณ และปาลิดา ศรีศรกำพล

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

E-mail: ariyachai_01@hotmail.com

Received: March 18, 2019; Revised: March 31, 2019; Accepted: April 17, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual โดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือคือแบบสอบถาม ตัวอย่างคือผู้ที่เข้ามาใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual จำนวน 385 คน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านราคามีผลกระทบเชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการของผู้บริโภค ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual

Abstract

The objective of this research was to study service marketing mix factors (7Ps) influencing a decision-making process for choosing fast-casual restaurant services. The research was conducted by using a quantitative research method. The research instrument was a questionnaire. The samples were 385 customers who came to use the fast-casual restaurant services. They were randomized by accidental sampling. The statistics used to analyze data were mean, standard deviation, and MRA (Multiple Regression Analysis).

The results showed that the factors: physical features, marketing promotion, distribution channels, and prices had positive impacts on the decision-making process for choosing the fast-casual restaurant services of the consumers respectively with the statistical significance at the level of .01.

Keywords: Service Marketing Mix Factors, A Decision-Making Process for Choosing Services, Fast-Casual Restaurants

บทนำ

ในปัจจุบันการดำเนินชีวิตของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากโดยเฉพาะการบริโภคของคนไทยในปัจจุบัน เนื่องจากการพัฒนาประเทศจากเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งมีอิทธิพลทำให้บุคคลและครอบครัวมีรูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับอาหารการกิน ปัจจัยที่ส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคอาหารเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจาก แม่บ้านส่วนใหญ่ออกไปทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้นทำให้เวลาส่วนใหญ่ของผู้หญิงที่เคยอยู่ในบ้านเปลี่ยนเป็นอยู่นอกบ้านเพื่อทำงานเพิ่มขึ้น จึงมีเวลาเหลือน้อยสำหรับงานในบ้านโดยเฉพาะงานด้านอาหาร แม่บ้าน ไม่มีเวลาที่ประกอบอาหารสำหรับรับประทานในครอบครัว การบริโภคอาหารของคนไทยในยุคนี้จึงเป็นการบริโภคนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ทั้งนี้เพราะวิถีชีวิตของครอบครัวไทยในปัจจุบันมีชีวิตที่เต็มไปด้วยการรีบเร่ง แข่งขัน โดยเฉพาะในเขตเมือง ต้องเสียเวลามากในการเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพหรือทำธุรกิจต่าง ๆ ทำให้มีเวลาจำกัดในการจัดการเรื่องอาหารที่จะบริโภคในแต่ละมื้อแต่ละวัน จึงจำเป็นต้องใช้บริการอาหารนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ในการจัดการด้านอาหารของครอบครัวไทย ที่พบเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ รวมถึง มีแหล่งบริการอาหารนอกบ้านเกิดขึ้นมากมาย อันได้แก่ ร้านอาหารในรูปแบบต่าง ๆ มีหลากหลายทุกระดับ ตั้งแต่ระดับห้องอาหารภัตตาคาร จนกระทั่งถึงหาบเร่แผงลอยตาม ถนนหนทาง หรือตามบาทวิถี ทำให้คนส่วนใหญ่นิยมรับประทานอาหารนอกบ้านเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีความสะดวกสบาย ใช้เวลาน้อย มีหลากหลายชนิด ง่ายต่อการเลือกซื้อ ปัจจุบันร้านอาหารมีอยู่หลายประเภท เช่น ร้านอาหารที่มีการบริการตัวเอง รับประทานได้เต็มที่ โดยมีทั้งแบบจำกัดเวลาและไม่จำกัดเวลา ร้านอาหารที่บริการแบบนั่งสบายและมีความสะดวกรวดเร็ววัตถุดิบมีคุณภาพเหมาะสมกับราคาที่ไม่สูงมากนัก ร้านอาหารและเครื่องดื่มจำพวกกาแฟ หรือจะสั่งเป็นอาหารจานเดียวก็มีบริการบรรยากาศแบบนั่งสบาย ๆ ไม่รีบร้อน ร้านอาหารแบบนั่งสบาย ๆ มีพนักงานคอยบริการสั่งอาหารมารับประทานร่วมกันเช่น ร้าน เอ็มเค หรือ ฟูจิเป็นต้น ร้านอาหารแบบหรูหราบริการเป็นอาหารชุด ราคาสูง ร้านอาหารที่เป็นแบบมาตรฐานแบบตามเจ้าของลิขสิทธิ์ตราสินค้ากำหนด ร้านอาหารแบบเคลื่อนที่ การบริการแบบนอกสถานที่บริการจัดเลี้ยงถึงที่ เป็นต้น จากผลสำรวจของ EIC (Economic Intelligence Center, 2560) พบว่าผู้บริโภคคนไทย ร้อยละ 30 ยอมที่จะจ่ายเงินเพิ่มสำหรับการทานอาหารนอกบ้านทำให้สะท้อนถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วและยังคงให้ความสำคัญกับรสชาติและมื้ออาหาร นอกจากนี้กว่า ร้อยละ 90 มีแนวโน้มที่จะยอมจ่ายเงินเพิ่มหากได้รับสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น จึงเป็นโอกาสของธุรกิจร้านอาหารประเภทที่ระบุว่าตนเองเป็น Fast Casual ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการทั้งเรื่องความสะดวกสบายและคุณภาพเพราะร้านอาหารประเภทนี้เป็นรูปแบบที่บริการรวดเร็ว สะดวกสบาย และวัตถุดิบมีคุณภาพเป็นหลัก โดยร้านอาหารประเภท Fast Casual คือ ร้านอาหารที่ผสมผสานแนวคิดระหว่าง Fast Food และ Casual Dining ซึ่งเป็นอีกหนึ่งรูปแบบที่มีความน่าสนใจและสามารถตอบโจทย์ผู้บริโภคยุคใหม่ที่มีความต้องการทั้งความสะดวกและรวดเร็วรวมถึงคุณภาพอาหาร โดยธุรกิจร้านอาหารประเภทนี้ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศสหรัฐอเมริกา ร้านอาหารแบบ Fast Casual เป็นกลยุทธ์ที่สร้างความแตกต่างสำหรับผู้ประกอบการร้านอาหารในไทยท่ามกลางสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงโดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจนี้คือ การสร้างความแตกต่าง การบริหารจัดการวัตถุดิบ และการรักษามาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร รวมถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ให้กับผู้บริโภค ส่วนในการประกอบอาหารจะเน้นไปที่การปรุงสดในครัวหลังจากเปิดรับออเดอร์จากผู้บริโภคเท่านั้นคือการทำจานต่อจาน นอกจากนี้ราคาของอาหารจากร้านอาหารประเภทนี้ยังไม่แพงเกินไปซึ่งมีความใกล้เคียงกับร้านอาหารประเภท Fast Food แม้ว่าธุรกิจนี้ในไทยจะยังแพร่หลายไม่มากนักแต่ก็สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีแนวโน้มรับประทานอาหารนอกบ้านบ่อยขึ้น ต้องการความสะดวกรวดเร็ว ในปัจจุบันกลุ่มร้านอาหารเพียงไม่กี่รายที่แสดงจุดเด่นชัดเจนว่าเป็นร้านแบบ Fast Casual ในการให้บริการลูกค้า เช่น

Pepper lunch, Au Bon Pain และ MOS burger เป็นต้น (Brandinside admin 2560)

ความสามารถในการบริหารจัดการวัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพและการรักษามาตรฐานด้านความปลอดภัยของอาหารเป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญ (bconnectmag 2560) โดยร้านอาหาร Fast Casual หลายร้านใช้วิธีจัดหาวัตถุดิบจากท้องถิ่น ซึ่งมีความสดใหม่และถูกปากคนในพื้นที่ นอกจากนี้ การรักษามาตรฐานความปลอดภัยของอาหารก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของธุรกิจได้อย่างรุนแรง ดังนั้น บริเวณย่านธุรกิจจึงเป็นทำเลที่มีโอกาสเติบโตสูงที่สุด การสร้างความแตกต่าง รวมทั้งความมีเอกลักษณ์ของเมนูอาหารและบรรยากาศของร้านจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ธุรกิจนี้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงและผู้เล่นรายใหม่สามารถเข้ามาทำตลาดได้ง่าย ธุรกิจ Fast Casual ส่วนใหญ่จะเพิ่มทางเลือกให้ลูกค้าสามารถปรับเปลี่ยนส่วนผสมหรือขนาดของอาหารได้ตามที่ต้องการ สอดคล้องกับผลสำรวจของ Economic Intelligence Center (2560) ที่พบว่าร้อยละ 79 ของผู้ตอบแบบสำรวจจะยอมจ่ายเงินเพิ่มมากขึ้น หากสินค้านั้นสามารถปรับเปลี่ยนได้ รวมถึงการสร้างบรรยากาศภายในร้านให้ลูกค้าที่มาใช้บริการรู้สึกสบายใจและสะดวกสบาย

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น วิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบันที่ยอมจะจ่ายเงินเพิ่มมากขึ้นเพื่อแลกกับอาหารหรือบรรยากาศร้านที่ดีขึ้น รวมถึงสภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นในธุรกิจอาหารที่มีความหลากหลายในด้านการบริการ รูปแบบร้านอาหารที่หลากหลาย ที่นักลงทุนรายเดิมหรือผู้เล่นรายใหม่มองโอกาสในการทำตลาดในธุรกิจร้านอาหาร แบบ Fast Casual จึงเป็นเหตุจำเป็นที่จะต้อง ศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการรวมถึงกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารให้มีคุณภาพ สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริโภคทั้งเพศชาย และ เพศหญิง ที่เคยเข้ามาใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในระยะเวลา 1 เดือน อย่างน้อย 2 ครั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปี - 60 ปี มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 บาท – 50,000 บาท

ตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการคำนวณหาค่าของขนาดตัวอย่าง ที่ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน ได้ขนาดตัวอย่าง 385 ตัวอย่าง จากนั้นกระจายจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนร้านอาหาร fast casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (บริษัท เซ็นทรัล เรสตอรองศ์ กรุ๊ป จำกัด 2561; Aubonpainthailand 2561; MOS BURGER THAI LAND 2561; บริษัท อีซี่ สเต็ก จำกัด 2561) ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนดังกล่าวแบบบังเอิญ และเก็บตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเจาะจงผู้บริโภคทั้งเพศชาย และ เพศหญิง ที่เคยเข้ามาใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในระยะเวลา 1 เดือน อย่างน้อย 2 ครั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปี - 60 ปี มีรายได้

ตั้งแต่ 10,000 บาท – 50,000 บาท ผู้วิจัยดำเนินการเก็บตัวอย่างจริงได้ 420 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual โดยแบบสอบถามทั้ง 2 ตอนใช้รูปแบบคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2553)

4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความสำคัญต่อการใช้บริการมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความสำคัญต่อการใช้บริการมาก

2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความสำคัญต่อการใช้บริการปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความสำคัญต่อการใช้บริการน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความสำคัญต่อการใช้บริการน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในทุกข้อคำถามนั้น มีค่าตั้งแต่ .67 – 1.00 หาค่าความเชื่อมั่น ได้เท่ากับ .969

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

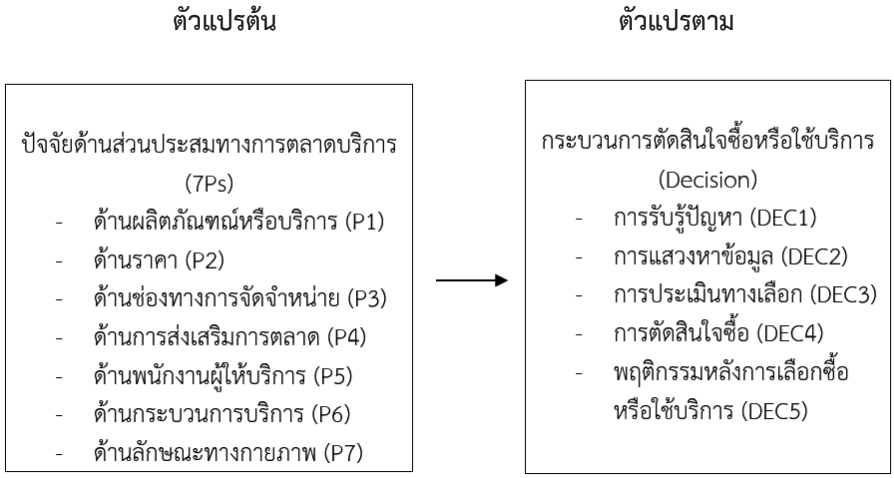
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่

ตัวแปรด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ (P1), ด้านราคา (P2), ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (P3), ด้านการส่งเสริมการตลาด (P4), ด้านพนักงานผู้ให้บริการ (P5), ด้านกระบวนการบริการ (P6), และด้านลักษณะทางกายภาพ (P7)

ตัวแปรตาม ได้แก่

กระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านรูปแบบ Fast Casual ได้แก่ การรับรู้ปัญหา (Dec1), การแสวงหาข้อมูล (Dec2), การประเมินผลทางเลือก (Dec3), การตัดสินใจซื้อ (Dec4), พฤติกรรมหลังการเลือกซื้อหรือใช้บริการ (Dec5)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในส่วนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติวิธีวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ใช้วิธี Stepwise โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S	ระดับ
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ	4.23	.58	มากที่สุด
ปัจจัยด้านราคา	4.27	.55	มากที่สุด
ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.10	.59	มาก
ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด	3.87	.72	มาก
ปัจจัยด้านพนักงาน	4.23	.62	มากที่สุด
ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ	4.10	.58	มาก
ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ	4.18	.58	มาก
รวม	4.14	.60	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ 7Ps โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลค่าเฉลี่ยรวมรายข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ ปัจจัยด้านพนักงาน ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ และปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระบวนการตัดสินใจซื้อหรือเข้าใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กระบวนการตัดสินใจซื้อหรือเข้าใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S	ระดับ
ปัจจัยด้านการรับรู้ปัญหา	3.99	.63	มาก
ปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูล	3.53	.95	มาก
ปัจจัยด้านการประเมินทางเลือก	3.82	.76	มาก
ปัจจัยด้านการตัดสินใจซื้อ	3.60	.86	มาก
ปัจจัยด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ	3.97	.70	มาก
รวม	3.78	.78	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระบวนการตัดสินใจซื้อหรือเข้าใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการรับรู้ปัญหา ปัจจัยด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ ปัจจัยด้านการประเมินทางเลือก ปัจจัยด้านการตัดสินใจซื้อ และปัจจัยด้านการแสวงหาข้อมูล

ตารางที่ 3 วิเคราะห์การทดสอบสัมประสิทธิ์การถดถอยที่มีความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการกับกระบวนการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการของผู้บริโภคร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ส่วนประสมทางการตลาดบริการ	กระบวนการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการของผู้บริโภค		
	β	S.E.b	t
(Constant)	.477	.208	2.290 *
P7	.246	.063	4.406 **
P4	.196	.047	3.703 **
P3	.165	.066	2.791 **
P2	.143	.064	2.633 **
R Square = .407	Adjusted R Square =.401		Std. Error of the Estimate = .500

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบสัมประสิทธิ์การถดถอยที่มีความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ กับ กระบวนการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการของผู้บริโภคร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (P7) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (P4) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (P3) และปัจจัยด้านราคา (P2) มีผลกระทบเชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อหรือเข้าใช้บริการของผู้บริโภคตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

Y = .477 + .246 P7 + .196 P4 + .165 P3 + .143 P2

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านราคา มีอิทธิพลเชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อหรือเข้าใช้บริการของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อกระบวนตัดสินใจซื้อหรือเข้าใช้บริการมากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านราคา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการร้านอาหารรูปแบบ Fast Casual ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และรองลงมา คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านราคา ตามลำดับซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีอิทธิพลเชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อหรือเข้าใช้บริการของผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกนกพรรณ สุขฤทธิ์ (2557) ทำการศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการและพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ย่าน Community Mall ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผลวิจัยระบุว่า ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านราคา มีอิทธิพลเชิงบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อหรือเข้าใช้บริการของผู้บริโภค ในขณะที่ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านพนักงาน และปัจจัยด้านกระบวนการบริการ ไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการของผู้บริโภคเช่นเดียวกัน

2. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า การแนะนำร้านผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์แนะนำร้านอาหาร แผ่นพับ หรือ แผ่นป้ายหน้าร้าน มีผลกระทบกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพรรณ สุขฤทธิ์ (2557) ทำการศึกษาส่วนประสมการตลาดบริการและพฤติกรรมการใช้ บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ย่าน Community Mall ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เรื่องการแนะนำร้านผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์แนะนำร้านอาหาร แผ่นพับ หรือ แผ่นป้ายหน้าร้าน ส่งผลผลกระทบในเชิงบวกกับกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการของผู้บริโภคเช่นเดียวกัน

3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายพบว่า มีช่องทางให้สามารถติดต่อได้สะดวก มีผลกระทบกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพันธุ์ทิพย์ ดีประเสริฐดำรง (2559) ทำการศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้าน LOFT ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายสามารถติดต่อและพบเห็นได้สะดวก มีอิทธิพลในเชิงบวกกับกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการของผู้บริโภคเช่นเดียวกัน

4. ปัจจัยด้านราคาพบว่า ต้องมีราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับร้านอื่น มีผลกระทบกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตติญาภรณ์ พิศาลวราพงศ์ (2560) ทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการที่มีอิทธิพลต่อการเข้าใช้บริการร้านยศข้าวต้มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เรื่องการมีราคาถูกและเหมาะสมมี ผลกระทบในเชิงบวกกับกระบวนการตัดสินใจเข้าใช้บริการของผู้บริโภคเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ร้านอาหารแบบ Fast Casual ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ โดยต้องทำให้ป้ายร้านมองเห็นชัดเจน และบรรยากาศภายในร้านดึงดูดให้ใช้บริการ และสถานที่ต้องมีความสะอาดถูกสุขลักษณะ

2. ร้านอาหารแบบ Fast Casual ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดโดยต้องมีรายการอาหารพิเศษในวันสำคัญ มีการสร้างระบบบัตรสมาชิก และมีการแนะนำร้านผ่านสื่อการตลาดรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เป็นที่รู้จัก

3. ร้านอาหารแบบ Fast Casual ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านช่องทางจัดจำหน่ายโดยต้องมีการระบุเวลาเปิดและปิดร้านที่แน่นอนเพื่อให้ผู้บริโภคมีการเตรียมตัววางแผนในการออกมารับประทานอาหารนอกบ้าน ต้องมีทำเลที่ตั้งที่หาง่ายสะดวกสบาย และมีการบริการจัดส่งถึงที่

4. ร้านอาหารแบบ Fast Casual ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคาโดยต้องมีราคาเหมาะสมกับคุณภาพของวัตถุดิบ ราคาเหมาะสมกับปริมาณในจานอาหาร และมีการแสดงป้ายราคาที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เข้ามาใช้บริการร้านอาหารแบบ Fast Food เปรียบเทียบกับร้านอาหารแบบ Fast Casual เพื่อวางแผนในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดบริการ 7Ps ให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด

2. ควรศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคเชิงคุณภาพในเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกการรับประทานอาหารนอกบ้าน เพื่อเป็นการหาข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกมารับประทานอาหารนอกบ้าน และนำผลวิจัยมาจัดทำกลยุทธ์ทางการตลาดบริการ 7Ps เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคกลุ่มดังกล่าวเลือกใช้บริการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณา และความเอาใจใส่เป็นอย่างดีจาก ดร.ปาลิดา ศรีศรกำพล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาสละเวลาคอยให้คำแนะนำ ตลอดจนให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ช่วยตรวจสอบดูแล แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัย ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จและมีความสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กนกพรรณ สุขฤทธิ์. **ส่วนประสมการตลาดบริการและพฤติกรรมการใช้ บริการร้านอาหารญี่ปุ่น ย่าน Community Mall ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557.

เกียรติสุดา ศรีสุข. **ระเบียบวิธีวิจัย.** พิมพ์ครั้งที่ 2 เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช่าง, 2552

นัฐพล จำกำจร และ ชุติมาวดี ทองจีน. **ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ คุณภาพการบริการ ภาพลักษณ์ของแบรนด์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ญี่ปุ่นใน กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2559.

บริษัท เซ็นทรัล เรสตอรองส์ กรุ๊ป จำกัด. **location.** (ออนไลน์) 2560 (อ้างเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2561).จาก http://pepperlunchthailand.com/

บริษัท อีซี่ สเต็ก จำกัด. **สาขาลุงใหญ่.** (ออนไลน์) 2560 (อ้างเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2561).จาก http://loongyai.com/.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยสาสน์, 2553.

ธีระ กุลสวัสดิ์. **การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย.** (ออนไลน์) 2558 (อ้างเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2562). จาก http//:km.buu.ac.th/public/backend/upload/article/file/document14462006434 7362700.pdf.

พันธุ์ทิพย์ ดีประเสริฐดำรง. **ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้าน LOFT ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.

ภูริพัฒน์ โสภณคีรีรัตน์. **Fast Casual จานด่วนแบบไม่ Junk! เอาใจคนเมือง.** (ออนไลน์) 2560 (อ้างเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2561). จาก https://www.scbeic.com/th/detail/product/3667.

รัตติญาภรณ์ พิศาลวราพงศ์. **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการที่มีอิทธิพลต่อการเข้าใช้บริการร้านยศข้าวต้มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2560.

Aubonpainthailand. location. (online) 2554 (cited 15 December 2561). Available http://aubonpainthailand.com/th/location-detail/location-bkk.php

Bconnectmag. **ถึงยุค Fast Casual ร้านอาหารด่วน+ดีแต่ไม่ Junk.** (online) 2560 (cited 31 October 2560). Available https://bconnectmag.com/ถึงยุค-fast-casualร้านอาหารด่วนด/.

Brandinside Admin. **เจาะลึก Fast Casual จานด่วนแบบไม่ Junk เอาใจคนเมืองยุคใหม่.** (online) 2560 (cited 27 September 2561). จากhttps:// www. brandinside.asia/fast-casual-not-junk-for-urban/.

Cochran, W.G. **Sampling Techniques.** 3rd ed. New York: John Wiley and Sons Inc, 1977.

Kotler Philip and Keller Lane Kevin. **Marketing Management.** 14th ed. England: Pearson Education, 2012.

Mos burger thailand. **Branch.** (online) 2560 (cited 15 December 2561). Available https://mos-th.com/th/branch/.

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ (Publication Ethics)

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นวารสารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้น และเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติและจริยธรรมในการเผยแพร่บทความไว้อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าบทความไม่ซ้ำซ้อนกับผู้อื่นและบทความไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่อื่น ๆ มาก่อน
2. ถ้าผู้นิพนธ์นำผลงานผู้อื่นมาใช้ประกอบในบทความ ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงทั้งในเนื้อหาบทความและท้ายบทความให้รายละเอียดครบถ้วน
3. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงในผลการวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล ไม่ปกปิดข้อมูลหรือรายงานข้อมูลที่เป็นเท็จ
4. ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความต้องมีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
5. ถ้าผลงานของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วมหรืออาสาสมัคร ผู้นิพนธ์ต้องดำเนินการตามหลักจริยธรรมและให้แนบหนังสือรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและกลั่นกรองคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร
2. บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความ โดยปราศจากอคติใด ๆ ต่อ ผู้นิพนธ์หรือบทความ
3. บรรณาธิการต้องจัดให้มีการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความ เพื่อป้องกันการลอกเลียน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เชื่อถือได้
4. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความต่อผู้อื่นจนกว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่
5. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนต่อผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินต้องไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของบทความจนกว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่
2. ถ้าผู้ประเมินได้รับบทความและพิจารณาแล้วเห็นว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือบทความไม่สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญ ผู้ประเมินต้องปฏิเสธการประเมินบทความทันที
3. ถ้าผู้ประเมินพบว่าบทความมีการซ้ำซ้อน ลอกเลียนจากบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว ผู้ประเมินต้องแจ้งบรรณาธิการให้ทราบทันที
4. ผู้ประเมินต้องดำเนินการพิจารณาบทความตามระยะเวลาที่กำหนด
5. ผู้ประเมินต้องประเมินโดยยึดหลักวิชาการ ไม่มีอคติหรือเจตนาอื่นที่ไม่ดีต่อบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

เพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 **วัตถุประสงค์** เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวความคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้นและเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป

1.2. **ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์** ประกอบด้วย บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์

1.3. **ขอบเขตเนื้อหา** ประกอบด้วยสาขาวิชาสาขาศึกษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง

1.4. **กำหนดพิมพ์เผยแพร่** ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม ของทุกปี

2. เกณฑ์การตีพิมพ์

2.1. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน

2.2. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ เป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพและมีประโยชน์ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาที่บทความเกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่านขึ้นไปต่อหนึ่งบทความและเป็นผู้ที่มีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2.3. กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไขเพิ่มเติมหรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4. กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งตีพิมพ์

2.5. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่ไม่ส่งต้นฉบับคืนผู้เขียน

3. ประเภทของบทความ

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สามารถส่งบทความได้ 3 ประเภท ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ดังนี้

3.1. **บทความวิจัย** ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

3.1.1. ชื่อเรื่อง

3.1.2. ชื่อผู้เขียน

3.1.3. หน่วยงานหรือคณะ และมหาวิทยาลัย

3.1.4. บทคัดย่อ

3.1.5. คำสำคัญ

3.1.6. บทนำ

3.1.7. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1.8. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1.9. สรุปผลการวิจัย

3.1.10. อภิปรายผลการวิจัย

3.1.11. ข้อเสนอแนะ

3.1.12. กิตติกรรมประกาศ

3.1.13. เอกสารอ้างอิง

3.1.14. ตาราง รูปภาพ แผนภูมิ หรือกราฟ

3.2. **บทความวิชาการ**

3.2.1. ชื่อเรื่อง

3.2.2. ผู้แต่ง

3.2.3. บทคัดย่อ

3.2.4. คำสำคัญ

3.2.5. บทนำ

3.2.6. เนื้อหา

3.2.7. บทสรุป

3.2.8. เอกสารอ้างอิง

3.3. **บทความปริทัศน์**

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์ความรู้อย่างกว้างและลึกอย่างทันสมัย โดยใช้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมที่น่าสนใจ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

3.3.1. ชื่อเรื่อง

3.3.2. ชื่อผู้เขียน

3.3.3. คำสำคัญ

3.3.4. บทนำ

3.3.5. บทสรุป

4. รูปแบบและการเตรียมต้นฉบับ

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้กำหนดแนวทางการเขียนบทความสำหรับการตีพิมพ์ในวารสาร โดยผู้เขียนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาบทความทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษได้ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสั้นขนาด A4 แบบคอลัมน์เดียว โดยมีความยาวของบทความรวม 8-10 หน้า ให้ใช้ขนาดและรูปแบบตามตารางที่ 1

ตารางรางที่ 1 ลักษณะและขนาดตัวอักษรที่กำหนดให้ใช้ในการพิมพ์บทความ

หัวข้อ/ส่วนประกอบ	แบบตัวอักษรและขนาด	ลักษณะของตัวอักษร	การวางตำแหน่ง
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	กึ่งกลาง
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	กึ่งกลาง
ชื่อผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วม	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวธรรมดา	กึ่งกลาง
ที่อยู่ผู้เขียน	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวเอียง	กึ่งกลาง
หัวข้อ	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	ชิดซ้าย
เนื้อเรื่อง	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวธรรมดา	กระจายแบบไทย
หัวข้อเอกสารอ้างอิง	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	ชิดซ้าย

ส่วนชื่อและที่อยู่ผู้เขียนจะมีสัญลักษณ์[1] ท้ายนามสกุลผู้เขียนหลัก และชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาหรือผู้วิจัยร่วม[1] ตามลำดับ ที่อยู่ผู้เขียนให้ระบุที่อยู่ หน่วยงาน คณะ และมหาวิทยาลัยที่สังกัด ถ้าผู้เขียนมีที่อยู่ต่างกันให้ระบุเป็นตัวเลข[1,2.....]

รูปแบบการพิมพ์ต้นฉบับบทความให้เป็นไปตามที่กำหนดในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางรางที่ 2 การตั้งค่าหน้ากระดาษ

ขอบกระดาษ	ระยะขอบ (นิ้ว)
ขอบกระดาษบน	1.5
ขอบกระดาษล่าง	1
ขอบกระดาษซ้าย	1.5
ขอบกระดาษขวา	1

5. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง (References)

การอ้างอิง เป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาเป็นวิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์) หรือระบบ APA (America Psychological Association Style)

ตัวอย่าง ศิริชัย//การญจนวาสี,/(2559)

เอกสารอ้างอิง ให้ระบุรายชื่อเอกสารที่ใช้เป็นหลักในการค้นคว้าวิจัยที่ได้ตรวจสอบเพื่อนำมาเตรียมรายงานและมีการอ้างอิงถึง จัดเรียงลำดับตามตัวอักษร ถ้าเป็นบทความภาษาไทยนำโดยกลุ่มเอกสารอ้างอิงภาษาไทยและตามด้วยกลุ่มเอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบของการเขียนเอกสารอ้างอิง ดังนี้

การอ้างอิงหนังสือ

รูปแบบ: ผู้แต่ง.//**ชื่อเรื่อง.**//ครั้งที่พิมพ์.//สถานที่พิมพ์:/ผู้จัดพิมพ์,/ปีพิมพ์.

ตัวอย่าง: ประภัสสร์ เทพชาตรี. **สถานการณ์โลก 2553 และแนวโน้มปี 2554.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม, 2554.

Stebbing, Lionel. **Quality Assurance : The Route to Efficiency and Competitiveness.** 3rd ed. ew York: Ellis Horwood, 1993.

การอ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ: ผู้เขียน.//"ชื่อบทความ,"//**ชื่อวารสาร.**//ปีที่,/ฉบับที่/(วันที่/เดือน/ปี):/เลขหน้า

ตัวอย่าง: ดุษฎี วรธรรมดุษฎี. "วัฒนธรรมกับการดื่ม," **ราชพฤกษ์.** 10, 3 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2556): 13-20.

Gatten, Jeffrey N. "Measuring Consortium Impact on User Perception: OhioLINK and LibQUAL+™," **The Journal of Academic Librarianship.** 30, 3 (May 2004): 115-135.

การอ้างอิงจากหนังสือพิมพ์

รูปแบบ: ผู้เขียน.// "ชื่อบทความหรือหัวข้อข่าว,"//**ชื่อหนังสือพิมพ์**.//วันที่/เดือน/ปี/:/เลขหน้า.

ตัวอย่าง: คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. "ข้าวไกลนา," **สยามรัฐ.** 12 มกราคม 2519: 3.

Jansen, Peter. "2009-Thailand's Year Before the Decisive Storm," Bangkok Post. 12 December 2009: 11. "Facts about Cambodia's King Sihamoni," The Nation. 12 December 2000: 1.

การอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ ผู้เขียน.//**ชื่อวิทยานิพนธ์.**//ประเภทของบทนิพนธ์พร้อมด้วยชื่อหลักสูตร/สถาบัน,/ปีพิมพ์.

ตัวอย่าง: วิตติกา ทางชั้น. **กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีในเชิงบูรณาการ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.

Buppha Devahuti. Use of Computer in Serials Control in Thai Libraries. Master's Thasis Department of Library Science Chulalongkorn University, 1975.

การอ้างอิงจากบทความ/เอกสารที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ

รูปแบบ: ผู้เขียน.//"ชื่อบทความ/เอกสาร,"//ใน:/ชื่อบรรณาธิการ./บรรณาธิการ.// ชื่อเรื่องหรือหัวข้อการประชุม.//ชื่อการประชุม:/วันที่/เดือน/ปีที่จัดประชุม:/สถานที่จัดประชุม.//สถานที่พิมพ์:/ผู้จัดพิมพ์,/ปีพิมพ์.//หน้า.

ตัวอย่าง: บุญส่ง พัจนสุนทร. "ภาวะช็อก: การวินิจฉัยและการวินิจฉัยแยกโรค," ใน: พลากร สุรกุลประภา, บรรณาธิการ. **Medicine in the evidence-based era.** การประชุมวิชาการประจำปี 2544 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ครั้งที่ 17; 16-19 ตุลาคม 2544; ขอนแก่น. ขอนแก่น: คณะแพทยศาสตร์, 2544.หน้า 195-208.

Bengtsson, S. and B.G. Solheim. "Enforcement of Data Protection, Privacy and Security in Medical Informatics," In: Lun K. C, Lun, P. Degoulet and T. E. Piemme, editors. **MEDINFO 92**. Proceedings of the 7th World Congress on Medical Informatics; 6-10 September 1992; Geneva, Switzerland. Amsterdam: North-Holland, 1992. pp. 1561-1565.

การอ้างอิงจากสื่ออินเทอร์เน็ต

ข้อมูลจาก Website ของบุคคล

รูปแบบ: ผู้แต่ง.//**ชื่อเรื่อง.**/(ออนไลน์)/ปีพิมพ์/(อ้างเมื่อ/วันที่/เดือน/ปี).// จาก:/URL

ตัวอย่าง: ฟาดีละห์ บาโล. **การศึกษาของเด็กไทยในปัจจุบัน.** (ออนไลน์) 7 เมษายน 2556 (อ้างเมื่อ 18 พฤษภาคม 2557). จาก http://www.l3nr.org/posts/538618

Emanuels, Brian. **Another Study Fuels Movement to Push Back High School Start. Times.** (online) 14 March 1014 (cited 18 May 2014). Available http://blogs.Edweek.org/edweek/inside-school-research/2014/03/later_start_times.html?cmp=ENL-EU-NEWS3

ข้อมูลจาก Website ของหน่วยงานต่าง ๆ

รูปแบบ: ผู้แต่ง.//ชื่อเรื่อง.//(ออนไลน์)/ปีพิมพ์/(อ้างเมื่อ/วันที่/เดือน/ปี).//จาก:/URL

ตัวอย่าง: ฐากูร จุลินทร .**ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2555**. (ออนไลน์) 2555 (อ้างเมื่อ 18 พฤษภาคม 2557). จาก http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/2556-thakoon.pdf

Thaweesak Koanantakool, **Getting Ready for New Millennium: What are the Thai Government's Actions Toward the Year 2000.** (online) 1999 (cited 20 August 1999). Available from: http://nectec.or.th/it-projects/

6. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Pitchayatat/

6.1. เมื่อกองบรรณาธิการวารสารได้รับต้นฉบับแล้ว จะนำมาพิจารณาแล้วแจ้งตอบกลับให้ผู้เขียนทราบผลว่าผ่านการพิจารณาหรือไม่ผ่าน

6.2. บทความที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะได้รับการตรวจสอบวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์การตีพิมพ์ของวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

6.3. บทความเมื่อได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงวุฒิแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งผลการพิจารณาบทความ ให้ผู้เขียนไปปรับแก้ไขบทความและส่งกลับมากองบรรณาธิการ

6.4. เมื่อบทความของผู้เขียนได้รับการตีพิมพ์ในวารสารเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะจัดส่งวารสารให้ผู้เขียน จำนวน 1 เล่ม

7. ติดต่อสอบถามข้อมูล

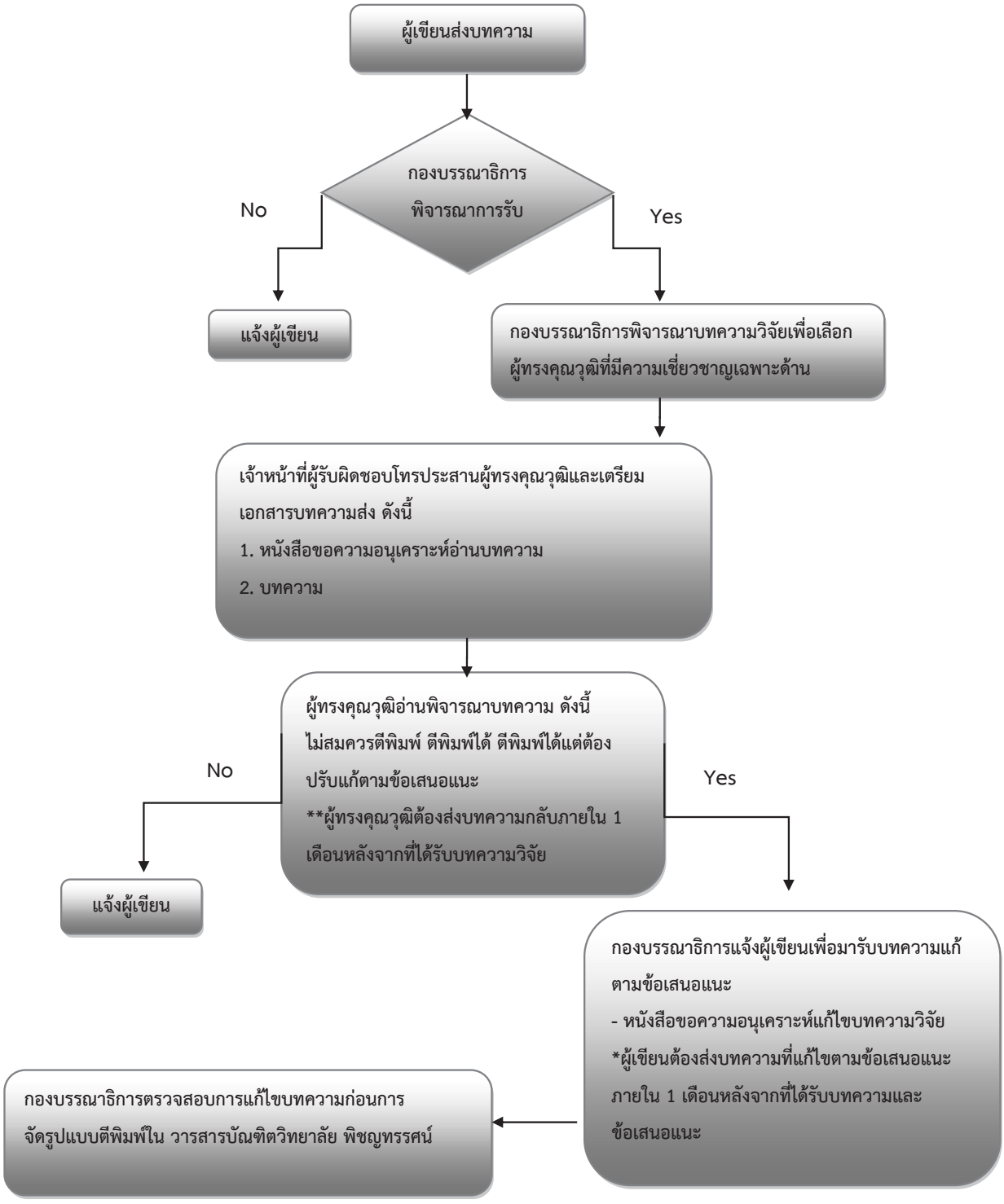
สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เลขที่ 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

โทรศัพท์ 0-4535-2097 มือถือ 062-424-9400 โทรสาร 0-4535-2120

E-mail: info.gra@ubru.ac.th

ขั้นตอนการรับบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน
วารสารบัณฑิตวิทยาลัย “พิชญทรรศน์” มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เลข.....
รับวันที่...../...../.....
ผู้รับ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
เรื่อง ขอตีพิมพ์บทความลงบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

1. ชื่อผู้ส่งบทความ (ภาษาไทย) .....
(ภาษาอังกฤษ) .....

2. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด .....ชื่อย่อ.....

3. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ชื่อภาษาไทย .....ชื่อภาษาอังกฤษ .....

4. สถานภาพผู้ส่งบทความ

4.1 ( ) อาจารย์ ( ) อื่น ๆ ระบุ .....สถาบัน .....คณะ.....

ชื่อผู้วิจัยร่วม กรณีผู้ส่งบทความไม่เป็นนักศึกษา (ถ้ามี)

4.1.1 ชื่อภาษาไทย .....ภาษาอังกฤษ .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....ที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ .....

4.1.2 ชื่อภาษาไทย .....ภาษาอังกฤษ .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....ที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ .....

4.2 ( ) นักศึกษา ☐ ปริญญาเอก ☐ ปริญญาโท หลักสูตร.....

สาขา.....คณะ.....สถาบัน.....

โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)

4.2.1 ชื่อภาษาไทย .....ภาษาอังกฤษ .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....ที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ .....

4.2.1 ชื่อภาษาไทย .....ภาษาอังกฤษ .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....ที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ .....

5. ประเภทของบทความ ( ) บทความวิจัย ( ) บทความวิชาการ ( ) บทความจากปริทัศน์ ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ที่อยู่ผู้ส่งบทความ (ที่ติดต่อได้สะดวก).....

.....

.....

7. เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ .....โทรสาร .....E-mail .....

8. สิ่งที่ส่งมาด้วยเพื่อให้กรรมการพิจารณา

( ) เอกสารพิมพ์ต้นฉบับบทความ จำนวน 2 ชุด

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ต้นฉบับที่ส่งให้พิจารณาเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาของวารสารอื่น และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ .....

( )

...../...../.....

10. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (กรณีเป็นวิทยานิพนธ์) ได้ตรวจบทความนี้แล้วขอรับรองว่า องค์ประกอบและเนื้อหาของบทความนี้ มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยบทความนี้เป็น

☐ เนื้อหาบางส่วนของวิทยานิพนธ์ ☐ เนื้อหาโดยองค์รวมทั้งหมดของวิทยานิพนธ์

เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ลงชื่อ .....

( )

...../...../.....

ส่วนนี้สำหรับเจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัย "พิชญทรรศน์" มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

11. ความเห็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบองค์ประกอบของบทความ

( ) ครบ ( ) ไม่ครบ ขาด .....

เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบ ลงชื่อ .....

(นางสาวปณิดา ธรรมวงค์)

..... /...../.....

12. ความเห็นของบรรณาธิการ

( ) เก็บเรื่อง ( ) ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมส่วนประกอบที่ยังไม่ครบ หรือ ไม่สมบูรณ์

( ) นำส่ง Peer Review พิจารณา ควรแต่งตั้ง ( ) ผศ. ( ) รศ. ( ) ศ. ( ) ดร.

1 ..... 2 .....

อนุมัติ ☐ ไม่อนุมัติ ☐

บรรณาธิการ ลงชื่อ .....

(รองศาสตราจารย์ชาญชัย สุกใส)

...../...../.....

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิชญทรรศน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

โปรดกรอกรายละเอียดในใบสมัครเป็นสมาชิกดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ – นามสกุลผู้รับ.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

โทรสาร..... E-mail .....

หน่วยงาน..... สถานที่ทำงาน .....

ถนน.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

☐ สมัครเป็นสมาชิกหนึ่งปี ค่าสมาชิก 200 บาท

☐ สมัครเป็นสมาชิกสองปีติดต่อกัน ค่าสมาชิก 400 บาท

ท่านสามารถติดต่อสอบถามได้ที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร 045-352-097 โทรสาร 045-352-120

MEMBERSHIP APPLICATION

Date.....Month.....Year.....

Name..... .....

Last First

Mailing Address.....

Street Number and Name

....

District (City) Amphur (State)

....

Province (Country) Postal Code

E-mail Address..... Telephone No. .....

Fax No. .....

☐ One-year Membership (200 Baht)

☐ Two-year Membership (400 Baht)

You can contact us at Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University, 2 Ratchathani Road Mueang District of Ubon Ratchathani Province, 34000 Tel: 045-352-097 Fax. 045-352-120

Journal of Graduate School, Pitchayatat, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ISSN 1905-5811

Journal Readers; Vol. 15 No. 1

Assoc. Prof. Dr.Theerawut Akakul	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Chowwalit Chookhampaeng	Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr.Subunn Ieamvijarn	Mahasarakham University
Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom	Mahasarakham Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosingh	Mahasarakham Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Jumlong Vongprasert	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Paothai Wonglao	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Nalinee Thongprasert	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Piyakanit Chotivanich	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Rattana Panyapa	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Thananchai Singmat	Mahasarakham Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Thornchaya phoomjiroj	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Jittrakorn Po-ngam	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Srisunan Prasertsang	Roi Et Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Siripapun leephaijaroen	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Suwat Banlue	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Orathai Liengjindathaworn	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Chuthamas Chompha	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Nisanart Sopapol	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Udomdet Tarahom	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Kulvadee Lamaijeen	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Savitree Tantawo	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Grerkgrai Kaewluan	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Sairung Dinkhoksung	Ubon Ratchathani University
Dr.Sumalee Ngeoywijit	Ubon Ratchathani University

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย
พิชญทรรศน์

ISSN 1905-5811

ผู้ประเมินบทความ (Readers) ปีที่ 15 ฉบับที่ 1

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ เอกะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.เผ่าไทย วงศ์เหลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นลินี ทองประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนัณชัย สิงห์มาตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรชญา ภูมิจิโรจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรกร โพธิ์งาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.สิริภาพรรณ ลี้ภัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ บรรลือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศานาจ โสภาพล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมเดช ทาระหอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.กุลวดี ละม้ายจีน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.สาวิตรี เถาว์โท	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.เกริกไกร แก้วล้วน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ดร.สายรุ้ง ดินโคกสูง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ดร.สุมาลี เงยวิจิตร	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี